

Seldeni
Vare
Glasum.

1656

175922

odk.

4

38

— Mare clausum seu de domino maris ll. ll. Iuxta exemplar Londinense, W. Stanesbeii pro R. Meighen, (Lugd. Bat. B. et A. Elsevier), 1636. With 2 maps and 5 woodcut ills. in the text. 12mo. vellum.
 Nice Elsevier edition of this famous answer to Grotius' „De mari libero”. Willens, 449. Scarce.

347.79
 sel 6 j
 IOANNIS SELDENI

MARE CLAVSVM

SEV DE

DOMINIO MARIS

LIBRI DVO.

Quorum argumentum
 paginâ versâ.

1675
 Iuxta Exemplar

LONDINENSE,

VVill. Stanesbeii pro Richardo Meighen.

cl5 l5c xxxvl

172

ARGVMENTVM.

Libro Primo, *Mare*, ex *Iure Naturæ* seu *Gentium*, omnium hominum non esse Commune, sed *Dominii* privati seu Proprietatis capax, pariter ac *Tellurem*, esse demonstratur.

Secundo, Serenissimum *Magna Britannia* Regem *Maris* circumflui, ut individua atque perpetua Imperii Britannici appendicis, *Dominum* esse, asseritur.

— Pontus quoque serviet illi.

Serenissimo Potentissimoque

PRINCIPI

C A R O L O

Dei Gratia

MAGNÆ BRITANNIÆ

FRANCIÆ & HIBERNIÆ

REGI,

FIDEI DEFENSORI;

*Humilimus atque devotissimus
ejus subditus*

IOANNES SELDENVS.

QUod imperare pri-
dem dignatus non
es, Regum Optime
Maxime, id propen-
sissimo obsecrandi animo
quàm potuit maturissime abso-
lutum,

lutum, venerabundus offero.
Dissertatio est de *Dominio Maris*;
ideo instituta ut in compendio
cerneretur Jus illud exploratissi-
mum, quo, ab omni ævo, Ocea-
nus Britannicus in Sacro Bri-
tannici tui Patrimonio censitus
est. Divi Parentis tui jussu ten-
tata olim adumbrataque, inter
schedas sive neglectas sive disje-
ctas per annos ampliùs sedecim
mecum latuit; ut imperfecta ni-
mis, sic etiam ceu intermortua.
Postquam autem Recognitioni
ejus Instaurationique totus, id-
que ea intensissimi studii ala-
critate qua, clementissimis ut-
pote Majestatis Tuæ auspiciis
excitus, carere nequibam, per
menses aliquot vacaveram, non
tam ut evocata revixit quàm
plane renata est. Tot scilicet in
ea sunt emendata, tot dispen-
sa, recocta, limata, immutata,
tanta

tanta insuper accessio ubiq; fa-
cta est, ut pristino, quantum
erat, lineamento plerunque dis-
parente, exeat omnino Nova;
tam nimirum ex iterata Origine,
quàm ex Natura Sui, Tua.
Sunt inter Scriptores Exteros
qui Mare Tuum Australius Ori-
entaliusque Principibus suis
temere attribuunt. Nec pauci
habentur qui Maria qualiacun-
que, ex Jure Naturæ atque Gen-
tium, universitatis hominum
esse Communia, Cæsarianos ali-
quot Jureconsultos veteres ma-
xime secuti, aut adstruere sata-
gunt aut patientiùs quàm par
est admittunt. Ne quid deforet
quod & utrunque genus refel-
lat & Majestatis Tuæ causam
rite adserat, diffusam Testimo-
niorum indaginem inivi, eaque
simul cum Rationum momen-
tis, ex omnimodo Jure petitis,
* 3 expen-

expendi, selegi, contexui. Nec
indiligenter. An vero feliciter,
id Perspicacitas tua summa &
vere regia Prudentia dijudica-
bit. Ipse interea in universum
impensissime contendere, ut tum
Serenissime Majestati Tue, tum *Ve-
ritati exactissime*, veluti Numi-
num Pari, sacris socialibus co-
lendo, tempestive litarem. In-
exuperabilem Tibi Felicitatem
Sanctissima illa Majestas, quæ
Tuæ archetypa est, præstet con-
serverque.

PRÆ-

PRÆFATIO.

SVnt qua premonenda heic
duximus nonnulla, quorum
pars etiam Lectoribus aliis
scientissimis fuerit, necessa-
ria. Cetera iidem iis qui solenni temo-
ritatis vitio in ipso impingunt limine,
dum libros obiter salutant, non inutilia.
Spectant illa aut Testimoniorum, quæ
adhibentur, Sedem, aut Domini Ma-
rini quod demonstratur Circumstan-
tias aliquot, aut Operis Titulum. In
Testimoniis, præter Typis edita & Ma-
nuscripta Privatorum Bibliothecis la-
tentia, non pauca (maximè in libro se-
cundo) adducuntur è Tabulis seu Mo-
numentis Publicis; quorum fidem aliis
testibus potiore esse (saltem si disci-
men inter sit) adeoque plenam, tam puto
concedet æquus rerum quilibet aestima-
tor quàm senatus olim censuit Roma-
nus. Quæ privatorum Bibliothecis la-
tent, ea ubinam adserventur plerumq;
docet Margo. Quoties id non fit, penes
memet habentur. Tabularum autem
publicarum è quibus crebè desumun-
tur Testimonia, aliis similiter in mar-
gine, sive Archivi seu sacrorum Scri-
niorum

Mar-
cellus l. 9
ff. tit. de
Probationibus.

PRÆFATIO.

niorum locus sive Archæotarum Scri-
nariarumve muneris nomen sic adji-
citur, ut inde statim occurrat, ubi-
nam reperiantur. Harum verd aliis
(quarum nempe usus frequentior) nul-
lus prorsus locus nec archæotæ nomen,
sed Rex ut plurimum & Annus, præ-
ter vocamen earum forensæ, dunta-
xat adnotatur. Quorquor hujus sunt
generis, aliæ attinent ad annos qui Ioan-
nis Regis initia & Edwardi quarti
exitum interveniunt, aliæ ad eos qui
inde ad atatem excurrunt nostram.
Quæ prioris sunt intervalli, nec locum
aut archæotæ nomen habent adjectum,
adservantur in Archivis Arcis Londi-
nensis; quæ intervalli sunt posterioris,
in illo quod Capellæ Rotulorum nomi-
ne est notissimum. Futile nimis fuisset
tantundem eis, qui Archivis Anglica-
nis assueti sint, heic indicasse; quip-
pe quibus ex ipso forensi vocamine (vel-
uti Rotulorum Patentium, Rotulo-
rum Clauforam, Rotulorum Parla-
mentariorum, Rotulorum Franciæ,
Vasconix, Alemanniæ, id genus alio-
rum quæ sunt Tabula Cancellariæ An-
glicanæ) & Regis nomine satis digno-
scitur ipsa etiam Tabularum sedes. Sed

tam

PRÆFATIO.

tam popularium meorum qui Scriniis
sacris alieni fuerint, quam Extero-
rum gratiâ, inprimis erat hoc praliban-
dum, ut scilicet, si horum alterutri te-
stimonii cujuscunque ex hisce allati fon-
tem seu autographum denuò inspicere ac
pencilatius consuli fortè velint, eis,
cum sedes ita designentur, commodius
id sive presentibus ipsis pro libitu face-
re sive absentibus ab amicis impetrare
siet integrum. Etenim Tabularum Scri-
nariæ (quibus summa religio est ut tu-
tissime conserventur) ex more recepto
tum horis, quæ intempestivæ non sunt,
omnimodis aditum consulentibus præ-
bent, tum ita eas dispositas habent ut
quod voluit de Tabulis publi-
cis etiam Iustinianus²) *De legibus* Novell.
seu ut facile à re-
quirentibus inveniantur. Quod ad cir-
cumstantias, quas diximus, Domini
Marini attinet; cum binæ heic demon-
strentur (quæ in rebus civilibus voca-
bulum illud ferri possit) propositiones, al-
tera, Mare ex Jure Naturæ seu Gen-
tium omnium hominum non esse com-
mune, sed Domini Privati seu Proprie-
tatis capax æquè ac Tellurem; altera,
Serenissimum Magnæ Britannix Re-
gem

* 5

P R A E F A T I O.

gem Maris circumflui, ut individuae ac perpetuae Imperii Britannici appendicis, Dominum esse; existimandum non est, aliusmodi admitti heic siue Causas siue Effectus Dominii Marini quā quales fuerint dominii Insula, Continentis, Portus seu cuiuscunque alterius Territorii seu Provinciae qua in sacro Principum Patrimonio censi solet. Nec minus ex Iuris inter gentes de Dominio acquirendo recepti ipsiusque Iustitiae ratione, veluti ex Causis, natum esse Maris quā Telluris dominium; nec ejus Effectus alios esse quā qui pactis conventis Federibus, Servitutibus siue constitutionibus siue praescriptionibus, id genus aliis pariter ac Effectus Dominii Telluris, variatim subjaceant. Recte illo³ olim,
Nunc jam cessit Pontus, & omnes Patitur Leges;
Omnes scilicet quas patiuntur Territoria quacunque; pro rerum, personarum, seculorum atque Iuris Belli Pacificae discrimine. Et ad Tiberium Augustum Valerius; Penes te, inquit⁴, Hominum Deorumque consensus Maris ac Terrae regimen esse voluit. Alia sunt apud Veteres ejusmodi, quibus ita conjungitur

³ Seneca
in Medea act.
2.

⁴ In prologo.

P R A E F A T I O.

jungitur Terra & Maris dominium ut nullo modo invicem dispar esse velint, aut dispare hujus ab illius dominii siue Effectus siue Causas. Quin hoc, puto, cordatoribus satis manifestum est sine monito; quo tamen opus est eis qui Causam Dominii Marini solum in praepollentium Classium, interdum etiam piratarum⁵, vi, Effectum verò, in omnibus aliis simpliciter perpetuoque arcendis consistere, incogitantem nimis, nullā Federum Fidei interposita Iuris siue habitā ratione, pronuntiare subinde audent. Titulus autem Libri defensione etiam eget apud aliquos quorum palato illum non satis placere audio. Nolunt, si diis placet, Mare Clausum id quod heic agitur, seu Dominii Maris assertionem, sed Tempus quo veteribus claudi Maria dicebantur, utpote non navigabilia, denotare. Nemo quidem nescit à III. Iduum Novembris⁶ usque in diem VI. Id. Martii, seu inter ejusmodi temporis hyberni initium atque exitum⁷ alium, ita olim Mare Clausum fuisse ac dici, ut tempore reliquo, seu aestivo, Apertum, id est clausum magis patiens. Quo sensu dixit Cicero⁸, dum à Quinto Fratre literas expectabat; Adhuc clausum Mare scio fuisse.

⁵ Videbis
Ludov.
Servin.
in Placit.
tom. 2.
pag. 260.
⁶ Vegetius de
Re Militari lib.
4. cap.
29.
⁷ L. 3. C.
tit. de
Naufragiis. & l. 3.
tit. cod.
in Cod.
Theodosiano;
Iul. Ferr.
ret. de R.
Navali
lib. 11. §.
2. & 3.
⁸ Ad
Quintum
fratrem
lib. 2. epist. 5.

P R Æ F A T I O.

fuisse. Aded ut hoc sensu tam Clusii & Patulcii cognomina Neptuno, quam Iano rite satis tribui potuissent. Sed verò, tametsi ex hac Maris Clausi notione titulus fuisset desumptus, non ita foret sanè reprehendendus. Nam cum domini sit, ita suo uti frui ut extra pacta conventa, federa, seu Ius aliquod singulare superveniens, alios quoscunq; ei arcere liceat, non malè dixerat quis Maria qua in cuiuspiam dominium transirent, ceteris quibuscunq; nec Dominis nec iure ejusmodi singulari gaudentibus, ex Lege Domini Clausa esse, non dissimili ferè modo ab eo quo tempore illa hyemali classibus intractabilia sunt Lege natura, quemadmodum loquitur Vegetius. Nam ut crebra tempestates atque hyemis inclementia, à Novembri usq; ad novos in Martio Navigationis natales Liberum Maris usum vetabant, ita etiam eum, qui ut dominus Mare privatim ac iure occupaverit, alius liberum ejusdem usum non rarè intercludere, à ratione nō aded absonum esset dicere. Sed verò alia & clarior planè Tituli mens est. Ex simplice ejusdem vocabulorū vi denotatur, Mare, non aliter ac Tellurem seu Portum, finibus, limitibus, ceterisque privati domini

P R Æ F A T I O.

minii notis ac circumstantiis ita claudì seu in dominium privatum secerni secludique, idque ex jure omnimodo, ut, extra domini libitum & singularia quæ variatim interveniunt, evanescent, redeunt Iuris temperamenta, praecludatur aliis universis ejusdem usus. Nam Claudere non modò simplicem ipsum claudendi actum, quemadmodum in januis oculisve clausis, clauso agmine, seu, ut in illo Lucani,

Phar.
sal. 3.

Brachia nec licuit vasto jactare profundo;

Sed Clauso periere mari—

(quod de nautis versa carina testis dicitur) verum etiam id quod Consequens est seu tum Liberi rei clausæ usus Negationem, tum Proprietatem seu Imperium ejus qui clauserit, sapius simul significare certissimum est. Venus apud Virgilium ¹⁰ ad Iovem;

Æ.
neid. 1.

Quid Troes potuerunt? quibus tot funera passis

Cunctis ob Italiam Terrarum Clauditur orbis.

Id est, liber orbis usus eis interdictitur, seu non permittitur. Et Propertius ¹¹,

Lib. 4.
eleg. 10.

Non Clausisset aquas ipsa noverca suas.

De

P R A E F A T I O.

De sacris Iunonis fontibus loquitur, qui
sexui sequiori velut dominabus proprii.
Herculi adeoque Masculis quibuscumq;
interdicebantur. Tenebrosorum item le-
gatus ad Agrippinenses apud Tacitū¹²;
Vobis gratulamur quod tandem liberi
inter liberos eritis. Nam ad hunc diem
flumina ac Terras, & cælum quodam-
modo ipsum, Clauserant Romani, ut
colloquia congressusque nostros arce-
rent. Et apud eundem, Cerialis ad Tre-
veros ac Lingonas. Exceptis tributis ce-
tera, inquit, in communi sita sunt. Ipsi
plerumque legionibus nostris præside-
tis. Ipsi has aliasque provincias regitis.
Nihil separatim Clausumve. Eiusmodi
sunt alia non pauca. Plinius item de ipsis
Maribus¹³; Interiora Maria Claudun-
tur ut portu. Et Mare Tyrrhenum à Lu-
crino molibus seclusum habet idem¹⁴
alibi. Et Tacitus¹⁵, tutum, seclusum
Marc. De Francis etiam olim piratico
more tum per mare Mediterraneum tum
apertum Oceanum grassantibus, Pane-
gyristes ille ad Constantium¹⁶; eventu
temeritatis ostenderant nihil esse Clau-
sum piraticæ desperationi quo navigiis
pateret accessus. Mare scilicet non esse
ab Imperatore Romano ita eis præclusum
quin

¹² Hist.
Nat. l. 2.
c. 27.
¹⁴ Ibid.
lib. 36.
cap. 15.
¹⁵ Hist. 2.
¹⁶ Pane-
gyric. Si
mjhi.

P R A E F A T I O.

quin liberè eodem depradando uteren-
tur. Summa est, id quod D. Ambrosio¹⁷ He-
dicitur possidere fretum & spatia Ma-
ris sibi vindicare jure mancipii, ipsum
Columella¹⁸ est Maria ipsa Neptunum-
que claudere; adeoque Mare Clausum
est Mare privatim possessum seu tam jure
quàm occupatione ita seclusum ut com-
mune esse desinat, id est jure mancipii
vindicatum. Inde anguli clusares dice-
bantur anguli quibus Centuria in vete-
rum Romanorum assignationibus ita se
in vicem contingebant, ut ex eis quate-
nus domini singularium jus exporrige-
retur dignosci posset, uti videre est apud
Hygenum¹⁹. Neq; exigendum est ut ex-
surgente munimento continuo aut con-
tinuo alicujus limitis, qui emineat, du-
ctu claudatur quod hac notione clausum
fuerit rectè dicendum. Sed ficta qualis-
cumq; per rigores, gammata, coxas, linea
aque in Domini privati designatione
seu re possessa civiliter claudenda, quem-
admodum in agris Occupatoriis atque
Arcifiniis non rarè apud veteres locum
semper habuit aque ac limes qualiscumq;
eminens ac continuus. Vnde fiebat quod
in coloniarum assignationibus tum loca
Clausum tum Extracclusum vocabant qua
eius-

¹⁷ He-
xaemer.
lib. 5.
cap. 10.
¹⁸ De Re
Rustica
l. 3. c. 16.

¹⁹ Lib. de
limiti-
bus con-
stituen-
dis.

PRÆFATIO.

²⁰ Lib. de limitibus A-
grorum.
²¹ Laë-
tius Che-
rubinus
Bullar.
tom. i.
pag. 393.
Hiero-
nym. de
Monte
Brixia-
no, lib.
de fini-
bus re-
gundis,
cap. 7.
§. 8.
²² Plu-
tarch. in
vita Ci-
monis. MDCXXXV.

Ejusmodi etiam lineis tantum determi-
nabantur. Iulius Frontinus ¹⁰; Ager ex-
tractus est qui intra finitimam lineam
& centurias interjacet, ideoque extra-
clusus quia ultra limites finitimam lineam
clauditur. Sic lineis per cœli gradus dis-
positis, seu longitudinis & latitudinis,
clauduntur, ut privatim occupentur,
territoria assignata tam in Colonis ho-
die in Americam deductis quàm in im-
menso illo in superiore seculo Alexan-
dri VI Pontificis Romani dono quod li-
neâ à Polo ¹¹ Arctico ad Antarcticum
fictâ terminatur. Sic Mare Græcum,
quod est intra insulas Cyaneas & Che-
lidonias, ex federe ¹² clausum est & in-
terdictum Persarum Imperatori ab A-
theniensibus. Ita intra aream sacri Im-
perii Britannici Patrimonii clauditur
Oceanus circumfusus. Ejusmodi sunt
passim alia. Sed nimis sum in retam
manifesta. Facula igitur Solem illu-
strare superfedeo. Vale lector. Ex edi-
bus Templi Interioris IV Novembris

LIBRI

LIBRI PRIMI
CAPITVM SYLLABVS.

CAPVT I.

O Pasculi Distributio, & Libri primi Or-
do. Pag. 1.
CAP. II. Qualia sint, quæ Maris dominio
reluctari videntur, & adversus illud so-
lent obijci. Pag. 3.
CAP. III. De Maris, in questione priori, vo-
cabulo. Et Iuris Distributio, quæ disquisi-
tioni inserviat. Pag. 13.
CAP. IV. De Dominio, tum communi
omnium, tum privato. Hujus initia sive per
distributionem, sive per Occupationem.
Pag. 19.
CAP. V. Dominii Effectus privati. Et qua-
lisnam, in vetustioribus rerum Distribu-
tionibus, Maris habita fuerit ratio. Pag. 28.
CAP. VI. Ius Divinum, seu Divina in Sa-
cris literis effata Dominio Maris privato fa-
vere. Etiam & diffusissimum Mare Occiden-
talem Terræ sanctæ plagam alluens seu infi-
gnem saltem ejus partem, ex assignatione
Divinâ, juxta Jurisconsultos Ebraorum,
Territorio Israelitico cecidisse. Pag. 33.
CAP. VII. Ius Naturale Permissivum (cu-
jus heic usus est) Gentium illustriorum ci-
viliorumque, tum prisce tum recentis avi
Moribus Placitisq; esse eliciendum. Pag. 55.
CAP. VIII. Ordo quo è seculorum Popu-
lorumque complurium moribus, Ius de
Dominio Maris Privato Permissivum eli-
cietur. In seculo Fabuloso expressa satis esse
hujus

C A P I T U M

- hujus testimonia. Et obiter de Romanorum Mari Mediterraneo, cuius Imperium Cneio Pompeio mandatum est.* Pag. 61.
- C A P. IX. *Primum apud Græcos, in tempore Historico, Maris Dominium; id est Minois seu Cretense.* Pag. 68.
- C A P. X. *Dominium Maris Syriaci, Aegyptiaci, Pamphylii, Lydii, Aegæi, Gentes in Oriente illustres septemdecim invicem succedaneas, per complures quamlibet annos continuos, non aliter ac Continentis seu Insularum, post Minoem Cretensem, obtinuisse.* Pag. 73.
- C A P. XI. *De Laconico atque Attico dominio Marino; quin & hoc non modo à Græcis, verum etiam à Persis, in federe, agnito.* Pag. 82.
- C A P. XII. *Alia, quæ sparsim occurrunt, de Maris dominio in Orientalium moribus Testimonia.* Pag. 88.
- C A P. XIII. *De Spinetis, Tyrrenhis, Carthaginensibus, aliis in Occidente Maris, Dominis.* Pag. 95.
- C A P. XIV. *Populi Romani & qui in Orientali Imperio mores eorum sunt secuti Dominium Marinum.* Pag. 98.
- C A P. XV. *Privatorum Hominum in Imperio Romano Dominium Marinum cum Imperatoriâ in Oriente Sanctione, quâ, abrogatâ prorsus Maris communione, quâ à nonnullis obtendebatur, perpetuâ, idque ut re injustâ, etiam privatorum in ea dominium stabilitur.* Pag. 114.
- C A P. XVI. *De Maris dominio in Gentium, quæ etiamnum florent, moribus. Primum de Venetorum Mari Adriatico, Genuen-*
sum

S Y L L A B U S.

- sum Ligustico, Tuscorum Tyrrenho, & demum de Mari Ecclesiæ Romanæ, seu Romani Pontificis. Pag. 126.
- C A P. XVII. *De receptis apud Lusitanos & Hispanos, circa Maris dominium, moribus.* Pag. 136.
- C A P. XVIII. *Quatenus in Gallorum moribus sententiisve admittatur Maris dominium privatum.* Pag. 141.
- C A P. XIX. *Dominium Maris privatum in Danorum, Norvvegorum, Suecorum, Polonorum, Turcarum moribus receptis.* Pag. 150.
- C A P. XX. *Respondetur ad objectionem, de libero Mercatoribus, Peregrinis, Navigantibus Transitu.* Pag. 156.
- C A P. XXI. *Respondetur Objectioni, de Natura Maris fluxili & perpetuò mutante. Flumina etiam & Aërem conterminum (quæ magis fluxilia) in proprietatē transire.* Pag. 161.
- C A P. XXII. *Obiectum de Finium & Terminorum Maris defectu, ejusque magnitudine & inexhaustâ abundantia, respondetur.* Pag. 170.
- C A P. XXIII. *Testimonium, quæ Scriptoribus aliud agentibus excedere & in Maris dominium afferri solent, respondetur.* Pag. 183.
- C A P. XXIV. *Ad objectionem ex Iurisconsultis veteribus depreptam, respondio.* Pag. 188.
- C A P. XXV. *De Responsione Antonini Augusti, sc. Dominum esse Mundi, legem autem (ut vulgo vertitur) Maris, in l. De precatio. ff. tit. de lege Rhodia. Verus ejusdem responsi sensus, & nova versio; sed genuina.*
+ 2 In co

CAPITVM

- In eo nihil comperiri quod dominio Maris omnino refragetur.* Pag. 197.
CAP. XXVI. Recentiorum Iuriconsultorum sententiis, quæ adversantur, maxime Ferdinandi Vasculi & Hugonis Grotii, respondetur. Pag. 211.

LIBRI SECVNDI

CAPITVM SYLLABVS.

CAPVT I.

- D**icendorum in libro hoc ordo. Oceanus Britannicus quadrisariam paritur. Pag. 221.
CAP. II. Britannos Oceanum cognominem, maxime qui Australis est & Orientalis, in Romanorum potestatem nondum redactos ut dominos cum Insula occupasse. Pag. 229.
CAP. III. Septentrionalis Maris domini fuisse Britannos, antequam subjugati sunt Romanis. Et Mare & Tellurem unicum Imperii Britannici corpus constituisse. Pag. 246.
CAP. IV. Oceani Britannici Dominium ipsam Britanniam Magnam devictam sequebatur, sub Claudio & Domitiano Caesaribus. Pag. 250.
CAP. V. De Romanorum Dominio in Mari Britannico, ut Insulae appendice, à Domitiano ad Constantium Chlorum Casarem seu Diocletianum. Pag. 257.
CAP. VI. De Dominio Mari Australis & Orientis.

SYLLABVS.

- Orientalis Britannicum comitante Imperium à Constantini Magni tempore usque dum Insulae valedicebant Romani. Idiotum præfectura Comitum litoris Saxonicum per Britanniam subsistit. Et de Classe, sub Romanis, Britannica. Pag. 264.
CAP. VII. Expenditur sententia virorum aliquot doctorum, qui litus Saxonicum, cuius Comes ille per Britanniam maritimus dictus est, litus volunt esse Britannis Cismarinum; & plane refellitur. Pag. 281.
CAP. VIII. E Claudiano & Numismatis aliquot Antonini Pii Augusti indicia de Britannia Insula & Oceani sui Imperio & Dominio individuo. Pag. 295.
CAP. IX. De Mari Britannici Dominio postquam Romanorum Imperium exuerant incolæ. Pag. 300.
CAP. X. Anglo-saxonum & Danorum Britannia Australis imperium occupantium Dominium marinum tum ex Saxonici regni initio, tum copiis eorum victoribusque Navibus elicitur. Pag. 305.
CAP. XI. Imperium Marinum Anglo-saxonum & Danorum in Britannia regnantium, ex Tributis & Clientum fiduciariorum officiis ad rem Nauticam pertinentibus, itidem observandum. Et de Tributo seu stipendio Danegeldo dicto, quod Maris Tutela præstari solebat. Pag. 316.
CAP. XII. Edgari & Canuti Regum Angliæ, aliæque expressissima de Dominio eorum decessorumque Marino testimonia. Et de adversi litoris, illo in ævo, gentibus mentionem. Pag. 336.

CAPITVM

CAP. XIII. Testimonia de Marino Regum Angliae Dominio, post Normannorum adventum, per Capita generatim indicantur. Pag. 345.

CAP. XIV. Reges Angliae post Normannorum adventum, Marii circumfusi domino perpetuo fuisse. Primo ex ejus veluti provinciae seu Territorii Custodia seu praefectura, id est, jure Admirallatus Anglicani singulari, probatur. Pag. 348.

CAP. XV. Marii Anglicani dominium ex Tributis seu Vectigalibus ad ejus Custodiam, post Normannorum adventum, indichendi, postulari soliti, firmatur. Pag. 358.

CAP. XVI. Ex Codicillorum Regiorum seu diplomatum quibus praefici soliti Admiralli, tenore & varietate, de Marii Anglicani & Hibernici dominio Observationes. Pag. 369.

CAP. XVII. Satis expressis in Admiralli Angliae summi praefecturae codicillorum formulae verbis, a vetusto ad nostrum aevi, Mare (cujus tutela ab Anglia Rege ut domino praeficitur) Aquitanico, Normannico, Picardico litore ad Austrum terminari. Pag. 378.

CAP. XVIII. De Admirallis Regni Gallici seu in adverso litore constitutis; eorum origine, Natura, varietate. Mare ipsum Britanniam & Gallias interluens, ut praeficientis Territorium seu Provinciam ea in praefectura minime contineri, nec quid in ea haberi quod Regia Angliae dominio Marino relinquitur. Pag. 389.

CAP. XIX. In dominio Insularum litoris Gallicani praeficientium, perpetuo a Regibus

SYLLABVS.

gibus Angliae retento, possessionem Maris, in quo sitae sunt, a Majoribus acceptam conspici. Pag. 404.

CAP. XX. Ex venia Transundi seu praeternavigandi sive indulgeri solita Exteris sive petita, dominium & possessio Maris Regibus Angliae asseritur. Pag. 419.

CAP. XXI. Piscandi in Marii veniam ab Angliae Regibus, concedi solitam Exteris, Piscatoribus item Tutelam ab eis, ut in suo Territorio, praestitam, Dominii eorum insignae vetus esse ac manifestum. Pag. 433.

CAP. XXII. Leges & Terminis Exteris invicem hostibus sed Anglo amicis, in Marii a Regibus Angliae poni soliti, Dominium eorum testantur. Et de Regiis in Marii Conclavibus seu Cameris de singulari item perpetuarum in Marii circa insulas Normannico litori praeficientes induciarum jure. Pag. 443.

CAP. XXIII. Tabulae Sacrorum Scriniorum publicae, in quibus antiquitus Dominium Maris Regibus Angliae, obiter & tum a Rege ipso tum ab Ordinibus Parlamentariis, aliud agentibus, idque verbis expressissimis & summam cum deliberatione, ut jus certissimum exploratissimumque, tribuitur. Pag. 461.

CAP. XXIV. De Iuris Patrii commentariis moribusque receptissimis, quibus sive asseritur sive admittitur Dominium Regum Angliae Marinum. Pag. 471.

CAP. XXV. Minoris notae Testimonia aliquot Vetera de Dominio, quod tractamus, Marino. Pag. 486.

CAP. XXVI. Ab Exteris, quorum maxime

CAPITVM SYLLABVS.

mè interest, *Dominium Regum Angliæ marinum* solenni, ex veteri instituto, velorum demissione recognosci. Et de Edictis binis, ea de re, Regum Galliarum. Pag. 491.

CAP. XXVII. *Quamplurimarum Gentium circumvicinarum, Domini Regi Angliæ Marini*, in libello antiquitus publice edito, seu *Actione ab eis simul cum Angliis in Reginum Grimaldum Francicæ classis præfectum institutâ, Recognitione, Et de implicata etiam in ipsius defensione, huiusmodi recognitione.* Pag. 497.

CAP. XXVIII. *Libelli superiori in Capite memorati Exemplar & Autoritas.* Pag. 512.

CAP. XXIX. *Dominii Regum Angliæ Marini in Flandrensi ad Edwardum secundum legatione, Recognitione.* Pag. 524.

CAP. XXX. *De Regi Magnæ Britanniæ in Mari, quod Insulæ Occiduum est, dominio seorsim agitur.* Pag. 529.

CAP. XXXI. *De Regi Magnæ Britanniæ dominio in Mari Scotico, Orientali maxime & Septentrionali.* Pag. 544.

CAP. XXXII. *De iure quod Regi Magnæ Britanniæ in vasto & aperto Septentrionalis Mari competit. Et Conclusio.* Pag. 551.

IOANNIS

I

IOANNIS SELDENI
MARE CLAVSVM

SEV

DE DOMINIO MARIS

Liber Primus.

CAPVT I.

Opusculi Distributio, & Libri primi Ordo.

DE *Mari Clauso*, seu de Dominio Serenissimi REGIS Magnæ Britanniæ, in Oceano circumambiente, discipraturo, Duo inprimis capita sunt pendenda. Horum alterum *Iuris* est, alterum *Facti*. Denominatione à maiori parte pro more, utrique tributâ. Tam enim id quod *Iuris* est heic, plurima immista habet quæ planè sunt *Facti*, quàm id quod *Facti* est, quæ sunt *Iuris* non pauca. Quod *Iuris* est, in eo potissimum versatur, *Verum* scilicet *Mare sit Domini privati, seu proprietatis, Iure capax.* Id verò quod *Facti* heic
A nuncu-

MARE CLAVSYM.

uncupatur, Testimoniorum duntaxat est cumulus, seu luculenta velut Instrumentorum editio, quâ & Regis & Decefforum adstrui posset atque afferri diuturna Occupatio seu Possessio continua seu Vſucapio legitima, cui, ut firmissimo titulo, Dominium ejus innitatur, postquam nimirum Mare ipsum Proprietati nullo jure adversari, sed omnimodo ejusdem capax esse, manifestum satis redditum fuerit. Capitum horum utrique Libellum suum tribuimus. Et Primo de eo quod est *Iuris*; Secundo, quid *Facti* fuerit, diligenter expendimus. Nam nisi de Prima quæstione planè constiterit, de Secunda, frustra & in cassum controvertitur. Dicendorum autem libro primo ordinem adhibere visum est ejusmodi, ut primò designetur undenam orta sit & in disputationibus locum habuerit illa Juris Quæstio, cum sententiis eorum qui negant Mare domini privati esse capax, sive ita in cuiuspiam, ex jure, transire posse Proprietatem, ut reliquo humano generi non intereà maneat Commune. Dein prælibantur quædam, quibus ipsa Quæstionis Vocabula ita explicantur, ut tam quo Mediorum genere, quàm quâ de re sit

LIBER I.

3

re sit dispiciendum, dilucidè inde statuatur. Ne, si illud prætermittamus, in Notione sive Verborum sive Controversiæ dubia hæsitemus. Apparatu hujusmodi ritè tradito, non solum nullum omnino Juris genus rectè intellectum refragari Maris dominio, sed Jure omnimodo, cujus in hujusmodi disceptationibus usus esse potest, eoque exploratissimo, tam Maris dominium privatum, quàm Telluris, agnosci demonstramus. Et demùm Responsione diluimus ea quæ adversus quaecumque Maris dominium privatum solent adduci: à quibus auspicandum. Nam Secundi libri Ordo commodius ipsi præfigitur.

C A P. II.

Qualia sint, quæ Maris dominio reluctari videntur, & adversus illud solent objici.

TRiplici ferè in genere cernuntur, quæ, ut Dominio Maris adversantia, solent afferri. Alia ex Commercio, Transitus, ac Peregrinationis libertate; Ex Natura Maris, alia; atque ex disertis Scriptorum testimoniis, alia petuntur. Quod ad Commercio ac Peregrinationis libertatem attinet;

A 2

eam

3 Thucyd. lib. 1.

6 Diodor. Sicul. lib. 12.

2 Sigon. de Regno Italia lib. 20.

3 Franciscus Vitoria de Indis, tract. 2.

5. 2. 3. &

4. Ioannes Solorzano de Indiarum Iure lib. 2. cap. 20.

9. 34. &

seq. Gregor. Lopez in Partid. 2. tit. 2. 3.

1. 2.

4. Leon. de Meid. 1.

MARE CLAVSVM.

eadeo Naturalem esse volunt nonnulli, ut tolli jure nullibi posse ajant. Et jure Gentium nefas esse, portu, comiteatu, commercio, navigatione Mercatoribus aut Peregrinis interdici. Justa bella, ob Fori usum & Portum prohibitum & commercia negata, coepisse. Exempla objiciunt Megarensium¹ in Athenienses, Bononiensium² in Veneros, Hispanorum item in Occidentalis India incolae. Nam justam prae texunt viri doctissimi³ causam belli ab Hispanis in Americanos suscepti, ob communem portuum ac litorum usum prohibitum. Atque huc trahunt illud Virgilii, velut ex jure Gentium pronunciatum;

Quod genus hoc hominum, quare hunc tam barbara morem Permittit patria? hospitio prohibemur arena.

Jam vero, si dominium Maris ejusmodi admitteretur, ut, domini arbitratu, Maris ac Portuum inde usus prohiberetur, Juri tunc huic commerciorum & peregrinandi (quod Naturale vocant) derogatum in ajunt; quod nolunt ferendum. Ex Natura autem sui (quod secundum est objectorum genus) Mare in

LIBER I.

in momenta mutari, adeoque esse perpetuo, aquis aliis aliisque in priorum locum nunquam non succedentibus, fluxile, & tam non sibi ompino (si alveum excipias) idem, ut nec idem aut singularis possit esse ejusdem Dominus, dici solet. Quin, ubi ipsa domini ejusmodi natura maxime in Finium ac Terminorum distinctione consistit; in Mari non haberi nec haberi posse idoneam ejusmodi distinctionis sive materiem sive instrumenta, quibus finium regundorum jus, in Domini controverfisi principem obtinens locum, subniti queat. Etiam & illud ex D. Ambrosio⁵ afferunt, de Piscium domiciliis⁵ Hexaëloquēte; Geometram audivimus, Thamer. lib. lassometram nunquam audivimus; & 5. cap. 10. tamen Pisces mensuras suas norunt. Tantam etiam Maris magnitudinem esse ut omnibus Populis sufficiat ad aquam hauriendam, ad piscatum, ad navigationem. Ideo privatum ejus dominium non admittendum. Tertium genus argumentorum heic, quod è Scriptorum testimoniis habetur, partim ex Poëtis veteribus, Theologis, aliisque aliud agentibus, partim ex Iurisconsultis rem ex professo tractantibus desumitur.

In Ru-
dente a. f.
4.

MARE CLAVSVM.

mitur. Prioris classis est illud Gripi pi-
scatoris & Trachalionis servi, de vidulo
in mari reperto disputantium, apud
Plautum 6,

Gr. Mare quidem commune certò st
omnibus. Tr. assentio;

Quì minus hunc communem quaso
michi esse oportet vidulum?

In mari in ventum est, commune est.

Affertur etiam Latonæ ad Rusticam in
Lyciâ turbam, supplicis orationis pars
apud Ovidium 7,

7 Meta-
mor. 6.

Quid prohibetis aquas? usus commu-
nis Aquarum est.

Nec Solem proprium Natura, nec Aë-
ra fecit, (veni.

Nec tennes Vndas. in Publica munera

8 Aeneid.

Item illud Virgilii 8,

7.

— Littusque rogamus
Innocuum, & cunctis undamque au-
ramque patentem.

9 Dipno-
seph. 8.

Et Phœnicides apud Athenæum 9, τὸ
ῥῆμα ἵνα λῶσιν αὐτῶν εἶναι, Mare commu-
ne esse, ait. Quibus accedat scitum illud
Rabbinorum aliquot Hierosolymita-
norum, qui Alexandro Magno Orbis
quidem totius Imperium agnoscebant;
ita tamen ut Aridæ seu Telluris tan-
tummodò, non omnino Maris domi-
nium

LIBER I.

nium eum acquisivisse sentirent; ut-
pote soli Numini, ut Domino, sub-
jacentis. Verba sunt 10: אֵינוֹ שֵׁלִיטָא
בְּיָמֵינוּ אֲבֵל תְּקַבֵּל שֵׁלִיטָא בְּיָמֵינוּ
Non dominabatur in Mari: sed Deus
O. M. dominatur tam in Mari, quàm
in Tellure. Classis secunda, seu quæ
apud Jurisconsultos occurrunt, hujus-
modi sunt. Naturali jure omnium com-
munia sunt illa, Aër, Aqua profluens,
& Mare, & per hoc littora Maris; Item,
Nemo ad litus Maris accedere prohibe-
tur piscandi causa, dum tamen villis &
adificiis & monumentis abstineatur;
quia non sunt Iuris Gentium sicut &
Mare. Idque Divus Pius piscatoribus
Formianis & Capienatis rescripsit: quæ
verba sunt Marciani 11 Jurisconsulti, &
Justiniani 12 in Institutis. Et Vlpia-
nus 13; Mari, quod Natura omnibus
patet, servitus imponi privata lege non
potest. Et alibi idem 14; Mare commu-
ne omnium est, & litora, sicut aër. Et
est sapissimè rescriptum, non posse quem
piscari prohiberi. Quin Celsus, Maris,
ait 15, communem esse usum omnibus
hominibus, ut aëris. Etiam ipsum Cæ-
sarem Telluris, non Maris Dominum
esse volunt aliqui, ex eo quod Anto-
10 Ge-
mara
Hieroso-
lymitan.
tit. Aboda
Zara seu
de cultu
extra-
neo sol.
42. col. 3.
cap. 3.
11 L. 2. &
l. 4. ff. de
Rer. Di-
visione.
12 Tit. co-
dem. §. &
quidem.
13 L. 13.
ff. tit.
Commua-
nia præ-
diorum.
14 L. 13.
§. 7. ff. tit.
de Inju-
riis. & vi-
de eum l.
24. ff. de
damno
infecto.
15 L. 3. ff.
Ne quid
in loco
publico.
§. 1.

A 4. ninus

16 DD. ninus 16 Cæsar responderit, *Se quidem*
ad l. 9. ff. *Mundi Dominum esse; legem autem,*
ad legem *Maris* (sic vulgo intelligitur ejus re-
Rhodiam. sponso) ac si Maris dominium arroga-
re sibi noller. Atque in Basilicis 17, seu
17 Eclog. Jure Orientalis Imperii, legitur, *Oi αἰ-
Basilic. γιωλοι ἐν τῇ πάλῃ ἐξουσία εἰσι, Litora*
lib. 50. *sunt in omnium potestate.* Sic Michaël
tit. 1. cap. 13. Attaliates Jurisconsultus Imperii O-
18 Prag- rientalis 18, πᾶς ὁ πάλῃ εἰσι. εἰς ὁ Ἀῆρα,
mat. tit. 2. τὸ πῶν Ὑδάρι, ἢ Θάλασσα, ὁ αἰγιάδης, ὁ
Ἰαλιάδης, ὁ οἱ Ποταμοί. *Quædam sunt*
omnium hominum; quemadmodum
Aër, Aqua profluens, Mare, Litus ma-
ris, & Fluvii. Scilicet Mare omnium
hominum commune esse ex Jure &
Naturali & Gentium scribit utriusq;
Imperii Jurisconsulti aliquot veteres.
Quod si adeo aut ex sui Natura, aut ex
alterutro (quod diximus) Jure ita com-
mune esset, fieri sanè nequiret ut id in
cujuspiam privatum transire posset do-
minium, nisi aut jus Naturæ (quod
prorsus immutabile dici assolet) im-
mutaretur; aut Gentium (quarum pa-
riter interest) consensus ejusmodi do-
minio accederet. Et proinde non Usu-
capione, non Præscriptione, nullo de-
nique titulo acquiri posse Maris domi-
nium

nium velle videntur. Neque enim ad-
versus Naturam ulla exceptio locum
habet: Neque (ut respondet Papinia-
nus 19) *Præscriptio longe possessionis ad*
L. 4. *obtinenda loca juris Gentium publica ff. tit. de*
Vfucapionibus *solet concedi.* Jurisconsultorum quos di-
ximus, veterum sequax est Interpretum
turba non exigua; cum tamen sint in-
tereà non pauci, qui vetustam illam de
necessaria Maris communione senten-
tiam non uno modo temperent & re-
stringant, ut infrà docetur. Inter Re-
centiores autem Jurisconsultos, in im-
pugnando Maris dominio, primas te-
nuere viri bini, clarissimi quidem utri-
que, sed eruditione & nitore ingenii
impares. Fernandum dico Vasquium
Hispanum, & Hugonem Grotium Ba-
tavum. Hispanus erat, in summo nuper
Dominicæ rei Philippi tertii Hispania-
rum Regis Prætorio, senator celebris.
Batavus, Fiscalis olim advocatus Hol-
landiæ, Zelandiæ, & VVestfrisiæ, aliisq;
honoribus patriis meritissimò auctus,
vir acuminis & omnigenæ doctrinæ
præstantiâ incomparabilis. Disputans
autem Vasquius tum de Jure Naturali
& Gentium, tum de Rerum dominio,
præscriptionibus, id genus aliis, *Ex his*
A 5 in-

20 Fer-
nandus
Vasq-
Contro-
versil-
lustr. lib.
2. c. 89.
§. 30.

inquit ²⁰, apparet quàm suspecta sit
sententia existimantium Genuenses aut
etiam Venetos posse, non injuriâ, prohi-
bere alios navigare per Gulfum aut pe-
lagus sui Maris, quasi aquora præscri-
perint, id quod non solum est contra le-
ges Cesareas, (jam supra citatas) sed
etiam est contra ipsum Ius Natura aut
Gentium primævum, quod mutari non
posse diximus. Quod sit contra illud jus,
constat; quia non solum Maria aut Æ-
quora eo jure communia erant, sed etiam
reliquæ omnes res immobiles. Et licet ab
eo jure postea recessum fuerit ex parte,
puta quoad dominium & proprietatem
Terrarum, quarum dominium jure Na-
tura commune, distinctum & divisum
sicque ab illa communione segregatum
fuit; Tamen diversum fuit & est in
Dominio Maris, quod ab origine Mun-
di ad hodiernum usque diem est fuitq;
semper in communi nullâ ex parte im-
mutatum, ut est notum. Et quamvis ex
Lusitanis magnam turbam sæpe audi-
verim in hac esse opinionem, ut eorum Rex
ita præscripserit Navigationem Indicâ
Occidentalis ejusdemq; vastissimi Ma-
ris, ita ut reliquis Gentibus aquora illa
transfretare non liceat, & ex nostris mee
Hispa-

Hispanis vulgus in eadem opinione ferè
esse videatur, ut per vastissimum im-
mensumque pontum ad Indorum regio-
nes, quas potentissimi reges nostri Hi-
spaniarum subegerunt, reliquis mortâ-
lium navigare, præterquàm Hispanis,
jus minime sit; (quasi ab eis id jus præ-
scriptum fuerit) tamè istorum omnium
non minùs insana sunt opiniones, quàm
eorum qui quoad Genuenses & Venetos
in eodem fere somnio esse adsolent. Quas
Sententias ineptire vel ex eo dilucidius
apparet, quod istarû Nationum singula
contra seipsas nequeunt præscribere; hoc
est, non Respublica Venetiarum contra
semetipsam, non Respublica Genuensium
contra semetipsam, non regnum Hista-
norum contra semetipsam, non regnum
Lusitanorum contra semetipsam. Esse
enim debet differentia inter agentem &
patientem. Contra reliquas verò natio-
nes longè minùs præscribere possunt, quia
jus Præscriptionum est merè Civile. Er-
go tale Ius cessat, cum res agitur inter
Principes vel Populos superiorem non re-
cognoscentes in temporalibus. Iura enim
Civilia cujuscunq; regionis, quoad ex-
teros populos, nationes, vel etiam homi-
nes singulos, non magis sunt in conside-
ratione,

MARE CLAVSUM.

ratione, quam si reverà non esset tale jus aut unquam fuisset, & ad Ius commune Gentium Primævum vel Secundarium est recurrendum, eoque utendum; quo Iure talem Maris præscriptionem & usurpationem admissam non fuisse unquam constat. Alia id genus habet ille, in privatum omne Maris dominium audacissimè insurgens. Prodiit autem Lugduni Batavorum anno salutis MDCIX (id est, proximo post disceptationem prolixam inter Hollandos & Hispanum, de liberà in Indias Orientales navigatione, Hagæ habitam) Hugonis Grotii MARE LIBERVM, sive De Iure quod Batavis (sic se habet titulus) competit ad Indicana commercia, Disfertatio. In ea probare nititur, Jure Gentium quibuscvis ad quosvis adeò liberam esse navigationem, ut sine injuria per mare impediri nequeat. Dein Mare Atlanticum & Australe, sive Jus navigandi ad Indos, proprium non esse aut esse posse Lusitanorum. Quippe

21 Mari
libero
cap. 5.

Mare (inquit 21, legibus & rationibus jam dictis usus) proprium omnino alijus fieri non potest. Quia Natura commune hoc esse non permittit, sed jubet.

Alia eà de re habet ipse in eximiis illis

de

LIBER I.

13

de Iure Pacis & Belli Libris, de quibus inferius. Et de Argumentis, quæ Maris Dominium impugnare solent, hæc summam. Quæstionis igitur ejusq; vocabulorum explicatio proximè ineunda.

CAP. III.

De Maris, in Quæstione, vocabulo. Et Iuris Distributio, quæ Disquisitioni inserviat.

Quod ad Quæstionem, Vtrum Mare sit dominii privati Iure capax, attinet; Capax sumimus eadem notionem, quā usus est Trajanus Augustus dum Plinio 1 suo solum peregrina civitatis 1 Lib. 10. capax non esse dedicationis quæ sit jure 2 epist. 59. nostro, rescripsit. Sed & Maris in quæstione, Iuris & Dominii vocabula insuper explicanda. Mare intelligimus universum, & tam Oceanum apertum seu Exteriora quæ sunt Maria, quàm quæ Interiora sunt, veluti Mediterraneum, Adriaticum, Ægæum, Britannicum, Balticum, & quæ sunt id genus alia, haud aliter ab Oceano, ac uti Partes undequaque homogeneæ à Toto, discrepantia. Ius autem (quod est Liciti atq; Illiciti Norma, Mensura, ac Index) consideratur bifariam. Aut quā Obligatorium est, quod & Præceptivum dicitur;

14 MARE CLAVSYM.

tur; aut quā *Permissivum* est, *Concessivum* iudem scriptoribus nuncupari solitum. Quā *Obligativum* est, in eis quæ vel jubentur vel vetantur, ut *Suum* cuique tribuere, Non pejerare, cæteris similibus cernitur; Quā *Permissivum*, in eis quorum nec jubetur usus nec vetatur, sed permittitur tamen; quemadmodum in ipso Emptionis, Venditionis, Manumissionis actu, in contrahentium conditionibus, pro eorum arbitratu, contractui adjici solitis, id genus aliis. Utrumque autem hoc genus, aut Universum Genus Humanum, id est *Gentes universas* spectat, aut *non universas*. Quod universum spectat genus humanum seu *Gentes universas*, aut *Naturale* est, aut *Divinum*. Scilicet aut ex Naturalis rationis lumine seu recto Rationis usu manifestum, quod & *Lex Communis in Publico Mundi* & *Naturalibus Tabulis scripta* eleganter à Tertulliano², & *ἡ κοινὴ τῶν ἀνθρώπων δίκη*, *Communia hominum jura* Græcis nominatur, ipsumque *Ius Gentium* *Primum* dicitur Jurisconsultis; aut Divinis in eloquiis, scripto mandatis, præstitutum. Quorum utrumque *Ius Gentium universale*, seu *omnium Commune*

² Lib. de Corona Militi.

³ Thucyd. lib. 4. Po. lib. 2. alii.

LIBER I. 15

ne rectè appellandum. Quicquid in horum alterutro *Obligativum* est, sive ex ipsa rei natura, seu potius ex Naturæ parentis autoritate, habetur apud homines immutabile. Unde toties Philosophis⁴, Theologis⁵, Jurisconsultis⁶ pronunciatum illud asseritur, *Jura Naturalia esse immutabilia*. Id quod de *Permissivo* sive *Naturali* sive *Divino*, ad humanum genus universum attinente, dici nequit. Hoc enim pro eorum, qui rebus præsumt, iudicio, ex sui natura variatim esse mutabile, quā *Permissivum* est, nemo non videt; ideoque *Obrogationes*, *Abrogationes*, *Temperamenta*, id est, *Mutationes* indies recipere. Cum interea *Obligativum* genus *Incrementa* seu *Additiones* (utpote quibus sive firmitus; sive decentius possit observari) non *Mutationes*, quibus ulatenus vis ejus minuatur, admittat. Ex *Obligativo* hujusmodi *Additionibus* & *Permissivo Mutationibus* conflatum est alterum illud *Jus*, quod angustius est, & ad *Gentes non universas* seu non ad totum genus humanum, sed ad aliquas ejusce tantum partes, spectat, atque rectè *Positivum* (sive scilicet à Numine sive ab Hominiibus positum) nuncupari solent,

⁴ Andronic. Rhodius. Michæel Euphysius. Eustratius, alii, ad Arist. Nicom. 5. cap. 10. Cicero, apud Lactantium lib. 6. c. 8. ⁵ D. Th. 1. 2. q. 94. ar. 5. & c. ⁶ Instit. de Jure Nat. §. sed Naturalia.

7 Philo
Inde
lib. de lo-
sephe seu
de Viro
Civilis.

8 Instit.
tit. de pa-
tria pote-
state, §.
Ius autē.
9 Demo-
sthen. O-
rat. contr.
Aristo-
cratem.

let, interdum etiam 7 Civile, & recte
Rationis Naturalis additamentum. Po-
situm hoc jus dispertire liceat in illud
quod unica alicui Genti Populove in so-
cietatem coalescenti proprium fuerit &
singulare (qualis olim habita est patria
illa apud Romanos 8 potestas, atque ea
quæ Athenis 9 in more) & illud, quod
in usu Pluribus. Hoc rursum quod plu-
ribus in usu, bifariam dividimus: in id
cui plures simul, pariter, ac communiter,
seu ex Communi aliqua Obligatione
Gentes Populive subsunt; atque id cui
gentes populive plures non simul, pari-
ter, aut ex Obligationis Communione
aliqua subsunt, sed singulatim atque ex
accidente. Triplicis hujus speciei Iuris
Positivi primam Ius simpliciter Civile
nominemus, putā ad Civitatem aliquā
unicam atinens; Secundam Ius plu-
rium Gentium Commune, ob commu-
nionem Obligationis itā dicendum;
Tertiam Ius Gentium aliquot seu plu-
rium Civile seu Domesticum, propter
obligationem quā tenentur tantum
domesticam, atque sibi singulis, sine
Obligationis Communione, civilem.
Leges, verbi causa, XII Tabularum A-
thenis Romam allatæ, utramque apud
Gentem

Gentem tam Romanam, quā Atti-
cam obtinere. Sed ex nulla Obliga-
tionis aut Populorum communionē.
Ius igitur Tabularum commodius mul-
tō harum Gentium Civile, quā utra-
rumque gentium simpliciter (qualis lo-
cutio communionem indicat) erat di-
cendum. Quod verō Plures simul gen-
tes ex obligationis Communionē spe-
ctat, id est Ius plurium Gentium com-
mune, bipartitū est itidem tribuendum.
In id nempe quod Gentibus populive
pluribus est Imperativum, atq; id quod
est pluribus Interveniens. Imperativum
vocamus Ius gentium, quod à diversis
gentibus populive, singulis alioquin
imperiis ac potestatibus supremis sub-
jacentibus, ex communi singulis, nec
dispari sed aliunde derivata obligatio-
ne, eaque sive à Numine sive ab Homi-
ne imperata, observatur aut vim debet
habere. Tale erat jus Dolopum, Magne-
tum, Phthiotarum, Thessalorum, alio-
rum Græciæ populorum: qui pariter ex
obligatione communi ab Acrisii 10
Argivorum regis imperio accepta, con-
ventūs Amphictyonici jurisdictioni sub-
erant. Tale item, singulare Jus belli à
Numine præscriptum non Ebræis so-
lum

10 Pausa-
nias in
Phocici
lib. 9. Ae-
schines in
Orat. πε-
ρὶ πρῶ-
της.
Belar.

lum sed & Cananæis¹¹ quibuscum bellum gerendum. Nam utrique, licet diversimodè, ex imperantis autoritate tenebantur. Et ubi Gentes aliquot ex Pontificis Romani autoritate atq; imperio, pariter in idem jus conveniunt, Imperativum jus Gentium id rite appellandum. *Intervenientis* autem *Ius Gentium* dicimus, quod non ex communi pluribus Imperio, sed *Interveniente* five Pacto five Morum usu natum est, & *Ius Gentium Secundarium* ferè solet indigetari. Hujus capita cernuntur in Clarigationis, Legationum, Captivorum, Obsidum, Postliminii, Federum, Commerciorum, id genus aliorum pluribus Gentibus intervenire solitorum jure. Etenim quantũ, in hisce, ex *Additionibus* quæ *Iuri Gentium universali Obligativo* & *Mutationibus* quæ *Permissivo Universali* accesserint, inter Gentes diversas est conflatum, id totum, nec amplius, aut *Imperativi* aut *Intervenientis* nomen meretur. Reliquum, *juris Gentium universalis* seu *Primævi* nomen retinere palam est. Etiam & *Ius Casareum*, quod adeo in dictis *Juris Intervenientis* capitibus discutendis locum habere solet, quæ cum Gentium

Gentium jure Universali, five Naturali five Divino, consonum est, sub eodem etiam nomine est ponendum; quæ verò ex aliquot, quibus est in usu, Gentium consensu sic adhibentur ejus capita ac scita nonnulla quæ *Juris* non sunt *Universalis*, planissimè *Iuris Gentibus aliquot Intervenientis* vocabulo est rite denotandum. Quæ demum singulis aliquot populis domi in foro est receptũ, *Gentium plurium Ius Civile* appellandum est, seu *Domesticum*. *Iuris* notio- nis omnigenæ, quæ in quæstione tractanda adhibenda est, systemate ad hunc modum ob oculos posito; de Dominio restat ut proximè videamus.

CAP. IV.

De Dominio tum Communi omnium, tum Privato. Hujus Initia, five per Distributionem, five per Occupationem.

Dominium, quod est Jus utendi fruendi, alienandi, liberè disponendi, aut omnium hominum, pro indiviso possidentium, *Commune* est, aut aliquorum tantum *Privatum*; id est, inter Universitates singulares, Principes, Personas qualescunque, privatim ita tributum, ut libertas utendi fruendi aliis aut intercludatur aut saltem minuatur.

20 MARE CLAYSVM.

nuatur. Primi generis dominium, seu quod omnium commune est, in reum, priscis Seculis, communionem solet memorari. De ea Virgilius ¹:

Nec signare quidem aut partiri limite
campum

Fas erat; in medium querebant. —

Et Seneca ²:

—pervium cunctis iter;

Communis usus omnium rerum fuit.

Et Tibullus ³ ad Messalam:

³ Eleg. lib. 1. 3. Non domus ulla fores habuit; non fixus
in agris,

Qui regeret certis finibus arva, lapis.

Ejusmodi sunt plura. Quæ tamen ita in-

⁴ Divin. Instit. lib. 5. seu de lustritia cap. 5. telligi vult Lactantius ⁴, non ut existi-
memus nihil omnino tum fuisse privati;
sed more Poëtico figuratum. ut intelliga-
mus tam liberales fuisse homines ut na-
tas sibi fruges non includerent, ne soli
absconditis incubarent, sed pauperes ad
communione[m] proprii laboris admitterent.

Certe non obscura rerum planè communionis vestigia occurrunt in donatione illa Numinis, qua Noachus & tres Filii ejus Semus Chamus & Japhetus (qui velut Adæ, in generis humani post diluvium instauratione[m], personam jam simul induerant) domini pro indi-

viso

LIBER I.

21

viso rerum omnium facti sunt. Formula donationis est ⁵; Crescite & multiplicamini — & Replete terram. Pavor vester

⁵ Genes. cap. 9. 2. & Tremor vester erit super omne animal terra & super cunctum volatile celi cum universis quæ moventur super terram & cum omnibus piscibus maris. In manum vestram tradita sunt. Et Justinus historicus ⁶ appositè, Erant, inquit,

⁶ Lib. 43. Saturni ævo omnia communia & indivisa omnibus, veluti unum cunctis patrimonium esset. Unde illa in Saturnalibus bonorum communio. Neque aliter Cicero ⁷; Privata nulla Natura; sed aut ⁷ Offic. veteri occupatione, ut qui quondam in

⁷ lib. 2. vacua venerunt; aut bello etiam & victoria potiti sunt; aut lege, aut pactione, conditione, sorte. Sed veri non est simile hujusmodi communionem diu obtinuisse. Privatum autem Dominium seu rerum finiumq; distinctionem, quæ cæteris, præter agnatum dominum, libertas utendi fruendi aut negata est aut minuta, secula illa aurea subsecutam fuisse ajunt.

Communemq; prius, ceu lumina Solis & aura,

Cautus humum longo signavit limite
mensor;

Ut

³ Ovid. Met. 1. 25. & 3. Ut canit ille. Et scimus ex sacris literis Tellurem à Noachidis, seculis aliquot post diluvium, esse divisam. A Japeto & filiis ejus *divisa sunt insula Gentium in terris suis, unusquisque juxta linguam suam & juxta familias suas, in nationibus suis;* quod ait Moyses. Scilicet à Tanaï fluviū usque in Mare Atlanticum seu per magnam Asiæ occidentalis, quæ in Septentrionem vergit, partem, præter totam Europam, limitibus juxta familiarum numerum designatis, sedes ut domini privati acceperet. Quemadmodum Chamus posterique ejus, non dissimili modo, quod Austro & Africo expositum est; & Semus plagas Orientales usque ad Indiam. Qua de re Iosephus, Eusebius, author Chronici Alexandrinus, Zonaras, Cedrenus, Eustathius Antiochenus, Freculphus, alii. Invaluit etiam traditio, ipsum Noachum, perinde ac si Torius dominus in solidum aut Arbitrè per compromissum fuisset, distributionis hujus seu privati hujusmodi domini post diluvium instaurationis auctorem fuisse, idque *et deus & gentes juxta oraculum divinitus acceptum;* eamque anno ætatis suæ DCCCCXX (qui à diluvio erat CCCCXX & ante obitum

obitum ejus vigesimus) testamento firmasse, atque moribundum illud in Semi filii primogeniti manus tradidisse, cunctosque simul monuisse, *ne quis eorum fratris fines invaderet, nec injuria alter alterum afficeret; quoniam inde, ut discordiarum atque bellorum intestinorum causa oriretur, foret necessum.* Ita disertè legitur tum apud Eusebium tum apud Cedrenum. Ut autem se res hæc habuerit; certum satis est, instaurata esse post Diluvium privata rerum Dominia, quæ iidem, ab Adæ temporibus, antea juris fuerant receptissimi. Nam ipse quidem, qualem postea habuisse diximus Noachum cum Filiis, donationem à Numine acceperat, dominusque rerum fiebat universalis, non sine ejusmodi dominio sibi privato, quod sine illius cessione (quantum de rebus illius ævi, ex recepta apud Posteris ratione, judicare possumus) liberos ejus excluderet. Ex donatione autem, assignatione, seu qualicunque cessione (antequam ex successione heredem habebat mortuus) liberi ejus sua habuere territoria privati jure domini distincta. Hinc Abeli pecora & compascua sua. Caino agri & sua sata, Dein etiam locus *Nod* seu *Naida* dictus,

10 Genes.
1.28.

24. MARE CLAVSYM.

dictus, ubi, urbe Henochiâ conditâ, se-
des fixit. Inde permutationes ¹¹, em-
ptiones, & venditiones, & præter pon-
dera ac Mensuras, fidos conventuum
Interpretes, Agris & compascuis Ter-
mini seu limites accessere. Et de Caino
ajunt, *ἔργα γὰρ αὐτοῦ ἦσαν*, *Terminos*
agris primus posuit. Ita demum intro-
ducta sunt dominia privata, quæ ex illo-
rum, quorum (sive ex universali tantum
præeunte Unici dominio, ut in Adâ;
sive ex rerum communione universali,
ut in Noacho filiisque ejus) intererat,
donatione, assignatione, aliave cessio-
ne, sive principibus sive universitatibus
unius personam induentibus, sive aliis
quibuscunque, ut dominis singulari-
bus, primò evenere. Ut id scilicet fie-
ret neque expressim jubebat nec vetuit
Jus sive Naturale sive Divinum quod
Universale erat (nisi oraculum illud
Noacho datum heic admittere velis)
sed permisit Utrumque; tam nempe re-
rum communionem, quam privatam
dominium.

In Territoriis ita distribuendis, con-
sensus veluti humani generis Corporis
seu Universitatis (interpositâ fide, quæ
etiam posteros obligaret) intervenit, ut
à com-

LIBER I.

à communione seu pristino jure eorum
quæ ita distributum singulis dominis
cederent, planè discederetur. Non ali-
ter ac ubi socii seu cohæredes partes
aliquas rerum pro indiviso possessionum
inter se dividunt. At verò de reliquis,
neutiquam distributum possessis nec
pro indiviso expressim retentis, id est
quæ vacua seu derelicta mansere, quid
dicendum? Obtinuit sanè antiquitus in
Gentium illustriorum moribus atque
etiamnum obtinet, quæ vacua sunt ea
fieri Occupantis; scilicet, ut dici solet,
nullius in Bonis. Obvium id habetur
in jure Cæsareo, atque nullibi gentium,
quantum scimus, non receptum est; ex-
tra quàm ubi ex jure Gentium aliquot
Civili, res hujusmodi aliquæ ad Princi-
pes, non ad subditos occupantes atti-
nent. Nam ibi etiam Occupationis ti-
tulo à ceteris satis est renunciatum. Et
temperamenti hujus hac in re est sem-
per habenda ratio. Sed nobilissima est,
de ejusmodi Bonorum occupatione,
decisio vetus in causâ Andriorum &
Chalcidensium. Utrisque in Thraciam
profectis ¹² novarum sedium quæren-
darum causâ, renunciatum est Barba-
ros Acanthum reliquisse. Speculatores
B bini,

¹² Plu-
tarch. in
Quæst.
Græc.

13. Revu
Indica-
tarum
lib. 5. tit.

21.

14. Misra

& Gema-

ra niraq;

tit. Baba

Metzia

cap. 1. &

Maimo-

nides tit.

Zachia

Wemi-

ihna c. 1.

25. Al-

coran.

Azoar.

12. de

Venatu;

& A-

zoar. 34.

de adibus

عمر

مسكونه

id est, de-

relictis.

In Ara-

bico,

Azoar

sunt 5.

& 24.

binii, quorum Andrius alter, alter Chal-
cidenfis, electi, fugâ & solitudine satis
animadversâ, cæpere cursu contende-
re, uter urbem pro derelicto habitam
prior occupando acquireret. Chalci-
denfis cum vinceret pernicitate, And-
rius hastam ejaculatus portis infixit.
Hic jaculo, Ille corpore prævenisse ex-
clamat. Dissensione hinc ortâ, arbitri
adsciscuntur Erythraei, Samii, ac Parii.
Vicere Andrii numero sententiarum.
Nam pro iis censuerunt Samii & Ery-
thraei. Pro Chalcidenfisibus autem Parii.
Rationes utrinque optimè exhibet Pe-
trus Ærodius ¹³. Illis hic non est locus.
Sed interea manifestum est, universos,
tam litigantes quam Gentes quorum in
arbitrium res est permissa, occupan-
tium fieri derelicta censuisse. Neque
aliâ sane ratione nititur jus, quo feræ,
pisces, volucres, id genus alia sive non-
dum occupata sive derelicta capien-
tium fiunt. Quod itidem tam in Ebræo-
rum ¹⁴ ac Mahumedanorum ¹⁵ jure,
quàm in Christianorum moribus locum
habet. Iam verò si communiter & pro
indiviso fuere universi domini, ante
partium aliquot distributionem; earum
quæ in distributionem non venerant,

ut

ut manerent pariter universi, quemad-
modum ante, pro indiviso domini, ne-
cessum est ut existimemus; nisi Pactum
aliquod intervenerit, quo pristino om-
nimodo communionis titulo juriq; ita
renunciatum fuerit, ut deinceps eo-
rum, quæ vacua manerent seu in distri-
butionem non venirent, domini fie-
rent singulares quicunque primò ani-
mo possidendi, insistenti, utendi fruen-
di, corporaliter occuparent. Neque aliter
in causâ sociorum aut cohæredum
(quales in rerum communione homi-
nes fuisse videntur universi) fingi po-
test, quomodo ea quæ in distributio-
nem non veniant, non (ut antea) ma-
neant communia. Itaque Pactum ejus-
modi primariis Domini privati initiis
intercessisse, ejusque vim à primis, quo-
rum post diluvium intererat res distri-
butim possidere, ad posteros transmissam
esse (puto) est statuendum. Adeo
ut non minus de Distributione per as-
signationem, quàm de Occupatione
rerum derelictarum ad libitum, pactum
universale, sive verbis disertis sive
tacitè ex morum usu, initum esse
decernamus. Quod ipsum sanè ample-
cti videtur V. C. Hugo Grotius, Res,

B 2

in-

inquit¹⁶, in proprietatem (de cujus ex-
ordio loquitur) ibant, non animi actu
solo (neque enim scire alii poterant, quid
alii suum esse velint, ut eo abstinerent;
et idem velle plures poterant) sed pacto
quodam aut expresso, ut per Divisionem;
aut tacito, ut per Occupationem. Si-
mulatque enim Communio displicuit,
nec instituta est divisio, censi debet in-
ter omnes convenisse, ut quod quisque
occupasset id proprium haberet. Parilis
sanè ratio etiam ejus quod quisquam
postea, ex eo quod derelictum erat, oc-
cuparet.

C A P. V.

Dominii Effectus privati. Et qualisnam, in
vetustioribus rerum distributionibus,
Maris habita fuerit ratio.

EX Dominio, ad modum jam di-
ctum, privato introducto evenit, ut
Territorii seu Agri, cujus usus antea
universis pariter erat in arando, ædifi-
cando, depascendo, arbores cædendo,
fructus percipiendo, transeundo libere,
Proprietas ita possidenti, sive per Di-
tributionem sive per Occupationem,
privatim acquireretur, ut is liberum
ejusmodi usum jure posset impedire,
nec

nec ejus injussu alius licite uti posset.
Atque ab hâc origine manavit omnis
rerum Proprietas seu Dominium quod
sive alienatione, seu quacunq; aliâ ces-
sione, in alios transfertur sive possessio-
ne continuâ retinetur. Habitâ semper
ratione specialium modorum ac tem-
peramentorum quæ, sive ex Legibus
moribusque sive ex pacto, dominio so-
lent, pro variis populorum institutis, ac-
cedere. Nam hisce restringitur & mi-
nuitur libera, in re, domini potestas.
Quæ ubi prorsus definit, ita suum est
quod privatim possidet dominus, ut
alius esse, ejus injussu, omnino jure esse
nequeat. Atque hæc omnia ex Muta-
tione Iuris Gentium Universalis seu
Naturalis quod Permissivum est, orta
sunt. Inde enim introductum Domi-
nium privatum; ex jure nempe Positi-
vo. Sed interea stabilitum est ex Iure
Universali Obligativo, quo Pactis stan-
dum est & servanda fides.

His ita positis, videndum erit qua-
lisnam in rerum sive primaria sive ve-
tustiori aliqua distributione, Maris ha-
bita sit ratio. Nam si cum Agris, etiam
Mare fuerit assignatum, certè faten-
dum eadem ex origine natum esse Ma-
ris,

MARE CLAVSYM.

ris, quâ Telluris dominium privatum, adeoque illud esse ejusdem aquæ cum hac capax. Certè in distributione Telluris post diluvium instaurata (quantum scire possumus ex Veteribus qui eam tradidere) Maris alicujus nomen, ut pars assignata, non disertè occurrit. Sed verò interdum ut limes parti assignatæ adjicitur Oceanus. Quemadmodum ubi pars Chamidis primò assignata extenditur à Rhinocoruris Ægypti per Africam usque ad Herculis columnas

¹ *Africam apud Euseb. in Chronic. pag. 10. Cedrenus, pag. 10.*

² *Pentateuch. Samaritan. Mr. Genes. 10. 19. & Deuteronom. 34. 3.*

seu usque Occiduum & Africanum Oceanum. Et Cananæorum pars (quæ in Chamidarum territorio) in Pentateucho Samaritano bis ita describitur, ut expressim protendatur à fluvio Ægypti seu Nilo ad fluvium magnum, id est, Euphraten *וְעַד הַיָּם הַהוּא* Et usque ad mare novissimum, seu Postremum quod est Occidentale seu Magnum. Quæ postrema vocabula habentur etiam in partis illius designatione quam exhibet codex Judæorum in Deuteronomio. Interdum verò in parte assignata includi videri possunt Maria aliquot, adeo ut non minus quàm Tellus, assignari videantur. Nam

Jape-

LIBER I.

31

Japetidis assignantur ³ τὰ δὲ τῶν Μνησίων ³ Euseb. *ἡδὲ Ἀζελὸν καὶ δὲ τῶν ἑσῶν Γαδελῶν καὶ* & Cedrenus, *locis citatis.* *Εα quæ à Media in Septentrionem & Occasum vergunt usque ad Gades atque insulas Britannicas.* Maria videmus in assignationis aræ contineri, Ægeum, Mediterraneum, Adriaticum, Britannicum. An donata, nescimus. Quin in vetusta Terræ sanctæ designatione (cujus autor ipsum Numen) limes potius quàm pars territorii assignati haberi videtur Mare. De plaga Meridiana, verba sunt; *Habebit terminos contra Orientem,* ⁴ Numer. *Mare salissimum.* Et paulo post, *ibique per Gyrum terminus ab Asemona usque ad Torrentem Ægypti, & magni Maris littore finiatur.* De Occidentali item plaga; *Plaga autem Occidentalis à Mari Magno incipiet & ipso sine claudetur.* Ita scilicet ibi vulgaris interpres. Et ad eum sensum ferè, recentiores. Sed de eo loco atque aliis heic allatis, plura capite proximo. Sequitur dein, *juxta Ebraicam Veritatem; hic erit terminus vester septentrionalis. A mari magno describetis vobis Montem Hor.* Et paulò infra; *& descendat terminus ille* (de Orientali verba jam sunt) &

B 4

per-

3 Iosua
cap. 15.
& seqq.
Psal.
72. 8.
Syracid.
cap. 44.

32 MARE CLAVSVM.
peringat usque ad littus Maris Cene-
reth, ad orientem; & rursus descendat
terminus ad Iordanem, & desinent exi-
tus termini in Mari salso. Atque hac
erit Terra vestra cum terminis suis per
circuitum. Quæ ferme iterantur in di-
stributione à Josua instituta. Atque à
Mari usque ad Mare ° alibi termina-
tur dominium in Sacris literis. Et, si de-
tur tandem Maria in vetustiores illas
Territoriorum distributiones non ve-
nisse, restat dispiciendum utrum titulo
Occupationis, ut res vacuæ ac dereli-
ctæ, potuerint jure postmodum acqui-
ri; id est, siue Iure Naturali siue Divi-
no Vniuersali quod Permissivum est,
siue Iure Gentium plurium seu Com-
muni seu Ciuili, quod, in rebus huma-
modi expendendis, Naturalis Iuris,
quod est Permissivum, interpretis vi-
cem obtinet præstantissimi. Nam si ex
Permissivo quod Vniuersale est, nihil
heic aduersetur, aut (quod idem ferme
est) si ex Iure Positivo Gentium, Mari-
num dominium, quale quærimus, fue-
rit seculorum populorumque illustrio-
rum suffragiis introductum ac admis-
sum; dubitandum (puto) non erit, quin
Jure quidem omnimodo domini pri-
vati

LIBER I.

33

vati Maria sint, ut Tellus, undiqueque
capacia.

CAP. VI.

Ius Divinum, seu Divina in sacris Literis effa-
ta, dominio Maris privato favere. Etiam &
diffusissimum Mare, Occidentalem Terra San-
cta plagam alluens, seu insignem saltem ejus
partem, ex assignatione Divinâ, juxta Iu-
risconsultos Ebraeorum, Territorio
Israelitico cefisse.

QVod ad Jus heic attinet Divinum;
in eo planissimè reperiuntur quæ
dominio Marino haud parùm favent.
In donatione illa rerum, post diluvium,
primaria, quâ Noachum atque poste-
ros ejus ditavit Numen, Telluris uni-
versæ (cujus Orbis pars sunt ipsa Maria)
Aërisque contermini non aliter conce-
di videtur dominium ac quâ Anima-
lium, Terræ, Volucrumque cœli men-
tio adjicitur. Scilicet expressa ususfru-
ctus donatione, ipsa res concessa est.
Atqui nec aliter conceditur ibi Maris
dominium. *Parvor vester* ° & *tremor* ° Gen. 9.
vester (quæ vocabula sunt dominium °
indicantia) *etiam in omnes pisces Maris.*
Paulo aliter primis parentibus dictum
est; *Implete ° terram & subijcite eam* ° Gen. 1.
& *וַיִּרְרָא* id est, *dominamini in Piscem* ° 26.
B § Maris,

Maris, & in Volucrum Caeli & in omne animans quod reptat super terram. Sed res heic etiam ipsa suo usufructu indicatur. Fatemur de Privato dominio, seu quod omnium hominum commune non erat, heic verba non fieri. At verò in humani generis dominium commune ita primò nec dispari formulâ transit cum Tellure simul Mare, ut ex ea Numinis donatione, parilem utriusque, ut unius globi, pro hominum arbitrio, fuisse in futurâ rerum distributione seu dominio privato introducendo conditionem, fas sit dijudicare. Neutrius jubetur proprietas, Neutrius communio. Sed utraque ex ipsâ donationis formulâ æquè permitti videtur. Et frivolum nimis est quod opponunt nonnulli, Terram filiis hominum datam, Mare autem ipsius Numinis esse, ac si dominium, ne quidem commune, sed usus tantum Maris communis permitteretur ex sacris verbis. Quasi verò nō itidem dicatur, Domini est Terra & plenitudo ejus, & cacumina montium ejus sunt. Quis nescit hujusmodi effata humanum dominium neutiquam omnino minuere? Quicquid enim acquirunt homines, restat semper Deo

³ Psal.

115. 16.

⁴ Psal.

95. 5.

⁵ Psal.

24. 1.

50. 12.

89. 11.

95. 4.

Deo O. M. ut Naturæ universalis parenti, dominium illud supremum tam hominum quàm rerum prorsus omnium: quod nemo sanus negaverit. Sed de dominio humano controversia est; eo scilicet quod usufructum & proprietatem qualemcunque, integro semper Numinis, quod nequit minui, dominio, complectitur. Et in Scholis ea de re distinctio est obvia. Et primo domini genere nihil omnino, nedum Mare, esse in hominum bonis: secundo omnia quidem esse aut esse posse, quæ prehendi, occupari, possideri queunt. Accedat, in veteri Fœdere expressum non semel haberi occupationis, possessionis, domini, quale tractamus, privati Maris mentionem. Idque ut rei legitimè introductæ. Phœnicii Maris Principes ac domini ibi sunt Tyrii; Ægyptiaci autem Alexandrini. De Phœnicio, propheta ad Tyrum; Descendent de solis suis cuncti ⁶ *אֲגֶר-צִיִּים* ⁶ *Εὐφράτης*, id est, Domini seu Principes Maris &c. levabunt proinde super Te lamentum, & dicent tibi, Quomodo periisti, quæ habitas in Mari? Urbs incluta, quæ fuisti fortis in Mari. Tyriorum heic Dominium marinum plane

⁶ Ezechiel.
cap. 26.
16.

36 MARE CLAVSYM.

ne indicatur. Et in Capite⁷ proximo בלב ימים גבולך In medio seu Corde Maris sunt termini tui; ut habent co-

dices Ebraei, uti & Arabs MS. qui reddit

وتكروانك في قلب البحر,

quod idem ipsum sonat. Nam tam Greca quam Vulgata versio ab origine ibi discedit. Et sequitur; Omnes Naves Maris cum Gubernatoribus earum fugerunt tua ad negotiandam negotiationem tuam. Pro quibus vocabulis potestremis substituitur in Codicibus Graecis τὴν δύναμιν δύναμις, usque ad Occidentem occidentis, sive in magnam partem Maris Magni seu Occidui; id est Phoenicii seu Syriaci. Rursus; Eo quod exaltatum est cor tuum, & dixisti, Deus ego sum; in cathedra Dei sedi in corde Maris. Nec verò Tyrio minatur, quod maris alluentis dominium sibi asciverat, sed quod superbia elatus Dei nomen sibi usurpâret. Etiam & ipsum Mare & Fortitudo Maris nuncupatur alibi⁹ in Sacris literis Tyrius. De Mari autem Ægyptiaco, alter¹⁰ ad Niniven locutus; Num melior es Alexandria populorum (in origine No vocatur; urbs quæ pro Alexandria heic sumitur) quæ

⁹ Isaias

cap. 23.

⁴ Na-

hum. cap.

3.9.

LIBER I.

habitat in fluminibus & sunt aqua in circuitu ejus אשר חיל ים Cujus divitia, robur, seu (ut Græci habent) δόξα, id est imperium seu dominium, est Mare. Quin Reges tam Maris quam Insularum in eo memorari videntur; Reges¹¹ Tharsis & Insula dona afferent. Etenim Tharsis Ebraeis Mare denotat¹², quod ab interpretibus tum Græcis tum Chaldeis aliquoties agnoscitur. Et temere ad locum citatum Munsterus, vir alioquin doctissimus, Tharsis ibi Mare non vult significare, quia non sunt (sic ille) Reges Maris; sed in terra tantum regnant. Oblitus nimirum Principes maris diserrè apud Ezechielem (quod diximus) memorari. Ad illud item¹³, Et ponam manum ejus in Mari & dexteram ejus in fluminibus, adnotat Aben-Ezra Deum O.M. dominium assignâsse ibi Marinum Davidi Regi להתגבר בהולכים על הספנות וים ונהר וי dominaretur in eos qui sive Mare sive Flumina navigarent. Et in Apocryphis¹⁴; O viri, num præcellunt homines qui Terram & Mare obtinent, & omnia quæ in eis sunt? Rex autem super omnia præcellit & dominatur eorum. Atque alibi ad Esdras

¹¹ Psal.

72.10.

¹² Hiero-

nym. ad

Isaie

cap. 2.

¹³ Psal.

89.2.5.

¹⁴ Esdras

lib. 3.

cap. 4.

38 MARE CLAVSUM.

¹⁵ Idem lib. 4.º cap. 7.º Angelus, ¹⁵ Mare positum est in spatio loco, ut esset altum & immensum. Erit autem ei introitus in angusto loco positus, ut esset similis fluminibus. Quis volens voluerit ingredi in mari & videre eum, vel dominari ejus, si non transierit angustum. Parile utroque in loco admittitur Telluris Marisque dominium.

¹⁶ Escher cap. 10. 1. De Assuero etiam Rege memoratur ¹⁶ eum non solum Terram, sed & cunctas Insulas Maris fecisse Tributarias. ubi expressa sanè Marini domini vestigia. Ita nempe habet editio vulgata ex origine Ebraicà, quæ intercidit, deprompta. Sed Græci ibi codices expressius; Εἰς ἡρὰς ἡ βασιλεία ἐπὶ τῆς βασιλείας τῆς Γῆς καὶ τῆς θαλάσσης, Scripsit autem Rex ad Regnum Terræ & Maris.

Nec prætereundum est illud ex benedictionibus Moysis; Et Nephthali ¹⁷ dicitur ¹⁷ Nephthali abundantia perfructuri & plenus erit benedictionibus Domini, ים ודרום ורשה Mare & Meridiem possidebit seu hereditabit; quemadmodum locum illum vertunt Vulgatus & Græci. Sed verò aliis plerisque Mare pro Occidentali plaga, ut non raro in sacris literis, ibi sumitur. At sanè de Mari Galilæo seu Tiberiadis lacu, non de Mari Magno

L I B E R I.

39

Magno seu Phœnicio, quod in Occidente alluit, verba illa fieri, manifestum est ex eo quod ad lacum illum, Mare etiam dici solitum, Nephthali sedes fuere. Uti etiam liquet ex paraphrasi Onkeli, ubi expressa fit mentio Maris Genesar, quod ipsum est Tiberiadis lacus seu Mare Cenereth item dictum, atque eo nomine in Orientalis Terræ sanctæ plagæ descriptione sacra ¹⁸ cum ¹⁸ Numer. 34. 11. & 3. Mari salis, seu Asphaltitide lacu, memoratum. In loco autem Deuteronomii indicato hallucinatus legebat Rupertus Abbas Tuitiensis ¹⁹ Mane & ¹⁹ Ad Meridiem possidebit, pro Mare & Merididem. Utcunque autem, ex allatis manifestum (puto) sit, divinis in eloquiis ejusmodi de Maris dominio testimonia haberi, ut non minus ac Telluris, ex Jure Universali Permissivo, id posse quem adipisci, interim admittatur. Certè & quæ superiore capite de Meridionali, Occidentali, seu Maritimo atq; Aquilonari Terræ Sanctæ Termino inde adducta sunt, ea ita Ebraeorum & Jurisconsultis & Theologis intelliguntur, ut aut ipsum Mare Magnum sive Phœnicium, aut saltem partem ejus conterminam aliquam à Numi-

40 MARE CLAVSVM.

Numine Israëlitis, ceu dominis futuris, simul assignatam velint; qua de re fusius paulo differendum. Pro eo quod ex Vulgata ibi, de termino Meridionali, legitur, *usque ad Torrentem Ægypti; & magni maris littore finiatur*; Ebræa sunt נחלה מצרים והיו תוצאותיו והיה *ad Torrentem Ægypti* (seu Nili ostium septentrionale quod Terram Israëliticam ab Ægypto, ad Mare, disternabat) *& erunt exitus ejus in Mare*. Adeo ut de termino illi littore finiendo (quod habet Vulgata) nihil ibi in origine reperiatur aliter expressum. Proximè dein subjungitur, de Termino occidentali seu qui ad Mare Magnum;

20 Num.

34. 6.

וגבול ים יהיה לכם הים הגדול וגבול ים זה יהיה לכם גבול ים וזה יהיה לכם גבול ים. Quæ rectè verbo tenus sonare possunt; Quoad terminum maritimum; *sit vobis Mare magnum, Et terminus hic sit vobis, seu vester sit, Terminus scilicet Maritimus; seu terminus Maris*. Atque ibi Græci, τὸ ὅρα τῆς θαλάσσης ὑμῶν ἔσται ὁ εἶς ἡ θαλάσσια ἡ Μεγάλη. *Fines Maris vobis erunt, seu vestri erunt. Mare magnum terminabit. Ubi Samaritani Codicis lectionem planè (ut sepius) sequuntur. Nam in eo legitur וגבול*

LIBER I.

41

וגבול ימה יהיה לכם הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ימה. *Et terminus maritimus sit vobis. Terminabit mare magnum. Hic sit vobis terminus maritimus seu Occidentalis*. Atque ex usu vocabuli Maris tam pro plaga Occidentali quàm pro ipso Mari, ita plerumque vertitur ille locus ut in eadem tam brevi periocha Mare pro utroque sumatur. *Terminus verò Occidentalis, sit vobis Mare magnum. Et terminus hic sit vobis terminus Occidentalis*. Quemadmodum expressim etiam Judæi Hispanienses; *y termino de Ponente; y sera à vos el Mar el grande; y Termino este sera à vos termino de Ponente*. Atque ita sanè Onkelus & Arabs Erpenianus; nisi quod Onkelus habeat, *Terminus vero Occidentalis sit vobis mare magnum & terminus ejus; idem erit vobis terminus Occidentalis*. Tralatio autem Arabica MS. quam Bibliothecæ Arundellianæ debemus, post verba illa ad *Torrentem Ægypti*, habet

ويكون مخرجه إلى ناحية البحر ويكون حد البحر حدكم

חֲדָם וְהַיָּם הַגָּדוֹל
זֶה חֲדָם מִן נֶאֱחָבֵה הַיָּם

Et erit exitus ejus ad regiones seu partes Maris: Et erit terminus Maris terminus vester. Et Mare Magnum in terminis suis. Hic sit terminus vester ex parte maritima. Plaga autem Septentrionalis monte Hor, ut in allatis, capite in superiore, designatur. Adeo ut ex hisce fiat manifestum, septentrionalius Nilii ostium, id est Pelusiacum (ut videtur) nam de ipsissimo loco non satis convenit) plagæ terræ Israëliticæ Australis, quæ maritima erat, uti & Montis Hor sive promontorium sive radices ei quæ Boream ad mare occupabat, terminorum vices præstitisse. Mons autem ille idem

¹ In glossa est qui in vulgata dicitur *Mons altissimus*. In commentariis Ebraeorum nuncupatur etiam אֲמָנָה *Amana* & אֲמָנוֹן *Amanon*, & אֲמָנוֹס *Amanus* & à nonnullis pro monte in Cantico Salomonis ² In Num. 34. & vi. ³ Amana item dicto, sumitur. Atque in de gloss. Targum Hierosolymitano מָנוֹס *Manus* pro Hor monte substituitur. Pro Libano sumitur iis qui septentrionalem ¹ fol. 8. Terræ sanctæ terminum Libanum montem in descriptionibus suis ³ Lyran. ad Num. ⁴ facere solent.

lent. De hoc autem monte Hor seu Amano (monti qui in Issicum sinu procurrat, cognomine; etiam & à nonnullis pro eodē seu potius Tauro monte sumpto) ad hunc modū Salomon Jarchius; הַיָּם בְּמִקְצֵוֹ צְפוֹנִית מֵעֶרְבִית וְרֵאשׁוֹ מִשְׁפֵּעַ וְנִכְנֵס לְתוֹךְ הַיָּם וְשֵׁן מְרוֹחֵה הַיָּם לִפְנֵים הַיָּמִינִי וְהַצִּדֵּה הַיָּמִינִי *Situs est in angulo qui sub Cauro ponitur. Caput ejus declivē in ipsum Mare protenditur. Atque hinc inde aquor habet diffusum.* Inter terminos hosce, scilicet, Australem seu Nilii ostium Pelusiacum & Borealem seu montis jam dicti promontorium, Mare Magnum, qui terminus sit Occidentalis, litus sinuosis recessibus variatum alluens, ita per miliaria amplius ducenta porrigitur, ut si à termino Boreali ad Australem linea ducatur recta, plurimum Maris intra eam per tot miliaria porrectum intercipiatur. Quod etiam sine tabula chorographica ob oculos posita satis intelligere est facillimum. His ita ad plagam Terræ sanctæ seu Israëliticæ Occidentalem, quæ tota maritima est, idque ex veterum Ebraeorum scitis, non ex recentiorum descriptionibus, breviter, sed quantum res quæ præ manibus est, postulat,

³⁴ Andr. Masius ad Iosua, Adricomius, Iacob Bar Abraham in Tab. Chorographica Terra sancta, &c. Et vide Abulens. ad Numer. 34. q. 2. ⁴ Gloss. ordinar. ad Numer. 34.

5 Capola
de Servi-
tutibus
Rustic.
præd. cap.
26. §. 26.
Hieron.
de Monte,
lib. de Fi-
nibus re-
gundis c.
6. §. 8. Al-
beric. Ge-
n. de Iure
Belli lib. 3.
c. 17. Dd.
in l. 9. ff.
de Iudi-
cia.
6 Moser
Maimo-
nides ha-
lach. The-
rumoth c.
1. & Mi-
kotsz.
Præcep.
Affirm.
133.

44 MARE CLAVSYM.

postulat, indicandam præparatis; ad-
vertendum est, Theologos & Juriscon-
sultos Ebræorum, de עֲוֵרַת הַתְּלוּיֹת
פְּרָאֵרָא *Præceptis ex Terra Israël-
litica pendentibus*, id est, eis quibus ex-
tra Terram Israëliticam ex ipsa lege sa-
cra obligari se nolunt, disputantes, ac-
curatius de Territorii sui, quâ Sacro
Numinis effato designatum est, limitibus,
etiam ad extimas lineas agere. Scilicet
de finibus Territorii sui quâ no-
men Territorii universitatem denotans
non solum agrorum sed fluminū etiam
& aquarum qualiumcunque intra fines
cujusq; Civitatis, quemadmodum apud
Jurisconsultos Cæsareos item recte su-
mitur. Præcepta quæ diximus, Ebræis
sunt ea quæ de Anni Sabbatici observa-
tione, Oblationibus frugum, Levitico
decimandi modo, id genus aliis habentur.
Nam ex lege sacra nolunt hæc extra
territorium Israëliticum observari,
tamen, ex superinductis Majorum in-
stitutis, in Ægypto, Idumæa, Terra
Moab, & Senaar, tum ob frequentiam
in eis Israelitarum tum ob viciniam ob-
servari solerent. Jam verò quod ad Ter-
ritorii Israëliti, quâ primum à Numi-
ne assignatum est, limites occidentales
seu

LIBER I.

45

seu maritimos in Præceptis hujusmodi
ex lege sacra observandis, attinet; Binæ
in eorum commentariis occurrunt Sen-
tentia, quarum quidem utrâque Mare,
æque ac Tellurem, Israëlitis, ut domi-
nis, idque à Numine, assignatum esse
videbimus, licet alterâ, ampliora ejus-
dem spatia, alterâ multo angustiora as-
signentur. Adeo ut de re consentiant
omnes; de aræ amplitudine tantum
discrepantes. Prior Sententia est eorum
qui ipsum totum Mare Occidentale
(quantum Terræ Israëliticæ Plagæ Oc-
cidentalī prætenditur seu lineis rectis, à
Boreali & Australi quem diximus ter-
mino, in Occidentem per Oceanum
illum ductis utrinque introrsus finitur)
simul cum continente à Numine fuisse
eis tributum volunt; ideoque præcepta
illa, in peramplio illo æquore, velut in
Territorio Israëlitico, observanda. Hu-
jus sententiæ autor fuit primarius, Jus-
consultus priscus & celeberrimus, Rab-
bi Jehuda, qui & ex difertis sacrae Le-
gis verbis superius allatis, ipsum Ma-
re Occidentale, ita utrinque termi-
natum, ait assignari. Scilicet ad hunc
modum docuit ille, ut habetur in ve-
tustissimis Ebræorum Juris Pandectis;

לך

כל שכנגד ארץ ישראל הרי הוא כארץ
ישראל שנ' וגבול ים וחיה לכם הים
הגדול וגבול זה יהיה לכם גבול ים והנסים
שבצדדיו רואין אותן כאילו חוט מתוח
עליהן מקפלוריא ועד ים אוקיינוס ומנחל
מצרים ועד ים אוקיינוס מן החוט ולפנים
ארץ ישראל ומהחוט ולחוץ הצד לארץ:
*Quicquid ex adverso obtenditur Terra
Israëlitica, id ipsum est ejusdem cum
terra Israëlitica rationis; iuxta id quod
scriptum est; Quantum ad terminum
Occidentalem, vester sit, seu, vobis sit
Mare Magnum. Et terminus hic sit vo
bis, seu, vester sit. Terminus scilicet
Maris, seu, Occidentis. Etiam In
sula collaterales utrinque in eodem ri
gore posita, ejusdem sunt cum lateribus
rationis. Vnde si funiculus per Insulas
ducatur à Cephaloria in Oceanum, & à
Torrente Egypti in Oceanum, à funi
culo introrsus quod habetur, pro Terri
torio Israëlitico; quod extorsus, pro eo
quod est extra Territorium illud, sumen
dum est. Funiculus à Cephaloria ductus,
per Montis Hor seu Amani promon
torium, quod supra memoratum est,
ducebatur. Nam in vertice montis il
lius, qui terminus heic Borealis, sedes
habuit*

habuit urbs illa; uti in glossa ad locum
citatum, alibi; adnotatur. In ea etiam
ad hunc modum explicatur hec sententia;
רבי יהודה אומר כל הים שכנגד ארץ של
ארץ ישראל ואפילו עד אוקיינוס למערב
שהוא בסוף העולם הרי הוא כאל שנ' ים
הגדול וגבול האי וגבול קרא ויתרה הוא
למימר דאף רוחב הים בכלל התחום:
*Ex sententia hac Rabbi Iehuda, totum
ipsum Mare quod obtenditur longitudi
ni Terra Israëlitica, etiam in Oceanum
usque ad Occidentem quo orbi terrarum
limes positus est, in territorio Israëlitico
est censendum; secundum illud quod
scriptum est, Mare Magnum, & Termi
nus (locus integer ex Numeris pau
lo ante heic exhibetur) ubi signantiùs
[& Terminus] adjicitur, ut scilicet in
nuatur ipsam Maris amplitudinem in
tra limitem etiam contineri. Et postea
ibi; בין שני החוטין היו הנסין ארץ
ישראל והוא הדין למים ונסין וגו':
*Inter funiculos illos seu lineas (in Ocea
num, ut dictum est, utrinque ductas)
Insulae sunt ex Territorio Israëlitico; &
idem jus est Insularum & aquarum, &c.
Hinc etiam glossa Ebraeorum ordina
ria ad verba illa in Numeris; Et sit
vobis**

הנסין שבתוך הים אף הן הגבול *Insula*, inquit, *qua in medio Maris, etiam & ipsa sunt pars termini seu limitis.* Quin paraphrasis ibi Hierosolymitana expressiùs; ותחום ימא רבא הוא אוקיינוס נסוי ומחורו וספתתא עם מא קדמא דארת בגורא *Et terminus sit Mare magnum, id est Oceanus & Insula ejus & Vrbes & Naves cum Aquis primariis, qua in eo.* Neque aliunde factum est, quod Rabbi Aben-Ezra⁹, Rabbi Bechai¹⁰ aliique, Maris tantam partem assignatione illà Israëlitis celsisse putarint, ut etiam per Mare הספרדי id est *Hispanicum*, tota parafangis in Occidentem à Continente Israëlitarum distitum, Mare magnum interpretentur. Utrisque jam memoratis verba sunt, הים הגדול הספרדי וגבול כלומר מערב נחלתכם והיה הים הגדול והוא הגבול בעצמו *Mare Magnum; scilicet Hispanicum.* Et Terminus, ac si dictum fuisset, possessio vestra sit Mare Magnum, quod ipsum per se etiam Terminus est. Sed est interea animadvertendum Mare illud Occiduum totum usque in fretum Gaditanum, Arabibus adeoque Ebraeis recentioribus, qui ex Arabum Scholâ pro-

⁹ Ad Num. 34.
¹⁰ Ad Num. 34.
mer. pag. 199. col. 3.

prodire, indiscriminatim nuncupari *Mare Romanum; Mare الشام Al-shem seu Damasценum* (id est Syriacum) *Mare الاندلس Al-Andalus* (seu Hispanicum) & demum Mediterraneum. Ab oris aliquot singulis toto denominato. Id quod disertè liquet tum ex Geographiâ Nubiensi, tum ex compendio Geographico Abu Elchafen Hali Arabis¹¹. Id verò certissimum est, ¹¹ MS. in Biblio- theca Oxoniensi. neutiquam è promiscua ejusmodi Maris denominatione, sed ex assignationis primariæ Territorii Israëlitici interpretatione, qualem memoravimus, Maris Hispanici nomen apud Rabbinos locum heic obtinuisse. Ita Sententia hæc prior totum Mare Occiduum usque ad fauces Gaditanas, quas orbis terrarum limitem statuere veteres, Territorii Israëlitici partem intra lineas à promontorio Montis Hor seu Amani & ostio Pelusiaco in Occidentem ductas inclusam, censeri volebat. Sententiâ autem alterâ, quæ rationi multò proximior videtur, angustiora quidem Maris hujus spatia, sed tamen Maris spatia satis diffusa, assignationem Territorii Israëlitici divinam complecti decernitur.

50 MARE CLAVSVM.

tur. Scilicet hæc, limites Borealis & Australis sub ipsum litus, seu in extremitate promontorii, quod diximus, ad Boream, atq; in ostio Pelusiacum ad Austrum, finiuntur; in Occidentem, non ultrà porrecti. At verò hujus auctores lineam duci volebant rectam à promontorio illo ad ostium Pelusiacum, à Borea nempe in Austrum, eaque claudi & terminari plagam Territorii Israelitici Occidentalem; ita ut quicquid sive Maris sive Insularum intra hujusmodi lineam contineretur, seu eam ab Oriente respiceret, id totum non minus Territorii Israelitici pars esset quam regio qualiscunque continentis. Atque ad hunc modum, arcuato atque sinuoso Territorii illius litori (à tribubus Aser, Ephraim, Dan, Zabulon, Simeon occupato) per ampla Æquoris spatia linea quæ diximus inclusa, atq; ejusdem cum litore ipso juris habita, per ducenta amplius milliaria præjacebât. In Pandectis Juris Ebraicorū¹² ita explicatur hæc sententia: ואזהר ארץ ואזהר חוצה לארץ כל ששופע ויורד מטרורי אמנון ולפנים ארץ ישראל מטרורי אמנון ולחוץ חוצה לארץ הנסמן שנים רואין אותן כאילו חוט

¹² Gemara Babylonia, ad iii. Gittin seu de libellis Divortii & Manumissionis cap. 1 fol. 8. a. Idem, sed depravate, legitur in Gemara Hierosolymitana, ad tit. Shebiith, seu de Anno Sabbatico, cap. 6. fol. 36. col. 4.

LIBER I. יי

חוט מתוח עליהם מטרורי אמנון עד נחל מצרים מן החוט ולפנים ארץ ישראל מן החוט ולחוץ חוצה לארץ: ut dignoscatur quid nomine Territorii Israelitici veniat, & quid extra territorium illud esse fuerit censendū (quantum ad Borealem & Occiduam plagam.) Quicquid citra atq; intra Montem Amanum exporrigitur, Territorium est Israeliticum. Quod ultra montem illum habetur, est extra hoc Territorium. Etiam & de Insulis Maris quæ monti prætenduntur, eadem ratione judicandum est. Funiculus seu linea transeat super eas à Monte Aman usq; ad torrentem Egypti. Quod intra lineam continetur, Territorium est Israeliticum. Quod extra lineam, Territorium Israeliticum non est. Huc spectat illud Ezekielis¹³ de plaga Terræ sanctæ maritimæ postquam Australem quæ ad Mare est designaverat, ופאת ים הים, הגורל מבוהל עד נכח לכנע חמת ואת פאתים Et pars Occidentalis Mare magnum; à termino usque ad id quod adversum est introitui quo ducitur ad Hamath. Hac pars (seu plaga) occidentalis, seu maritima. Vulgata ibi, Et plaga Maris Mare magnum, à confinio per directum

¹³ cap. 47. 21.

54 MARE CLAVSUM.
Bylonia. Ad exemplum provinciarum
maritimarum procul in Occidente ex-
tra lineas secundum sive hanc sive illam
sententiam ductas positarum, etiam &
provinciæ atque urbes mediterraneæ,
quæ procul extra fines Territorii Israël-
itici plagis in ceteris sedes habuere,
Provinciarum seu Urbium maris no-
men, pro eo quod est Tellus aliena,
sortitæ sunt. Quæ de re optimè Rab-
benu Nissim loco citato. Sed verò ut
hæ, quæ extra Territorium in Conti-
nente positæ, civitates Maris ex dicto
locutionis tantum usu nominabantur,
ita etiam in eadem locutione, alias in-
tra Territorium etiam in ipso Mari lo-
cum habere admissum esse, ex ostensis
liquet. Et demum ex utraque, quam
exhibuimus, sententia, satis probatur
divinæ assignationis interpretationem
ejusmodi priscis Ebræorum, quibus ipsa
fiebat assignatio, Jurisconsultis receptâ
esse, ut Mare, æquè ac Tellurem, do-
minii privati capax esse non dubitaret;
adeoq; Insulas in alluente mari positas,
velut continentes Territorio Israëlítico,
ob interfuentis Maris dominium, æsti-
marent. Neq; obest, quòd toties *ad usq;*
ad Mare in assignationibus occurrat,
ut

ut superiore liquet capite; aut quòd
Mare limes fuerit. Nam non solum *us-*
que est dictio sæpe inclusiva ¹⁹, verum
etiam ipsi limites limitato cedunt ²⁰ nò
rarò. Quemadmodum Terminii omnes
terminati. Quæ de re Jurisconsulti &
Pontificii & Casarei affatim; uti etiam
in jam dictis Ebræi. Et hisce igitur eli-
citur, neque quod *universale* est *Ius*
Divinum, neque *Positivum*, quâ plu-
ribus quibuscunque gentibus, in sacris
litteris, *Imperativum* videatur (nam in
finibus jam dictis assignandis Impera-
tivi imago manifesta est) Maris domi-
nio privato reluctari, sed utrunque satis
ei favere; etiam & exempla dominii
ejusmodi (si Ebræis ipsis fides) exhibe-
re luculenta. De Naturali igitur & Ju-
re (quod reliquum est) Gentium, dein
videndum.

CAP. VII.

Ius Naturale Permissivum (cujus heic usus
est) è Gentium illustriorum civiliorumque,
tum prisci tum recentis avi, Moribus
placitisque esse eliciendum.

Quod ad *Ius* heic attinet *Naturale*
seu alterum, in Juris suprâ habitâ
distributione, *Juris Gentium Universalis*
seu *Primævi* caput, ex recto huma-

56 MARE CLAVSYM.
no rationis usu peti solitum; id sanè
non omnino Dominio Maris Privato
adversari sed manifestò illud permitte-
re, ex eo evincetur, quòd in Jure *Genti-
um Positivo omnimòdo* quod huma-
num est (nam de Divino jam est di-
ctum) id est tam *civili Plurium gen-
tium* seu *Domestico*, quàm *Plurium
Gentium Communi*, sive illud *Interven-
iens* fuerit, sive *Imperativum*, nempe
in moribus omnium ferè quas explo-
ratas habemus atque illustriorum, Do-
minium ejusmodi Marinum passim ad-
mittatur. Diffitendum quidem non est,
rectum Humanæ rationis, quæ pro Na-
turalis Juris indice haberi solet, usum
circa res Divinas seu quæ ad Numinis
attinent cultum, ex plurimarum gen-
tium moribus non ritè edisci. Neque
inde sive *Obligativi* sive *Permissivi* ge-
neris Juris Naturalis capita illuc spe-
ctantia, statuenda. Nam per omnia se-
cula & Orbis Terrarum quas novimus
regiones, Homines, de ejusmodi re-
bus, aut sine examinis congrui accura-
tione, aut commodis suis aut Populo-
rum (qui imperio continendi) indoli
inservientes, decernere sæpe sunt soliti;
ut Pagani, Mahumedani, id genus alii
tam

tam recentioris quam priscaevi. Et re-
ctè Antisthenes Athenis olim (ut Phi-
losophi alii non pauci) docere ausus est,
*Populares Deos esse multos, sed Natura-
lem unum esse*, contra quod commu-
nissimus Humanæ, apud Gentium vul-
gus, rationis usus ac Mores induxerant.
Unde, ut in Ecclesiâ olim Ebraicâ, ita
etiam in Christianâ, usus humanæ ra-
tionis apud ipsum Vulgus, aliàs liber,
ubi in sacrorum contemplationem seu
disquisitionem ascenderit, præstitutis
quibusdam axiomatis, principiis, & ju-
ris sacri Normis, velut sanctis animæ
repagulis, meritissimò coërceri solitus
est. Ne sive in veteres tum Gentium
tum seculorum plurimorum errores,
sive in nova libere discurrentis ingenii
commenta petulcus evagaretur. Et si-
milis sanè semper in politica sacra ratio
servata est. At verò in rebus quæ merè
sunt Humanæ, adeoque Humanæ ut
mutua duntaxat hominum officia spe-
ctent, neque ex Divino aliquo præce-
pto interdicantur (cujus generis nihil
sanè ne fingi potest apertius esse quàm
Territoriorum Dominiî distinctio ejus-
que ratio quæ hominum consensu tota
nititur) quid permissum fuerit ex jure

² Cicero
de Natu-
ra Deorū
lib. 1.

Naturali, non minù rectè decernitur ex plurium Gentium ac seculorum veterum recentiorumque scitis, placitis, moribusque receptis, quàm ex diligentibus Regionum, fructum, arborum, factorum, ceterorum quæ ad universam agriculturam attinent, observatione elicitur, quid quæque ferat regio quid quæque recuset. Quotquot enim Gentis dominium, quale quærimus, privatum sive ex Civili suo sibi Jure seu Domestico, sive ex Jure cum vicinis sibi gentibus Communi admiscere, aut idonei habendi sunt Juris Naturalis Permissivi (quanti heic usus est) testes; aut tot gentes easque illustriores per tot secula contra Naturam commisisse (quod nemo puto somniat) pronuntiandum.

² Instit. De Jure Naturali Justinianus ²; Quod Naturalis ratio inter omnes homines constituit, id apud omnes populos peraquè custoditur, vocaturq; Ius Gentium, quasi quo jure omnes Gentes utuntur.

³ L. 1. ff. Et Caius ³; Ius Gentium ratione Naturali inter omnes homines peraquè servatur. Sed verò ubinam omnes Gentes? Nondum quot sint exploratum est, nedum quos in mores consenserint, Neque eorum, quas habemus explora-

tas

tas, omnium in moribus reperitur omnino quod nonnullis tamen est Juris Permissivi. Quid gentibus mediterraneis cum Jure de Naufragorum bonis fisco suo applicandis, quod apud Anglos, Arémoricos, Siculos, alias aliquot gentes maritimas obtinuit? Evanuit, ut non permissum, apud Christianas gentes in bello captorum servitus quæ tamen apud Mahumedanas in usu. Frustra igitur ex omnium moribus petitur heic norma & index; maxime etiam cum nec defuerint, quæ

— non fœdera legum

Villa colunt, placidas aut Iura tenentia mentes;

quod ait ille ⁴ de Bebryciis. Quales ⁴ Val. Flaccus item disertè memorat fuisse aliquas Aristoteles ⁵. Et Sallustius ⁶ ex Hiempsale de Getulis & Libybus, Africa ventustis incolis, Neque moribus, inquit, neque lege, neque imperio cuiusquam, regebantur; Alibique ⁷ de Aboriginibus; Genus Hominum agreste, sine legibus, sine imperio liberum atq; solutum. Ad Gentes igitur præteriti præsentisque avi illustriores civilioresq; & quorum mores habemus exploratores, heic recurrendum. Atque in iis sanè non

Argo-
nautic. 4.
Nico-
mach.
lib. 7.
cap. 6.
In bella
Iugur-
thino.
In Con-
jurat.
Catilina.

non solum Gentes illæ quas ipsæ, quarum heic potissimum interesse potest, magni semper habuere; verum & ipsæ, quarum jam interest, testes satis compariuntur.

Testimoniorum autem, quibus usum, genus est duplex. Alia sunt quæ Imperium & Dominium Maris Privatum Principibus, Populis, aliisque, ab Historicis atque aliis Scriptoribus per omnia ferè secula agnita ac tributum ostendunt. Alia quæ Maris Dominium ejusmodi, Juri iidem consonum, ex Jurisconsultis, Fœderibus, id genus aliis demonstrant. Quæ utraq; ut rerum ducit ordo, interserimus. Ita tamen ut quæ ad Mare Britannicum, sive Facti sive Juris, attinent, cumulo in hoc testimoniorum proorsus prætermittantur, librum secundum seorsim occupatura. Atque sic demum tum quid *Civile Gentium jus*, tum quid *Gentium Commune plurium*, quid denique *Ius Naturale Permissivum* (ex Gentium scilicet moribus hæc in re eliciendum) de Dominio Maris Privato statuerit, simul erit apertissimum.

Ordo, quo è seculorum populorumque complurium moribus, Ius de Dominio Maris privato permissivum elicietur. In seculo Fabuloso, expressa satis esse hujus testimonia. Et obiter de Romanorum Mari Mediterraneo, cuius imperium Cn. Pompeio mandatum est.

SEcula è quorum monumentis gestisque Mores, Scita, Placita, quæ diximus, Populorum Gentiumq; ediscenda sunt, bifariam tribuo. In tempus Fabulosum & Historicum. Fabulosum autem non illud quod Olympiadum initia prævertit totum, cum Varrone, appellamus; sed id quod vetustissimis duntaxat fabulis, fabularum saltem facie, obducitur. Dispartito interim Historico in illud quod vetustius est & Imperiorum atq; Rerum publicarum quæ aliquot abhinc seculis desiere, mores complectitur; & id quod est Recentius atque earum gentium, quæ etiamnum florent, usum hac in re ostendit. Ceterum dum Fabulosum adhibemus tempus, non è fabulis, quæ fabulæ sunt, argumenta petimus; sed involutam Poëtarum & Theologorum gentium mysteriis historicam veritatem è vetustissimis

simis historicis exhibemus. Nam etiam *Vera sunt quæ loquuntur Poëta* (ut recte Lactantius¹) *sed obrentu aliquo specieque velata. Et sic veritatem mendacio velaverunt, ut Veritas ipsa persuasione publica nihil derogaret.* Fabuloso, quod diximus, tempore devictis scribunt Titanibus, sorte mundum divisisse Deos fratres, Jovem, Plutonium, Neptunum. Jovi Cælum, Plutoni inferna, Neptuno Mare cessisse. Rejctis autem nugis illis de sydereo heic cælo seu Æthere, de Infernorum seu Mortuorum regno & demum de Terra tota

² Homer. ³ fratrum omnium, post divisionem, Iliad. 15. communi, quibus patienter sibi imponi vulgus sinebat, res ipsa quam in larvatâ hâc historiâ latere veterum aliquot docuere, alia omnino erat. Non Deos hosce, sed homines fuisse asserunt. Nec Cæli sed plagæ Orientalis ex quâ Mortalibus lux datur (unde & superior visâ est, ideoque Cælum dictum) Iovem Regem fuisse. Plutonium autem Occidentis, quæ solis recessum Noctemque ostendit, unde Inferior ea dicta & Inferna. Maris denique & interjectarum Insularum dominum fuisse Neptunum. Ita dominium Maris pri-

vatum

vatum, non aliter ac Telluris ex distributione humana heic natum comperimus. Ita se rem habuisse docuit olim Euhemerus Messenius autor vetustus in historia de rebus eorum, qui Dii putati sunt, conscripta & ab Ennio versa. Lactantius De Neptuni sorte, inquit, ³ manifestum est, ⁴ cujus regnum tale⁵ Loco fuisse dicimus, quale Cneii Pompeii fuit jam citatâ infinitum illud imperium, cui totius orae¹⁰ maritima potestatem senatus decreverat, ut Pradones persequeretur, ac mare omne pacaret. Sic Neptuno maritima omnia cum suis insulis obvenierunt. Quomodo id probari potest? Nimirum veteres historia docent. Antiquus author Euhemerus, qui fuit ex civitate Messana, res gestas Iovis & ceterorum qui Dii putantur collegit historiamque contexuit ex titulis & Inscriptionibus sacris quæ in antiquissimis Templis habebantur, maximeque in fano Iovis Triphylit, ubi auream columnam positam esse ab ipso Iove titulus indicabat: in qua columna sua gesta perscripsit, ut monumentum esset posteris rerum suarum. Hanc historiam & interpretatus est Ennius & secutus, cujus hæc verba sunt; Iupiter Neptuno imperium dat Maris,

Maris, ut insulis omnibus & quæ loca essent secus Mare, omnibus regnaret. Sed intercidit tam Ennii versio, quàm Euhemeri Commentarii ipsi; nec sine Jovis ceterorumque Deorum Antistitum industriâ intercidisse putandum. Eò enim magis invisum procul dubio erat quicquid de Deorum originibus scriptum esset, quò id eas magis patefaceret, & magna quæ sacraris venditabantur nomina ex magnorum sive Regum sive Heroum coctu mutuò accepta & vulgo credulo obtrusa fuisse proderet. Nam hinc etiam Atheus cum Diagora & nonnullis aliis dictus est Euhemerus, qui non Lactantio solum, sed Clementi etiam Alexandrino, Eusebio, D. Augustino, Attribio, aliis, author est singularis; cui, in argumentis adversus futilem gentium theologiam confarcinatis, fidem haberi scimus maximam.

⁴ De Plat. Idem (puto) est, qui Plutarcho ⁴ Tegeatis dicitur, ubi cum Diagora memoratur. Sed ab eodem etiam Messenius nuncupatur, ubi ut ingentē mendaciorum artificem eum fugillat ⁵ Majorum superstitionis cum primis tenacissimus, nec Triphylios aut Panchæos (Panchæa insula est in Oceano circa

^{1.} cap. 7.
⁵ Lib. de
Iside &
Osiride.

Ara-

Arabiam Australiori sita, in quo sanum Jovis Triphylii, unde historia illa de regno Marino sumpta est, collocat Euhemerus) ullibi gentium, odio, ut videtur, in Euhemerum ductus, existimat extitisse. Sanè Diodorus ⁶ eodem, ut autore gravi, etiam utitur. Quin Iuriconsultus nuperus illud Neptuni apud Homerum,

Ἡ τοι ἐγὼν ἔλαχον πολὺν ἄλαν ναίειν αἰεὶ
Παλλομένην, —

Ego verò ex eis quæ sorte tribuebantur
accepi Cæruleum Mare ut in eo semper
habitarem, ita interpretatur; ut de tribus Noachi filiis rem totam de tribus Diis narratam fidenter capiat. Verba ejus ⁷ sunt; Id proculdubio ex partitione terrarum inter tres filios Noachi, ex quibus Iapheto insula obvenit, causam traxit. Adeo ut Japheto non solum Insularum ⁸ sed etiam Maris dominium, in fabula illa, velit assignari. Quod verò ait Lactantius de infinito Pompeii imperio, ut de Neptunii domini ex-

emplo, id ita intelligendum est, ut tam eorum qui imperium Pompeio mandarunt, quàm ipsius cui mandatum est, simul habeatur ratio. Nimirum Cilices invaserant maria (quod ait Florus).

subla-

⁶ Biblio-
thec. lib. 6.
atque
apud Eusebium de
Preparatione
Evangelii. lib. 2.
cap. 4.
Adde
Gerard. Vossium
de Historiæ
Greciæ lib. 1.
cap. 11.
⁷ Io. Gryphian-
der de Insulis
cap. 31.
⁸ Genes. 10.

sublatiſque commercii, rupto ſcedere ge-
neris humani, ſic maria bello quaſi tem-
peſtate praecluſerant. Rei igitur frumen-
tariæ maximè proſpicientes Romanib;
ex ſenatuſconſulto Gabiniano Pom-
peium emiſere ἀφαιρησόμενοι τῆς πηγάδος
τῶν ἡλίκων, ⁹ ad vindicandum à Pi-
ratis mare. Et dabatur ei, ea lege, ἀγ-
χὴν τῆς ἐντὸς Ἡρακλείωνος ἡλῶν θαλάσσης
ἡπέρας ὅς πάσης ἐπὶ ταύτης τετραγώνος δὴ
ἐστὶν Columnas Herculis; Continentis ve-
ρὸ totius ad quadringenta à Mari ſta-
dia. Inde claſſis ingentis præfectus, diſ-
poſitis per imperii ſui ſpatia pluribus
legatis, Mare totum à faucibus Gadita-
nis ad litus Cilicium ita pacavit ut ne-
que ¹⁰ in terra neque in mari eſſet qui
reſiſtere poſſet. Certè ipſe Pompeius
mandatum tantummodo habuit impe-
rium, ut Admirallus Populi Romanis
ſicut biennio ante itidem M. Antonius,
quod docet Paterculus. At verò ipſe qui
mandavit Populus, Maris huius, ut ter-
ritorii Romani, æquè dominus erat ac
ſtadium Continentis quadringentor-
um, quæ cum Mari in imperio man-
dando ſunt pariter conjuncta, ut non
magis, atque Mare, dominum ſerentia.

Et

Et Florus ¹¹; Tiberius Nero (qui è le-
gatis erat Pompeianis) Gaditanum fre-
tum, quæ primum Maris Noſtri limen
aperitur, obſedit. Noſtrum Romanus
(uti etiam Salluſtius ¹² non ſemel) rectè
appellat, quod ita in Romanorum po-
teſtatem prorsus redactum. Et Dio Caſ-
ſius ¹³; Θάλατταν τὴν τῶν Ῥωμαίων πᾶσαν,
Mare univerſum, quod Romanis pare-
bat, pacavit. Et Mela, de Mari Medi-
terraneo, Id omne, inquit ¹⁴, quæ venit,
quæque diſpergitur, uno vocabulo No-
ſtrum Mare dicitur. Sic alii ¹⁵. Et No-
ſtri maris nomine ſic utitur Mela ſæ-
piſſimè poſtea. Sed hac de re plura in-
feriùs ubi de Romano maris imperio
fuſiùs agitur. Neque in Piratas, ut hu-
manæ ſocietatis hoſtes, juridiſſio tan-
tùm à Pompeio exercebatur (quemad-
modum in Piratas, qui in mari quo-
cunque nondum occupato deprædan-
tur, exerceri indies videmus) ſed ipſum
territorium marinum, quod invaſerant
Cilices, armis recipiebatur. Vnde Ma-
nilius ¹⁶,

Quis te Niliaco periturū littore Magne,
Poſt victas Miſibridatis opes, pelagus-
que receptum

Crederet? —

Itaque

¹¹ Lib. 3.
cap. 6.

¹² In bell.
Iugur-
thino.

¹³ Lib.
42.

¹⁴ De ſi-
tu Orbis
lib. 1.
cap. 1.

¹⁵ Oro-
ſius lib. 1
cap. 2.

¹⁶ Aſtro-
nomic.
lib. 4.

68 MARE CLAYSYM.

Itaque non tam Pompeii, quam ipsius Populi Romani, utpote Maris Domini; similis habendus erat à Lactantio Neptunus ille. Alia sunt in Fabuloso tempore, quæ de Diis dicta, quid de hominum heic jure sentirent Veteres, etiam indicare videantur. Nā ubi Deos hominum personis induunt, quæ humana sunt de iis fermè loquuntur. Vnde Hesiodus Jovem ait Hecata permisisse

Μοῖραν ἔχειν γαῖης τε καὶ ἀπρυγέτιο θαλάσσης

ut partem haberet tam Maris, quam Telluris. Huc spectat item, quod habet Oppianus ¹⁷ de Amphitrite Regina maris à Neptuno constitutā,

— ἀλὸς βασιλείαν ἔθηκεν

Reginam maris eam constituit. Quia Nonnus ¹⁸,

— Βεροῖ καὶ τοῦ ἔχει θαλάσσης

Beroë imperium seu Dominium habuit Maris. Similia sunt innumera. Et de Tempore Fabuloso, hactenus.

C A P. IX.

Primum apud Græcos in Tempore Historico Maris dominium; id est, Minois, seu Cretense.

Historici Temporis partem priorem, seu quæ Regna ac Respubli-

LIBER I. 69

cas, quæ aliquot ab hinc seculis desicere, complectitur, ab Imperio Cretensium Marino auspicatur. Dein verò non solum complurium veteris Græciæ populorum, aliorumque in Oriente olim illustrium, imperii ac dominiū similis in Mari Syriaco, Ægyptiaco, Pamphylio, Lydio, Ægæo, ejusque vicissitudinum recensitionem persequimur; verum etiam & Romanorum & Carthaginensium in maribus circumvicinis, veluti Supero, Infero, Orientaliori etiam, aliorum id genus in Occidente dominium planè consuetum, atque, ut juri consonum, in mores receptum esse ostendimus.

I. Minos Lycasti filius, Jovis dictus, Cretæ Rex, Mare circumquaque Creticum & magnam Ægæi partem ut dominus obtinuit. Thucydides ¹, *Minos*, inquit, ἦ Ἐλλωικῆς θαλάσσης ἐπὶ πλεῖστον ἐκράτησεν, *Maris Græci partem maximam ut Dominus obtinuit*. Ita sanè κατὰ τὴν tum heic, tum in sequentibus interpretandum. Neque sic imperium habere (quod sonat vulgò κρατεῖν) quenquam ut navium aliorum numero, transitui, vestigalibus, per maris spatia terminata, modum & leges præsti-

¹⁷ Ha-
lientic.
lib. 1.

¹⁸ Dio-
nyfiac.
lib. 43.

¹ Lib. 1.

70 MARE CLAYSVM.

præstiuat, (non aliter ac ubi agri usus pro suo arbitratu sive impeditur sive permittitur colonis) aliud omnino fingi quidem potest, quàm planissimè Dominum esse, aut saltem ejus, qui Dominus est, seu procuratorem seu indultu agere. Quod in idem heic recidit. Vtunque non nescimus, *Θαλασσα*

² *1f. Ca. saubon. in Comm. ad Polyb. pag. 209.*
³ *Bi- blioth. 4.*
⁴ *Apud Stobæum Eclog. cap. 42.*
⁵ *Geograph. 10.*
⁶ *Pag. 11.*
⁷ *In Minos.*
⁸ *In Hippolyto all. 1.*
⁹ *Euseb. Hieronym. ann. 765.*

interdum duntaxat ² *Copii* *navalibus præstare interpretandum.* De Minois dominio, expressè itidem Diosdorus Siculus ³, Nicolaus Damascenus ⁴, Strabo ⁵, Cedrenus ⁶, Suidas ⁷, alii. Apud Senecam item Phædra ⁸:

*O magna vasti Creta dominatrix freti
Cujus per omne litus innumera rates
Tenuere pontum; quicquid, Assyria
tenus*

Tellure, Nereus pervium rostris secat.
Et primum Maris dominium, id est primam ejusce, quod nondum occupatum erat sed in vacuo relictum, occupationem (unde ortum dominium hujusmodi) Minoi plerumq; tribuunt. Sed mendum est in Hieronymiana Chronici Eusebii versione ⁹, de hac re; nec præmittendum, nisi id quod celeberrimo, & primario apud Græcos Maris dominatui apertis verbis reluctari videat-

LIBER I.

71

deatur, oscitanter neglexerimus. *Minos* (ita versio illa) *Mare obtinuit & Cretensis leges dedit, ut Paradisus memorat, quod Plato falsum esse convincit.* Quid igitur? Falsumne esse convincit Plato Minoem leges Cretensis dedisse & maris imperium obtinuisse? aut eorum alterutrum falsum esse? Locus planè fallit & corruptissimus est tum in ficto authoris *Paradii* nunquam alibi audito nomine, tum in ipsâ Græcorum Eusebii tralatione. *Paradisus* nescio quâ oscitantia (de Hieronymo viro sancto & doctissimo credere nolim; sed scioli forte alicujus, qui breviusculas ejusce in Chronico illo periochas temerè adaugere ausus est) ex ipso *Para dios*, id est ex *Iove*, quod habetur in Eusebii Græcis, natum est. Nam ibi Eusebius, *Minos*, inquit ¹⁰, *ἡνυλασεν ἐν τῷ Μῶρι* *Mare* ¹⁰ *Chron. Canon. 110. in Thesaur. Temporum.*
obtinuit & Cretensis leges dedit ex antro ubi per novennium secesserat. De legibus illis in Minoe acceptis, quæ nec ante Cretam à Cæcilio Metello triumphatam ¹¹ desiere, & de antro ejus *Idæo*, & *Novennio*, res est notissima ex Homero, Platone, Porphyrio, aliis. Statim autem sequitur in Græcis Eusebii; *ἡνυλασεν ἐν τῷ Μῶρι*

72 MARE CLAVSYM.

ταυ ἐν τοῖς Νόμοις ἐλέγχῃ. quod certissimum est heic sonare, id quod Plato in Legibus adprobat, seu confirmat. Nam ipsum librorum Platonis de Legibus²² fundamen est Minois legum ejusmodi à Jove acceptio. Tantum abest, fuisse vertendum, quod Plato falsum esse convincit, aut quod Plato refellit. Quum tamen posterius minori multò quàm par erat, aut ipse adhibere est solitus, diligentia heic usus vir maximus Josephus Scaliger substitui ibi velit. Nam utcunque ex vi & usu frequentiori vocabuli ἐλέγχῃ, id rectè ita verti videatur, ipsa tamen res & alia vocabuli significatio versionem nostram esse veram manifestò convincit. Id ipsum verò quod habet versio Hieronymiana, legitur, ut exscriptum, apud Marianum Scotum²³ & Florentium VVigorniensem, nisi quod in Florentio legatur Plato falsum esse affirmat.

²² Ann.
Mundi
2944.

CAP.

LIBER I.

73

CAP. X.

Dominium Maris Syriaci, Aegyptiaci, Pamphylii, Lydii, Aegæi, Gentes in Oriente illustres Septendecim invicem succedaneas, per complures quamlibet annos continuos, non aliter, ac Continentis seu Insularum, post Minoem Cretensem, obtinuisse.

Post Minois Cretensis tempora, recensitæ sunt, in Eusebii atq; Africani Chronicis, Gentes septendecim Orientales, partim Europææ partim Asiaticæ, quæ singulatim per annos plurimos Mare interius sibi circumvicinum uti domini ita obtinuerunt, ut, ex jure Gentium hisce universis Interveniens, privatum Maris dominium locum habuisse sit manifestissimum. Nam per vices & per diutinas occupationes, bello, victoria, cessioneque qualicunque mutant, suam dominandi singulæ sunt periodum sortitæ, annos quingentos amplius sexaginta continuos simul implentes. Ab initiis autem Minois seu Cretensis imperii Marini ad proximum quod in Chronicis (quæ diximus) sequitur, intercedunt anni centum septuaginta quinque. Initia illa sub Judicum Israelitarum ævo collocantur. Qui successere, ad hunc se habent modum.

D II. Se-

II. Secundò, Lydi Maris fuere Domini. Græca Eusebii ¹, Λυδοὶ οἱ καὶ Μαῶνες ἡγελοσσοκράτησαν ἔτη 43. Lydi, qui ² Maones, Domini erant maris annos xcii. Sub Æneæ seculum, hujus Imperii initia habentur. Quod verò ad numerum attinet annorum; tamen si idem fuerit tum in universa Eusebii historia, tum in Canone ejus Chronico; cum tamen Pelasgorum imperium, quod proximè sequitur, annorum cxx. aut circiter intervallo disjungatur, corrigendus forsitan fuerit & ³px seu cxx substituendus. Quod dubitanter etiam monuit vir præstantissimus Isaacus Casaubonus in Commentario suo ad Polybium, ubi de illis, qui in Oriente Maris sunt dominati, doctissimè agit. Absque numero marinum Lydorum Dominium memorant etiam Marianus Scotus & Florentius Monachus, uti & Pelasgorum.

III. Tertiū in hac recensione Maris domini fuere Pelasgi. Eusebius ⁴ Πηλασσοκράτησαν ἡγελοσσοκράτησαν ἔτη π' ⁵, secundò mare obtinuerunt Pelasgi annos lxxv. Quod ad Solomonis & quæ sequuntur tempora refertur. Sed Thracum, qui mox succedunt, initia poscunt

¹ Chronic.
lib. i. pag.
34. &
Numer.
960.

ut anni heic potius lv. putentur. Secundi autem fuere Pelasgi Maris domini, si aut Lydos primos cum nonnullis facias; aut primos à Minoë seu Cretensibus appellas. Nam ita Pelasgi planè secundi, alioquin tertii sunt. Quod in sequentibus etiam observandum.

IV. Quartò, Maris domini fuere Thraces, annos (ut in Eusebii ⁶ Græcis habetur) ο'θ' seu lxxix; qui tamen in versione Hieronymiana novendecim non excedunt. Sed putat Isaacus Casaubonus magis π'θ' seu lxxxix rescribendum esse, ex initii Rhodiorum, qui proximi domini, suafus. Marianus & Florentius, versionem Eusebii sequuti, annos tantum xix Thracum imperio tribuunt. Atque apud hosce, ut in versione, quam diximus, Thraces dominos Maris fuisse, non semel adnotatur. Cum Jeroboamo Rege convenit.

V. Quintò Rhodii Mare, ut domini, ⁷ obtinuerunt annos xxiii ⁸. Atque eorum hinc studium circa rem nauticam laudat Strabo ⁹, quide Rhodo, ἡγελοσσοκράτησαν, inquit, πολλὰ ἔχοντες καὶ τὰ ληστῆρα καὶ δειλὴν, Domina erat Maris dicitur ¹⁰ Piratas sustulit. In Latinis Eusebii, Rhodii dicuntur quartò Mare obtinuisse.

D 2

In

³ Ibid. &
Numer.
1014.

⁴ Chron.
Canon.
pag. 128.
& Numer.
1100.
⁵ Lib. 4.

In Græcis verò quattos fuisse Maris dominos, & juxta nonnullos quintos. Unde discrimen illud ortum fuerit, liquet ex eo quod in Pelasgis est memoratum. Celeberrimi omnium sunt Maris Dominorum veterum Rhodii; inde in primis quòd eis acceptæ feruntur leges Nauticæ in Pandectas à Justiniano re-

⁶ Ad legem Rhodiam ff. l. 9. de legibus. De legibus hisce vide etiam Basilic. lib. 53. tit. 8. Prochir. Iuris lib. 2. tit. 11. ⁸ Ius Græco-Rom. tom. 2. pag. 265.

lata, quæ in utroque Imperio mirè obtinere solebant. Antoninus Imperator ad Eudæmonem Nicomediensem ³, τὸ νόμον, inquit, τὸν ὁδίων καὶ τῶν ναυτῶν, lege Rhodiorum decidentur lites Nauticæ. Et sunt legum omnium Nauticarum, quæ non interciderunt, vetustissimæ, ut testatur Constantinus Harmenopolus ⁷ Judex Thessalonicensis. A Tiberii ⁸ tempore in Romanorum mores sunt receptæ. Initia eorum sub Jeholaphati regnum collocantur. Sed prætermittuntur Rhodii tum à Mariano tum à Florentio.

VI. Sextò Maris sunt dominati Phryges, annos xxv; sed (ut habent Eusebii ⁹ Græca) secundum alios vi. Latinis occurrunt tantum xxv, uti in Mariano & Florentio. Sed verò cum, in Græcis Eusebii, Quinti numerentur (ratione superioris dicta) Maris domini Phryges, nume-

numerum illud senarium non angos sed Imperii ordinem rectè (opinor) animadvertit Isaacus Casaubonus denotare. Lycurgi seculo Dominatus hic tribuitur.

VII. Septimo Cyprii Mare obtinuerunt, ut alii, annos xxiii; ut alii, xxxi. Hoc enim in nonnullis Hieronymianæ Eusebii versionis exemplaribus ¹⁰ reperiatur. Illud in Mariani & Florentii Chronicis, ex Eusebio & Hieronymio plerumque compilatis. Sed neque in Græcis, quæ extant, Eusebii, neque in versione quam edidit Josephus Scaliger, locum habent Cyprii. Nec sanè in Isaacii Casauboni recensione. Cum Ioasi seculo convenit.

VIII. Octavò Phœnices Mare ¹¹ obtinuerunt. Sic Eusebius, Marianus, Florentius; nisi quòd septimos faciant, ob diversam, quæ ostensa est, numerandi rationem. De horum dominio Maris satis apertè loquuntur Sacræ Literæ: quod & supra notavimus, ubi de Jure divino verba fiunt. Collocatur hujus domini memoria sub Uzziâ Judææ Regē. Quin ipsa gens Phœnicum in gloriâ magoâ navalium artium, quod docet Plinius, alii. Atque huc forsitan refe-

D 3 readum

¹¹ Euseb. Numer. 1192.

78 MARE CLAVSVM.

rendum est illud ab Antipatro Tarsensi & Mnasea, scriptoribus vetustis, traditum de Garide regina Syrorum, (qui & ipsi Phœnices) quam ideo Atergatin dictam volunt quoniam edicto iusserit.

Apud Athenas
Dipnosoph. 8.

ἄτερ Γάρτιδος μνῆναι ἱερῶν ἐστίν (ut Antipater) id est, sine Garide seu ejus injussu neminem piscem comedere, ἀλλὰ αἶψα αὐτὴν ἀναφῆναι, sed ut quisque pisces captos ad ipsam perferret, quemadmodum Mnaseas. Quod de etymo habent, ridiculum satis videtur, dum nomen Syrum seu Phœnicium ē Græco petunt fonte. Res autem ipsa, quam (opinor) voluere, hæc est; Atergatum non Syriæ modò seu Phœniciæ (quæ maritima Syriæ pars) sed & præjacentis Maris ita Reginam seu Dominam fuisse, ut neque liberè piscari in eo, saltem non piscationis Commodo frui, nisi ea annuente, cuiquam liceret. Unde etiam ei, apothecòsi postea donatæ, aureos & argenteos pisces sacrare consuetum.

IX. Nonò Ægyptii post Phœnices Mare¹³ obtinuerunt sub Regibus suis Psammide & Bocchoride, qui Olympiadum initia proxime anteverunt. Habent etiam Marianus & Florentius.

X. De-

LIBER I. 79

X. Decimò Maris sunt dominati¹⁴ Milesii. Annorum numerum non exhibent codices Eusebiani. Cæterum tam apud Marianum, quam Florentium legitur, *Mare obtinuerunt Milesii annis xvi i i*. Stephanus de Urbibus, *Naucratis*, inquit, *Vrbs Ægypti condita est ὑπὸ Μιλησίων τὸς Παλαίους χρόνους, ἃ Μιλησίῳ τὸν μᾶλλον ἐκείνους. Et civitatis illius conditum, cum imperio horum Marino, memorat simul Eusebius, sub tempora Romuli. Ab illis item Sinope, ad Pontum Euxinum sita, condita est, quæ ὑπὸ Ἰων (quod ait Strabo¹⁵) ἔκτερος¹⁵ lib. 12. Κυανίῳ θαλάσσης, in sua habuit potestate Mare, quod intra Cyaneas insulas volvitur.*

XI. Undecimò Mare obtinebant¹⁶ Cares. Horum domini Marini meminit etiam Diodorus Siculus¹⁷. Sub Ezechiæ Regis ævum.

XII. Duodecimo. & Caribus proximis, obtinuerunt Mare Lesbii¹⁸ annis lxi x. Sic in latinis Eusebii. Sed Marianus habet, *annis lviii*.

XIII. Decimotertiò Phocæenses mare obtinuerunt. Circa captivitatem Babylonicam. In annos xli v protenditur eorum imperium. Græca Eusebii;

D 4

¹⁹ Φω-

¹³ Euseb.
Numer.
1230.

¹⁴ Idem.
Numer.
1265.

¹⁶ Euseb.
Numer.
1284.
¹⁷ Bibliothec. 5.

¹⁸ Euseb.
Numer.
1341.

80 MARE CLAVSVM.

Φωκαῖς ἐπὶ λαοσχευήσεως ἐπὶ μολ'.
Phocænses domini Maris fuere annos
xli v. quibus verbis præfigitur nume-
rus ιβ' seu duodenarius, quo duode-
cimos eos à Lydis fuisse, & à Minoë de-
cimostertios, denotatur.

xli v. Decimoquartò Corinthii fue-
re Maris domini. Eos ita collocatos qui-
dem non reperio. Sed manifestò liquet
ex Thucydide ²⁰, mari præpotentes eos
fuisse, & copiis navalibus latrocinia ma-
ritima ita coercuisse, ut tam à Mari,
quàm à terrâ emporium sibi nancisce-
rentur amplissimum. Et egregiam eo-
rum in re Nauticâ instaurandâ indu-
striam idem memorat Author. Nec re-
fragatur tempus, quin rectè hunc lo-
cum occupent ipsi, uti & Iones proximi-
um. Sed decimos quatuor hos & deci-
mos quinq̃tos nondum in eorum, qui ita
mare obtinuerunt, catalogum à Scrip-
toribus receptos comperimus.

xli v. Decimoquintò Iones vicini
Maris domini fuere, seu Ionii. De iis
Thucydides ²¹, *Multò post* (scilicet post
Corinthiorum vires maritimas) *penes*
Iōnes res navalis fuit, etate Cyri primi
Persarum Regis ejusque filii Cambysis,
*τὸ τε καὶ ἰωάνης Οὐλάσσης Κύρου πολέ-
μους*

²¹ Lib.
citato.

LIBER I. 81

μῆνες ἀπρότητοι ὑπὸ Ζέρβου, Etiam cum
Cyro pugnantes suo Mari aliquan-
diu potiti sunt. Ubi adnotat scholiastes
vetus, γέγονε δ' ἐπὶ πόλεως. Mari vicini-
no: Neque enim toto.

Xvi. Decimosextò domini Maris
fuere Naxii. Eusebius ²²; Νάξιοι ἔτα-
λασχευήσαντες ἐπὶ ἐπὶ δ' decimoquintò lib. 1. pag.
Mare obtinebant Naxii, annos decem. ⁴³.
Sub Cambyfis tempora. De Naxiis in-
sulæ cognominis, quæ è Cycladibus
una est, dicitur.

Xvii. Decimoséptimò Eretrienteses
in dominium hoc marinum succedere.
Eusebius ubi de Naxiis loquitur, καὶ μετ'
αὐτῶν, inquit, Ἐρετρίαις ἐπὶ ἐπὶ δ' post
illos Eretrienteses, decimoséxtò, annos
vii. Eretria urbs erat olim insignis opi-
busque potens in Eubœâ insulâ.

Xviii. Et demum in hac recensio-
ne ultimi seu decimi octavi Maris do-
mini fuere Æginetæ. Latina Eusebii ²³; ²³ Num.
Mare obtinuerunt Æginetæ annos xx,
usq̃, ad transitū Xerxis; quod in Olym-
piadis lxxvii anno iv adnotatur. Cete-
rùm Olympiade lxxv transit Xerxes,
ejusque anno primo. Intercedunt igitur
anni xxviii. Sed verò animadver-
tit heic Josephus Scaliger, ex hâc in an-
nis

nis putandis supinitate, nugatoria esse quæ habent Latina. Et ex Græcis, inquit, arguuntur, in quibus legitur tantum, Αἰγινήται ἐπὶ θαλάσσοις ἔτη ἑξήκοντα. *Ægineta Maris dominium obtinuerunt annos x.* Quod quidem occurrit tam in Chronico Eusebii priore, quàm in Canone; nec aliter collocatum ac in Latinis. Horum item potestatis marinæ meminere Strabo²⁴ & Ælianus²⁵.

²⁴ Lib. 8.
²⁵ Var. Histor.
lib. 12.

CAP. XL

De Laconico atque Attico dominio marino; quin & hoc non à Græcis, verum etiam à Persis, in fœdere, agnito.

Neque solum in moribus dominioque Marino tot Gentium illustrium (quorum Imperiorum anni à Mari subjugato putari soliti) ita invicem continuato reperiuntur quæ ex Oriente huc afferenda, sed in aliorum etiam, quæ sanè & illustriores, tamen si recensio ejusmodi nullibi contextantur. Notissimus ille Samiorum Rex Polycrates, sub imperii Persici initia, devictis navali prælio Lesbiis & Miletsis, adeo Maris dominium adfectasse scribitur, ut domini id capax esse palam interim agnosceretur. Herodotus, Polycrates, inquit, ἰσχυρὸς ἦν καὶ ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ.

² In Thalia.

ἰσχυρὸς ἦν καὶ ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ, ὅς θαλάσσοις ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ, παρὲς Μινωὶς τε ἔχοντος καὶ ἐπὶ τῇ θαλάσσῃ, ἡρῆς δὲ θαλάσσης, primus est eorum, quos novimus, qui Maris imperium sibi adquirere in animum induxerat, præter Minoem Cnossum & si quis alius illo prior mari potitus est. De Regibus loquitur, puto. Nam aut Democratici aut Aristocratici formulâ imperii gubernabantur ferè Græci illi, penes quos dominium Marinum (ut supra ostensum est) toties variabatur. Neque eorum dominium, opinor, ignorare potuit Herodotus magis, ac Minois Regis. Etenim floruit ipse post finitum Æginetarum (quod diximus) imperium, seu sub Olympiadem lxxx. Aut igitur de Regibus tantum est locutus, aut mirè hallucinatus.

Circa Olympiadem lxxx, & sequentia in Monarchiam Græcam tempora, nobilissimi illi Græcorum populi, non solum Athenienses, sed & Lacedæmonii, interdum dominium circumfluentis Maris occupavere. De Lacedæmoniiis Demosthenes²; θαλάσσης, inquit, ἡρῆς καὶ τῆς ἀπείρου, Maris dominabatur & terra universa. Alii tantum de Atheniensibus sive Idem, sive Hegesip-

² Philippi, pic. 3, vide etiam Themistoclem, Epist. 14.

84 MARE CLAVSVM.
gesippus, in Oratione illâ de Halone-
lo, verba faciens de Philippo Macedo-
num Rege maris imperium affectante,
De Prædonibus, inquit, æquum esse ait
Philippus ut communiter & ille nempe
& vos eos, qui in mare delinquant, pel-
latis, ἡδὲν ἂν καὶ ἡ τέτο ἀξίωσιν ὅφ' ὁμῶν εἰς
τιὼν ἡμελάττω καὶ ἑταίρων, καὶ ὁ μολογῶσιν
ὁμῶς ὡς ἂν οὐ. Φιλίππας ἡδὲν τὸ ἐν τῇ ἡ-
μελάτῃ φυλάκην διατάττει φυλάττει, ni-
hil aliud quàm hoc postulans, ut à vo-
bis Mari ipse præficiatur, utque consi-
reamini vos sine Philippo nec Mare (ha-
tenuis vestrum) tueri & custodire posse.
Modum etiam qualitati & quantitati
navigiorum, quibus Vicinis uti liceret,
fodere ponebant. Caput est fœderis
cum Laconibus istî³; Mari quidem
Lacunas & socios uti posse, sed τῶν
μὴ μακρῶν νηῶν, ἀλλὰ τῶν κατὰ τὴν πόλιν ἐς πε-
πευσία πέλων ὅντων ἄρτι μέρη, minime
navigare navi longa, verum alio navi-
gio quod remis actum vecturam talen-
torum quingentorum non excederet.
Non scilicet navi uno remorum versu,
nedum biremi triremi aliisque bellicis,
sed navigiis utcumque remorum pari-
bus aliquot agendis & onerariis, illis-
que satis exiguis. Id genus sunt alia
apud

apud Thucydidem. Huc spectat illud
Æmilii Probi, de Timotheo Athenien-
sium præfecto illustri. *Corcyram*, in-
quit, sub imperium Atheniensium rede-
git, sociosque idem adjunxit Epirotas,
Athamanas, Chaonas, omnesque eas
gentes quæ mare illud adjacent. Quo
facto Lacedæmonii de diutina contentio-
ne desisterunt, & sua sponte Athenien-
sibus imperii maritimi principatum
concesserunt, pacemque his legibus con-
stituerunt, ut Athenienses mari duces
essent. Quæ Victoria tanta fuit Atticis
latitia, ut tum ara PACI publicè sint
facta, eique Dea pulvinar sit institu-
tum. Et Demosthenes⁴ de Archebio⁴ Orat.
& Heraclide, οἱ Βυζάντιον τῶν Ἑλλήνων ἀντὶς advers.
Θεσσαλονίκης, καὶ οὗτος ὁμῶς ἐπὶ τοῦ τῆς Leptinæ
Ἑλλησπόντου, ὥστε τὸ Δικητὴν τοῦ ποδοῦ, qui
Byzantium Thraſybulu cum tradidisse-
rent, Dominos vos (Athenienses allo-
quitur) Maris fecerunt, adeo ut Deci-
mam venderetis. Vestigalia scilicet ἐκ
τῶν φορῶν τῶν ἐμπόρων τῶν Ἑλλησπόντου, Mer-
cium Mercatorum qui Helleſponto ute-
rentur, quod adnotat ibi Vlpianus rhe-
tor. Hinc etiam manasse vult Cicero
durius illud Populi hujus decretum de
Æginetis, Maris interdu dominis.
Durius,

⁵ De officiis lib. 3. sic Valerius Maximus lib. 9. cap. 2.
⁶ Var. Hist. lib. 2. cap. 9.
Durius, inquit, Athenienses, qui sciverunt, ut Æginetis, qui classe valebant, pollices præciderentur. Ne scilicet in posterum classe valerent, aut Mare jam Atheniensium occuparent. Nam in Codicibus nonnullis legitur, quia classe valebant, quod notat Carolus Langius. Tamen ab Æliano intelligatur decretum ideo factum, ut hastam non ferre, remos verò adhuc agere possent. Crudelitatem detestantur Scriptores. Sed manifestum est maris usum liberum eis ita esse præceptum. Neque tantum inter ipsos Græciæ populos, dominium huiusmodi marinum comprobatur est; verum etiam à Persis, qui tunc rebus Orientis potiebantur, idque in fœdere illo nobili post victoriam ad Eurymedontem icto. Nimirum devictis Artaxerxis Longimani Persarum Imperatoris copiis navalibus (quæ mare circa insulas Chelidonias infestum reddiderant) à Cimone Atheniensium duce, adeo fractus est Regis animus, ut se non præsumeret, ut in insulas Chelidonias iret, sed in pace remansisset. Sic Plutarchus

chus; & Aristides ferè idem) ut semper à Mari Græco curriculum equi abstineret, neque intra insulas Cyaneas Chelidonias longam navem vel rostratam haberet. Toto igitur abstinendum erat Regi à mari Ægæo Rhodio, Carpathio, Lydio, & quod inde in Occidentem versus Athenas vergit. Quippe cuius planè domini Athenienses. Nam mare Græcum, quod antiquitus Caricum dictum à Cariâ seu Occidentioris Asiæ partis littore, latissimè diffunditur. Etiam servitus imposita est Mari Pamphylio ac Lycio, uti etiam Ponto; ut nec in hoc, citra Cyaneas insulas, nec in illo citra Chelidonias, navis Regia, quæ aut longa aut rostrata (id est bellica) foret, ex fœdere admitteretur. Id ipsum sanè voluit Isocrates, ubi de Atheniensis imperio verba faciens, barbaris non licuisse ait *μακροῖς πλοῖσις ἐν τῷ ἁγίῳ Φασηλίδῳ, longis navibus citra Phaselidem navigare*. Nam Phaselis eundem cum Chelidoniis rigorem in metiendo obtinet, sive Lyciæ sive Pamphyliæ oppidum. Contextuerat autem historiam *ὡς τὸ θαλασσοκρατοῦντων*, eorum qui Maris dominium obtinuerunt vetustus scriptor Castor

II Ios.
Scaliger
in Euse-
bianis ad
num. 840.
Gerard.
Vossius
de Histo-
ricu Gra-
ecis lib. 1.
cap. 25.
alii.

88 MARE CLAVSVM.
stor Rhodius, quod memorat Suidas.
Ex eo Julium Africanum & Eusebium
suos hausisse Maris dominos, superiori
capite recensitos, merito existimant vi-
ri docti. Etiam & Atheniensium at-
que Lacedæmoniorum dominatus ma-
rinos adjecisse eum, vix dubitandum.
Floruit Castor sub Augusti Cæsaris tem-
pora. Opus ejus illud omnino perit.

C A P. XII.

Alia, quæ sparsim occurrunt, de Maris domi-
nio in Orientalium moribus, Testimonia.

ETiam in Scriptis quæ ad Orienta-
lium gentium mores attinent, plu-
rima sparsim occurrunt, quæ receptissi-
mam fuisse de privato Maris dominio
sententiam luculenter comprobant.
Antiochus Epiphanes Syria Rex, הַיָּם
וְהַיַּבֶּשֶׁת Nonne, inquit, &
Mare & Tellus mea sunt? De mari Sy-
riaco locutus. Et Xerxes ille Persarum,
cùm ridiculè Hellesponto verbera in-
figeret, stigmata inureret, & in aquas
par compedum demitteret, δεικνύμενος
αὐτῷ, τοὶ δὲ καὶ ἐν τῷ θαλάσσῃ, Dominus
tibi hanc pœnam irrogat. Quin ubi Ma-
re Rubrum seu Erythræum ita dictum
tradit Agatharchides, Boxi Persæ nar-
ratio-

I Joseph
Ben Go-
rion. lib.
3. cap. 12.
Edit.
Müller.
Ebræo-
lar. in
fol.
Herodo-
tus lib. 7.

LIBER I.

89

rationem secutus, ab Erythrâ Regè seu
Erythro (id est ab Edomo accola qui
ipse & Esau erat, atq; idem quod Ery-
thrus seu Rubrus Ebraicè denotat) in-
nuere hoc etymon simul adjungit * καὶ
ἐκ τῆς λέξεως τῆς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, Viram ma-
ris ejusce dominium obrinentem. Certè
& apud Philostratum ³ legitur vetus
fuisse de Mari Rubro pactum, quod ⁴ Apud
βασιλεὺς Ἐρυθρᾶς ἐπέμεινεν ὅτι τὸ θαλάσσι-
ον ἐκείνης ἤρξε, Rex Erythras, quando ⁵ De vita
mari illi dominabatur, contraxerat, ne-
minem Ægyptium mare illud navi lib. 3.
longâ ingredi debere, onerariâ verò
cap. 11.
unâ tantum ibi uti. Et de Tyro urbe,
Quintus Curtius, ⁶ Condita, inquit, ab ⁶ De re-
Agenore, diu, Mare non vicinum mo-
bus Ale-
do, sed quodcumq; classes ejus adierunt,
xandri
ditionis suæ fecit. Vnde & Tyria Mariâ
lib. 4.
pro Mari ita occupato ut, injussu do-
mini, liber per id transitus non esset,
abiit ⁷ in proverbium. Quid quod et-
iam in Oriente mos obtinuit veterri-
mus, ut cùm Reges Magni, gentes in
suam potestatem redacturi, imperii ac
Dominii arhas sibi tradi imperarent, riâ.
Aquam & Terram simul poscere sole-
bant. Scilicet eas volebant φέρειν γῆν
& ὕδωρ, adferre Terram & Aquam, &
ἐτοι-

Ios. Scæ-
liger ad
Festum,
verb. E-
gyptinos,
& Nicol.
Fuller.
Miscel-
lan. lib. 4.
cap. 20.
Apud
Photium
cod. 250.
De vita
Apollonii
lib. 3.
cap. 11.
De re-
bus Ale-
xandri
lib. 4.
Afra-
nius apud
Festum,
verb. Ty-
ria Ma-
riâ.

90 MARE CLAVSVM.

ἑτοιμάζειν γῆν καὶ ὕδωρ, *preparare Terram & Aquam*. Tam Maris quam Telluris eorum dominium symbolo ejusmodi designari existimabant. Ita à Scytharū Rege Indathyrso poscebat ⁸ Darius Terram & Aquam; ita Xerxes ⁹ à Lacedæmoniis; ita uterq; à Cois, quod ipsi testantur Coi in plebiscito seu Epistola qua Artaxerxi Hippocratem reddidi imperiosissimè petenti respondent minas Regis Magni negligentes Cois, nullo pacto, quicquid periculi sibi imminere videretur, Hippocratem reddendum esse decernunt. Decreto etiam adjiciunt ¹⁰ καὶ τὸ Δαρείου καὶ Ξέρξεω ἀπὸ παλαιότερον ἐπιστολὴς γεγραμμένων, γῆν καὶ ὕδωρ αἰτούντων, ὅτι ἰδοὺ κινῶ δαίμων, ὅτι ἔγωγε αὐτὰς ὁμοίως τὰς ἄλλας ἀνθρώπων σιγὰς ἐόντας ἐπ' αὐτὰς ἰόντας. Nam & cum Darius & Xerxes decessores ejus epistolis suis Terram & Aquam postularent, neutiquam reddidit populus Cois, quippe cui satis erat exploratum, illos qui ad se misissent, pariter ac homines ceteros esse mortales. Atque in Græcis codicibus historiæ Judith, Nabuchodonosor bellum vicinis gentibus indicturus, deditiois, quam expectaret, formulam disertè ait esse ut ¹¹ *preparent ei Terram & Aquam*. Nisi aquarum perinde ac Telluris dominos se esse putarent, quamobrem & Aquam & Terram velut universalis domini insignia sibi poscerent, non satis video. Quin de Mari ex Indorum, Persarum, atque Ægyptiorum disciplinâ in Onirocriticis scribens Achmes Ben Seirim Arabs, ἐν δὲ ἰδὴ τις (inquit ¹²) ὁπιδέσσωσι τὸ ὅλον σου, κληρόν σου τὴν βασιλείαν πάσης σου, καὶ βασιλεύσῃ, *Si quis (in somniis) visus fuerit sibi factus Maris dominus, haeres erit universi regni & imperabit*. Accedat huc Delium illud de Atheniensium dominio Marino oraculum. Delo sacrificantibus Atheniensibus, puer, dum lavandis manibus aquam hauriebat, è phiala simul cum aqua pisces effudit. Inde à vatibus oraculum redditum ἀνεκλεύσῃς τὸ θαλάττης, *Maris fore eos dominos*. Author est scriptor vetustus Semus apud Athenæum ¹³, ubi Phylarchus etiam memorat, cum Patroclus Prolemæi Lagi filii dux ad Antigonom regem Pisces simul & recentes ficus misisset atque ambigerent adstantes quid illo munere significaretur, Antigonom lepide dixisse, satis ipsum intelligere quid sibi veller Patroclus.

Aut

LIBER I.

¹² Cap. 178.

¹³ Dipno. Soph. lib. 8.

Τῆς, ὁρῶν καὶ τῆς ἀνταποκρίσεως
 ὧν, ἀνταποκρίνεται πρὸς τὴν ῥησιν αὐτοῦ.
 Mare quosdam ex vobis peculiare sibi
 vindicare ac in id pecunie multum
 impendere; obsonii vero adnavigare ni-
 hil, ne gry quidem. Adjice Theocri-
 teum illud de Ptolemaei Philadelphi
 Egypti Regis dominio marino æquū
 ac Telluris;

Πολλῶς ἡ κατὰ γαίης, πολλῶς ἡ θαλάσσης

—Θάλασσα ὃ παῖτα κὶ αἶα

Mare totum (de Lycio, Pamphylia & quod interius est reliquum, loquitur) & Tellus fluvii sonori regno Ptolemai subjecti sunt. Et Philo Judæus, Non glorien-

gloriantur, inquit ¹⁵, principes ob-
 victas multas gentes, aut quod omnia ^{15 Lib.de}
 flumina καὶ τὰ ἄνθη πανθὶ καὶ μεγάλῃ ^{Planta-}
 πλάτῃ ἀσσεύουσιν, ἢ maria nume- ^{tionē Noῦ.}
 ro ἢ magnitudine diffusissima in suam
 potestatem redegerunt. Dein, tametsi
 in Oratione de Pace velle videtur Iso-
 crates Imperium ac dominatum Ma-
 rinum, quod retinere studebant Athe-
 nienſes, malorum eis non paucorum
 esse causam, etiam & interdum ty-
 rannidem ab eis in Civitates Græciæ
 vicinas inde exerceri; id tamen, ut
 quod sub utilis atque inutilis, &, ex ac-
 cidenti, injusti ratione in examen veni-
 ant, disputat; nec omnino ex rei ipsius
 naturâ injustum esse contendit. Im-
 mo alibi Dominatum illum satis lau-
 dat, quanquam non omnia in eo con-
 servando. Et de utrâque civitate & La-
 conicâ & Atticâ diserte Idem ¹⁶, συ- ^{16 In}
 ἴβη, inquit, ἡκατέρωθεν κινεῖται τῇ ^{16 In}
 ἑκείνῃ τῇ καὶ ὁ ἀλλήλων. ἡ ὁπποτέρω αὖ ^{naico.}
 καὶ ἑκατέρωθεν ἐκ νέου ἐκείνῃ τῇ καὶ ὁπποτέρω αὖ
 πόλει, venit ut utraque civitas maris
 imperio potiretur; quod utri tenuerint,
 urbium pleraque dicto audientes ha-
 bent. Etiam discepcionem legimus
 apud Aristotelem ¹⁷ ἀλλὰ τῇ καὶ τῇ ὁ αὖ ^{17 Pelitio}
 κατὰ ^{lib.7.c.6}

15 Lib. de
Planta-
tione Noë.

16 In
Panathe-
naico.

¹⁷ *Politica*
lib. 7. c. 6.

94 MARE CLAVSYM.

λατῶν κεινώνας, de Maris communiones, utrum scilicet civitati bene institutæ commoda fuerit necne. Utrum conducibilis esset manere illud omnium hominum commune, adeo ut nemini omnino transitus, negotiatio, mercatura, piscatio negaretur; an ita usum ejus coerceri ut in Civitatis dominium, quo Exteri arcerentur, recipiendum esset. Quà hoc utile inutile fuerit, disputat; non omnino quā injusti ne speciem quidem obtenderit; ex gentium circumquaque positarum moribus de maris non minus ac Telluris proprietate abundè edoctus. Quin discipulus ejus Alexander Macedo, victoria in Oriente potitus, expeditionem moliebatur in Europam ὅπως ᾗς τι ἀκρίβους καὶ θαλάττης κύβητος ᾗσιν, ut cuncta Telluris ac Maris dominus fieret, quod ait Julianus¹⁸ Imperator. Et sanè apud Græciæ populos in primis, Maris accolæ, atq; ejusmodi in Oriente alios, idem ferè habitum est summum præ cæteris imperium & dominatum obtinere, & Maris dominatu potiri. Neque sine hoc illud assequendum existimabant. Unde consilium illud Themistocleum, quod Cn. Pompeius etiam Romanus

¹⁸ In Orat.
tione 3,
sive Euse-
bia enco-
mio.

LIBER I. 95

max amplexus est; Qui¹⁹ Mare teneat Cicero eum necesse esse rerum potiri. Et omnino ad Attic.
magna potentia præsidium & quasi pi- lib. 10.
gnus est semperque fuit Maris dominari epist. 7.
(sic in Polybii Isaac Casaubonus²⁰) in Them- Plutarch.
quod Græcis θαλάττης ἐστὶν dicitur. Pro- stocle.
preca antiqui Chronicorum apud Gra-²⁰ Comm.
cos scriptores, quum nullum extaret in Polyb.
summum imperium ullius Græci populi pag. 199.
cujus factis, ante Olympiadum institu-
tionem, doctrina temporum inniteretur,
inter alia tempora quibus ad seriem
temporum designandam sunt usi, istud
non prætermiserunt, sed Populos diligen-
ter recensuerunt, penes quos Imperium
Maris quondam fuisset, atque omnes
Mutationes quæ in ea re contigerunt
accuratè in suis Chronologiis adnota-
runt. Sed de receptis in Oriente circa
Maris dominium moribus, satis superq;

CAP. XIII.

De Spinētis, Tyrrenis, Carthaginiensibus,
aliis in Occidente Maris dominis.

NEc luculenter minus in Occiden-
taliū Moribus vetustis, Domi-
nium, quale diximus, Marinum com-
peritur. Spinētæ, quibus Urbs cognom-
inis ad Padi ostium, diū Maris superi
seu Adriatici domini fuere, Delphos ex
pro-

proventus maritimis decimas magnificas Apollini mittere soliti. Ita Strabo¹ & Dionysius Halicarnassens²; qui item de Tyrrenis, eos Maris inferi, seu quod Australem Italiae plagam aluit, fuisse *Θαλατοκορύντας* diserte scribunt; id est planè *Maris dominos*. Et Diodorus Siculus, Tyrreni, inquit³ *πολλὰς γῆρας θαλατοκορήσωντες* *διὰ τὸν Πόντον* *Μαρε* ut Domini obtinentes, à se illud denominarunt. Postmodum autè Maris fere totius Mediterranei quod Occidentalius est, Siculi scilicet & Africani Domini fuere⁴ Carthaginienfes, quibus prælio devictis, eodem jure temporis aliquanto potitus est Agathocles Siculorum Rex; à quo deficientibus Africanis, Dominatus ille citò Carthaginensibus restitutus est. Sub Olympiade cxxviii hæc gesta sunt. Per quadraginta aut circiter annos dein fuere Domini Maris eique leges dabant Carthaginienfes, usque nimirum ad bellum Punicum primum, quod Olympiadis cxxviii anno ultimo incepit. Ita Polybius⁵; *ἡ ὁμαλὴς ἀκρονήν ἡ Καρχηδονία ἐπικρατοῦσαν* Carthaginensibus *Μαρις* dominium citra controversiam obtinentibus, Et paulò post; habebant Cartha-

¹ Lib. 5.
² Orig. Tom. 1. lib. 1.

³ Bibliot. lib. 5.

⁴ Diodorus Siculus lib. 20.

⁵ Hist. lib. 1. & 3. adde Appian. Alexandrin. sub initio Belli Punic.

Carthaginienfes *ἡ ὁμαλὴς ἀκρονήν ἡ Καρχηδονία ἐπικρατοῦσαν*, *Maris Imperiū sine omni controversia à Majoribus acceptum*. Sed & diu ante Agathoclis tempora idem obtinebant Carthaginienfes, quod satis liquet ex fœdere illo inter eos & Romanos omnium primo, sub Consulū initia, seu circa Olympiadem lxxviii icto. Ejus, unum est apud Polybium, qui solus illud memorat, caput; *μη πλεον Π' ὠμείβης μήτε τῶν Π' ὠμείβων συμμάχους ἐπ' αἰῶνα ἢ Καλῶς ἀκρωτηριεῖ, ἐάν μὴ ὑπὸ χιμῶνος ἢ πολέμων ἀναγκασθῶσι*. Ne naviganto Romani Romanorumve Socii ultra Pulchrum promontorium, extra quā si tempestatis aut hostium vi fuerint coacti. Africæ est promontorium illud; adeoque domini erant maris Carthaginienfes, ut nec Romanis sociisve eorum ultra illud promontorium navigare vellet esse fas. Id quod icto fœdere iustum esse agnovere Romani. In secundo autem illustrium horum in Occidente populorum fœdere cautum insuper est, ne quis Romanorū aut Africam aut Sardiniam appelleret, nisi aut cōmeatus accipiendi gratiā aut naves reficiendi, quod docet item Polybius. Maris igitur usus sublat, aut temperatus. Atque huc spectat

E stat

⁶ In veris.
Tyria
Maria.
⁷ De bello
Gallico
lib. 3. c. 8.
⁸ De Gestis
Langobardorum
lib. 3.
cap. 33.
quod me-
morat et-
iam Sigo-
nius de
Regno
Italia
lib. 1.
Etat illud Pompeii Festi ° de Pœnis; Tyro
oriundi Pœni adeo potentes Maris fue-
runt, ut omnibus mortalibus navigatio
esset periculosa. Nam Carthaginienfes
Pœnorum primarii fuere. Quinetiam
de Venetis Galliæ Occidentalis, circa
Ligeris fluvii ostium, populo, rerū Nau-
ticarum olim præ accolis studioso, Ju-
lius Cæsar, In magno, ait ⁷, impetu Maris
atque aperto, paucis portubus interjectis,
quos tenent ipsi, omnes ferè qui eodem
Mari uti consueverunt, habent veltigal-
les. Ob usum vicini Maris, veltigalia
pendebantur illis, ut dominis. Nec præ-
tereundum heic quod de Authari Lan-
gobardorū Rege habet Paulus VVara-
fredus ⁸. Intra Maris undas Rhegium al-
luentes columna posita erat. *Vsque ad
eam* (inquit Paulus) *equo sedens accessit
Autharis, eamq; de hastâ suâ cuspide te-
gigit dicens, Vsque hîc erunt Longobar-
dorum fines.* De Populo autem Roma-
no, omnium illustrissimo morum iuris-
que exemplo, proximè agendum.

CAP. XIV.

Populi Romani, & qui in Orientali imperio
mores eorū sunt secuti, Dominium Marinam.

PAribus utrique, Carthaginienfes &
Romani, viribus totisque imperium
Orbis

Orbis agitabant ante bellum Punicum
primum; nisi quod ex dominio illo
Maris tot annos obtento potentiores
illi viderentur. Tunc autem navium
cix classis intra sexagesimum diem,
quàm cesa fuerat sylva, in anchoris stan-
tis armisque instructæ C. Duillius Impe-
rator Carthaginem ferè in ipso mari de-
levit; atq; in Romanorū potestatem hoc
prorsus redegit. *Et pudebat* (quod ait
Florus ¹) *nobilem populum, ablato Mari,* ¹ Lib. 2.
vaptis Insulis, dare tributa quæ jubere ^{cap. 6.}
consueverat. Ita, exutis dominio hujus-
modi Carthaginienfisibus, acquirebant
jure Belli ac Victoriæ Romani. Tanto
Imperatori & tam perpetuo, hoc nomi-
ne, honore habito, ut revertenti semper
à cænâ tibicines canerent & funale præ-
ferretur. Quin & Phœnicii & Cilicii Ma-
ris dominabantur Romani, quod ex
Fœdere ab Antiocho Syriæ Rege cum
eis inito manifestum sit. In eo cautum
est ad hunc modum. *Tradito Antiochus
naves longas armamentaq; earum; neve
plures quàm x naves actuarias (nulla
quarum plus quàm xxx remis agatur)
habeto, neve Monerem ex belli causa,
quod ipse illaturus erit. Neve navigato
citra Calycadnum neve Sarpedonem*
E 2 pro-

promontoria; extra quam siqua navis pecuniam, stipedium, aut legatos, aut obfides portabit. Sic Livius². Sed apud Polybium³ legitur, nullam habeto xxx remis aulam navem. Annibal item in oratione ad Scipionem habita; Non recusamus, inquit⁴, quin omnia propter quæ bellū initum est vestra sint, Sicilia, Sardinia, Hispania, quicquid Insularum toto inter Africam Italiamq; continetur mari. Carthaginenses inclusi Africa litoribus, vos (quando ita Diis placuit) externa etiam Terra Mariq; videamus regentes imperia. Et paulo post pace inita, quingentæ Carthaginensium naves quæ remis agerentur, ab eis sublatae sunt & incensae. Ne scilicet Mari, quod jam alieni esset domini, uterentur. Postea etiam castigatus est Senatus Carthaginensium⁵ quod, contra foedus, exercitum & navales materias haberent; Et Placuit, quod extra fines exercitū duxissent, & bellum iis indici. Et disertè Plinius de Cn. Pompeio; Oram maritimam, inquit⁶, à Prædonibus liberavit & Imperium Populo Romano restituit. Quin, de latissimo Populi Romani dominio Marino, Dionysius Halicarnassensis; παρὰ τῆς, inquit⁷, κατὰ τὴν θαλάσσης, & μέντοι τῆς ἐπὶ τῆς

² Decad.
⁴ lib. 8.
³ In excerptis le-
gationib.
cap. 35.
⁴ Liv.
lib. 30.

⁵ Epit.
Liv. lib.
48. & 49.

⁶ Nat. hi-
stor. lib. 7.
cap. 26.

⁷ Orig.
Rom. l. 1.

ἐπὶ τῆς Ἡρακλείαν τηλῶν, ἀλλὰ καὶ τῆς Ὠκεανῶν, ὅσην παλαιὰ καὶ μὴ ἀδυνάτους ἐστὶν, Ὑνι-
versi Maris domina est (Roma) non so-
lum illius quod intra Herculis columnas
habetur, verum & ipsius Oceani qui-
cunq; est navigabilis. Hyperbole quidē
est. Sed amplissimi domini Marini in-
terea testimonium luculentum. Uti &
illud Appiani Alexandrini⁸, Maris Me-
diterranei rotius tenent (Romani) do-
minium. Ejusmodi sunt alia. Neq; sanē
admittendum est illud viri præstantissi-
mi qui de Exemplis ejusmodi, hac, in-
quit⁹, non docent occupationem Maris
aut juris navigandi. Possunt enim ut
Singuli, ita & Populi pactis non tan-
tum de Jure quod propriè sibi competit
sed & de eo quod cum omnibus homini-
bus commune habent, in gratiam ejus
cujus id interest discedere. Et ad Ulpia-
num se refert qui ex bonâ stipulationis
fide, non ex servitute Mari imponendâ
pendere vult illam piscationis in Mari
Thynnariæ¹⁰ cessationē, de qua infra.
Certe ejusmodi, cujus quidem author
est Ulpianus, distinctione idem dici po-
test de omnimodo (quod vocamus) sive
dominio sive servitute. Privatim uti frui,
alios jure impedire, acere, si dominiū

⁸ In pra-
fatione.

⁹ Hugo
Grotius
de Jure
Belli &
Pacis lib.
2. cap. 3.
§ 15.

¹⁰ L. 13.
ff. tit. Cō-
munia
Pradio-
rum.
Cap.
proximo.

non est, nihil est. Quin Cassandra, apud Lycophronē, dominium ejusmodi Populo Rom. fore prædixit, ubi ei tribuit

Τῆς καὶ θαλάσσης ἀντιπρὸς τῇ γῆναι, Telluris & Maris sceptrā & Monarchiam. Huc spectant tum quæ habemus suprà de Cn. Pompeii imperio à P. Romano legato, tum quæ obiter occurrunt apud Scriptores de Romanorū dominio marino alia. De Augusto Cæsare

¹² In Augusto. cap. 49. Suetonius ¹²; Classē Missenī, & alterā Ravennā ad tutelam Superi & Inferi maris collocavit. Aristides autem

dominium hoc Romanis, non (quem admodum olim Atheniensibus) certis

finibus definitum esse ait ¹³, sed ut cingulum eorum imperio circumfundi. Et Themistius de Imperatore Theodosio

seniore, π' φάης αὐτῷ, inquit ¹⁴, αὐτῷ πατρὶς ἡμεῖς βασιλεὺς γῆς καὶ θαλάσσης. Quid de eo dices qui Imperator seu Rex

est ferè universa Telluris ac Maris. Procopius item de Imperatoris Romani figurā urbem levā tenente loquutus,

celatoris mentem fuisse ait ¹⁵, ἐν γῇ καὶ αὐτῷ θαλάσσης ἀντιπρὸς τῇ γῆναι, uni-

versam Tellurem ipsi & quæ ac Mare de-

servire. Tantundem fermè Nicephorus Callistus in præfatione ad historiam Ec-

clesiasti-

clesiasticam. Et Julius Firmicus de iis quorum in thematis Genethliacis luna crescens tricesimam Tauri partem occupaverit, prospera Jovis radiatione accedente; Maris, inquit ¹⁶, & Terra do-

minia possidentes, quocunque feliciter exercitum ducent. Oppianus ad Antoninum Imperatorem ¹⁷:

— Σοὶ μὲν γὰρ ἀπὸ σκήπτρου θαλάσσης ἐλθεῖν καὶ φύλα Ποσειδάωνος ἐναύλων.

Tuis enim sub sceptris seu legibus Mare volvitur & piscium turba per Mare dis-

posita. Et Venus ad Jovem ¹⁸ de futuro Romanorum imperio;

Certè hinc Romanos, olim volventibus annis,
Hinc fore ductores, renovato sanguine Teucri,

Qui Mare qui Terras omni ditione tenerent,

Pollicitus: quæ te, genitor, sententia vertit?

Unde idem Poëta alibi ¹⁹ de Augusto Cæsare;

— An Deus immensi venias Maris, ac tua Nauta

Numina sola colant; tibi serviat ultima Thyle, (undis

Tēq; sibi generum Tethys emat omnibus

¹⁶ Ma-
minia possidentes, quocunque feliciter exercitum ducent. Oppianus ad Antoninum Imperatorem ¹⁷:

¹⁷ Ha-
lientic.
lib. 3.

¹⁸ Virgil.
Aeneid. 1.

¹⁹ Georg.
lib. 1.

²⁹ Prae- Et de Scipione Africano Claudianus ¹¹;
fat. in lib. Ergo seu patris primavus Manibus
3. de laudibus Sti- ultor (num.

Subderet Hispanum legibus Ocea-
Seu quid aliud castris faceret, hærebat
lateri ejus semper Ennius. Johanni item
²⁰ En- Episcopo Euchaitensi ²⁰, in Jambicis,
chait. Constantinus Monomachus Impera-
143. 51. tor quidem Orientis, sed ex Occiden-
talis Imperii moribus nuncupatur

ἦς καὶ θαλάσσης Κύριος καὶ δεσπότης.
Telluris & Maris dominus.

²¹ Concil. Uti etiam Leo Augustus à Varadato ²¹
Chalced. Terra Marisque dominus. Unde in Im-
part. 3. perio Constantinopolitano, Occiden-
tom. 2. talis mores sequuto, ipsum Pelagus Æ-
part. 1. gæum inter Themata seu Provincias
edit. Bi- non aliter ac Samus, Cyprus, aliæve in-
niana sulæ seu territoria qualiacunque recep-
1618. situm est. Id liquet ex Thematibus Con-

²² Lib. 1. stantini Porphyrogeneti ²², ubi etiam
them. 17. Hellepontus expressim Ægæi Maris
præfecto adscribitur cum territoriis cir-
cumjacentibus. Atque ingens sanè pro-
ventus erat fiscalis ex hoc Mari, piscatio-
nis tantum nomine. Decem interdum au-
reorum millia, interdum duodecim ex
ea annuatim confabantur. Discimus ex
decreto quo Andronicus Palæologus
imperii

imperii insignia retinens, sed in thala-
mis Palatii otiosus, in victum sui & asse-
clarum annuum habuit ἀποδοῖν τὸ ἀπο-
πῆς ἢ ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου πλεῖστοι δὲ καὶ ἡ
ἀποδοῖν πῶς ἔστιν αὐτοῦ, proventum Pi-
scationis ante Byzantium pendit solitum
usque ad decem tunc aureorum millia,
quod ait Nicephorus Gregoras ²³. Idem
nonnullis Topicaticum ²⁴, Topicum, cap. 1. &
Piscinica etiam nominatur & Topice. lib. 4. cap.
Quin in Notitia Dignitatum Orientis, 42. præ-
sub Proconsule Asiæ, Trinæ tantum re- ter Joh.
censentur ad hunc modum Provinciæ. Meur-
sum in.

Sub dispositione Viri spectabilis Procon-
sulis Asiæ, Provincia infra scripta.

Asiæ;

Insulæ;

Hellepontus.

Etiam Officium Helleponti consularis in
rescripto Honorii & Theodosii ²⁵ Au-
gustorum memoratur, ubi è vicarii Asiæ
potestate in Proconsulis Asiæ (qui tunc
temporis Simplicius erat) transfertur.
Alibi etiā in Justiniani Novellis occur-
rit Hellepontus ²⁶ cum Ponto Polemo-
niaco, provinciæ seu præfecturæ nomi-
ne, conjunctus. Scio quidē non tam pro-
freto illo Asiam & Europam interluente

E 5 Hel-

²³ Lib. 9.

²⁴ Vide I.

Cantacu-

zenum

hist. lib. 2.

cap. 1. &

lib. 4. cap.

42. præ-

ter Joh.

Meur-

sum in.

Glossa-

rio, verba.

τοπιτικῶν.

& Iul.

Cæs. Bul-

linger. de

Imperio.

Romana

lib. 9.

cap. 72.

²⁵ L. unic.

C. de Offi-

cio Comi-

tis Sacri

patrimo-

nii.

²⁶ No-

velli. 20.

in præfa-

tione.

Hellespontum à viris doctis heic capi
quàm pro regione Asiæ maritimâ. Sic
Guidus Pancirollus ²⁷, etiam ad Noti-
tiam; *Hoc in loco*, inquit, *regio Asia ad*
Hellesponti oram sita significatur. Certè
fatis rarò, puto, occurrit alibi Helle-
sponti nominis usus pro regione aliqua
²⁸ Asiæ, sed potiùs Hellespontia. At verò
si in Notitia non ipsum fretum sed regio
cognominis designaretur, quam obrem
hæc tantum regio sigillatim cum Asia,
cujus & ipsa pars aliquantula ita esset,
nominatur? Si pro freto ipso accipias, res
manifesta & sibi optimè constans vide-
tur. Per amplam Proconsulis Asiæ pro-
vinciam Asiâ ipsâ, Fretò alluente, & In-
sulis denotari, rationi perquam conso-
num est; Non ita, Asiâ ipsâ & insulis, ad-
jectâ insuper nescio quâ regiunculâ satis
obscurâ quæ & ipsius Asiæ pars. Et se-
quentis æv usus vetustiore heic ad-
ministrationem interpretari videtur.
Ipsam Ægæum pelagus (quod vicinum
totum fere hoc mare continet) inter
Themata, præfecturas seu provincias
Orientis expressum à Constantino, quæ
jam memoravimus, Porphyrogenetto

²⁹ Lib. 1. numeratur. Verba ejus sunt ³⁰: Τὸ δὲ καὶ
Them. 17 καὶ μὲν Αἰγῶν πῖλα, καὶ αὐτὸ τὸ ἑρμῶ
πῖλα

²⁸ Vide
Ortelium
in The-
sauro
Geogr.
verb. Hel-
lespont.

ἡ δὲ εἰς ἡμέρα, &c. Ægæum verò pelagus
etiam ipsum inter Themata relatu, &c.
Et paulo post etiam de Insulis; Προσ-
κείω) ἢ τῶν στρατηγῶν τῶν Αἰγῶν πῖλα, καὶ αὐ-
τὴ Κυκλάδες, ἡ δὲ καὶ καλεῖται, καὶ τῶν Σπορ-
δαῶν ὧν ἀπὸ τῆς ἡμετέρας Μυτιλήνης, καὶ Χίου, καὶ
αὐτὴ ἡ Λήμνος. Ad Ægai autem maris
præfecturam pertinent insula Cyclades
dictæ, & ex Sporadibus quæ reliquas ex-
cellunt, Mytilene, & Chius, & ipsa Lem-
nus. Adeo ut heic Insulæ & Mare ipsum
velut singulares præfecturæ partes seu
provinciæ, non aliter ac aliæ qualescunq;
regiones continerentur. Quin ex No-
titia Orientis observandum est, in Pro-
consulis Asiæ insignibus, quæ codicillis,
quibus is præficiebatur, principalibus
depingi solebant, Trium contineri (pre-
ter principū vultus seu Genios ac Man-
datorum librum) Mulierum imagines,
easq; diadematis turritis pariter cinctas
ad modū quem oculis mox subjecimus,
ita provincias illas tres, scilicet Asiam,
Insulas, & Hellespontum simul referen-
tes, suorumq; nominum adjectione si-
gillatim ita insignitas, ut postremā pri-
mæ partem seu regionem fuisse non sit
omnino cur admittamus. Quin & Pan-
cirolli, qui non solū editis Alciati (unde
figuram

figuram accepimus) verum etiam manuscriptoris Fulvii Ursini aliorumque Notitiæ codicibus usus est, imaginum illarum descriptionem subungere visum est. In *fra* librum Mandatorum habet hic Proconsul (ita Pancirollus) imagines trium mulierum, quæ provincias ipsi commissas referunt, scilicet *Asiam*, *Insulas* & *Hellepontum*, ut nomina ipsis inscripta indicant. Hæ insignes quoddam regium in capite (diadema quælibet turritum, in libris editis) & vasa aureis plena manibus gerunt, quæ exactiorem tributorum tribus illis regionibus faciendam, ad Proconsulem pertinere significabant. Longis aureisque tunicis induta sunt. In Manuscriptis albas aut ceruleas habent. *Asia* calceis caruleoque pallio utitur. *Alia* calceis carent. Quæ *insulas* refert, purpureum pallium; quæ *Hellepontum*, viride gestat. Sed in codice Ursini, omnes rubris cothurnis altè calceata habitu non differunt. In Madruciano longis vestibus demissis vix pedes ostendunt. Hactenus ille. Anne verò est simile veri regiunculam aliquam Asiæ in Insignibus hisce pari cum ea quæ fuit Asiæ ipsius maiestate, cum & hæc illam etiam, non aliter ac totum minutiam complexa

110 MARE CLAVSYM.

complexa fuisset, depingi. Turrata singularum diademata, statura æqualis, majestas & opulentia nullo modo dissimilis talem parilitatem indicare videntur ut earum nulla in hac designationis formulâ, alterius pars videatur quidem censenda. Adeoq; ut nec Hellespontus sit ibi aliud ac ipsum Mare seu fretum interluens; quo ita Asiæ proconsulatus cum insulis, non dispari dominii ratione, conjuncto, Asiæ & Europæ provinciæ fiebant civiliter sive continuæ seu contiguae. Qualis provinciarum distinctio ubi non erat, etiam cum Cōtinentē insulæ præjacentes ipsumque Mare unicum provinciæ corpus faciebant. Atque

29 L. 9. ff.

tit. de In-

dictis, de

qua vide

I. Gry-

piand.

traff. de

Insulis

cap. 15.

30 L. 99.

ff. de

verb. Si-

gnif.

31 L. 13.

ff. si quis

ff. tit. de

Injuriis.

hinc evenit ut Insulæ Italiæ²⁹ pars Italiæ essent; uti etiam cujusq; Provinciæ; & quæ modico freto, ut Sicilia, Italiâ dividerentur, eæ magis inter continentes provincias³⁰ essent censendæ. Interjacentia maria non obstabant quo minus ex continente ac insulis unum & continuatū territorium efficeretur. Idq; auctore Ulpiano, qui Mare tamen omnium hominum commune esse dicere amat. Sed eâ de re infra in Responsis ad Obiecta. Etiam idem alibi Ulpianus³¹; Si quis me prohibet in Mari piscari, vel

everri-

LIBER I.

111

everriculum (quod Græcè Καρὴν dicitur) ducere, an injuriarum judicio possim eum convenire? Sunt qui putent injuriarum me posse agere, & ita Pomponius, & plerique, esse huic similem eum qui in publicum lavare vel in cavea publica sedere, vel in quo alio loco agere, sedere, conversari non patitur, aut si quis re mea uti non permittat. Conductori autem veteres interdictum dederunt, si forte publicè hoc conduxit. Nam vis ei prohibenda est, quo minus conductioe sua fruatur. Inter publica igitur, id est quæ sunt Populi³² Romani propria & privata, non omnium hominum communia, aliter ac balnea publica, caveæ, id genus cetera, censebatur Mare quod à Populo occupatum est. Et quid est heic publicè conducere, nisi Maris, quâ ejus Dominus erat ac locator Populus, conductorem fieri? Neque locari aut conducì quid posse, quod non ita unius sit ut alterius non sit, quenquam affirmare opinor. Quoniam verò loca publica privatorum, ex jure Civitatis, usibus deserviunt³³, ³³ L. 28 ff. Ne ideo & injuriarum agi potuisse heic censuit Pomponius cum aliis. Edictum insuper Prætoris erat, Nequid in loco publico

112 MARE CLAVSV.

blico facias in ve locum immittas quae ex
re quid illi damni detur. Ad hoc Ulpia-
nus, adversus eum, inquit ³⁴, qui molem
in Mare projecit interdictum utile com-
petit ei cui forte hac res nocitura sit. Si
autem nemo damnum sentit, tuendus
est is qui in litore aedificat, vel molem in
mare jactat. Si quis in mari piscari aut
navigare prohibeatur, non habebit in-
terdictum; quemadmodum nec is qui in
campo publico ludere, vel in publico ba-
lneo lavare, aut theatro spectare arceat-
tur. Sed omnibus his casibus injuriarum
actione utendum est. Interdicto igitur

³⁵ Instit.

de Res.

Divis. §.

litorum.

Marcia-

nus l. 2. ff.

de Divis.

rer.

³⁶ L. 15.

ff. de ac-

quir. res.

dom. l. 13.

ff. de In-

juris. §. 7.

³⁷ L. 3. ff.

Ne quid

in loco

publico.

prohibitorio utendum erat, ubi moles
in mare jactat non aliter ac ubi damnum
loco cuicumque publico, theatro, balneo,
circo, foro illatum. Hisce, quae planè po-
puli Romani, non communia omnium
hominum fuere, equiparatur omnimodo
Mare, etiam ab ipso Ulpiano. Quia
litorum & Maris ³⁸ apud eos, qui de Ma-
ris communione loquuntur, eadem est
ratio. Neque nonnullis, seorsum de iis agen-
tibus ³⁹, minus communia dicuntur, ut
Neratio, Ulpiano. At verò Celsus; *Lito-*
ra, inquit ⁴⁰, in qua Populus Romanus
imperium habet, populi Romani esse ar-
bitror. Quod verò ibi sequitur, *Maris*
commu-

LIBER I

113

communem usum omnibus ut aëris, ja-
ctasque in id pilas ejus esse qui jecerit, aper-
te temperatur atque intra ratione domi-
nii Populi Romani manifestò coercetur
verbis statim subjunctis; Sed id cōceden-
dum non esse, (ita ibi Celsus) si deterior
litoris Marisve usus eo modo futurus sit.
Certè si de omnium hominū commu-
nitione verba fierent priora, qualis nem-
pe privatum dominium aut jus alterius
non omnino permetteret, quidnā est id,
usum fore deteriorem? Nam si ita occu-
pātis fieret locus, ut id quod nullius an-
tea in bonis fuerat, nec alterius domini
seu juris ratio heic haberetur, non lici-
tum minùs ei esset qui occuparet, usum
facere aliis deteriorem in sui commo-
dum, quàm ei qui agrum nondū occu-
patum infederit. Ita igitur voluit Celsus
esse litora & Mare Populi Romani, ut
eorum, privatorum hominū omnium
usibus deservientium (idque ut dictū est;
ex ipso Civitatis jure & secundum tem-
peramenta ex Pratorū edictis aliisque; id
genus adjecta) conditio in fraudē Rei-
publicae deterior, sine injuriā fieri ne-
quiret. Ad eam mentē Scævola ⁴¹, In li-
tore jure Gētiū aedificari, nisi usus pu-
blicus impediret. Et Aristoteli ⁴², quod maris oc-
cupatum

³⁸ L. 4. ff.

Ne quid

in loco

publico.

³⁹ L. 10.

de Res.

Divisio-

ne.

cupatum est sit publicum. Transit in Populi Romani patrimonium. Nam sic Publicum donotat; quod δημοσιον seu quod populi est, non omnium hominum pariter commune, nuncupant Jurisconsulti Græci, quibus etiam ipsum Mare

⁴⁰ *Glossa* eo sensu publicum appellatur. Id genus sunt alia. Unde manifestum sit tam ex Jurisconsultorum pronuntiatis, quam ex Poëtarum scriptis, Maris apud Romanos, quemadmodum Telluris, dominium esse receptum.

C A P. XV.

Privatorum hominum in Imperio Romano dominium Marinum, cum Imperatoribus in Oriente sanctione, quâ, abrogatâ pro sua Maris communione, quâ à nonnullis obtinebatur, perpetuâ, idque ut re injustâ, etiam Privatorum in eo dominium stabilitur.

Quæ Capite superiore, de dominio Maris, traduntur, ad populi Romani seu universitatis dominium, id est patrimonium publicum (in quo non minus ac in singulorum hominum dominium privatum cernitur) attinent. Suo verò de singulorum etiam hominum dominio Marino in Romanorum moribus,

tibus, testimonia satis ampla. Hominum scilicet singulorum, quibus aut Princeps Maris sui partem aliquam ex Civili Romanorum Jure usuque permiserit, locaverit, concesserit. Immissum in prædia Mare, suum, in piscinas latè diffusas, faciebant lautiores nec minus illius ac prædii adjacentis domini habebantur. Varro ¹; cum Piscinarum genera sint duo, dulcium & salis-^{Rustica} rum; alterum apud Plebem & sine fru-^{l. 3. c. 17.} ctu, ubi lymphe aquam piscinis nostris villaticis ministrant; illa autem maritima piscine Nobilium, quibus Neptunus ut aquam sic & Pisces ministrat, magis ad oculos quàm ad vesicam, & potius marsupium domini exinanivnt quàm implent. Neque erat hoc aliud quàm Maris, quatenus immissum est aut inclusum, fieri dominos. Et refert Columella (qui sub Claudio vixit) seculis verstioribus Romanos piscinis tantummodò Mediterraneis plerunque usos esse, easque maximis seminibus repleffe. Mox, subjicit ille, istam cu-² ram sequens atas abolere & lautitia Rustica locupletum Maria ipsa Neptunumque^{l. 8. c. 16.} clauserunt. Atque ejusmodi sive vivaria sive clausa Maria, veluti prædia, lacus,

lacus, Vineæ, reditus villarum maritimarum annuos augebant. Idem Colomella, *Sed quoniam*, inquit, sic moribus obcalluere, ut non hac usitata (de virariis istis Marinis loquitur) verum ut maxime laudabilia & honesta judicarentur, nos quoque ne videamur tot jam seculorum feri castigatores, hunc etiam questum villaticum patrisfamilias demonstrabimus. Qui siue insulas siue maritimos agros mercatus, propter exilitatem soli qua plerunque litori vicinus est, fructus terra percipere non poterit, in Mari reditum constituat. Villaticus igitur colono ex Mari quæstus erat, uti ex agris. Nec horum magis ac illius dominus habebatur. Usitatum hoc dominii marini jus memorat etiam D. Ambrosius³. Pro singulari (sic ille) libidine inciditur terra, mare infunditur, ut insulas faciant, ut possideant freta. Spatia maris sibi vendicant jure mancipii; pisciumque jura, sicut vernaculorum, conditione sibi servitii subiecta commemorant. Iste, inquit, sinus maris meus; illi alterius. Dividunt elementa sibi potestates. Exempla sunt in lautissimi Lucullipiscinis. Is, perfolso sub Neapoli monte, mare clausit, & dominus erat cursu una mari-

³ Hexæmer. lib. cap. 5. 10. & lib. de Nabuthe cap. 3.

marinorum, quos ἀρχαῖς θαλάσσης καὶ ἰχθυοτροφῆς ἀγροῦς cursus Maris & piscibus alendis curricula vocat Plutarchus⁴. Quin Lucullum ob injectas moles⁴ In Lu-mari & receptum suffossis montibus in cullo. terras mare, haud infacere (quod scribit Paterculus⁵) Magnus Pompeius Xerxem⁵ Histor. togatum vocare assueverat. Et Plinius⁶, lib. 2. Lucullus, inquit, exciso etiam monte⁶ Nat. juxta Neapolim majore impendio quam Hist. l. 9. villam adificaverat, Euripum & Maria^{c. 54.} admisit. Qua de causa Magnus Pompeius Xerxem togatum eum appellabat. Id quod, apud Plutarchum, Tuberoni Stoico attribuitur. Notissimum est illud de Xerxe⁷.

Hoc terra fiat; hac Mare, dixit, eae: Vet. lib. 2. Cum Athos mari erat circumeundus. Et Caius Sergius Orata, ne gulam Neptuni arbitrio subiectam haberet, pecuniaria sibi (inquit Valerius⁸) Maria ex-⁸ Lib. 9. cogitavit, æstuariis intercepti flu- cap. 30. cius, pisciumque diversos greges separatos molibus includendo; ut nulla tam saeva tempestas incideret, qua non Orata mensa varietate ferculorum abundarent. Ejusmodi jure in litore Formiano usus est Apollinaris ille, de cujus piscinâ Martialis⁹.

⁹ Lib. 10. Si epig. 30.

*Si quando Nereus sentit Æoli regnum.
Ridet procellas tuta de suo Mensa.
Piscina Rhombum pascit, & Lupus
vernans.*

Quicquid ampliora maris spatia opsoniorum habent, id præsto exhibet piscina Apollinaris, id est Mare ex litore immissum & occupatum.

*Contracta pisces Æquora sentiunt.
Iactis in altum molibus;*

²⁰ Lib. 3. Air Horatius ²⁰, qui & alibi,

ed. 1. & *Cæmentis licet occupes* (cum

²⁴ *Tyrrhenum omne tuis & Mare Ponti-*

²¹ In Con- Et Sallustius: *Quid* ²¹ ea memorem, quæ
jurat. Ca- nisi iis qui videre, nemini credibilis
tilina. sunt; a privatis compluribus subver-
siones, Maria constructa esse? Huius-

²² Varro de Re Ru- & inter indulta Principum, Maris imper-
stica lib. rium dominiumq; interdum erat con-
3. cap. 3. cessum. Tarso urbi concessit Trajanus

Augustus, præter territorium circum-
jacentium agrorum, leges, Honorem
*ἐξουσίαν & πόλιν, & θαλάττης & καὶ ἀν-
τιῶν, ἰὺς, potestatem, ac dominium flu-
vii (scilicet Cydni) & Maris adiace-
tis, quod legitur apud Dionem ²³ Chry-
sostomum. Atque ad huiusmodi origi-*

²³ Orat.
34.

nem spectasse πρὸς τὴν πόλιν, θαλάττης, jura urbis maritima, quæ contextuisset Metropolitanum Neocæsariensem testatur Theodorus Balsamon ²⁴, veri est ²⁴ In Con- simile; etiam θαλάττης δικήν, Iura Mar-
ritima quæ concessit Emmanuel Com- cil. Chal-
nenus Imperator Cænobitis quamplu- cedon.
rimis, eodem autore. Neque de sin- can. 4. &
gulorum hominum dominio Marino in can. 12
sistent Jurisconsulti veteres Disertè Pau- Synod. 7.
lus, isque celeberrimus, sanè si Maris,
inquit ²⁵, proprium jus ad aliquem per- ²⁵ L. 14.
tineat, uti possideris interdictum ei com- ff. de In-
petit, si prohibeatur jus suum exercere. jurin.

Quoniam ad privatam jam causam per-
tinet, non ad publicam hac res. Vix pote-
eum de jure fruendo agatur, quod ex pri-
vata causa contingat, non ex publica. Ad
privatas enim causas accommodata in-
terdicta sunt, non ad publicas. Apertius
nil dici potest. Privatum etiam singulo-
rum hominum citra controversiam ad-
mittit in Mari dominium. Etiam & mo-
tem ita obtinuisse ac fuisse receptum
agnoscit satis Ulpianus, cujus tamē ani-
mo roties obvolvitur id de perpetua
Maris communione. Si quem (ita ille ²⁶) ²⁶ L. 13.
ante ades meas, vel ante prætorium meum, ff. de In-
piscari prohibeam, quid dicendum est? jurin. 5. 7.

Me

110 MARE CLAVSV.

Me injuriarum judicio teneri, annon? Et quidem mare commune omnium est, & litora, sicut aer. Et est sapissimè rescriptum non posse quem piscari prohiberi. Sed ne aucupari, nisi quod ingredi quis agrum alienum prohiberi potest. Vsurpatum tamen & hoc est, tametsi nullo jure, ut quis prohiberi possit ante ades meas vel prætorium meum piscari. Quare si quis prohibetur, adhuc injuriarum agi potest. In morem receptum agnoscit & usurpationis servitutem ita in Mari constitui, adeoque dominium ejus privatum admitti. Quod tamen ne à Maris ita sibi dilectà communione recedat, nullo jure factum ausus est pronunciare. Sed verò & ipse alibi ¹⁷, Venditor, inquit, fundi Geroniani fundo Botroiano, quam retinebat, legem dederat ne contra eum piscatio thynnaria exerceatur, quamvis Mari, quod natura omnibus patet, servitus imponi privata lege non potest; quia tamen bona fides contractus legem servari venditionis exposcit, persona possidentium aut in jus eorum succedentium per stipulationis vel venditionis legē obligantur. Renunciat heic juri suo piscandi Botroiani agri dominus. Etiam & dixerat Ulpianus servitutē adjacenti Mari impostam

¹⁷ L. 13.
ff. Com-
munia
prædiorū.

LIBER I.

121

*stam (quæ res est ipsa) nisi adeo tenax fuisset ipse perpetuæ illius communio- nis marinæ. Immo eousque præjacentis Botroiano maris dominus est Geroniani emptor, ut, ex hac servitute reverà territorio marino constitutà, piscatio thynnaria jure postmodum, ejus injussu, à Botroiani possessore exerceri nequeat. Unde appositè Stephanus Forcatulus, Tholosa olim legis Cæsareæ professor, Nil verat, inquit ¹⁸, Mare, ¹⁸ In Cu-
omnibus commune, lege publica fieri ^{pidine}
Principis eo dominio quo finitimum re- ^{Jurū pe-}
gnum tenet, cum & lege privata fere- ^{rito, cap.}
idem eveniat. Per legem privatam, il- ^{9. §. 3.}
lam de fundi Geroniani emptore in-
nuit; ut ipse ibi disertè. Ceterum ita
invaluit in Orientalis Imperii Juriscon-
sultorum sententiis Ulpiani illa de per-
petuà Maris communione, ut nullo ju-
re præjacens mare occupari, aut pesca-
tio cujuscumque à prædii, quod allue-
bat, domino prohiberi apud illos pos-
set. Etiam impeditus, injuriarum age-
re. Quod satis liquet non solum ex Ba-
silicis ¹⁹ (quæ corpus erant antequam
mutilarentur, Juris Græcæ seu Im-
perii Orientalis) verum etiam ex Leo-
nis Augusti sanctionibus, quibus abolita
F
propr-*

¹⁹ Eclog.
lib. 53.
tit. 6.
C. de
ad lictor
seu de Pi-
scatori-
bus.

prorsus illâ, quæ inoleverat, de Maris
communione sententiâ ut aequitati mi-
nimè consonâ, recepta est vetusta illa
atque aliorum Jurisconsultorum illu-
strium iudicio firmata, de præjacentis
Maris legitima occupatione & domi-
nio privato. Etiam & sanctione Impe-
riali ita hæc stabilita est, ut postmo-
dum citra controversiam passim in ma-
ri Egæo obtineret. Lex (inquit Im-
perator ille ²⁰, qui sub annum salutis
DCCC Orienti præfuit) quæ mariti-
morum prædiorum jus ita tollit, ut do-
minum, si illic piscantes prohibeat, in-
juriarum actioni subiciat, nobis & Ν-
καια ἐπιτρέψαι ἰψάν, non aqua aut
justa statuere visa est. Rationem atter-
xit; quia quicquid non iniquo titulo in
cujuspiam dominium devenit, sive ex
successione sive ex artificio, aliove ex
Jure modo recepto, cumnam id aliis
injussu domini, inserviret? Exploratissi-
mi (re, ut oportet, perpensa) juris vo-
luit fuisse titulum ejus qui maris ita
partem aliquam tenuisset. Τετραρῶν, in-
quit, τετραρῶν, ἢ ἰδιῶν τετραρῶν ἐκδο-
ν ἀκωλύτως διατρέχειν καὶ κύρην εἶναι. πῶς δ'
εἰ πῆς βυλῆθειεν χωρὶς τ' αὐτῶν ἐπιτροπῆς
τ' τῶν τετραρῶν δόπολιν ἀφελείας, οὐκ
διώκει.

²⁰ Leo
Impera-
tor in No-
vell. 56.

διώκει. Sancimus igitur ut quisque ve-
stibula sua, seu Maria præjacentia, in-
concusso jure possideat eorumque domi-
nus sit, & si qui sine ipsius permisso il-
lorum emolumento frui velint, hos pro-
pellere possit. Et in iis quæ sequuntur pa-
rilem omnino facit proprietatem Ma-
ris & Telluris. Præjacentia hæc prædiis
Maria appellabantur ~~καὶ τετραρῶν~~
καὶ, vestibula marina. Neque sanctio
hæc Leonina pristinos solummodo si-
ve singularis occupationis sive alios ti-
tulos firmabat, sed generatim voluit ut
unusquisque maris vicini quod præ-
dium allueret seu præjaceret, tametsi
nondum occupatum, dominus in fu-
turo esset. Sic disertè intelligitur Con-
stantino Harmenopulo judici Thessa-
lonicensi. Περὶ τετραρῶν, scribit ille ²¹,
Θαλασσίαν ἢ τετραρῶν ἐκδο-
ν ἰδιῶν, ὥστε διατρέχειν ἐκδο-
ν ἰδιῶν, καὶ κύρην εἶναι, εἰ πῆς
βυλῆθειεν χωρὶς τ' αὐτῶν ἐπιτροπῆς
καὶ τετραρῶν δόπολιν ἀφελείας, οὐκ
διώκει. De vestibulis Marinis illud statuit tri-
cesima Leonis Caesaris Novella, ut qui-
que ejus dominus sit quod sibi adjaceat,
atque potestas ei detur, si qui forte vo-
luerint absque ejus permisso vestibulo-
boup F 2 rum

²¹ Pro-
chir. Ju-
ris lib. 2.
tit. 1.

rum commodis frui, eos pellendi. Tricesimum Novellam vocat Harmenopolus quæ in Codicibus editis est quinquagesima sexta, alium ordinem earum secutus. Quantum autem Maris in fronte, in adjacentis prædii domini siue more antea usitato siue ex huius sanctionis vi transferit, nondum est compertum. Neque ad rem nostram id necessarium est. Verum in latitudine, ac si in agro diceret, eosdem habebant prothyra seu vestibula Marina limites, quos adjacentia prædia. Et frequens erat dominos singulos suas habere Epochas siue remoras piscatorias (quas *Togvas* Græci recentiores ²² dixere, id est retia confixis in mari palis extensa) hac tamen lege coactas, ut quælibet Epochæ à vicinâ distaret, ubi prædii latitudo commodè permittebat, trecentis ²³ sexaginta quinque ulnis. Distantiâ utrinque æqualiter ita sumptâ, ut à cuiuslibet domini Epochæ centum octoginta duo & semis in prothyri sui extremitatem exporrigerentur. Cui tamen limitum legi per decennalem præscriptionem derogabatur. Annuus ex hisce, uti ex rebus aliis, fundi proveniunt villæ maritimæ domino augebatur, quod

²² Michael Athaliaz, Pragmatic. tit. 95.
²³ Leonis Novella 57, 102, 103, 104 & Athaliaz loquor jam citato.

quod *πορτολιον κλειδο*, vestibularium è Mari lucrum & *πορτολιον*, quod Locarium verti potest, Jurisconsultis Orientis dici solebat. Merces nempe, quam conductor stabuli, tabernæ, fundi, solvebat, Locarium etiam Latinis ²⁴ dictum. Sua ita habebant privati, ex Mari præjacenti, Topiatica seu Locaria; atque ex illis vectigalia Principi annua eodem nomine indigerata, valoris non contemnendi (ut suprà ostensum est) reddebant. Adeo ut tam privatorum hominum quàm Principis dominium (de quo quaritur) Marinum in Imperii Orientalis moribus citra omnem controversiam, etiam id sancientibus editis publicis & quæ illud negarent ut iniusta abrogantibus, obtineret per amplius annos. Tot enim ad Constantinopolim captam intercedit à Leonis sanctione quam diximus, quæ non solû ad Bosphorum Thracium, Hellespontum, Mare Ægeum, aut quæ angustiora Maria sunt, attinet; sed ad universa, quæ Imperatori Constantinopolitano suberant, Et de Tempore Historico, quod vetustius est, seu Mores & Jura Regnorum Rerumpublicarumve, quæ definire, complectitur, hæc dicta sunt.

²⁴ Varro de Lingua Latina. Et de Topiatico videtur Tacitus facium, Observat. lib. 14. cap. 1.

*De Maris dominio in Gentium qui etiamnum
florent, moribus. Primò de Venetorum Mari
Adriatico, Genuensium Ligulico, Tusco-
rum Tyrreno, & demum Mari Ec-
clesiæ Romanæ, seu Romani
Pontificis.*

Quod ad tempus attinet Recentius,
seu ad mores ac jura Gentium quæ
etiamnum florent; illustrius in eo nihil
est ad rem, quam dispicimus, dominio
Maris Adriatici, quo per tot secula am-
plissima Venetorum Respublica est ga-
visa. Testantur illud & agnoscunt non
solum Historici passim & Chorogra-
phi, sed & Jurisconsulti quàm plurimi;
Bartolus, Baldus, Angelus & illustrio-
rum cætus qui ultra triginta excrevit;
quemadmodum numerasse se memo-
rat Franciscus ille de Ingeniis in epi-
stola ad Liberium Vincentium ante an-
nos aliquot conscripta, pro Venetorum
Maris Adriatici Dominio, adversus Jo-
hannem Baptistam Valenzolam Hi-
spanum & Laurentium Motinum Ro-
manum, qui Principis (uti ille ait) Ossu-
nensis, Proregis Neapolitani, manci-
pia, jus Venetorum maritimum scri-
ptis impugnassent. Passim *Domina Ma-*

*Ad ff.
ist. rer.
divis. &
ad l. sane
13. tit. de
Injuriis.*

ris & Regina Maris Adriatici (de cujus
tamen limitibus lis agitur) vocantur
Venetiæ. Et Sannazarius ² de hac Urbe; ³ *Epigr.
Viderat Hadriacis Venetam Neptunus
in undis*

Stare urbem & toto ponere jura Mari.
Neque dominium hoc ex Jurisdictione
in personas aut navigantium Tutelâ (ut
volunt aliqui ⁴, verbis Ulpiani toties
mare esse omnium hominum ex Na-
turæ jure commune proferentis, miserè
addicti) constat; aut quodammodo
dominium est; (quod ait Angelus Mat-
thæacius, etiam Professor Patavinus)
sed ita Venetorum proprium est hoc
mare, ut eorum injussu aliis eo uti frui
omnino sit minimè fas. Etenim navi-
gantes impedire, vectigalia eis impo-
nere possunt, cætera quæ in prædiis,
quæ Aquæ proventus reddunt aut ser-
viunt, facere. De navigatione in eo
mari, pro eorum arbitratu, idque jure
comprobato; impedita, testantur Ju-
risperiti non pauci. Angelus de Ubal-
dis, *Negari non potest, inquit, quod per
tempora longissima Veneti & eorum
signoria fuerunt & sunt in quasi pos-
sessione dicti Gulfi. Unde ratione posses-
sionis longissima in qua fuerunt & sunt,*

² *Vid. Iul.
Pacium
de Domi-
nio Maris
Hadriati-
ci, Alb.
Gentil.
de Jure
belli lib. 1.
cap. 19.
Roderic.
Suariæ,
de usæ
Maris,
Angelum
Matthæa-
cium, de
via & ra-
tione ar-
tificiosa
Jure uni-
versi, lib.
1. cap. 36.
4 Consil.
290. Idè
ad l. 13.
ff. iii. de
Injuriis.*

circumscripta forma pactorum, possunt Veneti Ianuensibus & aliis quibuscumque interdicare potentiam navigandi navigare volentibus per eorum Gulfum. Sic alii citati Benevenuto Straccha¹, Antonio Peregrino², Martæ Neapolitano³, Julio Pacio⁴, Mantuæ Patavino⁵, Francisco de Ingeniis, Fulgentio Monacho Veneto, qui omnes singulariùs Venetorum Jura asseruerunt. Et exempla sunt quibus constat Principes, & vicinos & alios veniam à Republica Venetorum petiisse per mare illud navigandi, quæ nunc impetrata nunc negata fuit. Petiit ab ea Radulphus⁶ Salensis Comes (anno MCCXCIX, Decembris XII) Uladislai Regis Neapolitani & Guilielmi Austriæ Archiducis nomine, ut sororem Regis Archiduci desponsatam per mare Adriaticum ex Apulia ad Sponsi territoria cum trirēibus & aliis navibus liceret deducere. Neque negavit Respublica. Sed hanc adiecit conditionem, ut in Navibus illis nullus aut Venetiis proscriptus aut sceleris capitalis in eam admissi reus exciperetur. Quod Tergeste solventes Austriaci tam in itinere quam in reditu bona fide præstiterunt. Binæ etiam literæ

¹ Traët.
de Nav.
gatione.
§. 8.

² De Jure
Fisci. lib.
2. §. 14.

³ De In-
visditi-
ne. lib. 1.
cap. 33.
§. 25. &
26.

⁴ Lib. de
Dominio
Maris A-
driatici.

⁵ Fragm.
de Venet.
subnex.

⁶ epitoma
de Jura
consulti
Illustr.

⁷ Fræcis-
cus de In-
geniis, in
Epist. de
Venet. In-
ve.

extant¹¹ quibus Fredericus Cæsar III, annis MCCCLXXVIII & MCCCLXXIX, à Principe Venetiarum Ioanne Mocenico & Republica postulat licentiam sibi fieri per Mare Adriaticum ex Apulia frumentum transvehendi. Eiusmodi alias memorat Franciscus de Ingeniis ad eundem Ducem datas à Regibus Hungariæ. Et ut rem, quæ sibi foret gratissima & meritò compensanda, licentiam hujusmodi poscunt. Quin Matthias Hungariæ Rex, literis ad Moenicum Principem anno MCCCLXXXII missis, Rempublicam solitam, ait, singulis annis licentiam facere Comitibus Frangipanis, Zengæ, & aliorum locorum maritimorum dominis advehendi per mare illud ex Apulia certam frumenti copiam. Et quandoquidem in ista ipsa loca jam successerit ipse, peti idem libertatis sibi indulgeri. De jure verò Venetorum, vestigialium navigantibus, ut prædia sua transeuntibus, imponendorum, frequens apud Jurisconsultos occurrit testimonium. Decretum memorat Salicetus¹² Venetorum, quòd navigantes per Mare illud Venetias asferre debent merces, & vestigialia ibi solvere. Et Bartholomæus Capola, Ve-

¹¹ Anton.
Peregrin-
de Jure
Fisci. lib.
8. §. 19.

¹² Adl. 3.
C. de Nau-
tico fæ-
nore.

¹³ De ser-
uitutibus
Rustico-
rum Prae-
diorum
cap. 26.
§. 10.
¹⁴ De lure
Fisci lib.
8. §. 43.
§. lib. 1.
§. 18.
¹⁵ Fran-
ciscus de
Ponte, de
Potestate
Proregis
Collate-
ralis Con-
sili, tit.
11. §. 19.
§. segg.
¹⁶ De lu-
risdictio-
ne part. 1.
cap. 33. §.
25.
neti, inquit ¹³, in eorum imperio habent
regalia & iura fisci, nec superiorem sal-
tem de facto recognoscunt. Ideo in mari
praedicto possunt imponere gabellas &
confiscare merces & Bona, sicut in ci-
uitate Venetiarum; quia tantam iuris-
dictionem habent in Mari, quantam in
Ciuitate Venetiarum. Antonius item
Peregrinus, (advocatus erat ille fiscalis
Camerae Patavinæ) hac re fufius disputa-
tata, Sic, ait ¹⁴, conclusio, Piscaciones &
iura Piscariarum in Adriatico esse de
Regaliis Principis Veneti; ac ideo vesare
permittere & super eas gabellas indico-
re posse. Julius Pacius, Marra, alii tam
recentiores quàm veteres eadem de re
affatim. Et Neapolitanorum aliquot
qui maxime heic adversantur, rationes

¹⁵ ex sententiâ illâ quæ tot abhinc secu-
lis è Gentium moribus evanuit, Mare
naturaliter omnium esse commune, &
è necio quo universali Imperatoris Ro-
mani dominio tantum adducuntur.
Certè Marra ipse Neapolitanus Juris-
consultus, Veneti, scribit ¹⁶, sunt do-
mini Maris Adriatici, quod mensura-
tur LXXX passuum millia, & incipit ab
Aquis olim graduatis usque ad Laure-
tum oppidum nunc Pado proximum. Et

Fran-

Franciscus Capiblanco, item Neapo-
litanus, fatetur ¹⁷ bodie flumina & Ma-
ria esse appatronata. Memoratur etiam
in literis ¹⁸ Ludovici II. Imperatoris ad
Basilium Imperatorem Orientis, Nice-
tas Patricius Hadriatici freti servator.
Et Cardinalis Tuschus ¹⁹; Gulphus Ma-
ris est Venetorum, quia longa possessione
prescripserunt & ita inter Venetos &
Ianuenses extitit in pace narratum &
conventum. Cui rei citat Angelum &
Jasone. Transeuntibus autem Mare
Adriaticum vectigalia primò ajunt im-
posita anno Salutis MCCLXIII, Lauren-
tio Theopulo Venetiarum Duce. Ge-
nuensium armis & fame afflictâ Re-
publicâ, nec annonâ juvantibus vicinis,
Theopulus ille Nova Mari (sic Flavius
Blondus ²⁰) Adriatico navigantibus
tunc primùm vectigalia, & ut certiore
dicam vocabulo, frana imposuit. Lex
enim tunc superinde lata in hanc usque
diem servata est, ut intra Histrum Pha-
natici ad Polam promontorium & Ra-
vennatium plagam navigantes ad ve-
ctigal solvendum, mercesque & onera
(si Magistratibus collibuisse) deponen-
dum, Venetias se conferrent. Creati que
Magistratus cum barchiis attributis, ne
legi.

legi fiat fraus, die noctueque utriusque
litoris plagas portusque perlustrat. Atque
in primis est adiciendum illud de con-
troverfia intra Anconitanos & Venetos,
in concilio Lugdunensi Generali, sub id
tempus mora. Hos illi Mare, Vestiga-
lia, alia, contra jus occupasse quere-
bantur. Causam Abbati Nervosio Gre-
gorius Pontifex decimus commisit co-
gnosendam. Is Anconitanos nil satis
solide probantes rejecit, permiffa (quod
ait idem Blondus) Pontificis authorita-
te Venetis curâ, eam, de qua diximus,
Maris Adriatici oram à Saracenis Pira-
tisque, simul cum vectigalium portor-
tiorumque suorum juribus, defendendi.
Neque intercefferunt Principum legati,
qui affuerunt. Sed res, nemine præter
Actores dissentiente, definita est. Ceter-
rum antiquius multo est Venetiarum in
Mari illo dominium, cujus insigne qui-
dem annuum deberi ajunt Alexandro
III. Pontifici Romano. Ufum dico
Annuli, quem festo Ascensionis Domi-
ni quotannis ritu solenni Dux navi Bu-
centauro dicta vestus, comitante am-
plissimo Senatu, ad perpetuandum sibi
Maris dominium (quod ait Paulus Me-
rula) in medias undas projicit, verbi-
que

²¹ Anton.
Peregrin.
de Jure
Fisci lib.
8. §. 18.
²² Cosmo-
graph.
part. 2.
lib. 4.
cap. 36.
de quo
more ite

quæ conceptis, eo munusculo, Mare in
manum sibi convenire justæ loco spon-
sæ declarat. Desponsamus te, inquit,
Mare in signum veri & perpetui domi-
nii. Quid igitur obstat quo minus op-
timo plenoque jure ut agrorum, ut ur-
bis, sic Maris dominos Venetos habitos
esse non ab ipsis solum sed à Principi-
bus vicinis censeamus? Ejusmodi sunt
aliis Italiæ populis jura Maritima. Be-
nedictus Bonius; Principes in lito-
ribus Maris census constituere valent;
quia quod natura liberum esse voluit,
servum & proprium feceris, ut est Mare
Tyrrhenum, quod Pisus & Tuscia inser-
vit, Adriaticum Venetiis, & Ligusti-
cum Januensibus. De quibus item
Angelus, Baldus, Capola, alii.
Etiam & Pontifici Romano suum est
mare, quod & Mare Ecclesiæ dicitur.
In Bulla, quam vocitant Cæna Domini,
pridie Parasceues quotannis in delin-
quentium excommunicationem pro-
mulgari solita, habetur, Item excom-
municamus & anathematizamus om-
nes Piratas, Cursarios, ac Latrunculos
maritimos, discurrantes Mare Nostrum,
præcipue à Monte Argentario usque ad
Tarracinam. Atque in excommunica-
tionem

Stephanus
Forcatus
lib. 3. alii
præter
Scripto-
res de
Veneto-
rum Re-
publicâ.
²³ Lib. de
Censibus
art. 16.
²⁴ Conf. 8. 40.
²⁵ Conf. 290.
²⁶ Ad l. 1.
C. de Sen-
tent. ex
Brevic.
recitata.
²⁷ De ser-
vitutibus
Ruffic.
prad. cap.
26.
²⁸ Laer-
tius Che-
rubinus
in Bullario
tom. 3.
pag. 252.

tionem hanc incidere ait Bartholomæus Ugolius²⁹; Jurisconsultus celebris; Piratas Curfarios seu Latrunculos maritimos discurrentes Mare Ecclesiæ præsertim à Monte Argentario usque ad Terracinam. Idem aliis dicitur, Mare Pontificis Romani. Et tamen non desit qui Mare Nostrum, Mare universum Christianorum ibi denotare³⁰ velint. Septimorum tamen ad Bullam illam celebriorum veluti Toleti³¹, Suarez³², Ugolini, Antonii de Sousa³³, aliorum consensus satis in hoc ponitur, ut Mare, quod singularis est patrimonii Pontificis pars, nomine illo significetur. Quia non modò ex depredatione, sed ex simphici per hoc mare latrunculorum transitu, veluti ex injuria per Ecclesiæ solum patrata, excommunicationis hujus litem contrahi volunt; ex autoribus jam dictis, aliqui. Adeo ut jure Pontificio dominium hujusmodi marium aperte admittatur. Quod idem firmanter quæ in glossa corporis illius occurrunt. Alia in diebus festis capta si fuerint, congrua ex Jure Pontificio portio Ecclesiæ circumpositis debetur. Ibi glossa³⁴ adjicit, præcipue illis in cuius territorio capto piscis facta fuit. Ex Canone etiam Con-

Concilii Generalis Lugdunensis, si moriatur Papa extra Civitatem, convenire debent Cardinales in Civitate in cuius territorio seu districtu is moruus est, ad successorem eligendum. Moritur Papa in Mari. Ejus Electio fiet, ex eo Canone, in Civitate seu Loco cui subest Mare³⁵; quod in Glossa docetur atque ab aliis agnoscitur. At interea Maris Ecclesiæ, (quod vocant) seu Pontificis Romani, usus civibus Romanis piscantibus permittitur liber; ut compascui agri (cujus tamen alius est dominus) five ex pacto, five ex consuetudine, five ex lege, herbam depascunt accolarum non raro animalia. Lex est Romanæ urbis; Cuilibet Romano Civi & habitatori Urbis & Districtus libere liceat in cursu tam Tiberis quam Anienis, & Maris, quatenus fluminum ripa & Maris litus se extendunt, quocumque tempore & quocunque artificio piscari; nullique prohibendi aut ab iis auferendi aliquid suis sit, dum tamen à pradiis, adificiis, & piscariis, quæ proprios dominos habent, se abstineant; & pariter à ripis regionis Arenula, videlicet Sanctæ Severiæ & Pauli, in quibus sine licentia Syndici piscari non licet. Et libertas hujusmodi, five con-

³⁴ Gl. ad
³⁵ ubi pe-
riculum.
³⁶ porro.
³⁷ de Ele-
ctione, &
ibi lo. An-
drea.

³⁸ Statu-
³⁹ Urbis
⁴⁰ Roma
lib. 3. cap.
⁴¹ 72.

concessione, sive sedere, sive moribus temperata, sapissimè ubi Maris habetur dominium, reperitur.

CAP. XVII.

Deceptis apud Lusitanos & Hispanos, circa Marii Dominium, moribus.

IN Lusitanorum moribus; nemo non scit Marii dominium agnosci, qui forensem Regum eorum stylium observaverit. Emmanuel Rex in Legum Lusitanicarum proemio; Dom Manuel per grace de Deos, Rey &c. Senhor de Guinee & da conquista & Navegaçam & commercio d Ethiopia, Arabia, Persia, & da India a todos &c. Quod alibi barbaro-Latinè ad hunc modum legitur; Emmanuel Dei gratia Rex &c. Dominus Guinee & conquiste Navegationis ac commercii Ethiopia, Arabia, Persia &c. Ubi conquesta (quod & Hispanicum est & Lusitanicum) id, quod acquisitum est bello, denotat. Idem titulus sæpius occurrit in Regum veterum Lusitaniæ diplomatis; unde eos **Commerciorum, Negotiationis, & Navegationis Dominos & Heros &c. esse & agnosci** scribit Jacobus Valdesius. Dominum verò quem esse posse Navega-

¹ Concil.
General.
Lateran.
sub Leone
10. sess.
9.

² De dignitate
Regum
Hispan.
cap. 12.

tionis in Mari & commercii, absque Maris dominio; non aliud est quàm agro uti frui, alios omnes jure arcere, nec tamen dominum esse. Sed verò differtius etiam, Maris dominium privatum agnoscunt leges Lusitanicæ; idque Atlantici ipsiusve Oceani. His enim vetatur cuilibet sive extero sive Lusitano (verba Legis sunt *Assi Natural co- mo estrangeiro*) quibuscunque in navigiis adire *ditas partes, terras, mares de Guinee & Indias, & qualquer outras terras & mares & lugares de nossa conquista, tratar, resgatar, nem guerrear, sem nossa licença & autoridade, sob pena que fazendo ho contrario moura por ella morte natural & por esso mesmo feiro perçepera nos todos seus beens moveis & de rays*: id est, dictas regiones, terras, maria Guineæ & Indiarum aut quas-
cunque alias terras, Maria loco nobis subacta, in commercium seu negotiationem seu ad arma inferenda, absque licentia nostra & autoritate. Poena capitali ei qui contra fecerit infligenda, bonisque ejus universis fisco applicandis. Adjicitur etiam potestas classium præfectorum (quibus navigandi illuc libertas à Principe indulta) omnes quos in

³ O quin-
to libro
des Or-
dennaso-
ner, tit.
112.

in Mari legi huic adversum quid committentes repperint, in iudicium deducendi. Acquiri igitur ipsius Oceani dominium jure potuisse nec ipsa Gens Lusitana dubitavit. Quin ad exteros æquæ ac Regis subditos Lex hæc, quæ vim habuit, attinebat. Acquisitum autem ejusmodi Lusitano jus esse externi non agnoscunt. Sed nihil ob stare in jure Naturali, quod Obligativum est, quod minus acquiri jus ejusmodi poterit, omnes (puto) præter aliquot forsitan quibus pelagus nondum est ullum legitime occupatum, fatentur Gentes Europæ; saltem si quid fateantur, ex receptis eorum moribus ritè sit eliciendum. Et acris sanè de Atlantici Maris & Australis quod ad Indias Orientales ducit, dominio (quod obtendebant Lusitani) disceptatio habita est. inter Elizabetham Angliæ Reginam ac Sebastianum Regem Lusitaniæ, sub initis Elizabethæ. Qua tamen non est disputatum, utrum Navigationis aut Maris dominus esse potuerit Sebastianus, sed utrum dominium ejusmodi legitime acquisivisset. Jure autem Hispanico seu Castellano communi, tamen si liberri-mus est quidem Maris usus, idque per-
inde

*In sche-
dis ejusd.
Temp. in
Biblioth.
Cottonia-
na.*

inde ferè ac si Naturali ejus commu-
nitione nondum Jus Positivum derogas-
set; Jurisconsulti tamen Hispanici, nec
sanè obscuri, dominii capax illud esse,
etiam & Principi esse adquisitum ver-
bis pronunciant expressissimis. Grego-
rius Lopez ad Alphonsinas, *Potest*, in-
quit, *Princeps per privilegium alicui
concedere piscationem in certa parte
Maris*. Joannes item Garcias Hispa-
nus, *Mare est*, inquit, *cujus est terra
cui adjacet*, de Mari aliquo Hispanico
locutus. Nam in universam dictum,
futile est. De Principis item dominio
ali apertè, ut Didacus Couvarvias,
Joannes de Hevia, tam quoad Navi-
gationem liberam quam quoad pesca-
tionis usum communem interdican-
dum. Et frequentia sententiæ hujus-
modi inter Jurisconsultos tam Hispa-
niæ quam Lusitaniæ agnoscitur à Fer-
nando Vasquio; (qui tamen ipse mirè
heic reluctatur) ut ex verbis ejus capite
secundo superius allatis constat. Etiam
& exerceri five ex consuetudine five ex
Principum indultu à Privatis jura, quæ
dominium Maris comprobant apud
Hispanos, satis liquet ex Roderico Sua-
rio, qui tamen veteris de commu-
nitione

*5 Vide
Alphons.
Azaved.
ad Cõstit.
Regias
lib. 7. tit.
8. Partid.
3. tit. 28.
1. 3. Reco-
pilat. lib.
7. tit. 10.
1. 9. &
Partid. 5.
tit. 9. l. 7.
& 8.
6 Partid.
3. tit. 28.
l. 11.
7 Lib. de
Expensis
& Melio-
rationi-
bus cap.
21. num.
34.
8 In relect.
c. pecca-
tum. part.
2. §. 8.
9 Labe-
rinto de
Commer-
cio lib. 3.
c. 1. §. 12.
10 Cõsil. de
usu Ma-
ris §. 13.*

nione perpetua sententiæ, non tam Gentium mores receptos quam Scholarum dictata Juris securus, tenacior est. Etiam Titulus Regis Hispaniarum in se habet quod ipsum Oceani Regem se nuncupare, videatur asserere; maxime si verba, quæ in Caroli Quinti Cæsaris, & Hispaniarum Regis titulo occurrunt interdum apud Germanos, advertas. In præfatione ad Constitutionem de Judiciis publicis in Imperio Romano Germanico, vocatur is — *Insularum Canaria, nec non Insularum Indiarum & Terra firma, Maris Oceani &c. Rex, Archidux Austria &c.* Et in sanctionibus Imperialibus Germanicæ editis *König vnd der Insulen Canaria, auch der Insulen Indiarum, vnd Terra firma, des Meers Oceani &c.* quod ita sexcenties est obvium. Adjicitur Oceani vocabulum, ac si Oceani Regem se inscriberet. Sed hallucinatio est. Et Hispanica sunt *Rey &c. de las Islas y Terra firma del mar Oceano &c.* id est, *Rex &c. Insularum, & Terra firma Maris Oceani.* Scilicet sive Insulas sive Continentes Oceani seu in Oceano positas spectes (quas Ferdinando V Hispaniarum Regi concessit

sit Alexander sextus Pontifex Romanus, universas à primo longitudinis circulo, in Occidenti positas) earum se Regem nuncupat, non ipsius Oceani.

CAP. XVIII.

Quatenus, in Gallorum moribus sententiæ,ve, admittatur Maris Dominium privatum.

QVod ad dominium Maris in Gallorum moribus attinet; vetustissima ejus vestigia nonnullis haberi forsitan videantur, in Comitibus ad custodiam maritimam deputatis, qui in Capitularibus¹ occurrunt atque in Rotlando illor² litoris Britannici (id est Aremorici) præfecto, in Caroli Magni vitæ ab Eginharro scriptore contemporaneo, memorato. Sed dignitates illæ non tam ad Mare ipsum, quam ad litus & tractum maritimum, seu maritimum Telluris limitem attinent; utcunque Gallis superioris & hujus ævi Rotlandus tam præfectus³ Maris quam litoris (perinde ac si discrimen inesset nullum) temere appellari soleat. Ceterum fatendum est, in litore illo Aremorico Principes olim (ut Venetos in eodem litore; de quibus supra diximus) vestigalia Navibus, proximo velut æstu utentibus, im-

¹ Laert. Cherubin. Bullar. tom. 1.

pag. 392. de qua donatione

fuseloannes Solorzanus, de

Iure Indiarum, l. 2. c. 82.

² Capitular. Caroli & Ludovici

Imp. lib. 4. tit. 5.

³ Choppinus de

Domanio lib. 1. tit. 15.

Pasquier, en les recherches de la France

lib. 2. cap. 14. Simo

Marion, Plaidoye 5. edit.

Paris. 1598. Tit. linc. alii.

posuisse aliaque ejusmodi jura sibi vendicasse, quæ Nobilitates super Navibus appellata. Sic disertè legitur in Instrumento Veteri de Procerum Britanniae Aremoricæ inter se loci prærogativa anno MLXXXVI, sub Alano Duce, confecto. Secundum in eo locum habet Vicecomes Leonensis, qui protulit

Apud Bertrand. Argenteum in hist. Britann. Minor. lib. 1. cap. 13.
(Instrumenti verba legis) habebat quamplures Nobilitates super Navibus per Mare Oceanum in costerius Occidentis seu Leonie navigantibus, quæ (ut dicebatur) Budicius quondam Rex Britannie [Aremoricæ seu Minoris] concesserat & dederat uni prædecessorum suorum in matrimonio pro ipsius Vicecomitis probitate, fidelitate, & reverentia; de consensu tamen Prælatorum, Comitum, Matibernorum & procerum Britannie. Qualesnam fuerint Nobilitates hæc, partim explicat Bertrandus Argentæus, Redonensis olim provincie Præses, earumque originem aperit, ubi de breviculorum commercio (quæ brevis de conduicte nominant) jubet, etiamnum eo in litore usitato, agit. Id, inquit, cum pridem Principum proprium jus esset, Leonis Baronibus dedit dixeret (quæ de re jam ex Instrumento

mento superius allato dictum est) mansitque id jus illi familia gentilitium, quoad Ioannes Ruffus Dux de Guynomario Leonio id grandi pecunia redemit, cum armis Petrus Druydensis Mauclerc [Britanniae Dux] antè asserere (sed frustra) contendisset. Origo traditur, cum Principes nostri & Reges præsci scopulo & pleraque importuno litore crebra naufragia fieri prospicerent, lege sanxere ne injussu suo freti excedere liceret. Solventibus periti Maris & litorum duces, venie symbola brevicula navigaturis dabant. Aspernantibus publicatio Navis & armamentorum indicta; naufragio facto, etiam merces publicabantur. Venia facta, periculum rebus nullum à fisco; naufragium etiam colligere licebat. Sæpe, quæ alibi diximus, adiutoribus præstabantur, quod vocant droit de salvage. Talibus Breviculus suum nunc, ut olim, pretium est. Et inter ceteros fisci redditus, ea quoque mancipibus vedigalium elocantur. Hactenus Bertrandus ille; unde etiam totidem fere verba Renatus Choppinus. Abrogatum autem ibi esse morem quo ita Naufragii bona omnia in commissum cecidere, idque

De Domano lib. 1. tit. 15. §. 10. & Thom. Cornet. Cod. Hen. 4. lib. 7. tit. 1. cap. 6. §. 106.

ex

ex edito anni MDLXXXIII testis est Petrus Belordæus Advocatus Curie Redonensis. Verum interea hæc manifesta sunt in Occidui illius Maris parte aliquâ litori proximante sive domini sive servitutis in Mari indicia; quæ sanè ex accolarum moribus, Mare domini esse capax satis comprobant. Etiam de Brevibus hisce, controversiæ interdum inter Britanniarum Aremorice Principes & Reges Angliæ ortæ sunt quod videre est in Schedis aliquot de rebus Aremorice quæ ad tempora attrinent Richardi secundi nostri, & Joannæ quartum Aremorice Ducem. Hoc verò certò scimus, in pactis inter Edvardum nostrum quartum Regem, & Franciscum secundum Aremorice Ducem, anno MCCCC LXVIII, de mutuis Commerciis & subditorum hinc inde transeuntium libertate, triginta annorum induciis expressim quidem cautum esse de Naufragorum bonis; sed ita cautum, ut parile utrinque eorum jus esset, neque ab eo, quod à præcis seculis in Anglicano litore obtinet, omnino dissimile. Nullâ Breviculorum, quæ diximus, sive juris usus (veluti rei ab Anglo neutiquam admittæ) habitâ

7 In Bibliothec.
Cottoniana.

3 Ibid. &
Rot. Franc.
cia 8. Ed.
4. mem.
bran. 20.
& seqq.

in Induciarum formula mentione. At verò Jurisconsulti Gallorum quidam nuperi, non solum fluctuum aliquot prædiis Aremorice vicinorum, sed & universi maris, quâ Galliis circumfunditur, adeoque Britannici seu Anglicanidominum, Regem suum esse perpetuam asserunt. Quod dum ajunt, satis quidem dominum esse posse maris interea affirmant. Charondas Caronæus Rex, inquit, Est dominus supremus Maris, quæ circa regnum ejus diffunduntur. Quod ex eo evenit, quia in ejus potestatem translatus est ius universum rerum quæ Iure sive Naturali sive Gentium fuere communia. Alia habet familia; uti etiam Stephanus Paschasius¹⁰, Ludovicus Servinus¹¹ Regius olim procurator generalis, Popellinarius¹², alii. Si de Mari Massiliensi seu Narbonensi loquuntur, non reluctamur. Sed quod ad Septentrionalis Gallis Occidive illis Maris corpus attinet, seu quod Gallias & Britannicas insulas interluit (nam etiam id quod in litore illo arcuato occidentum eis est, seu sinus Aquitanicus, Britanniarum nostrarum Galliarumque partes occidentales revera interluit æquè ac Boreale illis

7 In not.
ad Codic.
Henrici;
lib. 20.
tit. 7.
constit.
28. &
constit. 1.
10 Recerches liv.
2. chap.
14.
11 Playdoies tom.
2. playd.
11.
12 L'A-miral de France.

mare Angliam & Normanniam) nec testimonia ulla anterioris ævi afferunt, nec omnino habent. Nisi quod de Venetis Aremoricis ex Cæsare, & quod de proximo Britanniae minoris litori Mari superius dictum est, velis heic excipiendum. Quorum tamen utrunque magis Servitutem, *Nobilitates super navibus* olim dictam, quam aliquod dominium sapiunt. Quin Regibus Angliae dominium interluentis hujus Maris omnino cessit, ut Libro proximo ostendimus. Immo sanè ex moribus Gallorum plerumque domi receptis seu jure eorum civili nondum derogatum est veteri Mari communioni; sed restat eis hactenus non occupatum mare, atque omnium hominum commune, adeoque non in Regiis bonis seu patrimonio eis censendum; si nimirum credere sit fas libro illi Juris Civilis Romani Gallicique à Thoma Cormerio Francisci Andium Ducis in supremis ejus Curiis Alenconis Consiliario, nuper edito. Jus Romano-Gallicum tradere instituit. Sæpe mores Gallicos Principum sanctiones, Privilegia immiscet. At verò sub lemmate ¹³ *De rebus Communibus omnium*, Mare &

¹³ Cod.
Henr. 4.
lib. 3. tit.
1. cap. 2.

litora

litora Maris, ex veteri Romanorum Jurisprudentia, acsi non omnino hac in re à Gallorum discreparet, omnium communia facit. Quod certè Gallorum dominio Marino refragatur. Nec prætereundum est, Constitutiones olim obtendi in Galliis binas, alteram Henrici Regis secundi ¹⁴, alteram Henrici tertii ¹⁵: quibus voluere, ut Naves exterorum per mare Galliis conterminum transeuntes summa vela Navibus Regiis summitterent, in Imperii scilicet Gallorum marini recognitionē. Neutram tamen à Patribus admissam seu (quod ajunt) simpliciter verificatam, immo nec in morem receptam. Quin & posteriorem, quantum ad effectum aliquem Juris, planè rejectam. Quod & ab ipsis Gallis Jurisconsultis traditum est in causa illustri ¹⁶ *Hamburgensium* aliquot Mercatorum Actorum, & Michaëlis Butardi, aliorumque reorum in Parlamento Parisiensi, sub Henrico Rege I V, Turone habito. Id tamen Regum Angliae navibus honoris gratiā atque in domini recogniti signum, ex jure antiquissimo præstari solitum est; ut libro docetur sequenti, ubi etiam hac de re fusiū. Scio quidem Regiā

G 2 Gallo-

¹⁴ Ann.

¹⁵ 1555.

¹⁵ Ann.

¹⁵ 84.

¹⁶ Lud.

Servinus

in Placit.

vol. 2.

placit. 11.

12. Dec.

1592.

pag. 262.

b. edit.

1609.

17 *Ediſt.* Gallorum lege ¹⁷ cautum eſſe, tertiam
 1. *pro-* partem omnium quæ è pelago extra-
 2. *mulg.* huntur, ad Regem pertinere; alteram
 1543. ad Maris præfectum; tertiam demum
 21. *Choppin.* ad classiarios repertores. Maris item
 de Dom. præfectos, seu Admirалlos numerare
 Franc. Gallos quamplurimos, idque serie nunc
 lib. 1. continua, nunc intermiſſa; quam à Phi-
 tit. 15. lippi Divi Ludovici filii temporibus, id
 & *ediſt.* eſt ab anno M C C L X X X I V plerunque
 Franc. auspicantur; ut videre eſt apud Joan-
 tom. 3. nem Feronium ¹⁸, Stephanum Paſcha-
 tit. 2. ſium ¹⁹, alios. Sed verò diviſio illa re-
 28 *Cata-* rum è pelago extractarum, ſimpliciter
 log. *Ad-* conſiderata, non magis aſſerit domi-
 mirall. nium ullum in ipſo mari, quàm prædæ
 Franc. cujuſcunque maritimæ ab hoſtibus ere-
 29 *Rece-* ptæ decima ²⁰ Præfecto Claſſis, ex in-
 ches lib. dultu etiam Regio, perſolvenda. Per-
 2. *cap. 14* ſonarum, nempe ſubditorum, conſenſu
 20 *Ediſt.* in Regem tralato nituntur jura hujus-
 tom. 3. modi, non dominiſi aliquo titulo, quo
 tit. 2. *con-* Mare ipſum acquiri obtendatur. Ne-
 tit. 4. & que aliter ac portoria & veſtigalia mer-
 5. cium quæ importantur, exportantur,
 21. hæc ſoluta. Ex portoriis autem aut veſ-
 22. tigalibus mercium ejuſmodi, viarum
 23. per quas tranſeunt antequam adve-
 24. niunt Mercatores, dominium aſſeri ne-
 25. mo

mo (puto) exiſtimabit. Neque ſanè
 ante Franciſcum primum Regem, hu-
 juſmodi apud Gallos mos invaluit. Sci-
 licet planè non dominus Maris, eorum
 quæ à ſubditis è pelago quocunque ex-
 traherentur, particeps eſſe voluit &
 factus eſt. Cum, ex ipſo Maris dominio,
 Rex Magnæ Britanniæ quod in Mari
 ſuo dereliſtum habetur, præter alia
 ejuſmodi emolumenta, idque ex jure
 vetuſtiſſimo nec (quantum ſcimus) Re-
 gni initiis recentiori, percipere ſoleat.
 Neque Admiralli illi Gallorum, in mari
 ſaltem Gallias & Britannias interlue-
 te, alii fuere quàm claſſium & perſona-
 rum armorumque maritimorum &
 tribunalium domeſticorum præſecti.
 Non ut provinciæ Mariæ ſeu territo-
 rii præſides, quales *Cuſtodes ipſius Ma-*
 27. *ris* apud Anglos & Admiralli Angliæ.
 Sed hæc de re, ampliùs libro ſecundo.
 Ex iis autem quæ è Gallorum ſive mo-
 ribus, ſive ſententiis, ſive Conſtitutio-
 nibus jam adjecimus, ſatis (arbitror)
 liquet dominium maris Privatum Jure
 ſive Naturali ſive Gentium non adver-
 ſum eſſe eos admittere; quod indagari
 qua verſamur, omnino ſufficit.

Dominium Maris privatum in Danorum, Norvvegorum, Suecorum, Polonorum, Turcarum moribus receptum.

Aliarum etiam gentium Europæ moribus testimonia reperimus lulentia, de dominio Maris privato; Danorum, Norvvegorum, Polonorum, quibus insuper accedat & Turcarum. Danorum & Norvvegorum visimus in vestigialibus quæ ex ipsa Maris Baltici navigatione Regi Daniæ proveniunt (quæ notissima sunt) atque ex Norvvegici maris dominio Norvvegiæ Regi (qui & ipse, seculo nostro, Daniæ est) tributo. Nam & Fredericus II Daniæ & Norvvegiæ Rex Mercatoribus nostratibus corporis Moscovitici, anno MDLXXXIII, ita usum temporalem Maris Hyperborei seu Norvvegici indulgit, ac si usum fructum agri (cujus sibi plenum vindicasset dominium) concessisset. Etiam, ex suo arbitratu, indultum conditionibus temperavit. Extant de hac re Tabulæ publicæ¹; quibus annuo vestigiali compensatur Regis beneficium, mercatoribus aliis denegatur, & induciarum inter Moscum & Regem pactarum sine terminatur. Etiam in

¹ In The-
sauroCot-
toniano.

in vetustis Danorum historiis de Harald-
do Hilderano Rege legitur, *Sed nec
quisquam Maris dominationem absque
ejus nutu usurpare præsumpsit.* Et proxime
subjicitur quod est in primis ad hanc
rem notandum, *Quippe quondam in
Danorum Republica dividuum Terre
& Pelagi imperium fuit.* Et Olo (qui
postea Rex) à Patre receptâ Pelagi do-
minatione LXX maritimos Reges nauti-
carum virium certamine consumpsit.
Quæ scribit Saxo Grammaticus², uti &
ejusmodi alia. Et in transactione Haf-
niæ³ habita, inter Christiannum Daniæ
IV & Gustavum Adolphum Sueciæ, re-
nunciat Rex Sueciæ Iuri & superiorita-
ti & dominio Maris, aliisque Regalibus
quæ in Norvvegia, Norlandia & Di-
strictu VVardhusensi ad dictum Ocea-
num vendicaverat. Sed de Norvvego-
rum Mari, quâ Septentrionalius est, plu-
ra sub finem libri secundi. Ditionis item
Poloniæ Mare, ejusque dominium, me-
moratur in promisso Oratorum quod
nomine Henrici III Galliarum Regis,
in Polonorum Regem electi, conceptum
est. Promittunt Oratores predicti, no-
mine ipsius Regis serenissimi electi, quam-
primum Deo volente ad regnum suum

² Daniæ
hist. lib. 7.

³ 20. Jan.

1613. in

Rot. Tra-

ctat. A-

micit.

Temp.

Iacobi

Regis.

venerit, classem necessariam & sufficientem ad tuendos portus & dominium Maris ditionis Regni & Provinciarum adjacentium (quatenus se porrigit omnis ille tractus Polonica ditionis) suo sumptu alere; Quod legitur apud Janum Januszovskium in Statutorum Polonicorum (qui in Imperatorum Constantinopolitanorum jus victor successit, adeoque Mare Egeum simul adquisivit cum Ponto; quorum hic Mare nigrum illis dicitur, illud Mare album) stylo sibi solenni nuncupare se solet *Dominum Maris albi quàm nigri*, quod etiam videre est in fœdere ab Achmete Imperatore Ottomanico & Henrico Galliarum Rege quarto ante annos triginta inito⁵, excusioque & Gallicæ & Turcicæ, Quin, eodem in fœdere, Gallis indulget Turca liberam piscationem & corallium indagandi veniam in fretis ac sinubus aliquot Maris Africani intra regna sua Algerianum & Tunetanum. Atque insuper confirmat quæ à decessoribus, in piscandi ibi libertatem, eis fuerant concessa. Coriolanus item Cyprius⁶ in gestis Petri Mocenici Imperatoris Veneti; Imperator Ottomanicus,

⁴ Lib. 3.
tit. 1. fol.
169.

⁵ 20.
Marii
1604;
Parisiis
1615.

⁶ De bello
Asiatico
lib. 2.

cus, ubi (inquit) maxime Hellepontus coit, duo munitissima Castella ex utraque parte invicem opposita adificavit, ad quæ multas bombardas mira magnitudinis constituit, præfettiq; castrorum mandavit, si qua Navis illis invitis transire vellet, bombardis fractam submergerent. Quod planè est maris dominari & Titulo Domini Maris Albi & Nigri congruum. Neque omnino contemnendum est heic quod occurrit in literis Davidis Æthiopix seu Abassianorum Imperatoris, ad Emmanuelem Lusitanix Regem. Inscribit illum *Imperatorem Africa & Guineæ & Montium atque insulæ Lune, & Maris Rubri, Arabia & Persidis & Armutiæ, Magnæ Indiæ, &c.* Hyperbole, pro more Principum Africanorum, utitur; & Emanueli quæ sua non fuere tribuit. At interim non minùs admittit eum esse potuisse dominum Maris Rubri, quàm cujuscunque aliùs territorii, nec titulum illum juri Naturæ aut Gentium magis atque hunc reluctari. Ut tandem hanc de Dominio maris inter legitima admissio gentiumque in Mores recepto partem concludamus; non solum numerosissima de eo habemus (ut ostensum

⁷ Apud
Francisc.
Alvarum
de rebus
Ethiopiae,
& Damian.
à Goes
lib. de Æthiopum
moribus.

sum est) passim testimonia; sed nec quid omnino in Gentium, quarum res seculis florere recentioribus, more (puto) occurrit quod heic advesetur: extra quam ubi ipsarum aliquot, Marium alieni domini & potestatis accolæ, Naturalis & perpetuæ (quæ toties ex Ulpiano inculcari solet apud scriptores sententiam illam obsoletam moribus Gentium diffusissimis vetustissimisque nimium anteaferentes) communionis obtentu vicinorum jura violare aut infringere contendunt. Quod genus sanè sapit caput primum fœderis ante viginti aut circiter annos ab Ordinibus Fœderatis Belgicæ & Hanseaticis aliquot civitatibus initum: *Quod conjunctio hæc aut unio* (ita fœdus ipsum è Belgico sermone à Belgâ versum) *non debeat esse directa ad offensionem ullius, sed tantum ad conservationem & sustentationem libera Navigationis, Commerciorum & Mercatorum in Orientali Septentrionalique Mari, simul ac in fluminibus omnibus & fluentis se in Orientale Septentrionaleque Mare exonerantibus; nec aliud quid acceptum heic esse debeat, ita ut respectivè confœderati eorum cives & subditi jure omnium Gentium &*

⁸ Eman. Meteran. Hist. Belgic. lib. 36 & apud Gaspar. Klockiû lib. de Contributionibus, cap. 14.

impe-

*impetratis ac obtentis libertatibus, juri-
bus, privilegiis & à majoribus traditis
consuetudinibus in prædicto Orientali
& Septentrionali Mari usque ad capi-
ta extenso, & in prædictis fluminibus,
amnis & aquis absque impedimento
ullo uti & frui queant. Et mutuas pro-
mittunt operas resistendi eis qui libe-
ram hujusmodi impedirent navigatio-
nem in Septentrionali illo atq; Orien-
tali Mari; Baltico scilicet, & quod Da-
niam, Lituaniam, Pomeraniam aliasq;
Poloni ditiones alluit. Ubi non solum
libertates & jura antiquitus privatim
concessa, verum etiam ipsum omnium
Jus gentium obrendi videmus. Quo
spectaret fœdus illud difficile non est
conjectare; Nam, sub id tempus, in
Mari Baltico vectigalia auxerat Rex
Danicæ, & in territoris suis marinis iti-
dem Poloniæ Rex. Idque ratione, quo
fruebantur, domini; cui reluctari visum
est, adhuc modum, Hanseaticorum
& Fœderatorum Ordinum illud fœdus.
Sed verò, his omisiss, cum è Moribus
tot Gentium illustrium, tum veterum
tam pluribus Communi quam singulis
Civilis seu domestico, Dominium Ma-
ris.*

ris privatum, de quo questio fit, tam luculenta fortiatur testimonia (quibus etiam non pauca accedent alia obiter, ubi de Mari Britannico libro proximo agitur) nil, puto, obstat quo minus Mare æquæ ac Tellurem domini capax esse tam ex *Iure Naturali permissivo*, quàm *Gentium plurium* tum *Civili* tum *Communi*, passimq; fere *Interveniente* (quod *Naturalis Permissivi* index est in rebus huiusmodi certissimus) statuamus, nisi maneat quod impediat in Objectionis, de quibus proximè videndum.

RESPONDETUR AD OBJECTIONEM DE LIBERO MERCATORIBUS, PEREGRINIS, NAVIGANTIBUS, TRANSITIBUS.

Quæ obijci solent (ut Capite secundo superiore est fatus ostensum) alia ex commerciorum, peregrinationis, transeundi libertate omnium (ut prætexitur) communi; alia ex ipsa Maris Naturâ; atque ex Scriptorum testimoniis alta petuntur. Quod ad genus primum attinet; Humanitatis quidem officia exigunt, ut hospitio excipiantur peregrini, etiam ut innoxius non negentur transitus. Atque ex D. Augustino, Gratiano¹, Notandum est quemadmodum iusta bella gerebantur à filiis Israël

contra

contra Amorrhæos. Innoxius enim transitus denegabatur, qui iure humana societatis æquissimo patere debebat. Et Cicero², usum urbis prohibere peregrinos, officio sanè inhumanum est. Alia sunt id genus plurima quæ objectionem illam firmanant; quæ nimirum humanitatis officia bello, timore, suspitione, inimicitias, id genus ceteris non turbata spectant. At verò quid hoc ad dominium rei, per quam transeundum est sive Mercatoribus sive Peregrinis? Huic non magis derogaret ejusmodi transeundi libertas (si modo citra controversiam eo nomine cunctis pateret) quàm actus, via, iter, aliæve ejusmodi servitutes in agro constitutæ, ejus reluctarentur dominio. Detur, ex Jure Gentium omnium, liberum esse transitum Hispanis per Pyrenæos in Gallias, Gallis per Alpes in Italiam, Italis in Germaniam. Quid hoc ad Pyrenæorum seu Alpium dominium? Et quæ de lumine ex lumine accendendo, non prohibendo aquarum usum, id genus aliis dici solent, heic afferre, est planè à *Juris* disquisitione in eam quæ *Charitatis* est transire. Charitatis gratiâ, carcere & pœnâ imminente eximebantur aliquot, qui Na-

ves

¹ In Numeri, q. 41.

² Caus. 2.3.

quest. 2.2.

cap. 3. &

videffis

Hugon.

Grotium

de Jure

Belli &

Pacis l. 2.

cap. 2.

§. 13.

ves consiendi incognitam ante peritiam barbaris tradiderant; impetrante scilicet Asclepiade Chersonesitanæ Civitatis Episcopo, sub Arcadio⁴ & Honorio Augustis. Nec docentium ars minuta est, ob eam quam docti lucri fecerant. Attamen, ex præstituto jure, capitale erat artem illam barbaris tradere. Ejusmodi hodieque alia. Adeo ut nihil de suo deperdere, dum alius participat, ad dominium aut sui potestatem nihil omnino attineat. Atque ut hanc rem paucis absolvamus, manifestissimum est ex omnium seculorum moribus, liberum (quem vocant) transitum ita semper à Principibus, territorii dominis, temperari solere, ut pro variante commodi publici curâ, nec aliter omnino, permittatur interdiciaturve. Albericus Gentilis, ad illud de Amorrhæis;

⁵ De Jure Teneo, inquit⁵, cum Augustino, si nec timendum sit ne nocetur & certum sit noceri non posse. Cura illa Principibus incumbit, ut nec peregrinos nec commercia admittant aliter ac, pro re nata, ne quid detrimenti Respublica interire capiat, prudenter caveant. Unde etiam in fœderibus non raro cautum est⁶, non esse jus appellendi ad portus, plagas, præ-

montoria

montoria alterutrius partis (idque ubi via, per quam transitur, neuter est dominus) cum tali numero navium aut armatorum, ut justis timoris suspicio generari possit vim parari, nisi ex permissu ejus, sub cujus ditione loca illa sita sunt, aut nisi tempestatibus aliaque necessitate delati illuc fuerint, ad majorem vim aut naufragii periculum effugendum. Ex timore aut suspicione domini ejusque judicio justè arcantur peregrini, mercatores, advenæ qualescunque, nisi jus aliud interveniat singulare. Et Aristoteles aperte ait⁷, Legibus cavendum esse tivas & dei regi tivas impulerit. ⁸ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ¹⁰ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ¹¹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ¹² De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ¹³ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ¹⁴ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ¹⁵ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ¹⁶ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ¹⁷ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ¹⁸ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ¹⁹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ²⁰ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ²¹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ²² De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ²³ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ²⁴ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ²⁵ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ²⁶ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ²⁷ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ²⁸ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ²⁹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ³⁰ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ³¹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ³² De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ³³ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ³⁴ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ³⁵ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ³⁶ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ³⁷ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ³⁸ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ³⁹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁴⁰ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁴¹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁴² De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁴³ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁴⁴ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁴⁵ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁴⁶ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁴⁷ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁴⁸ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁴⁹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁵⁰ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁵¹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁵² De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁵³ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁵⁴ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁵⁵ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁵⁶ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁵⁷ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁵⁸ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁵⁹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁶⁰ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁶¹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁶² De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁶³ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁶⁴ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁶⁵ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁶⁶ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁶⁷ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁶⁸ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁶⁹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁷⁰ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁷¹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁷² De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁷³ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁷⁴ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁷⁵ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁷⁶ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁷⁷ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁷⁸ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁷⁹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁸⁰ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁸¹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁸² De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁸³ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁸⁴ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁸⁵ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁸⁶ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁸⁷ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁸⁸ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁸⁹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁹⁰ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁹¹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁹² De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁹³ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁹⁴ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁹⁵ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁹⁶ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁹⁷ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁹⁸ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ⁹⁹ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas. ¹⁰⁰ De Re publica lib. 1. cap. 7. & vide cum lib. 4. cap. 1. & lib. 6. cap. 2. ubi de aditu ad Mo-luccas.

penderet, iuste suscepta fuisse, tam facile negamus quam quis alius asseruerit. Et quantumvis ex Francisci Victoria⁹ sententiâ, jus dicatur competiisse Hispanis, Indos, ob commercia & hospitium negatum, debellandi, quem item in primis sequitur Iohannes Solorzanus

¹⁰ *De Iure Indiarum* l. 2. c. 20. §. 55. ¹¹ *De Iustitia & Iure tractat. 2. dist. 105.*
I. U. D. ¹⁰; disertè tamen eis adversatur Ludovicus Molina ¹¹, qui nullam gentè seu Rempublicam teneri vult, sive cum periculo sui sive sine periculo, commercia aut hospites externos admittere nisi gravi imminente necessitate, aut fœdere aliòve jure singulari interveniente. Et alii sunt non pauci, quos afferunt Hispani, de Indis subactis tituli. Jus etiam prætexunt inventionis, occupationis, conversionis, id genus alia, præter Pontificis Romani donationem. De quibus universis, fusè Solorzanus ille. Et mirum est ex commercio negato ortum esse Hispanorum jus Indias acquirendi, cum & ipsos & Lusitanos commercia jure posse se prohibere in utrisq; Indiis aperte profiteri, sit ¹² compertissimum. Nec obstat, quòd ex jure Romano-Germanici Imperii Princeps vel, ex ejus concessione, habens Regalia, transeuntibus viâ publicâ interdicerè nequeat sine ju-

¹² *Georg. de Cæbedo Decis. Lusitan. part. 2. decis. 47. & Diploma Regis Hispaniarum. Mari Libero Hægoni Gronovii subnexum.*

stia ¹³ causâ, de qua in Camera Imperiali ¹³ *Responsum de Iure Fœdali cap. 5. de Regalibus concl. 21. Sixtinus de Regalibus lib. 2. cap. 2. & c.* decernendum; quod tamen nonnulli ad Maris navigandi libertatem perpetram trahunt. Nam id evenit ex jure singulari, in quod Imperii status convenere; qui item Cameræ subsunt. Sed nondum convenere Gentes ceteræ singulis Imperiis supremis subjectæ, ut libera semper sit hinc inde transeundi facultas; nec in Judicem (ut Germani, & si qui alii suo in territorio) compromittere.

CAP. XXI.

Respondetur Objectioni de Naturâ Maris fluxilis & perpetui mutante. Flumina etiam & Aërem conterminum (quæ magis fluxilia) in proprietatem transire.

Naturam autem Maris dominio privato adversari ajunt tum ex eo quod perpetuo est in fluxu, nec omnino idem manet; tum quia desunt finium in eo distinctionis idonea tam materies, quam instrumenta; sine quibus dominia privata non bene consistunt. Etiam & quia omnibus ex amplitudine perpetuo sufficit. Quod ad fluxilem ejus naturam attinet, nonne Flumina & Fontes multò magis in perpetuo fluxu? In declive feruntur semper Flumina, quibuscum Mare collatum,

tum, *ἄκλιον*, seu immobile ferè stat, quod ait Strabo ¹. Et Homerum ideo Mare ² *λίμνη* seu paludis nomine vocitare ait Eustathius ³, *λίμνην μὲν ἀκλίαν καὶ ἄκλιον* eo quod non fluxu fertur, (ut fluvii) sed perquam

⁴ Senec. *stabile est.* Atque alter ⁵ stat immotum sua sor. 1. Mare, & quasi deficientis in suo finit

Natura pigra moles. Sed detur adeò fluxile esse, quod de Maribus maxime Septentrionalibus & Euripis dici solet. Cerrè Alvei & loci è quibus effluunt aquæ, iidem semper manent, variantibus perpetuò aquis ipsis. Nec tamen

⁶ Feud. inde iuri dominii privati Fluminum ul- lib. 5. tit. *qua sunt Regalia.* Rothen- sal. de lu- re Feud. cap. 5. conclus. 23. & 24. Sixtinus de Rega- lib. 2. cap. 3. & c. ⁷ Deser- viut. Rustic. Pradio- rum. cap. 31.

libi derogatum esse existimatur. In Im- perio Romano-Germanico Flumina usu, ex iure Civili, publica sunt; in pri- vato tamen Cæsaris patrimonio ⁸, at- que inter Regalia seu Jura Fiscalia re- censentur. Unde & piscationum in eis similiter reditus, siue Cæsari siue aliis quibus ipse concesserit. Qua ratione fit ut Longobardix & totius Italiæ populi singulates suorum territoriorum Flumi- na omnia sibi propria habeant ex præscriptione, quod docet Capola. Nec quid magis obvium est, quam Flumi- num dominium non minus ac riparum

rum asseri in legibus Hispanorum, Gallorum, Polonorum, Venetorum, Gentium denique, quarum mores habemus exploratos, omnium. Nec quantum ad hanc rationem (quæ è naturâ fluxili petitur) attinet, alia est minoris, alia majoris, alia privati, alia publici fluminis natura. Etiam ipse Ulpianus ⁹ de Flumine; *Nec differt à ceteris locis*

privatis flumen privatum. Et Martia- nus ¹⁰; *Si quis in fluminis publici diver- ticulo solus pluribus annis piscatus sit, alterum eodem jure uti prohibet.* Quin

in agri assignati modum, uti partes fixæ, olim in Imperio Romano cedebant flumina. Siculus Flaccus, *In quibusdam, inquit, regionibus Fluminum modus assignatione cessit. In quibusdam vero tantum subsecivus relictus est; aliis autem exceptus; inscriptumque Flumini illi tantum.* Quemadmodum etiam

Aggenus Urbicus ¹¹. Neque enim unquam existimatum est flumina alter ac adjacentes agros Populo Principis Romano acquiri, juxta illud Danubii fluvii ad Augustos;

Danubius, penitus caput occultatus in oris,
Totus sub vestra jam ditione fluo:

⁶ L. 1. §. 4. ff. de Flumini- bus.
⁷ L. 7. ff. de divers. temp. pra- script. vi- de l. 45. ff. de usu- capioni- bus.
⁸ Lib. de Conditio- nibus A- griorum.
⁹ Commæ ad Iul. Frontin. de limiti- bus A- griorum.
¹⁰ Au- sonius Epigr. 4.
Et

*Et quâ dives aquis Scythico solvo ostia
Ponto,
Omnia sub vestrum flumina mitto
jugum.*

Scimus, tum insulam in flumine natam,
tum alveum relictum jure veteri ¹¹ et-
iam communem esse eorum qui ad
fluminis ripam prædia non limitata
possident, pro modo scilicet prædio-
rum; nisi lex aut consuetudo singularis
obstet. Et de divisione hujusmodi in-
sulæ, pro ratione sive plurium ad alter-
ram ripam prædiorum sive ad utran-
que, scripsit olim Bartolus in Tiberia-
de, & recentius Johannes Buteo, Ba-
ptista Aymus, Antonius Maria, Johan-
nes Gryphiander, alii. Alvei igitur ad-
eoque fluminis (utcumque ex jure ci-
vili etiam publici, quoad usum; ut agri,
in quo via publica) communis erat an-
tea in eo casu proprietates dominis utrius-
que positæ. Qualis ¹² ferme rationis et-
iam analogia, insula nata in Mari non
dum occupato, & si quid inædificatum
fuerit, occupantis sit. Universorum e-
nim hominum primò alveus & Mare
illud. Ex pacto autem (quod superius
diximus) universali, quo rerum non
dum occupatarum proprietates occupa-
turo

turo cederet, is qui ita occupaverit, vel-
ut à dominis pristinis suo juri ita re-
nunciantibus, insulam & fundū ædium
accipit. Cùm igitur Fluminum pro-
prietates & dominium privatim nullibi
non agnitus fuerit, cur non itidem &
Maris cujusunque agnoscendum est
dominos esse posse? Non magis in hoc,
quàm in illis reluctante naturâ fluxili.
Immo ipsa Flumina sunt Maria mino-
ra, uti etiam Paludes & Lacus; quem-
admodum Mare ipsum aliud non est
quàm flumen, palus, lacus à ceteris
magnitudine duntaxat (quantum ad
fluorem) discrepans. Atque ita veteri-
bus est acceptum. In ipsa Creationis
historia omnes aquarum congregatio-
nes Maria dicuntur; quod & Patres ¹³ Genes. 1.
ad hanc rem observarunt. Etiam exem-
pla sunt in sacris literis illustria de la-
cubus binis Asphaltitide & Tiberiade,
quorum uterque pariter & Maria dicta.
Asphaltitis Plinio, Ptolemæo, Josepho,
Solino, Vitruvio, lacus est: Mosi verò
Mare salsum ¹⁴; recentioribus plerun-
que, Mare mortuum. Tiberiadis item
veteribus lacus dictus, ut & D. Lucæ ¹⁵,
ceteris Evangelistis Mare nominatur,
quemadmodum etiam Syro & Arabi in
D. Lu-

¹¹ L. 7.

29, 30.

65, ff. de

acquir.

rer. dom.

et Instit.

de Reris

divis. 5.

insula.

¹² Ll. ci-

tat. & l.

1. §. 18.

ff. de ope-

ris novi

anunti-

atione.

¹³ Euche-

rius ad

Genes. 1.

D. Hiero-

nymus,

alii. Ad-

de Ioh.

Philopo-

num de

Mundi

creatione

lib. 4.

cap. 6.

¹⁴ Genes.

14. 3.

¹⁵ Cap.

5, 1.

D. Lucæ versione. Et Aristoteles sub Caucaſo, inquit ¹⁶, lacus est seu *λίμνη* καλῶσι δ' οἱ καὶ ἡλίανθον, sed accola appellat mare. De palude loquitur Mæotide; quæ etiam ob aquarum copiam quas per Bosporum Cimmerium in Pontum Euxinum evoluit, Mater Ma-

ris, seu Ponti Mater nuncupatur apud veteres ¹⁷. Ynde & ita se habuisse Mæotidem ad Pontum, Propontidem, & Mare Ægæum, ut Oceanus ad Mare Mediterraneum se habet, putabant aliqui.

Oceanumque negant solas admittere Gades;

quod, de eâ Lucanus ¹⁸. Quin, Iustiniani ævo, Parvum Mare dictum fuisse, scimus ex Agathia ¹⁹. Et Festus Avienus ²⁰, ad Probum;

Interrogasti (si tenes) Maotici

Situs quis esset æquoris. —

Quo factum est ut etiam hodie *Mar delle Zabach* & *Mar della Tana* appellatur. Sic in Italia paludes Eridani septem, *Septem maria* ²¹ nuncupari solita. Et in Larium Galliæ Cisalpinæ lacum Adduam fluvium (ut in proprium Mare) devolvi legitur apud Cassiodorum ²². Hinc est quod Hesychio & Strabo

de Lacus seu *λίμνη* denotet Oceanum & Mare, & *πόταμος* seu Fluvius ipsum Oceanum. Neque heic nefas est, ut *πόταμος* ἡλίανθον, *fluvius cum Mari contendat*; utcumque aliàs in proverbium abiit in eos qui cum potentioribus certant. Etiam Homero ²³,

— βαδίνεις βένθησι λίμνης

Profundo alit lacus, usurpator pro profundo Maris. Et alibi *περὶ τοῦ λίανθου*, *perpulchrum lacum* pro Mari habet ille, quod & advertit Olympiodorus ²⁴.

Immo ipsum Oceanum statuere veterum aliquot unum esse ²⁵ ex quatuor fluminibus illis maximis quæ ex Tartaro seu ejusmodi barathro quale fingunt nonnulli ²⁶ ad septentrionem reperiri, effluunt; cæteris tribus ad occultos terræ meatus damnatis. Quin Oceanum Britannicum

— *incerti stagna profundi*

appellat Lucanus ²⁷. Et barbaro-latine passim usurpatur *Mavisus* ²⁸ pro palude, ut Maris diminutivum, quod etiam in alias aliquot linguas transivit, pro idiomaticum varietate mutatum. Alia ad hanc rem observant alii ²⁹. Adeo igitur & ad differe, naturâ, nomine eadem sunt, maria, flumina, congeries cæteræ aquarum, (quan-

²³ Iliad.

²⁴ Ad Aristot.

²⁵ Meteorologic. lib.

²⁶ prax.

²⁷ 16.

²⁸ Plato

²⁹ in Phædone.

³⁰ Vide Girald.

³¹ Cambrij.

³² Topograph.

³³ Hibern.

³⁴ dist. 2.

³⁵ cap. 14.

³⁶ Phar.

³⁷ sal. 2.

³⁸ Claud.

³⁹ Salmast.

⁴⁰ in Plin.

⁴¹ exercit.

⁴² ad Solin.

⁴³ num. pag.

⁴⁴ 577.

⁴⁵ I. Drus.

⁴⁶ Observat.

⁴⁷ 9. cap. 20.

⁴⁸ & ad differe.

⁴⁹ scil. loca.

⁵⁰ Numer.

⁵¹ cap. 133.

²⁷ Herodot. in Melpomene.

²⁸ Plin. lib.

²⁹ 6. cap. 7.

³⁰ Dionys.

³¹ Afer & ad eum

³² Festus.

³³ Phari.

³⁴ sal. 3.

³⁵ Histor.

³⁶ lib. 3.

³⁷ In Oris

³⁸ Maritimi.

³⁹ mis.

⁴⁰ Tlin.

⁴¹ lib. 3. c.

⁴² 16. Herodot.

⁴³ lib. 8.

⁴⁴ 22. Variar. lib.

⁴⁵ 11. For.

⁴⁶ mul. 14.

quantum ad id, quod disputamus, per-
tinet) ut quicquid de his, de illis etiam
sit pariter dicendum; nisi ex amplitudi-
ne & angustis tantummodò discrimen
inducatur, quod in ratione domini
(ubi occupationi locus est) locum ha-
bet nullum. Accedat id quod de fluxili-
horum naturâ, seu aquis semper in al-
veo mutantibus dici solet, ex ipsa do-
minii & possessionis ratione heic non
magis ob stare, quàm fluidam Aëris na-
turam dominio & possessioni Spatii
fundo seu ædibus sursum contermino.
Spatium illud planè velut alveus est aëri
perpetuò fluitanti; cujus tamen civile-
ter dominus planè est qui fundum &
ædes possidet. Inde servitutes de ædi-
bus non altius tollendis, de luminibus
non officiendis, seu de prospectu, id ge-
nus alia, constitutæ sunt in ipso aëre
contermino. Unde in opere novo nun-
tiato, *Tam soli quàm cœli mensuram*
esse faciendam, ait Pomponius ³⁰. Et
obvium est, ejus esse Cœlum seu Aë-
rem, cujus est solum. Unde ad illud Pau-
lis arborem in confinio natam domini
utrinque esse communem ³¹, *pro qua*
parte in fundo fuerat; Johannes Buteo
in quæstione de divisione fructus ejus-
modi

³⁰ L. 21.
ff. tit.
quod vi
aut clam
§. 2.
³¹ L. 83.
ff. tit. Pro
socio.

modi arboris; *Intellige*, inquit ³¹, *fun-* ³¹ Trah.
dum aërem ipsum fundo superfusum, *de Divi-*
quem perpendiculis à ramorum extre- *sione fru-*
mitate metitur ipse. Et sanè ideo Do- *ctus ar-*
mini sumus fundi, ædium, spatii quod *boris in*
singulatim Domini occupamus, ut, ex *confinio*
eorum commodis, suo quilibet conter- *nate.*
mino utcumque fluitante aëre (quod
hominum elementum est) ejusque spatio
ita liberè & beatè utatur fruatur,
aliosque inde pro libitu arceat, ut ma-
ximè ejusce dominus etiam habeatur
& sit. Multò minùs igitur aquarum fluo-
ri, qui adeo minor est dominio aliquate-
nus reluctatur. Et quæ ita fluitant na-
turaliter, manent tamen civiliter sem-
per eadem, ut Thesei navis, domus,
universitas, toties resecta, ut primarum
partium ne unica jam reperiat. Sed
subtilitate hac futili Maris dominium
impugnantes, ad Philosophos ablegan-
di sunt, maxime Heraclitum ³² & Epi- ³² Diog.
charum, qui in momenta rem quam *Læti. in*
libet ita mutari, variari, novari docue- *Heracli-*
re; ut nihil omnino in Terrarum Orbe *to, &c.*
rester jam nunc idem cum eo, quod,
ipso jam nunc præterito momèto tem-
poris, fuerat. Nemo (inquit Seneca ³³, ³³ Epist.
Heraclitum imitatus) *est mane qui fuit* ³⁴.
H pridie.

pridie. Corpora nostra rapiuntur flum-
num more. Quicquid vides currit cum
tempore. Nihil ex his qua videmus, ma-
net. Ego ipse, dum loquor mutari ista,
mutatus sum. Nec solum idem flumen
hominem bis non accipere, sed nec
eundem hominem bis in eundem gur-
gitem ingredi posse, solenne erat He-
racliti dictum. Vnde eis τὸ ἑρμηνεύειν, O-
mnia in Heracliti fluvium conjicere
usurpatum, pro eo quod est, continen-
tem & perpetuam uniuscujusque rei à
se ipsâ mutationem asserere. Horum
autem, in Civili rerum consideratione,
amplexentur sententiam ii, qui fluxi-
lem Maris Naturam dominium Maris
privatum, refellere somniant; & nec
ipsos quid sive fundi, sive ædium, ve-
stium, pecuniæ aut rei cuiuscunque ut
dominos possidere, necesse est ut simul
fateantur.

CAP. XXII.

Objectu de Finium, & Terminorum Maris
defectu, eiusque magnitudine & inex-
haustâ abundantia, responderetur.

SEquitur quod de Limitum ac Finium
defectu objicitur. Et sanè adeo optan-
di sunt passim, ubi dominia distin-
guuntur,

guuntur, limites aperti, ut nihil ma-
gis. Nec immerito Terminus, Justitiæ
Deus, Romanis olim habitus. Finium
autem ratio aut in litoribus considera-
tur, aut in diffuso æquore. Cur litora
non tam fines sint legitimi quibus in-
nitatur Maris domini distinctio, & di-
cendi & censendi, quàm fossæ, vepres
fossæ, supercilii, arborum antemissa-
rum ordo, maceræ, alia à Gromaticis
in agrorum finibus regundis adhiberi
solita, non omnino capere possum. Nec
Sylvanus ita magis tutor finium est,
quàm Neptunus. Attamen Vir magnus;
Est, inquit, Naturalis ratio quæ Mare
consideratum ut diximus proprium fieri
verat; quia occupatio non procedit nisi
in re terminatâ; unde Thucydides ter-
ram vacuum vocat ἀόριστον intermina-
tam, & Isocrates terram ab Athenien-
sibus occupatam τὸ ὁρίων ἀφορισμένον
à vobis terminis finitam. Liquida verò
quia per se non terminantur (τὸ ὁρίων
ἀόριστον οὐκ ἔστιν ὅριον, inquit Aristoteles) oc-
cupari nequeunt, nisi ut contenta in re
alia; quomodo lacus & stagna occupata
sunt, item flumina quia ripis tenentur.
Mare verè terra non continetur, par
Terra aut Terra majus; Vnde Terram
H 2 Mari

Mari contineri veteres dixere. Et testimonia veterum de in assert, quibus Oceanum cingulum seu vinculum esse Orbis terrarum, ejusque ambitu terras omnes convallare non semel affirmatur, & Terram aquâ seu Mari contineri, finiri; ac si Terra rota velut insula unica esset Mari³ circumfusa, quod toties Veteribus dictum. At verò de ut id recipiendum (quod, puto, neque doctissimum illum virum nec quem alium concessurum) non omnino video, cur tam id quod continet non reverà finiat eo quod continetur, quàm hoc illo. Nonne corpus sphaericum, seu quolibetque figuræ minus, à majori quod circumquaque contiguum est, contentum, finis & limes est dicendus majoris concavo, æque atque hoc convexo minoris? Verùm de Mari ac Terrâ rectissime Julius Scaliger⁴; Non ab altero alterum ita continetur, quin illud quod continetur, neque inter se adeo se junguntur, quin vicissim tum subeant tum abscedant. Flexibus sinuosis vicissim se amplexantur Mare & Tellus; hæc porrectis peninsulis & promontoriis atque sinibus reductis; illud spiramenta magnitudinis suæ circum exæstuans. Ita

³ Cicero in Somnium Scipionis. & vide Ioh. Philoponum de Mundi creatione, lib. 4. cap. 5.

⁴ Exercit. 37.

alterum alteri planè fines indiscriminatim constituit, non aliter ac Ripæ & lacus aut flumina; quod & in Mari Caspio tellure circumdato manifestius est. Uti & in Mediterraneo; antequam ab Hercule seu (ut volunt Arabes⁵) ab Alexandro Magno, incisus montibus, immissus est per fauces jam dictas Gauditanas, Oceanus Atlanticus. Inde globus ille unicus conficitur, in quo Maria compluria terminantur, ut insulæ ipsæ seu continentes. Quod ex sacris literis liquidius constat. Congregantur ibi aquæ & locis suis terminisque⁶ finiuntur. Et Dominus ipse de Mari; Circumdedit⁷ illud terminis meis & posui ventem & ostia; & dixi, Usque huc venies. & non procedes amplius. Alibi⁸ Circumdabat Mari terminum suum, & legem ponebat aquis ne transirent fines suos. Adeo ut dubitari nequeat quin suos habeat in litore terminos Mare quodcunque; ut Tellus ipsa. Nec hæc de re verbum fecissem, nisi rem à tanto viro impugnatam comperissem. In diffuso autem æquore vix est difficultas Terminos & limites, quibus distinguantur privata dominia, invenire. Scopulos eminentes, breviter, adversa invicem

⁵ Geo-graph. Nubiens. Climat. 4. part. 1.

⁶ Damascen. de Orthod. xia fide lib. 2. cap. 9. ⁷ Ioh. 38. 10. ⁸ Prov. 8. 29.

174 MARE CLAVSV.

promontoria, insulas hinc inde sparsas habemus, è quibus linearum rigores, versuræ, coxæ, gammata sumantur, ad territorium Marinum terminandum.

Mille jacent media, diffusa per aquora, terra;

Innumeri surgunt scopuli, montesque per altum.

Numerantur item veteribus Orbis terrarum Maria non aliter ac Oppida, Flumina, Insulæ, Montes; veluti non minus invicem determinata. Æthicus,

⁹ In Cosmographia.

Omnis, inquit, Terra Orbis habet Maria xxx, Oppida cccclxx, Insulas lxxix, Flumina lvii, Montes xl &c. Deinde etiam, Maria Oceani Orientalis, Occidentalis, Borealis, Australis sigillatim, eodem modo quo Provincias ac insulas eorum, recenset. Quam verè, non discipulo; sed satis nominibus ac terminis distingui interea Maria, non dubitavit. Accedit egregiæ Nauticæ pyxidis & Graduum cælestium sive Longitudinis sive Latitudinis, atque, ex hisce, doctrinæ Triangulorum auxilium. Etiam in coloniis ex Europâ in Americam æronostro deductis, Latitudinis & Longitudinis gradus sunt Possessoribus terminari; quales in Mari non difficilius habentur.

LIBER I.

175

bentur. Tropicus item Cancræ & Equator in mari fuere termini quibus finiri voluere aliqui ¹⁰ fœdus inter Ordines Belgicæ fœderatos & Austriacos anno mdcviii contrahendum. Et in fœdere inter Magnæ Britannicæ & Hispaniarum Reges nupero ¹¹ Equator est in Mari terminus. Ejusmodi alia occurrunt. Sarpedon & Calycadnus Ciliciæ promontoria sunt ad Marinum dominium distinguendum termini in fœdere ¹², à Romanis & Antiocho Syriæ rege, inito. Ulnarum etiam in obiacente prædiis mari numerus epochæ piscatoriis statuitur in Leonis imperatoris sanctione, de quâ suprâ. Similiter Cyanæ & Chelidoniæ insulæ, in fœdere Attico ¹³ cum Persarum rege icto. De quibus etiam antè. Quin de finibus hujusmodi non dubitarunt aut Alexander VI & Cardinales sui, aut Regis Catholicæ procuratores, cum impetrabatur bulla illa decantatissima, quâ Orbis Occidentalis concessus est Regi; ita finiendus, ut lineâ à Polo Arctico ad Antarcticum fidâ quæ distaret à qualibet Insularum, quæ vulgari ter nuncupantur de los Azores y Cabo verde, centum leucis versus occidentem & Meridiem.

¹⁰ Apud Emanuel Meieranum Rer. Belgic. lib. 28.
¹¹ Ann. 1630. art. 2.

¹² Polybia Eclog. de legationibus, cap. 35.
& Livius Decad. 4. lib. 8.
¹³ Plutarch. in vita Cimonis.

14 Laert. Chernbin.
Bullari.
tom. 1.
pag. 393.
15 Tract. de Finib.
bus Regundis
cap. 7.8.

16 Bar-
tol. tract.
de Tibe-
riade. &
DD. in
l. insula
Italia. ff.
tit. de lu-
diciis.
17 De Re-
publica
lib. 1.
cap. 10.

176 MARE CLAVSVM.

diem (quæ sunt Bullæ verba ¹⁴) res do-
nata, parte citeriori, terminaretur. Un-
de Hieronymus de Monte ¹⁵, Terminū
in cælo & aëre positi sunt, inquit, tem-
pore Alexandri Papæ VI inter Lusita-
nos sive Portugaleses & Castellanos,
dividendo insulas India tunc noviter
reptas, per lineas Graduum Cæli; &
quicquid reperiebatur à parte Orienta-
li erat Portugalsium, & à parte Oc-
cidentalī erat Castellānorum. Certè
heic non magis Telluris partes, sive
Insulæ sive Continentes, quàm Maris
spatia mensurabantur finiebanturque.
Quin obvium est apud Jurisconsultos,
etiam eos qui interea Maris om-
nīmōdi communioni sunt additū-
simi, centum Milliaris ¹⁶ Jurisdic-
tionem Domini adjacentis regionis præ-
finire. Interdum sexaginta occurrunt.
Iure quodammodo (inquit Bodinus ¹⁷)
Principum omnium Maris accolarum
communi receptum est, ut sexaginta
milliaribus à litore, Princeps legem ad-
litus accedentibus dicere possit, atque in-
judicatum est in causa Ducis Allobro-
gum. Quod ex Decisionibus Cacherani
Pedemontanis observat. Etiam & pro
maris confinibus Finium regundorum
agi

LIBER I.

177

agi posse docent Jurisconsulti Cæsarei
celebres. Mensuræ igitur & Termi-
norum, etiam in Mari, usum satis hi
agnoscunt. Quod verò ad illud D. Am-
brofii attinet; Geometram audivimus,
Thalassometram nunquam audivimus,
lulus sanè est vocabulorū magis, quàm
argumentum in rem, quam tractamus.
Et de variis variorum piscium sive an-
tris sive regionibus à Deo destinatis in
Oceano, non de Civili Maris distribu-
tione ibi loquitur vir sanctissimus. Ne-
que erat cur de Thalassometra, ut pro-
sus inaudito, ita loqueretur. Scimus e-
nim apud Græcos, quibus dominia Ma-
rina eorumque distinctiones fuere fre-
quentissimæ & perquam variæ, etiam
& Thalassometras repertos esse; nec
minus ex Geometriæ principiis Mare,
quàm Tellurem mensuratum. Proclus
Mathematicus insignis, de Geometriæ
præstantiā agens, Locorum, inquit ¹⁹
sive cognitos fecit, μέτρα τε ὁρίσασθαι
τὴν θάλασσαν, καὶ τὴν γῆν, καὶ τὰς ἰσθμιαίας
καὶ τὰς πελάγους, καὶ τὰς ἐκ τῆς θάλασσης
ἐκείνης, Μενσuras item itinerum tam per
Mare quam per Terram. Quin instru-
menta habuere Thalassometrica, quas
ἰσθμιαίας καὶ πελάγους, Maritimorum itine-
rum mensuras appellitarunt Græci, sal-

18 Hiero-
nym. de
Monte,
Tract. de
Finib.
Regundis
cap. 39.
Baldus,
alii ibi
citati.

19 In Eu-
clidis lib.
1. lib. 2.
cap. 3. in
græcis
pag. 18.

liad. 13.
cap. 457.

178 MARE CLAVSVM.
tem recentiores, & ex Archimedeâ doctrina didicisse atque posteris tradidisse Heronem, Anthemium, Mathematicos alios veteres, scripsere. Hosce scilicet ait Joannes Tzetzes²² ex Archimedis libris Hydrica & Pneumatica habuisse instrumenta.

Βαρύλαχαι τε σύμπταντα καὶ μηχανασόμενα
μέτροις

Et machinas quibus Gravia traherentur, & Instrumenta Maris itinensurando Thalassodometras dicta. Nil igitur ex Maris mensurandi ratione obstat, quò minus tum materies tum instrumenta, quibus distinguantur ejusce dominia, habeantur. Id demum quod de magnitudine Maris atque inexhaustâ abundantia dicitur, omnino parum heic valet. Detur inexhaustum esse, adeo ut qui privatim sibi vendicaverit, nil inde damni ex aliorum usu tulerit, quid hoc ad jus domini magis, ac detrimento non esse Domino ignis aut candelæ, ut alius lumen de suo lumine accenderit? Ergone is minus ignis aut candelæ suæ dominus. Sed verò ex aliorum piscatione, navigatione, commerciis ipsum Mare deterius Domino ceterisque ejus jure gaudentibus fieri non

LIBER II. 179
non ratò videmus. Scilicet minui, quod aliàs inde percipi posset, commodum. Quod manifestius cernitur in Marium usu, quorum fructus sunt Uniones, corallium, id genus cætera. Etiam minuitur in horas Marium hujusmodi abundantia, non aliter ac sive Metallî fodinarum ac lapicidinarum, sive Hortorum, quando fructus eorum auferuntur. Atq; non minus hoc nomine quam sive piscationis sive navigationis provectu, solenne habetur Mahumedanis (gentibus diffusissimis) Maria sua æstimare, quod videre est apud Pseudopphetam illum, ubi de Numine ait²³ sanctissimo;

وهو الذي سخر البحر
لتأكلوا منه لحما طرياً
وتستخرجوا منه حباة تلبسونها
²³ In Alcorano, Azorab. 16. in Cod. Arab. 26. in Latino.

ipse est qui in usum vestrum præparavit Mare, tum ut ex eo in cibum carnes sumatis recentes (ut piscatu utamini) tum ut ex eo extrahatis ornamenta quibus vestiamini. Ornamenta illa interpretatur præstantissimus Alcorani paraphrastes Mahumedes Ben Achmed per
اللولو والمرجان Corallium, & uniones.

180 MARE CLAVSYM.

nes, quæ verba etiam in ipso Alcarono alibi ²² pro primario Maris commo-
usurpantur. Unde item Corallii inda-
gandi venia in fœderibus Imperatoris
Turcarum interdum concessa, ut suprà
notatur. Etiam Plinius, de Maribus O-
rientalioribus maximè; *Parum*, inquit,

²³ Hist.

Nat. lib.

9. cap. 35

²³ fuerat in Gulas condi Maria nisi ma-
nibus, auribus, capite, toto corpore, à
fœminis juxta virisque gestarentur. At
vero etiam in Maribus Occidentalibus

margaritas & uniones reperiri sæpius
fatis scimus; & olim repertos crebrius
docet ille. Quin in Britannia (ita scri-
bit) parvos atque decolores nasci certum

est (id quod etiam nunc ignoratum est
nostratum nemini) quoniam Divus

Julius thoracem quem Veneri Genitri-
ci in templo ejus dicavit ex Britannia
Margaritis factum voluerit intelligi.

Imo Britanniam petiisse Cæsarem spe
margaritarum, multi prodiderunt, quod
testatur Suetonius ²⁴ Pretium ejusmodi

transitus in Britanniam, ipsorumq; sive
unionum sive concharum, è quibus illi
germinant, qualicumq; in mari frequen-

tiam minui posse ex promiscuo maris
usu, nemo non videt. Vbinam igitur in-
exhausta commodorum maris ejusmodi

abun-

LIBER I.

181

abundantia, quæ deterior fieri nequit?
Et similis sanè ratio qualiscunque piscat-

tionis. Sed ea de re quid multa? Non-
ne ad ravim usq; passim apud Juriscon-
sultos, maximè Imperii Romano-Ger-

manici, hodie inculcatum esse com-
perimus, atq; olim florente Romano-
rum Imperio millies dictum, *Cæsarem*

²⁵ esse Mundi, seu totius Orbis Domi-
num? Pro Romanorum more, Ovi-
dius ²⁶,

Gentibus est aliis tellus data limite certo:
Romana spatium est Urbis & Orbis
idem.

Mare (puto) non est magis inexhaustum,
quàm orbis totus. Magnitudine, abun-

dantiâ huic illud, ut pars Toti, plurimùm
cedit. Non igitur ex hac causâ impu-

gandum Maris dominium; nisi & non
solum effatum illud de universo Cæsa-

ris dominio minifestò falsum (ut opor-
tet) sed etiam ipsi naturali rationi ad-

versum ob orbis magnitudinē & abun-
dantiâ pariter asseramus. Rectius igitur
ii, qui ut Mundi seu Telluris domi-

²⁵ L. 9. ff.

tit. ad

legē Rho-

diam, etc.

²⁶ Fasto.

ru lib. 2.

²⁷ To. Gri-

phiander

de Turis-

diâione

Insule

cap. 14. §.

65. &c.

182 MARE CLAVSVM.

gustū, ubi se Mundi Dominum, sed Legem (ut vulgo intelligitur) Maris appellat dominam; quod non aliud (si detur responsum ejus²⁹ ita intelligendum esse) significat, quàm ita in Rebus Nauticis obtinere leges Rhodias, ubi Romanis non adversarentur, ut suis scriptis non omnino contra easdem (utrunque utrunque Moderator ipse & dominus) dijudicare vellet. Neque aliter ferè Alciatus³⁰, alii viri doctissimi illud interpretantur. Sed de responso illo Antonini, plura mox³¹. Adeo ut non minus aut angustius Romanorum Imperium in decantatissimo illo, de universali dominio, pronunciato esse intelligerent veteres, quàm inter eos Petronius Arbitr³²; ubi hisce rem explicat;

Orbem jam totum victor Romanus habebat;

Quà Mare, quàm Terra, quàm sidus currit utrumque.

Et vetus Inscriptio³³ de Octavio Augusto, ORBE MARI ET TERRA PACATO, JANO CLVSO, &c. quemadmodum item historici³⁴ Ianum Quirinum Terra Marique pacata ter clusit. Tam Maria quam Tel-

²⁹ L. de precatio
9. ff. ad legem
Rhodiam.

³⁰ Disp. Etionum
lib. 2. c. 5.
³¹ Infr. a cap. 25.

³² In Satyrico.

³³ Emendat. apud Gruterum
p. 149. 4.
³⁴ Suetonius in Octavio
cap. 22.

LIBER I. 183

lurem amplissimā ditionis Romanæ magnitudine contineri (quod & superius ostensum est fufius) volebant.

C A P. XXIII.

Testimonium, quæ Scriptoribus aliud agentibus excidere & in Marii dominium afferri solent, respondetur.

REstat, ut adversas heic Scriptorum sententias superius exhibitas, quæ auctoritatem in se ferant, expendamus. Quod ad illa Plauti & Phœnicidis poetarum attinet, joculariter quidem agere Trachalionem servum nequam cum Gripo piscatore, apud Plautum liquet. Generatim commune esse omnium ait Mare, quod tam nondum occupatum significat, quàm necessàrio & naturaliter commune. Et quàm hoc, illud potius eo in loco. Quin communem seu nondum occupatam piscationem esse, intelligi potest; id est, populi sive Romani sive Græcorum cujusque; (nam utrique, ut ex superioribus liquet, dominium erat alicujus Maris ante Plauti tempora) dominium ejusmodi fuisse, ut pro suo libitu quidem Mari suo uti possent; præternavigantes & si quæ fuerint, commerciorum in eo incommoda impediendo arcendoque. Piscatione tamen

men nemini haftenus eos ita eo in æ-
quore (de quo verba fiunt apud Plau-
tum & Phœnicidem) interdixisse, quin
communis ea sive ciyibus sive vicinis
maneret, velut agri compascui usus; cu-
jus tamen revera possit esse dominus
singularis cetera sibi commoda perci-
piens, quod passim evenit. Sed & post-
modum etiam, maximè in Imperio O-
rientali, seu apud Græcos, piscationis
Marinæ privatum jus in patrimonium
tam privatorum quàm Principis trans-
isse, ex suprâ ostensis est manifestum.
Adeo ut hujusmodi dictorum vis in pri-
vatum Maris dominium adducta, eva-
nescat citò omnis. Quod verò ex Ovi-
dio habetur; *Quid prohibetis aquarum?* &c.
(quo hæc in re disputandâ usitatus ferè
nihil est) id non tam cõmunione aqua-
rum assertio est, quàm vehemens & hy-
perbolica rusticæ turbæ Lyciorum in-
humanitatis increpatio. Haustum si-
tiens & fessâ petiit Latona; idque ex
lacu. Negant barbari. Increpat eos me-
ritissimò illa. Sed non aliud facit hæc
vehementer, quàm Ampeliscæ apud
Plautum placidè, Sceparnioni servo
aquam neganti;

¹ In Ru-
dente
act. 2.

Cur

*Cur tu (inquit Ampeliscæ) aquam gra-
vare amabò, quam hostis hosti
commodat?*

Quicquid enim sine detrimento posses-
soris commodari, communicari pote-
rit, id ut etiam ignoto poscenti seu pe-
regrino tribuatur, exigitur sæpe ex of-
ficio humanitatis. Hostis enim ibi pere-
grinus est, ut priscis ² non raro: Quod ³ *Festus in*
etiam ex Sceparnionis quæstione, quâ *verb. Ho-*
puellam ludificatur, dignoscitur. *stin & Ci-*
cero de

*Cur tu, ait ille, operam gravare mihi,
quam civis civi commodat?* *effic. lib. 1*

Civem peregrino opponit. Ex eodem
humanitatis officio manant illa, Non
prohibere aquâ profluente, pati ab igne
ignem capere, lumen de lumine accen-
dere, ejusmodi alia, quæ accipienti uti-
lia, danti seu permittenti non molesta.
Atque hoc morum duntaxat præcepto,
quod Charitatis est, nituntur tam Lato-
næ quàm Ampeliscæ postulata. Domi-
nium aquarum privatum non negant.
Non Latona lacus; (cujus privatum do-
minium esse fatentur omnes) non pu-
tei, unde aquam Veneris sacerdoti po-
scebat, Ampeliscæ. Etiam de lacu me-
diocris aquæ, Latonæ illa verba sunt.
Ovidius ibi;

Forte,

*Fortè lacum mediocris aqua prospexit
in imis*

Vallibus. —

Et postquam se in publica munera venisse dixerat, subjungit;

Qua tamen ut desis, supplex peto. —

Non magis quid ibi reluctatur Aquarum dominio quam rerum quaruncunque, ad quas spectare possit illud Ennii

Nihilo minus ipsi lucet, quum illi accenderit.

Atque hominum communia videntur quæ sunt ejusdem generis omnia, ut monet Cicero. Quæ tamen communio dominio, quod dispicimus, non omnino derogat; nisi amicitia (qua omnia Philosophis communia dicitur) Charitatis, liberalitatis jura, Dominio privato adversari quis temerè dixerit. Neque magis contrà facit quod è Virgilio affertur. Quid hoc est? *Cunctis parere undam*; dixit Virgilius, seu apud eum Ilioneus, de Mari Tyrreno locutus. Ergo unda non potest omnibus unquam jure non paterè. Argumentum satis futile. Nulla tellus fuit in primariam distributionem non veniens quæ antè occupationem particularem cunctis non pateret. Quin non jure apud

apud Virgilium, sed officium humanitatis tantummodò à Latino Rege petitur. Etiam & compensatio promittitur.

*Non erimus (inquit) regno indecores,
nec vestra feretur*

*Fama levis, tantique abolefcet gratia
facti.*

Beneficium igitur ex indultu Principis accipiendum erat, agnoscendumque; non ex Naturæ omnibus communi jure exigendum, juxta Poëtæ mentem. Etiam interdum pro ipso aquæ usu vêtigal seu pensionem præstari passim scimus. Quin apud Batavos habetur jus *Gruta* dictû in tractu Delphensi; quod penes comites Plumarios semper extitit (*Pluym-graben* vocitant) quo cottores Cerevisarii pro usu aquæ centesimam (ut memorat Hadrianus Junius ³) illis persolvunt. Ejusmodi sunt alia obvia. Quod demùm occurrit apud Magistros Hierosolymitanos de Alexandro, id tantum evincit existimasse eos Alexandrum Maris dominium natum non fuisse. Non jure potuisse nancisci, neutiquam ajunt; nec sanè nisi suo, in Mari Magno seu Phœnicio, juri (de quo supra ex eorum scitis jam diximus)

³In Historia Ba-
tavi. c. 19.

diximus) renunciarent, sine incogitantia crassa id dicere quiverunt. Et quicquid illi de Alexandro Hierosolymitani obiter; certè Flavius Josephus ipse Judæus & Jurisconsultus apud Ebræos suæ ævi (si ipsi fides) celeberrimus, appellat Vespasianum Cæsarem διαβόλιον * καὶ ἡσυχίας καὶ ἡμετέρας, Dominum tam Maris quàm Telluris. Atque affectasse regnum tam Maris quàm Telluris Alexandrum ait Julianus¹: Quod & in deliberationem venit in Senecæ Suasoriis². Sed hæc omnia ex Scriptoribus aliis agentibus, quod & animadvertendum est. De Jurisconsultorū igitur, quæ relatantur, sententiis postremo videamus.

CAP. XXIV.

Ad Objectionem ex Jurisconsultis Veteribus de promptam Responsio.

Iurisconsultorum, qui adversi, sunt veteres alii, alii recentiores. Si Veterum quantacunque introspiciamus testimonia, hoc solum ex illis de Maris communione eliciendum est; existimasse quidem nonnullos, magni nominis viros, Mare ex Jure Naturali & Gentium esse omnium hominum semper & necessario commune; quod tamē

men dum plurimorum seculorum, gentium plurimarum Mores & Jura, sive Civilia sive Interveniencia, diligenter circumspicimus, omnino aliter se habere apertissime comperitur. Nam id satis superque in jam ostensis comprobavimus. Idque non solum ex Historicis classicis (quorum, in Populorum moribus, maximè publicis, indagandis aliisque ad ipsa Jura spectantibus, sapissime usus est maximus¹), verum etiam ex ipsis Fœderibus seu Jure plurium Gentium Interveniencie, etiam & Jurisconsultis aliis non minoris nominis, Principalibusque in Imperio Constantinopolitano edictis, præter alia non pauca, unde quid ex Jure Naturali permissivo sit hæc in re statuendum facile quis possit edificare. Etiam & ex Jure Naturali seu Gentium licere voluere veterum aliquot² in alienâ sylvâ vel agro venari & aucupari, atque in stagno alieno vel lacu, nedum flumine, piscari, ni dominus præoccupans interdiceret. Hæc, inquit Cujacius³, Romani prudentes, qui jus Gentium proprius subsequuti sunt, ita censuerunt. Mores tamen ubique passim jus Gentium subegerunt, adeo ut ne in flumine quidem publico piscari,

¹ Vide Gasspar Klockius lib. de Contributionibus cap. 20. §. 463. & segg.
² L. 3. ff. de acquir. rer. dom.
³ Instit. de rer. div. ff. de injuria l. injuria r. 13. ff. de injuria l. 5. ult. r. 5. ult. ³ Observ. lib. 4. c. 2.

Ad lib. 5 Feud. tit. de Regal. Guid. Panciroli. variat. l. utriusq. iuris lib. 3. c. 31. l. 17. ff. de V. S. 7 Cusac. ad l. 5. de Feud. al. l. 4. §. 6. ff. tit. de Censibus. 2 Vido Sebastiani Medicem tract. de venatione. & c. Edit. & consuetud. de Aquis & Forestis Galliarum collect. per Sancti Hyoniam.

piscari, neque in agris liberè venari aut aucupari liceat. Atque idem alibi 3; Vsurpatione tantum defendi potest piscus, qui sibi vendicat piscarias, ut privati, contra jus Gentium. Cum tamen Piscationum redditus, Legibus in Feudalibus, inter Regalia numerentur; quod & viri docti inter Vectigalia vetera Fisci Romani 5 censent, ipsum Ulpianum testem adhibentes. Nam is inter publica vectigalia habet vectigalia piscariorum 6, quemadmodum legendum volunt nonnulli. Aliis potius piscariorum 7 substituentibus pro locis unde effoditur Pix. Certè in censibus ipse etiam Ulpianus 8 habet lacus piscatorios. Utcunque verò, Mores gentium recentiores vetustius illud liberè piscandi & venandi aucupandique jus, sive Naturale (quod vocabant) sive Gentium, subegere; Quod scimus satis ex Vivariorum, quæ vocant Forestas & de Wildt bafne seu Bannum ferinum, Fluminumque diversimodè se habent passim 9 jure. Et absquè interdicto Domini præoccupante, libertas illa verus multis

Anaraam. Gaill Practic. Observat. lib. 2. 67. Matthæo Stephani de Iurisdictione lib. 2. part. 1. cap. 7. §. 432; ejusmodi alios, de venationis Jure in imperio Romano Germanico, &c.

multis abhinc seculis ex more receptissimo sublata est. Quod iidem dicendum de Mari; quicquid sive Veteres illi, sive eorum sequaces in adversum scriptitaverint. Etiam in Orientali imperio jus illud verus de communione necessarii Maris non sine injustitiâ obtensum esse, disertè (ut monstravimus) pronunciavit in edicto Leo Imperator. Unde malè sanè Michaël Attaliates, & si quis alius Orientis Juris-consultus Leone posterior, dominio ejus privato est reluctatus. Nec melius sanè vir magnus, qui contra juris rationem illud Leonem mutasse scribit. Et in primis cavendum est heic illud, quod nonnulli de præstantissimis illis Justiniani libris, qui corpus veteris Juris conficiunt, aut sunt asserere; Jus 12 illis præscriptum libris non civitatis tantum esse sed & Gentium & Naturæ; & aptatum sic belli lib. 1. cap. 3. esse ad Naturam universum, ut Imperio extincto ipsum jus diu sepultū, surrexerit tamen & in omnes se effuderit gentes humanas. Ergo & Principibus stare; esse est privatis conditum. à Justiniano. Quasi jus Naturale & Gentium ex illis duntaxat libris esset hauriendum. Nam ut mittam non solum quàm plurimas in

10 Alber. Gentili de Jure Gentium & Naturæ.

11 Greg. in ipso Imperio Romano-Germanico
 Lope & in alibique passim sanctiones moreq; in-
 Alphon. ductos, mirum in modum non pau-
 3. tit. 4. ca quæ in illis habentur libris mutasse
 1.6. Alde- verum & occurrere, principes aliquot
 Reg. (on- tam Hispaniæ ²¹ quam Galliarum
 fit. in ru- omnimodum eorum olim usum foro
 bric. tit. interdum prohibuisse; nonnulla sane
 Delas sunt in ipso jure Gentium Europæarum
 leyes. (quibus recepti sunt idque meritissimo
 12 Chop- tum in Scholas tum in forum libri illi
 pinus de quæ singularia regnorum jura permisce-
 lib. 2. tit. rint) jure inquam earum Communi, seu
 15. §. 5. & Bodin. de Interveniēte, quæ non omnino jure
 Republic. nituntur Justiniano, sed ex moribus
 lib. 1. c. 8. ei planè adversis, justitiæ tamen ad truci-
 & vide tinam satis exactis, sunt orta. Capti in
 Guil. bello non sunt servi, nec jura Captivi-
 Burlaum tatis aut postliminii quoad personas
 in proam. hominum omnino in usu, quæ tamen
 ad Comm. titulum occupant in Digestis. Naufragio
 in Arist. naves expulsæ ad litus, aut ad do-
 Physica. minos pristinos pertinent ex Jure Justi-
 13 Boerius niano ²⁴ (in Imperio Romano Ger-
 Deci. 178 manico ²⁵ etiam firmato) aut ut dere-
 Alvarus lista seu vacantia, ad repertoress; nec
 Velasco. filius
 Consult. 10m. 1. 30
 Francisc. Suarez de Legibus lib. 2. cap. 20. ²⁴ C. tit. de Naufragio
 & l. 1. & 3. ff. De Incendio. & l. 21. §. 1. ff. tit. de acqui-
 vel amitt. possessione. ²⁵ Frederic. 2. in C. de Furtis. c. Na-
 vigia. & Constit. Caroli V. de Indiciis Capitalibus. cap. 118.

fiscus sese interponit; cum tamen, ex ¹⁶ Ber-
 Gentium non paucarum jure, ipsi vi-
 trand. cinisque interveniente, sæpius pro con-
 Argen- suetudinis varietate fisco eas applicatas
 traus in esse sit certissimum. Veluti apud An-
 Brit. art. glos, Aremoricos ¹⁶, Siculos ¹⁷, Italiæ ¹⁸ §. 5.
 45. litorum accolæ aliquot ¹⁹, alios. Et ta-
 17 Chop- meti de re tam luctuosa compendium
 pinus de sectari crudele nonnullis ¹⁹, uti & Im-
 Domanio peratori, sive Constantino sive Anto-
 lib. 1. tit. nino, qui de eâ re legem tulit, existi-
 15. §. 10- matur; etiam &, præter Interdictum
 18 Luc. de Penna
 ad C. tit. Concilii Lateranensis ²⁰, Bulla Cæne
 de Nau- Domini quotannis fulmine excommu-
 frag. nicationis Pontificiæ eos ferit, qui nau-
 Matth. de fragorum bona sibi rapiunt ²¹ quocun-
 Afflict. que in Mari & qualicunque obtento ju-
 in conf. re; attamen fisci juris hac in re origo
 Neapolit. ex seculis barbaris natum non est, sed
 lib. 1. con- vetustissimis Rhodiorum legibus mari-
 59. timis (quæ, florentibus Græcorum re-
 vide Gar- bus, in usu) id primum manavit, ut in-
 sian Ma- fra ostenditur, atque inde à compluri-
 strillum bus principibus est receptum. Et cum
 de Magi- Legatus Cæsaris (quod ait Bodinus) co-
 stratibus lib. 3. cap. 10. §. 3.
 10. §. 3. ram

I
¹⁹ Andr. Gail Practic. Observat. lib. 1. cap. 18. Bodin. de
 Repub. lib. 1. cap. 10. Stat. Romæ Urbis lib. 3. cap. 85.
²⁰ Sub Alex. 3. c. Excommunicationi. extr. tit. de Ra-
 ptoribus. ²¹ Bartholomæus Vgolinus de Censuris Pontifici
 reservatis part. 2. cap. 4.

ram Henrico II. Francorum rege questus esset duas Navēs ad litus ejectas. Et ab Iordane Ursino (Principis nomine) captas esse, easque restitui postularet. Annas Mommorensis Magister equitum respondit, ea quæ ad litus fuissent ejecta, gentium omnium jure, ad Principes qui litoribus imperarunt pertinere. Ita jus invaluit, ut ne Andreas quidem Dorica questus sit de Navibus in litus Celticum ejectis & à præfecto classis Gallis direptis. Sic ille. Balenæ etiam aliique pisces grandiores in litus ejecti non occupantur, sed jure apud Anglos, Lusitanos²², alios, receptissimum, sed aut fisci sunt aut eorum quibus Princeps (quod idem est) jus ejusmodi indulserit. Alia possent adduci, quibus satis constet jus Gentium & Naturale non omne ex sententiis seu scitis in Corpore Justiniano occurrentibus eruendum. Ad eoque nec quod de Maris communione ibi interferitur, vim receptorum Gentium seculorumque tot morum aliquatenus minuere. Quin observandum est, commune in illis dici mare, ut aer, ut feræ sunt communes. Quasi verò non ipse aer conterminus in privatum dominium, ut occupatum flumen, transeat,

²² Georg.
de Cabedo
Decis.
Lusitan.
part. 2.
48.

eat, & feræ captæ. Etiam litorum & portuum communio ferè apud veteres illos conjungitur, ut non dissimilis, eum eâ quam docent Maris. Quasi vero ex vestigialibus & Portoriis, quarum tum in litoribus & portubus²³ Imperii Romani tum in libris²⁴ Justinianeis satis sunt (ut passim alibi) frequentia, ipsa portuum & litorum dominii quæ sive populi illa Romani, sive, quod idem heic est, Principis erant, ratio non manifestò eliciatur, secundum id quod supra etiam ex Celfo²⁵ expressum habetur. Nam quemadmodum pro ædibus in solo reipublicæ seu publico extructis pensio²⁶ soluta, quod solarium à Solo & Græcis Jureconsultis inde *Σολαγίον* dictum, ipsam rempublicam seu Principem Soli dominum fuisse satis erat argumento, ita sanè & Portorium pro Portuum usu præstitum horum fuisse dominium non dispar comprobabat. Et portus ipsi pro Continentis parte etiam rectè habentur, quod alibi²⁷ occurrit. Quin & Hellepontum ita suum fecit ipse Justinianus, ut liber portuum ipsiusve maris usus negotiatoribus navicularisque, ut etiam

²³ Cicero
Orat. pro
lege Manilia.
²⁴ Symmachus lib.
5. Epist.
62. & 65
Tacitus
Annal.
lib. 15. a
lii obiter.
²⁵ Tit. de
Publicanis. in ff.
& tit. de
Vestigialibus.
lib. 9. in C.
²⁶ Cap.
14.
²⁷ L. 1.
C. tit. de
diversis
prædiis.
& l. 5. ff.
tit. de O-
peribus
publicis.
§. 1.
²⁸ Eclog.
Basilic.
lib. 58.
pag. 488.
ut etiam
simili no-
mine in l. 15. ff. tit. Qui potior in Pignore. 28 L. 15. Casar.

riisque, sine pretio nimis gravi, ab eo non permitteretur, si fides Procopio³⁹, qui res ejus contexuit, coartaneo. Nec Maris dominium à Telluris populorúmve dominio discrepare existimá- runt qui Frederici II Augusti Epita- phio ante quadringentos ferme annos inscripserunt³⁹,

30 Geor-
gins
Gualthe-
rus in
Tabulis
Antiq.
Sicilia
&c. pag.
93.

*Qui Mare, qui Terras, populos & re-
gna subegit;*

Scilicet in Basilica Panormitana, ubi ta-
men, quemadmodum in Imperio Ro-
mano-Germanico reliquo, tunc flo-
ruit jus Cæsareum. Summa est, Jure-
consultos illos veteres non solum quæ
receptissimis Gentium per omnia fere
secula moribus, sed etiam quæ invicem
sibi satis adversantur, hac de re oscitan-
ter tradere; maximè dum Mari ipsi
ipsum litus adeoque portus velut com-
munione non disparis conjungunt.
Unde tam ex ipsorum inconsiderantiâ,
quàm ex aliorum auctoritate pariter
refelluntur.

CAP.

*De Responso Antonini Augusti, Se Dominum
esse Mundi, Legem autem (ut vulgo veri-
tur) Maris, in L. Deprecatio, ff. tit. de Legi-
Rhodia. Verus ejusdem responsi sensus &
nova versio, sed genuina. In eo nihil
comperiri quod Maris Dominio
omnino refragetur.*

Quoniam verò inter ea, quæ, ex Ju-
reconsultis priscis, contra Maris
Dominium solent depromi, locum ha-
berat adeò primarium, Antonini Augusti
ad Eudæmonem responsum illud ali-
quoties suprâ memoratum; ideò visum
est seorsim de eo agere atque genui-
num ejusce sensum perscrutari, quem
hactenus tum omnino fugisse interpre-
tum turbam, tum nullatenus Maris do-
minio reluctari, quicumque diligentius
rem totam intropexerit, persuasissi-
mum sibi opinor habebit. Libello sup-
plice Eudæmon naufragus ab Impera-
tore petierat, ut Bona Naufragii sui à
Publicanis direpta sibi restituerentur.
Verba sunt, ex Volusio Martiano⁴ ab¹ L. 9.
intimis Imperatori consiliis; Κόλας Βα-
σιλεὺς Ἀντωνίους ναυφράγιον ποιήσας, ἐν ἡμέ-
ρῃ Ἰουλίῳ, διηγεῖσθαι τὰ ἐκ τῆς Ῥωδίας.
ἡ δὲ Κυκλάδος γῆτος οἰκόντων. Domine
I 3 Impe-

Imperator Antonine; Naufragium in Italia (sed de ea lectione statim plura) facientes, direpti sumus à Publicanis Cyclades in insulas habitantibus. Respondit tunc ab Imperatore, huiusmodi plerunque, in libris vulgatis, punctis distinctum. Εγὼ μὲν τὸ Κόσμος Κόσμος, ὁ δὲ νόμος τὸ Θελάσσης. τὰ νόμα τὸ Πόλις καὶ τὸ πᾶν τὸ νόμος, ὡς αὐτὸς τὸ πᾶν τὸ νόμος, ὡς αὐτὸς τὸ πᾶν τὸ νόμος. Quod verti solet; Ego quidem Mundi dominus, lex autem Maris. Lege id Rhodia qua de rebus nauticis praescripta est, iudicetur quatenus ei nulla nostrarum legum adversatur. Hoc idem Divus quoque Augustus iudicavit. Nec de versione aut lectione Responsi controversia aliqua habita est, praeterquam in verbis illis ὁ δὲ νόμος τὸ Θελάσσης, quibus respondet lex autem Maris periodo clausum; ut plerunque sumitur, atque ut recepta translatione nos in Objectionibus superius¹ memoravimus. Eorum qui ita verti volunt, fuere non pauci qui ex adversativo δὲ, autem innui existimarunt, Imperatorem reliqui Terrarum Orbis dominum quidem se esse respondisse, non autem Maris; sed huius legem

² Cap. 2.

legem tantum, non hominum quenquam esse Dominum. Andreas Alciatus, Dum dicitur, inquit³, Ego quidem Mundi Dominus, Lex autem Maris; quidam Gallici Doctores existimabant propter adversativum, Maris imperium ad Imperatores non pertinuisse. Subjicit verò; quod sanè perridiculum est: tamen si Baldus⁴ & Iason⁵ hac ratione existimaverint Venetos Romano Imperio subditos non esse. Sensus autem huius legis est (scilicet, res maritimas lege Rhodia finiendas; ut paulò ante ipse explicat.) Nam cum Imperator sit Mundi Dominus, certè non terra tantum sed & Mare ipsius legibus parere debuerat, & ipse in eis leges statuere: cum tamen in Mari non lege propria iudicet, sed Rhodia, qua ab eo approbata est. Intellige ergo, dum dicitur, Ego Mundi Dominus, quia orbem terrarum ex lege mea rego. Lex autem, intellige Rhodia, Maris, quoniam ex ea ius in Mari redditur. Huic accedit quod particula hac δὲ, id est, autem, non ita adversatur, ut praecedentia semper excludat. Ideo etiam vertit Alciatus, Lex autem Maris, qua lege Rhodiorum nautica iudicetur, &c. Meritissimò sanè perridiculum appellat

I 4. eorum

³ Dispensationum lib. 2. cap. 5.

⁴ In rub. de rer. divis. l. ex hoc jure. ff. tit. de iustitia.

eorum sententiam qui hinc Maris imperium ad Imperatores non pertinuisse elici velint. Nam detur ita respondisse Imperatorem, ut vulgò vertitur. Sibine ideo negat Maris Dominium, quia Legem esse affirmat Maris Dominam? Nonne ipse interea Mundi (ita scilicet respondit) adeoque Legis ipsius Dominus & arbiter? Quod illi placuisse

6 L. 1. ff. de constitut. Princ. pum.

lex⁶ erat. Cujuscunque igitur rei Lex Domina esset, ipsius Imperatorem (cui suberat ipsa lex) dominum non fuisse dicere, adeo absurdum est ut nihil supra. Alii sensum verborum ad hunc modum reddunt. *Quamvis ego sum mundi Dominus & Imperator atq; ita legibus solutus, neque tenear ex precepto aliquo subditis respondere, adhuc tamen lex sit Domina & Regina Maris, id est, rebus quæ in mari acciderunt, imperet mari, cum pertineat ad res Nauticas, neque Fiscus præferatur cum subditorum damno, sed fisci & privati æqualitate debet tractari iustitia, & ideo respondere tenebitur Fiscus.* Ita Franciscus de Amaya⁷ in regio Granatensi senatu fisci Regii patronus. Domini Marini negationis ne vestigium quidem ita admittitur. Sunt etiam qui sensum esse

7 Obseruat. Iuris lib. 1. cap. 1. §. 76.

velint,

velint, ut Antoninus expressum dicat tam Maris legem quam Mundi dominum seipsum esse. *Ego quidem mundi dominus, lex autem sum etiam & Maris.* Sic Joannes Igneus. Atque alii aliquot⁸ hac propendunt. Quibus si assensum præbuerimus, etiam ipsum Maris dominium Imperatorem sibi satis tribuisse necesse est ut fateamur. Vir doctissimus autem Samuel Petitus Gal.⁸ *Forcatulus in Cupidine Iurisp. cap. 9. Mendolus, non negat, inquit, Antoninus se Maris dominum esse, ut non possit leges dicere iis, qui navigant; vides enim vel le jus dici Eudamoni & Publicanis qui in Cycladibus Insulis, ex lege Rhodia, neque item dicit se ita teneri hac lege Rhodia, ut non possit omnino Eudamoni succurrere aduersus hanc legem, si quid illi fiat injuria, sed vult Eudamoni iudicium reddi ex hac quidem lege, ita tamen ut Romanarum legum nulli aduersetur hac lex.* Ita interpretatur ille etiam si vulgata lectio retineatur; quæ ille potius rejiciendam vult, atque legis nomen ibi dispungendum. Scilicet id quod est ὁ δὲ νόμος ὁ ἀλάστος, Lex autem Maris depravatū esse ex ὁ δὲ νόμος ὁ ἀλάστος, ventus vero Maris. Quasi Imperator Mundi quidem se dominū dixisset,

sed ita ventorum nihilominus imperio
atque tempestatibus subesse Mare, ut
naufragia ne ipse quidem, etiam si do-
minus, præpedire quiret. Etiam & cos-
mographiam Deprecationis emendat
Petitus. Verba illa ἐν τῇ Ἰσουλᾷ, ex li-
brariorum incuria irrepsisse putat pro
ἐν τῇ Τηλιαῖ (supple θαλασσῇ) in mare Te-
lio seu Ægæo quod circa Telum insu-
lam. Quid hic monstri est, ait ille, eos
qui in Mari ad Italiam naufragium fe-
cerunt, à Publicanis qui Cycladibus
sunt insulis direptos fuisse? Quanam hæc
est cosmographia? Unde Publicani Cy-
cladum Insularum ad Italiam? Quod
appositissimè dictum. Nam manife-
stum videtur de Italiâ ibi mendum. Et
certissimum est Telon insulam, sive ex
Cycladibus sive Sporadibus unam, in
Mari Ægæo ita positam esse (id quod
ex Strabone ¹⁰, Plinio ¹¹, Stephano de
urbibus, scimus) ut sibi res optimè con-
stet, publicanos Cycladum naufragi in
Mari Telio bona invasisse, quod de Ma-
ri seu litore Italico dicere, à ratione ni-
mis est dissonum. Et fortè in recensio-
ne illa Marium apud Æthicum cosmo-
graphum priscum, Mare Ionicum &
Ægæum, Mare Lautades (quod pro
Leuca-

¹⁰ L. 10.¹¹ L. 4.

c. 12.

Leucadium depravatè legi putant viri
docti) *Mare Tilla*, ipsum Mare Telium,
etiam ex hac deprecatione, antequam
depravata est, sumtum, innuebatur no-
mine Tillæ. Atque de Responso illo &
libello supplice seu deprecatione Eu-
dæmonis, ad hunc ferè modum, quan-
tum ad rem quam tractamus, viri docti.
Ego verò cosmographiæ emendationi
libentissimè assensum præbeo. Sed le-
ctionem veterem receptamq; Respon-
si mutandam non existimo, exceptâ
duntaxat interpunctione. Punctorum
sæpissimè ratio nulla habita est in codi-
cibus priscis, neque usus ullus. Unde po-
steris subinde Syntaxis confusio. Per-
quam exigua autem eorum hæc muta-
tione (etiam & in libris editis ¹² sane
ipsa hæc sunt) sensus mihi redditur non
solum in deprecationis rem appositus
& manifestus, verum etiam tum som-
nio illo de Maris dominio Imperatori
ibi negato, tum commento de Mari-
no legis dominio expressim ibi tradito,
plane liberatus. Nec quod voluit Im-
perator satis affecutos esse hætenus in-
terpretes, in animum possum inducere.
Nam quid hoc ad rem? Ego sum
*Mundi Dominus quidem, lex autem
Maris.*

¹² Vide.
Alciat.
Disp. l. 2.
c. 5.

Maris domina. Si de lege generatim dicatur, certa lex aequè erat & Continentis domina. Etiam in Continentes ut in pelago, legis omnimodæ dominus ipse Cæsar. Atque ita sanè nihil ad deprecationem hactenus attinisset responsum. Si de lege Rhodia intelligas, eo sensu ut eam legem esse maris dominam vellet Imperator (quemadmodum Alcarius) quid illud est quod sequitur? lege Rhodia finiendam rem, quatenus Romanarum legum nulla adverteretur. Anne lex Rhodia simpliciter Maris domina, quæ nihilominus, etiam dum eo insignita est titulo, legibus Romanis est coercenda? Concoqui hæc nequeunt. Interpunge igitur, aut ad hunc modum: Εγὼ μὲν τὴν Κόσμον Κόβω. ὃ δὲ νόμος τῆς θαλάσσης. Τὸ δὲ νόμος τῆς Ῥωδίων κατέστω τὸ ναυτικόν, ἐν εἰς καὶ ἡς τῆς ἡμετέρας αὐτῆς νόμου ἐκείνου. Ego quidem Mundi dominus. Sed vero huiusmodi seu illa lex seu Mos est Maris. Lex Rhodia decernatur nautica, quatenus eidem nostrarum legum nulla aduersatur. Aut sic: Εγὼ μὲν τὴν Κόσμον Κόβω. ὃ δὲ νόμος τῆς θαλάσσης. Τὸ δὲ νόμος τῆς Ῥωδίων, &c. Ego quidem Mundi sum Dominus. Sed verò lex seu Mos illa Maris, ex lege Rhodiorum nautica, iudicetur

cetur seu decernatur quatenus, &c. Eudæmon Asiaticus, Nicomediâ Bithyniæ urbe oriundus, Mari in Telio (seu Ægæo quod circa Telum) naufragium passus conqueritur bona sua publicanos Cycladum invasisse, opem Augusti implorans, perinde ac si injuriâ summâ publicani ex ejus calamitate compendium sibi fecissent. Dominum eum salutat & Imperatorem. Responso autem Dominum se libenter agnoscit Imperator, adeoque dominum ut orbis Terrarum, etiam ipsius Mundi dominatu suo contineri ajat. Quo etiam innuit suum esse supplicibus, qui injuriâ afficerentur, succurrere. At verò, quod ad rem attinebat querelæ, seu deprecationem de Naufragii bonis à publicanis direptis, utrum injuriâ id factum esset à publicanis, id non satis constare. Quippe (si prior lectio nostra, seu interpunctio admittatur) generatim, inquit, & regulariter mos obtinet maritimus, seu lex Maris qua Naufragorum bona ad publicanos pertinent. Nam ita ὃ δὲ νόμος τῆς θαλάσσης, ille vera mos seu lex illa huiusmodi est Maris refertur ad rem à publicanis gestam, quæ in deprecatione breviter narrabatur. Quoniam

Quoniam verò mori seu legi huic maritimæ poterant esse, siue ex privilegio, siue ex bonorum qualitate, siue ex alia aliqua non minus, pro re nata, obtinente lege temperamenta aliquot, quorum ratione forsan aut publicanis esset, hæc in causa, bonis abstinendum, aut conquerenti ob temporalem aliquam exceptionem non agendum; ideo legibus Rhodiorum navalibus, rem tam succinctè nullique adjectis circumstantiis in libello expressam, rectè voluit decernendam; sed quatenus interea leges Romanæ non adversarentur. Neque multum discrepat sensus, si posterior admittatur interpunctio & versio. Mun-
di quidem sum Dominus, & ditione meâ tam Mare quam Tellus continetur. In utroque injuria affectis, ut jus exigit, libenter succurro. Sed verò quodnam sit hæc in causa jus maritimum, & an querenti fuerit succurrendum, decernatur ex Rhodiorum legibus quæ in mari, permittentibus nobis, obtinent, ubi nostris non reluctantur. Ad priorem autem sensum, quo lex maritima de Naufragorum bonis ac Jure Publicanorum (id est Fisci, cujus jus in eos translatum) asseritur, firmandum.

dum, haud parum facere mihi videtur, si constiterit ejusmodi legem seu morem tunc temporis obtinuisse. Quod interpretes heic admittere nō solent. Id certum quidem est, Jure Cæsareo (quod nunc libris in Justinianeis illud confusum habemus) Naufragii bona ¹³ dominis pristinis servari, adeoque & fiscum & publicanos inde arceri. Etiam & morem, quo fisco applicantur, velut à jure maxime alienum, tum in Romano Germanici Imperii sententiis receptis, tum in jure Pontificio damnari, quod superiore retigimus capite. Ceterum ¹⁴ ipso Antonini hujus Augusti avo (Antoninum Pium intellige; quem scribit Julius Capitolinus, in jure sanciendo usum fuisse Volusio Martiano Jurisconsulto, è cujus libris deprecatio & Responsum quod tractantur in Pandectas transcriptum est) legem seu morem de Naufragorum bonis fisco applicandis vim habuisse, non obscuris colligitur ex indiciiis. Omnia ferè quæ in Pandectis occurrunt de eis pristino domino servandis, è Paulo, Callistrato, Ulpiano, qui compluribus annis post Antoninum hunc floruerunt, desumpta esse ¹⁵ manifestum est. Nonnihil etiam ad ean-

¹³ L. 3.¹⁴ & 21. ff.¹⁵ tit. de ad-¹⁶ quir. &¹⁷ amittend.¹⁸ possess. l.¹⁹ 44. ff. de²⁰ adquir.²¹ rev. dom.²² l. 1. 3. &²³ segg. ff.²⁴ tit. de In-²⁵ cedio. l. 1.²⁶ C. de²⁷ Naufrag.²⁸ gii.²⁹³⁰³¹³²³³³⁴³⁵³⁶³⁷³⁸³⁹⁴⁰

17 L. 21. ad eandem rem è Prisco Javoleno ¹⁵,
 ff. tit. de
 acquir.
 & amitt.
 possess.
 §. 1.
 qui Antonino huic cœtaneus. Sed im-
 peravit Augustus hic annos xxii, & san-
 ctione, ut videret ex Javoleno, fiscalem
 hac in causa rigorem mitigavit. Unde
 facile evenire potuit, ut sub eodem &
 vis inesse potuerit legi seu mori qua-
 lem diximus, atque sub eodem potuerit
 sive abrogari, sive mitigari. Constitutio
 principalis, quæ, in Codice Justinia-
 neo ¹⁶, fiscum, hac in specie, nolit se in-
 terponere, ab Antonio Contio, Jure-
 consulto præstantissimo, Antonino Au-
 gusto ex auctoritate codicis veteris M. Si-
 tribuitur; tamen in editis Constantini
 nomen præfigatur. Verba sunt; Si quan-
 do Naufragio navis expulsa fuerit ad
 littus, vel si quando aliquam terram at-
 tigerit, ad dominos pertineat. Fiscus
 meus sese non interponat. Quod enim jus
 habet fiscus in aliena calamitate, ut de
 re tam luctuosa compendium sectetur?
 Etiam & sub Adriano, hujus, per ado-
 ptionem, patre, ejusmodi quid rescrip-
 tum esse docet Ulpianus. Licere uni-
 cuique (sic Ulpianus ¹⁷) naufragium
 ff. tit. de
 suum impunè colligere constat, idq; Im-
 perator Antoninus cum Divo patre suo
 rescripsit. Liquidissima sunt in hucce ve-
 stigia

¹⁶ L. 1.
 C. de Nau-
 fragiis.

¹⁷ L. 12.

ff. tit. de
 Incendio.

Rigia usus, sub id tempus juris, quale di-
 ximus, fiscalis; quod & contra vim re-
 scriptorum veterum, repullulare solitū
 esse certō scimus. Nam & sub Theodo-
 sio seniore in usu fuisse illud aliquo eli-
 citur ex Valgii, seu Victoris, naufragio
 apud D. Paulinū ¹⁸. Exempla etiam simi-
 lia sunt in Imperii Romano. Germanici
 litore ¹⁹. Alia adferri queunt, ubi tamen
 leges aliquot in contrarium latæ. Quin
 & Rhetores prisca, tam Græci quam La-
 tini, dum de forensium questionū stati-
 bus exempla adducunt, hanc ipsam le-
 gem seu morem de naufragio moribus
 aliis in Græcia ac Romano Imperio usi-
 tatis ac vetustis immiscēt, velut id quod
 erat receptissimum. Sopater & Syrianus
 in Hermogenem; Νόμος, τὸ δὲ πρὸς
 ῥῆμα λαφύρα & πρᾶγμ᾽ εἶναι, καὶ νόμος, τὰ
 ναυάγια τῶν πλάνων εἶναι. Λαφύρα, χερμῶνος
 ἡνομήσε, ἐπὶ τὰς λιμνὰς ἡνέχθη, & ἀμφι-
 σπῆσαι πρὸς αὐτῶν οἱ πλάνων & οἱ πρᾶγμ᾽.
 Εἰσὶν οὖν καὶ δὲ τῇ τῶν νόμων ἀναγνώσεως πρὸς
 χερμῶνος πλάνων ἡνέχθη, ἀλλὰ τὸ φύσει πρᾶγμ᾽
 τῶν πλάνων. Lex est, spolia qua reperiun-
 tur, ad Ducem exercitus attinere; lex itē,
 Naufragium esse Publicanorum. Mari
 procelloso, spolia in portum inferuntur.
 Controversia de eis oritur inter duces &
 publi-

¹⁸ Epist.

37. ad

Mica-

rium.

¹⁹ Chro-

nic. Al-

bert. Sta-

dēst. ann.

1112.

videfis

Frederic.

Linde-

brog. in

Glossario

pag. 1443

20 Eius

scilicet

pag. 107.

Venetie

1509.

et Artii
Rhetori-
ca scholi-
ca lib. 1.
pag. 46.
edit. Pa-
ris. 1599.

210 MARE CLAVSUM.

publicanos. Hac in specie non oportet le-
gum lectione frustra torqueri, sed ipsam
rerum naturam introspicere. Quæstio
scilicet est, spolia an naufragia jam di-
cenda hæc bona. Curius item Fortuna-
tianus ²¹; *Quæ est simplex definitio?*
Quum unam rem simpliciter definimus.
Vt, Naufragia ad Publicanos pertinent.
Cujusdam naufragi corpus cum orna-
mentis ad litus expulsum harena obru-
tum est. Id Publicani eruerunt. Rei
sunt sepulchri violati. Hic enim simpli-
citer quaritur, quid sit violare sepul-
chrum. Quin scripsisse deprecationem
illam & responsum Volusium Mæcia-
num, in *libris Publicorum ex lege Rhod-*
ia liquet. Id est, in recensione jurium
sive fiscalium sive Publicanorum, in qui-
bus etiam & Naufragii è fisco applican-
di sive Ius sive Mos. Quàm accommod-
dum est hisce, ut in responso illo Anto-
nini Augusti verba illa *ὁ νόμος τῆς*
Ῥωδῆος per *lex* verò illa *Maris* vertan-
tur, seu *Mos ille maritimus*, quem ad le-
ges Rhodias voluit ita ille exigi atque
decerni, ut interea, si quod rescriptum
aliave lex Romana adversaretur, ne
Rhodiæ quidem vim obtinerent. Et
qualisam tunc esset Adriani rescripti
(de

LIBER I.

211

(de quo Ulpianus in supra citatis) vis,
fortè non satis erat, sine accuratiore
examine ne jurisconsultis quidem, quo-
rum opera in responso usus est Antoni-
nus, exploratum. Sed, ut hanc rem de-
mum expediamus; sive vulgatam ver-
sionem, sive nostram quis malit; Domi-
nium Maris in responso illo negari aut
in eo quidquam vestigii, quod dominio
ejus refragetur, comperiri, nemo homi-
num puto, nisi rationi ipsi renuntiave-
rit, re tota ritè perpensa, existimabit.

C A P. XXVI.

Recentiorum Iuriconsultorum sententiis,
quæ adversantur, maxime Fernandi Vaf-
quii & Hugonis Grotii, respondetur.

Sive solutis ad hunc modum, sive me-
rito submotis Iuriconsultorum. Ve-
terum aliquot sententiis, quæ ad perpe-
tuam Maris communionem asseren-
dam solent adduci: difficile non est Re-
centiorum auctoritatem pariter relu-
ctantem diluere. Nam si turbam eo-
rum, satis quidem ingentem, qui sive ad
corpus Iustinianæum sive seorsim de
hac re scribentes à communione illâ
naturali nolunt recedendum, contem-
plemur; id planè eos facere deprehen-
demus, ut qui in Ulpiani seu cujuscunq;
id ge-

id genus alius magistri vetusti verba, quàm par est, fuerint addictiores. Nisi dicamus eorum nonnullos non tam jus ipsum hâc in re, quàm Juriscōsultorum, quâ traditæ sunt, opiniones explicâsse. Perinde ac si quis Astronomica Aristotelis, Thaletis sententiam Terram Mari, ut discum, innatare, Stoicorum hoc illam ut cingulum ambire, Veterum de immenso sub Æquatore calore, & quæ sunt ejusmodi alia à Posteritate, cui illuxit observationum experientia, rejecta damnataque ita explicaret; ut non tam rem ipsam disquirere, quàm Authoris, cujus vestigia premeret, personam (ut quid ille tantum sentiret doceatur) induere videretur. Sed ut radice succisâ arbor corrui, ita summorâ Veterum illorum autoritate, recentiorum cuncta ab ea tantum suffulta enervantur. Iam verò quod è Fernando Vasquio superius adducitur, rationibus nititur aut manifestò falsis aut ad rem non pertinentibus. Nam quid hoc est? *Mare ab origine Mundi* (sic ille) *ad hodiernum usque diem esse fuisseque semper in communi nulla ex parte immutatum, ut est notum.* Certè notissimum est eis, qui gentium seculorumq; mores receptos juraque

juraque introspexerint, id quod maxime est contrarium. Id est, Maria aliquotum in Principum tum in Privatorum dominium patrimoniumque, jure exploratissimo, transiisse; ut ex suprâ ostensis luculenter comprobatur. At verò & Præscriptionem cessare inter invicem exteros, neq; in jure Gentium, sed Civili tantum, locū vult habere; adeo ut inter eos, qui Civili, quod præscriptionem admittit, juri communiter non subsunt (veluti inter Principes binos supremos) præscriptio juxta ejus sententiam vim fortiatur nullam. Quo, quid absurdius dici, ne cogitari quidem potest. Omnia ferè Juris Gentium Intervenientis capita ex Præscriptione seu inveteratâ consuetudine, annofo utentium consensu stabilita, pendunt. Ut taceamus de Principibus, quorum territoria olim Romano suberant imperio, postea non Armis solum sed & Præscriptione (quæ in Jura Gentium passim admittitur) sui juris factis. Undenam sit ut Servi jam non fiant, qui apud Christianos in bello capti, nisi quia ante secula aliquot Christianæ fraternitatis causâ jus illud exolescere cepit, & Præscriptione inter Gentes est firmata? Unde

¹ Illustrium contro-
vers. l. 1.
c. 51. §.
23. unde
Hugo
Grotius
in Mari
Libero
cap. 7.

² Suarez
de Legi-
bus lib. 2.
cap. 20.

Unde redemptionis Captorum pretia alia Principibus, alia capientibus solvenda? Scilicet ut ubi decem millia aureorum non exceſſerit pretium, capienti; ubi exceſſerit, Principi ſit ſolvendum. Quia, inquit Nicolaus Boërius in Decisionibus Burdegalenſibus, si excedit, ut est quando quis cepit unum Ducem aut Comitem vel alium Principem aut Baronem, tunc est Principis, & ita ſervatur in regno Francia, & Anglia, & Hispania. Temporis præſcriptione ſervatum eſt inter Principes; ideo & in jus tranſiit. Et præſcriptionis ſanè titulum proſus inter Principes negare, eſt ipſa Jura Gentium intervenientia planè tollere. Quæ habet Vaſqui cætera de Charitate & de inexhauſtâ Mariſ abundantia (unde diſcrimen facit inter Flumina & Maria) atque id genus aliis, ad domini rationem non omnino attrinent; de quo antè ſatis monitum eſt. Ad alterum illum devenimus, Virum ingentis eruditionis; & rerum humanarum divinarumque ſcientiſſimum, Hugonem Grotium; cujus nomen paſſim in ore hominum arripitur ut naturali & perpetuæ Mariſ communioni mirè patrocinantis. Rem illam tractavit ille libris

Decisione 178.
num. 4.

libris in binis; *Mari Libero*, & in opere illo eximio *De Jure Belli & Pacis*. Quod ad Mare Liberum attinet, in Luſitanos de commerciis per apertum Mare Atlanticum & Auſtrale Indicanis conſcriptum; habet quidem in eo, quæ Jurisconſulti veteres de Mariſ communionem. Eos etiam in partes, ad ampliandâ patriæ commoda diſputans, trahit; adeoq; nec domini privati capax Mare eſſe probare nititur. Sed hoc argumentum eſt ei aliis ita prudenter circumvallatum, ut hoc utcumque ſive ſuadente ſive corruente, cætera rem, quæ præ manibus habuit, ſuſtinerent. In titulum inſuper (quem obtendunt Luſitani) Inventionis, Occupationis, item eum qui eſt Donationis Pontificiæ, diſputat. Ecceſſe à communionem illâ naturali & perpetuâ, quam mordicus tenere volunt Jurisconſulti Cæſarei quamplures, ipſæque firmare in rem ſuam nixus eſt, aut interdum recedere videtur aut ægrè ſuſtineri poſſe fateri. Nam de Mariſ apud veteres Romanos incluſis; *Mariſ*, inquit, natura hoc differt à littore, quod Mare niſi exigua ſui parte nec madificari facile nec includi poteſt; & ut poſſet, hoc ipſum tamen vix contineret

⁴ Mari Libero cap. 5.

geret sine usus promiscui impedimento. Si quid tamen exiguum ita occupari potest, id occupanti conceditur. Partis exiguae & maioris discrimen in dominio privato statuendo locum (puto) non habet. Sed & diverticulum Maris discretis verbis excipit. Et paulò post; Non de Mari interiori hic agimus, quod terris undique infusum alicubi etiam fluminis latitudinem non excedit, de quo tamen constat locutos Romanos Iurisconsultos, cum nobiles illas adversus privatam avaritiam sententias ediderunt. De Oceano quaritur, quem immensum, infinitum, rerum parentem calo conterminum antiquitas vocat. Et dein, In hoc Oceano non de sinu aut freto, nec de omni quidem eo, quod de litore conspici potest, controversia est. Inferius etiam adiungendum est, eorum qui dissentiunt auctoritatem huic questioni (de Prescriptione loquitur) non posse accommodari. Illi enim de Mediterraneo loquuntur, nos de Oceano. Illi de sinu, nos de immenso Mari, quae in ratione Occupationis plurimum differunt. Et sanè ut occuparetur totus Oceanus, nemo existimare potest non esse difficillimum. Si tamen occuparetur, ut fretum aut sinus, ut totus

5 Cap. 7.

ut totus Orbis veteribus occupari à Principibus dictus est, æquè etiam in dominium occupantis posset transire. Utcumque fuerint etiam alii⁶ qui expressim Maria interiora ac vicina ab aperto pelago seu diffusiore Oceano, heic ex ipso jure itidem distinguant. Sed nec prætereundum est, eos in quorum gratiam libellum istum conscripsit Hugo Grotius, id est, Ordines Hollandiæ suæ fœderatos, non illibenter, seu potius (ut videtur) secundum ipsorum vota, audiisse de Maris communione atque libero in eo ex jure Naturali seu Gentium piscatu sententiam (inprimis quæ Grotii erat) à Legato Jacobi Regis Magnæ Britanniæ, publicè in Hollandiâ habita oratione, damnatam; alioque, ne similem tuerentur, graviter ex ejus infortunio monitos. Cujus rei Grotius ipse testis est. Pro navigatione, scribit ille⁷, Indicana, pro servanda apud nos pannorum politura laborari quantum alius quisquam. Pro libero vero piscatu in Oceano tantum, ut Carletonus Regis Britanniarum legatus, cum ab inimicis meis incitatus esset ut contra me jam captum (carceri tradidi. pag. 257.

⁶ Io. Gryphander, de Insulis cap. 25. §. 52.

⁷ In Apologetico eorum quæ Hollandia præfuerunt ante munitionem 1618.

pag. 387. edit. Heidelberg. cap. 19.

K

traditus est rebus Barneveltianis immi-
sius) aliquid publicè diceret, nihil quod
diceret aliud invenerit, quam me prin-
cipium fecisse sermonum de ea libertate
ut quæ & jure Gentium & omnem me-
moriâ excedente usu niteretur; cum
tamen à me in eo argumento nihil di-
ctum scriptumve fuerit diversum ab
iis, quæ anno MDCX federatorum Pro-
cerum legati in Britannia defenderant;
atque antehac majores nostri, etiam an-
te secula aliquot. Et tamen ajebat is Le-
gatus Mei infortunii exemplo terreri a-
lios debere, ne eam sententiam tueren-
tur. Verum quidem est licentiam in
reos effundendi quicquid potentiori-
bus placuerit, usurpari solere. Sed dicta
hæc fuere non tam in Hugonem Gro-
tium, quam in ipsum (quod perperam
obtenditur) communionis Marinxus
Naturale: cui expressius & simplicius
multi, quam ipse, patrocinantur; tam
doctè & ingeniosè, nemo. Nec, quan-
tum scimus, ut res se tunc habuere, dis-
plicuit Legati oratio Hollandiæ pro-
ceribus. In libris autem de Jure Belli &
Pacis⁸, positâ quidem originis privati
Dominii ratione in eo quod est, Loca
privatim assignata univerforum com-
modis

⁸ De Jure
Bellii &
Pacis lib.
2. cap. 2.
§. 2. & 3.

modis non sufficere, propter Maris ma-
gnitudinem & abundantiam inexhau-
stâ quæ sufficiat omnibus, in proprium
id jus abire non posse concludit. Alia
item adjicit de interminata Maris natu-
ra; de quibus utrisque satis est dictum
superius. Sed tandem receptis populo-
rum moribus se dedit, & de Maris pro-
prietate seu dominio privato, ut re ex-
tra controversiam interdum conceden-
da, non semel loquitur. Terra, inquit⁹, ⁹ Ibidem.
& Flumina, & si qua pars Maris in pro- §. 13.
prietatem alicujus populi venit, patere
debet his qui transitu opus habent ad ju-
stas causas. Postea etiam de ¹⁰ Flumi- ¹⁰ Ibid.
num proprietate verba faciens; Ad hoc cap. 3. §. 8.
exemplum videtur & mare occupari po-
tuisse ab eo qui terras ad latus utrunque
possideat, etiamsi aut supra pateat, ut si-
nus; aut supra & infra, ut fretum: dum-
modo non ita magna sit pars Maris, ut
non cum terris comparata portio earum
videri possit. Et quod uni Populo aut Re-
gi licet, idem licere videtur & duobus,
aut tribus, si pariter Mare interpositum
occupare voluerint. Nam sic flumina
quæ duos Populos interluunt, ab utroque
occupata sunt ac deinde divisa Alia af-
fert de Maribus occupatis, ita tamen ut
K 2 intra

220 MARE CLAVSYM.

intra diverticula & freta plerunque se contineat. Neque ex Naturali jure seu ratione, sed ex instituto provenisse ait ²¹ Mare non occupatum esse, aut occupari jure nō potuisse. Mutato instituto, si quod dominio Maris privato in Jure veteri obstaret, mutari etiam communione rationem. At satis illud mutatum esse ex iis quæ hæcenus demonstravimus, abunde (ni fallor) liquet. Etiam ipsa Jura tã Civilia, quàm Intervenientia plurimarum gentium huc faciunt abunde, ut est ostensum. Quibus insuper, ne quid trutinæ præponderationi desit, accedat, præter Jurisconsultorum Cæsareorum, & Galliis, Hispaniâ, Italiâ sententias superius, pro Maris privato dominio, allatas, Mantissa hæc quæ ex ejusmodi etiam Jurisconsultis generatim de Mari disputantibus sumta est. Eam, ut conflavit Jurisconsultus in Imperio Romano-Germanico non incelebris, Regenerus Sixtinus, ipse quidē privato Maris dominio relictatus, exhibeo. *Quæ-*

²² De *Re-* *stionis*, inquit ¹², *de Mari & ejus litore,*
galibus. *est, an sicut flumina navigabilia & per*
lib. 2. cap. quæ alia navigabilia sunt, inter Regalia
4. §. 97. referantur (nam quicquid in Regalibus
est, ita est Principibus privatum, ut sub-

ditis

LIBER I.

221

ditis quod suum est; unde res fiscales ita privatæ sunt) ita etiam ipsum Mare ejusque litus de Regalibus sint? Cacheranus *deci.* 155. n. 81. & Ferrarius Montanus *De Feud. lib. 5. c. 7. versic. Tametsi jus piscandi; Maris administratione & ipsa etiam dominium ad regalia refert, nec inter Mare & Flumen publicum discrimen constituit. Et Mynsingerus Resp. 1. n. 162. decad. 11. Proprietatem Maris regalium speciem esse ait. Sed ipse Sixtinus subijcit; Sed verius est Maris & litoris proprietatem de Jure communi non esse de Regalibus, rem pro more eorum, qui Ulpiani verbis additiores heic quàm par est, disputas & autores, qui adversantur, enumerans. Ceterum universis, quæ hæcenus ex tot seculorū Gentiumque moribus, ac Jure tam plurimarū Civili quàm communi seu Interveniente deprompta sunt, ritè perpenſis, nemo (puto) dubitabit quin neq; in naturā ipsius Maris neq; in Jure sive Divino, sive Naturali, sive Gentium quid maneat, quod ita Dominio ejus privato reluctetur, ut id nō jure omnimodo atq; exploratissimo queat admitti; adeoq; quin jure qualicunq; Domini privati capax sit qualecunq; Mare, quod erat demonstrandū.*

Finis Libri Primi.

K 3 IOAN.

IOANNIS SELDENI
MARE CLAVSVM

S E V

DE DOMINIO MARIS

Liber Secundus.

CAP. I.

*Dicendorum in libro hoc ordo. Oceanus
Britannicus quadrifariam partitus.*

DEmonstrato, superiore in libro, Mare pariter ac Tellurem dominii privati capax esse, idq; ex Jure omnimodo, sive Divinum, sive Naturale, sive Gentium qualecunque accuratiùs perpendamus; restat ut de dominio Serenissimi REGIS Magnæ Britanniae in Oceano circumambiente, & cumulatissimis quibus id firmatur fulciturque testimoniis, dissertatio instituat. Quâ in re is ordo servabitur, ut præmittatur primò Maris circumflui tum Distributio tum varia Appellatio, quæ dissertationi inserviat. Dein ostendetur, à seculis vetustissimis per omne ævum, in nostra usque continenter tempora, Dominium Maris illius perpetuâ occupatione, id est utendo privatim & fruendo,

fruendo, signatum, propagatumq; velut nunquam non individuum sive Corporis totius patrimonii regni Britannici, sive partis ejus, pro ratâ dominantium, portionem, seu ut Telluris appendicem nunquam disjunctam, eos, qui per toties mutantes rerum status, heic regnarunt, sive Britannos scilicet, sive Romanos, sive Anglosaxones, sive Danos, Normannos, adeoque Reges insequentes (quoslibet pro diversa Imperii amplitudine obtinuisse. Regum denique Magnæ Britanniae, Maris circumflui, ceu termini eorum imperii non terminantis sed terminati (ut agrimensorum verbis utar) dominium, perinde ac ipsius Insulæ cæterarumque quas possident circumvicinatum, esse proprium.

Circumambiens Magnam Britanniam Oceanus, quem Britannicum universim nuncupamus, quadrifariam partitur; idque ad quatuor Mundi plagas. Ab Occidente Vergivius alluit, qui & Deucaledonii nomen induit, ubi Caledonum oras pulsât. Et Vergivii, in quo Hibernia sita est, pars censetur Mare Hibernicum, olim *Vallis Scythica*, dictum, nunc Canalis Sancti Georgii

Gildas Epist. de Excidio Britannie.

K 4 appel-

appellatum. Tam scilicet id quod plagâ Hiberniæ Occiduam alluit, quàm quod Magnam Britanniam (jam ita dictam) & Hiberniam interfuit, Britannicum dicendum. Neque enim hæc solum, (quæ etiam antiquitus Magna Britan-

² *Aristi-* Magna dicebatur sed etiam Hibernia
des in O- Insula, cæteræque circumjacentes, Bri-
ratione tannicæ vocitatæ. Unde sapius Albion &
Ægypti- Hibernia insulæ Britannicæ & Britanni-
tiaca. des æquæ appellantur. Quod videre est apud Strabonē, Ptolemæum, Marcianū Heracleotem, Plinium, Eustathium in Dionysium Afrum, alios. Quin Hibernia

² *Magna* Mixæ Berytanis dicta est Ptolemæo.
Constru- Et vetustus Scriptor Ethelverdus, Hi-
tionis l. berniam, inquit, petunt, Britannidem

³ *Lib. 4.* olim à Iulio magno Casare vocatam.
cap. 4. Forte usus fuerat is codice Jul. Casaris

integratori. Nam nullibi in commentariis ejus quibus utimur, dicta est eo nomine Hibernia. Et mutilum esse interpolatumque librum illum idque à Julio quodam Celso, cujus nomen exemplaria M. S. interdum præ se ferunt, observant viri docti. Ad Septentrionem oceanus hic, Hyperboreus, Caledonius, & Deucaledonius nuncupatur; in quo

⁴ *Lipf. E-*
pistoliar.
quæst. lib.
2. cap. 3.
& Elest.
lib. 2. c. 7.

sparsæ

sparsæ insulæ Orcades, Thule, aliæ, quæ Britannicæ seu Albionicæ, item & Britannides dictæ, mari alluenti nomen tribuere. Et Thule quidem (quam alii Islandiam esse; alii, idque optimè Shetlandiarum seu Zetlandiarum maximam, Thulesell nautis dictam, aliter alii conjectantur) non solum Britannica insula antiquitus vocitata, verum etiam in ipsâ Britannia à nonnullis expressim collocata est. Mahumedes Acharranides Arabs, qui & Aracensis & Albategnius dictus, Mathematicus egregius, qui ante annos DCCCC floruit, Terra latitudinem, inquit, observantes à loco lineæ aequalitatis, (Æquinoctialis) versus Septentrionalem partem, insulâ Tile, quæ est in Britannia, ubi est majoris diei longitudo xx horarum, eam determinari deprehenderunt; Ptolemæus scilicet & ejus sequaces, qui parallelum per Thules seu Shetlandiarum Septentrionalia, id est, per gradum latitudinis Borealis LXII præter quadrantem, ductum. Orbis habitabilis terminum esse statuerunt. Etiam & alii Thulen pro ipsâ Britannia usurparunt, seu Angliâ. Aderant olim Imperatori Constantinopolitano fidi custodes seu

K 5

satellites

⁵ Io. T. c.
⁶ Ter. ch.
⁷ liad. 8.
⁸ cap. 218.
⁹ Guil.
¹⁰ Camden.
¹¹ in Insul.
¹² Brit. pag.
¹³ 850.
¹⁴ Gaspar.
¹⁵ Peucer.
¹⁶ lib. de
¹⁷ Terra di-
¹⁸ mensione.
¹⁹ De Sci-
²⁰ entis stel-
²¹ larum.
²² cap. 6.

²³ Geogr.
²⁴ lib. 2.

satellites Barangi dicti, idque assidui. Ex Angliâ desumptos esse liquet, tum ex Nicetâ Choniate², tum ex Codino Curopalate¹⁰, qui eos ἰγγλικοὶ Anglice vociferationes in salutē Imperatoris edere solitos scribit. Atqui in historiâ Annæ Comnenæ¹¹, Alexii filix, discrete in ἡ Θούλης νήσων ex Thule insulâ eos advenisse memoratur. Britannica demum dictæ sunt pariter omnes insulæ quotquot in Mari hoc septentrionali sive cognitæ sive auditæ; quarum ultimas oras, etiam & ipsius Thules, ad latitudinis LXVII graduum aut circiter pertigisse volebant aliqui veterum. Et Albategnius de Oceano quâ ab Hispanis respicitur verba faciens; In eo, inquit¹², à Septentrionali parte sunt insulæ Britannicæ, quæ sunt XII; & post hæc ab inhabitationibus elongatur; & quò procedat, ignoratur. Orientalis Britannicæ pars Oceano Germanico (Ptolemæo ita dicto, quia Germanico litori præjaceret) pulsatur. Ab Austro Galliam & Britanniam interfuit, qui Britannicus singulatim Ptolemæo indigetatus. Verum & Britannicum appellabatur totum illud Mare, quod per lunatum Gallici litoris recessum, seu sinum Aquitanicum

¹² De Scientiis stellarum, cap. 6.

⁹ Histor. Græc. lib. 2.

¹⁰ De officio Constantinop. cap. 7.
¹¹ Alexiados lib. 2.

quitanicum, in Hispaniarum litora Septentrionalia porrigitur. Testis est Mela, qui Pyrenæi promontoria in Oceanum Britannicum procurrere ait. Pyrenæus, inquit¹³, primò hinc in Britannicum procurrit Oceanum; tū in terras fronte conversus Hispaniam irrumpit. Quem tamen sive Gallicum, sive Cantabricum, sive Aquitanicum à litoribus quæ alluit, itidem dici nemo nescit. Sed ab amplissimâ sive Britannorum in Mari dominatione, sive eorum qui jura Britannici regni acquisierant (quod heic idem est) eousque etiam protensum est Maris & Britannici & Anglicani nomen. Quod etiam veterum nonnullis ad promontorium Nerium exporrigitur. Geographus Arabs, ab Aquilonari¹⁴ parte, inquit, Andaluziam (ita Hispaniam nominare solent Arabes)

¹³ De finibus Orbis lib. 2. c. 6.

¹⁴ Ciliensis part. 4.

يحيط بحر الاندلسيين من الروم
ambit mare Anglorum, qui ex Romanis, id est qui ex Europæis sunt. Nam tū Romanos tum Francos generatim Orientalibus dici Europæos solenne est. Et dein;
من طلبطلة الي سنت ياقوب
علي بحر الاندلسيين تسع مراحل
A To.

228 MARE CLAVSVM.

A Toletō ad S. Iacobum, quod situm est super Mare Anglorum, novem stationes. Et locum, ubi sita est S. Jacobi urbs, vocat ¹⁵ promontorium Maris Anglorum. Alia habet ille ejusmodi. Ita demum velut in corpus unicum civile Britannia Magna, insulae circumjacentes & Mare circumquaque alluens coalueret, ut Britannici nomine simul totum contineatur. Et mutua sibi sanè invicē velut dignitatis nomina reddidere Oceanus hic atq; Magna Britannia. Hæc scilicet Oceani insula seu *Insula Caruli* ¹⁶ simpliciter veteribus dicta est, ut ille Oceanus Insulae seu Britannicus.

¹⁶ In *Ca- talo- gū Virgilii, de Sabi- no.*

His ita præparatis; primò de Britannorum, antequam in Romanorum potestatem sunt redacti, dominio Marinos; dein de ejusmodi Romanorum heic imperantium dominio Imperium Insulae & assiduò & necessariò comitante, agitur in sequentibus. Postmodum vero, Anglosaxonum atq; aliorum qui in Britannia summā rerū, ante Normanni adventum, sunt potiti, dominium ejusmodi, secundū ea quæ suppetunt apud Veteres testimonia, explicatur. Postremo ad quadripartitam Oceani Britannici divisionem, singillatim cujuslibet Maris

LIBER II.

229

Maris (cis Normannorum tempora) enarratur occupatio, & diutina atq; assidua possessio; Unde verum & legitimum dominium juræque quæ præ manibus sunt Marina, usq; in Nostra tempora, filo velut continuo, deducantur. Sed verò, cum & Septentrionalis & Occiduus Oceanus latissimè excurrat (hic ad Americam; ille non ad Islandiam solum & Groenlandiæ litora, sed ad metas planè incognitas) neque totus sit Britannicus dicendus: Quoniam tamen Jura sua amplissima tam in hoc quam in illo Mari, etiam ultra Britannici nominis metam, habet serenissimus Rex Magnæ Britannia; ideo neque hæc visum est omninò prætermittere.

CAP. II.

Britannos Oceanum cognominem, maxime qui Australis est & Orientalis, in Romanorum potestatem nondum redactos, ut dominos, cum Insula, occupasse.

Verum quidem est illud quod habet

Vir præclarus, Non ¹ ex eo solo, quod ¹ Hugo terras populus occuparat, Mare occupatum esse, nec animi actum sufficere; sed de iure Belli & Pacis, lib. 2. cap. 3. sit intelligi. Non igitur à nudâ terrarum, quæ Oceano pullantur, occupatione

tione seu dominio argumenta sunt omnino desumenda. Sed ab ipso Maris usu ejusmodi privato, qui in Mari navibus ad dominium sive tutandum sive vindicandum sternendo, navigationis modo transeuntibus præstituendo, cæteris, quæ domini cujuscunque marini fructus sunt, percipiendis, aliisque, quod caput est, sive arcendis sive pro arbitratu admittendis consistit. Quâ de re, per secula anteriora ad ævum præsens, eas quæ Britanniam spectant, diligenter exequemur.

Vetustissimam memoriam, cui de rebus Britannicis fides ferè ulla sit habenda, Caii Julii Cæsaris tempore antiquiorem non esse meritò statuitur. Seæculis, quæ præcedunt, squallore fabularum nimium obductis. Sub illius autem adventum, non ita obscura circumflui Maris, maximè Australis Orientalisque, à Britannis occupati atque ut à dominis possessi, velut perpetuæ Insulæ imperii appendicis, vestigia reperiuntur. Etenim ii non duntaxat Navigantes & Piscantes Mari suo tunc usi sunt, verum etiam neminem præter mercatores, suo injussu Insulam adnavigare sinebant; nec quenquam omni-

no por-

no portus & oram maritimam explorare. Certè rem ita se habuisse, non leve est argumentum quod ex Cæsare subjiciemus. Quin argumentis & conjecturis, de seculis adeò retro dissitis, venia semper danda est; maximè ubi insequentium seculorum usus atque testimonia adstipulantur. Et quemadmodum in longinquo nimis postorù spacia, quæ oculis admodum in incerto sunt, ex propinquioris trianguli certiori ratione solent deprehendi; Ita ferè quicquid incerti fuerit in probationibus illis ex adeò longinquâ vetustate adducendis, id ex continuato inde ceterorum seculorum more & Jure certiore (quod in sequentibus fusè aperietur) satis manifestum redditum iri non dubito. Quod attinet ad singularem, prisco illo in ævo, Britannorum Navigationis usum, sine quo Maris hujusmodi occupatio haberi nequit; Utcunque adpulsu J. Cæsaris primo, inusitatio longarum navium species, timorem iis injiceret, & secundo, navium omnigenum numero (quippe quæ ad hec; ut nonnulli placet, ad M³ excreverant) perterriti à litore cederent, minime ad navale bellum quale

² Cæsar
de Bell.
Gallico
lib. 4. &
³ Guil.
Piss.
viensis in
gestu
Williel.
mi Re-
gis I.

quale tunc imminere neque assuetum
eis erat, satis armati; suas nihilominus
naves eos habuisse, quibus per vicinum
Mare discurrere solerent, adeoque illud
corporaliter occuparent, certissimum
est. Celebriora præ aliis sunt quidem
apud Scriptores Navigia eorum, quæ
suo more vimine contexta (ut in popu-
lis vetustioribus aliis) & coriis bubulis
circumtectæ in usu habebant frequenti.
Etiam de vetustis Oestrymnum insu-
larum (Britannicarum, quæ, Belerio
promontorio adversæ, *Sillyes* & ve-
teribus Syllinæ⁴ dicuntur, & circumja-
centium) incolis, Festus Avienus⁵;

⁴ Andr.

Schott.

Observat.

Historic.

l. 3. c. 22.

§. 6.

⁵ In Ori

Mariti-

mis.

— rei ad miraculum,

Navigia junctis semper aptat pellibus,
Coriisq; vastis sæpe percurrunt salum.
Et quod habet ille de negotiandi illo-
rum jugi curâ adeoque navigandi usu,
ad ceteros qui Britannici fuere juris æ-
que pertinet. Nec præliis sane mariti-
mis (pro seculi & populorum finitimo-
rum more) gerendis coriacea hæc atque
viminea Britannorum Navigia fuisse
cuncta imparia sentiendum est, nec iti-
neribus illius ævi longis minùs idonea.
Nam cum illis sex dierum spatium in
Oceano eos emensos interdum fuisse
scribit

scribit expressè Plinius⁶. Etiam in hi-
storia legitur Britannica⁷ Luidum, sub
Cæsaris ævum, Britannicæ Regem, mul-
tas insulas Maris bello occupasse, quod
potestatem navalem insignè classem-
que non inermem denotat. Verum qui-
dem est naviculas in his fuisse (ut pulli-
bi non sunt) quæ præliis & tempestati-
bus proculdubio fuere impares; quales
scilicet J. Cæsar in angustias ab Afrania-
no exercitu redactus, construxit ad mi-
lites flumen transportandos, quemad-
modum eum (quæ ejus verba sunt⁸) su-

⁶ Hist.

Natur.

l. 4. c. 16.

⁷ Henric.

Huntin-

don. hist.

lib. 1.

perioribus annis usus Britannia docue-
rat. Carina primum & statumina ex
levi materia fiebant. Reliquum corpus
navium, viminibus contextum, coriis
integebatur, de quibus item Lucanus⁹;

⁸ De bello

Civili l. 1.

c. 54. &

videbis

Solum,

cap. 2. §.

⁹ Phar-

Primum cana salix, madesfacto vimi-
ne, parvam

Texitur in puppim, casoque indulta
juvenco.

Vefforis patiens, tumidum circumna-
tat amnem.

Sic Venetus stagnante Pado, fusoque
Britannus

Navigat Oceano. —

Et de his alii. Sed puppes, quæ sex die-
rum spatium per Oceanum emetiri sole-
bant.

34 NARE GLAFCVM.
bant, parvæ (puro) eo saltem seculo,
non sunt dicendæ, nec quales militum
tantum trajectioni construxit Cæsar,
carrisq; junctis per millia passuum XXI
devevit, uti memorat ipse. Dubitari
igitur nequit, quin tunc fuerint etiam
Britannis navigia & magnitudine & usu
Oceano peridonea, etiam è materia
jam dicta. Sed verò & è materia quæ
multò commodior esset firmiorque,
Naves eis bellicas construi Oceanoque
suo insulisq; tuendis parari solitas fuisse,
merito existimandum erit ex iis quæ
mox de vicinis æquore alluente accen-
dis dicetur. Frequentis autem Piscatio-
nis usus inde apud eos asseritur (tamen si
non desint qui Septentrionales Bri-
tannos pisces minimè gustasse ¹⁰ scri-
bant) quod piscium grandiorum denti-
bus, eorum cultiores, ensium capulos
insignire assueti sunt. *Qui student* (in-
quit de eis Solinus ¹¹) *cultri, dentibus*
Mari nantium belluarum insigniunt
ensium capulos. Candicant enim ad
eburneam claritatè. Nam præcipua vi-
ris gloria est in armorum nitela. Absque
impressa hujusmodi belluarum copia,
quæ sine frequenti piscatorum tum nu-
mero tum opera capi non posset, orna-
tui

10 Die
Cassius
lib. 76.

¹¹ Poly-
hist.c.25.

ti huic materies minimè (puto) suffe-
 cisset apud gentem bellicosissimam; in
 qua nullus mas nafceebatur, cui in os pri-
 mos cibos, in bellici studii auspiciū,
 paterni gladii mucrone inferre non so-
 lebat puerpera. Et solennia erant matri-
 vota, ut non aliter ac in bello & inter
 arma mortem filii oppeterent. Scio hæc
 apud Solinum plerūq; Scriptoribus ca-
 pi, ac si de Hiberniæ incolis tantum di-
 cta fuissent. Quia in re, si quid video, pla-
 nè hallucinatur. Caput habet Solinus
 de Britannia. Verba ejus sunt; *Finis erat*
orbis ora Gallici litoris; nisi Britannia
insula, non qualibet amplitudine, nome-
pense orbis alterius mereretur. Oſtingen-
 tis enim & amplitus millibus passuum
 longa porrigitur; ita ut eam in Caledo-
 nicum usq; angulum metiamur, in quo
 recessu Vlyſſem Caledonia appulſum ma-
 nifestat ara Græcis literis inſcripta voto.
 Multis inſulis nec ignobilibus circum-
 datur, quarum Hibernia et proximat
 magnitudine. Inhumana eſt ritu incola-
 rum aſpero; aliàs ita pabuloſa, ut pecua
 niſi interdum à paſcuſ arceantur, in pe-
 riculum agat ſatias. Illic nullus Anguis,
 avis rara, gens inhospita & bellicoſa.
 Sanguine interemptorum hauſto prius,

victores vultus suos oblinunt. Fas ac nefas eodem animo ducunt. Puerpera, se quando marem edidit, primos cibos gladio imponit mariti, inq; os parvuli summo mucrone auspiciū alimentorum leviter infert. Gentilibus votis optat, non aliter quā in bello. Et inter arma mortem appetat. qui student cultui, dentibus Mari nantium belluarū, & cetera quæ superiūs sequuntur. De Insulis dein aliquot circumjacentibus, veluti Thana-to, Hæbudibus, Orcadibus, Thule agita &, quantum ad mores attinet, concludit Britanniam partim tenere barbaros quibus per artifices plagarum figuras jam inde à pueris variæ animalium effigies incorporantur. Quæ res satis est ex Cæsare aliisque Scriptoribus nota. Jam verò si ea quæ periochen illam, qua prima Hiberniæ mentio fit, sequuntur, de Hibernis non de Britannia Magnæ indigenis intelligenda forent, sequeretur sanè Solinum ibi, prorsus instituti in ipso limine oblitum, ad Hiberniam insulasque vicinas è Britannia Magna statim transiisse; neque de hujus indigenarum, in ipsa insula, moribus quidquam, præter figuras cuti incorporatas, idque sub capitis calcem, meminisse. Quod mihi

mihī nullo pacto credendum videtur. Nec fert ipsa sermonis ratio tam Hiberniam quā Britanniam Magnam heic intelligi. Nam de Britannia hæc, Multis, inquit, insulis nec ignobilibus circumdatur, quarum Hibernia ei proximat magnitudine. Inhumana est, ritu incolarum aspero, &c. Morum hæc descriptio quæ statim subjungitur fusior, non aliter Hiberniæ mentioni contexitur in editione Delriana & plensq; aliis quas in citatis sequuti sumus. Et quis non videt descriptionis illius initium, adeoque insequentia, majori multo ratione sic ad Britanniam, de qua ex instituto verba sunt, quā ad Hiberniam, cujus nomen obiter tantum interseritur, referri. Nec omnino obstat quod de Angue ibi legitur. Notissimum quidem id esse, fatendum est si de Hibernia dicatur, in qua animal nullum venenosum. Falsum, si de Britannia. Ceterū id etiam ipsum de Britannia nostra creditum est, idque in splendidiore superioris ævi literarum luce. Ut scimus non solū ex Hieronymi Cardani libris de Subilitate (in quibus ² negatur, Britanniam ejusmodi animal aliquod admittere) verū etiam ex Julii Scaligeri in
eum

² De Subilitate lib. 10.

238 eum Exercitationibus¹⁴, qui hoc itidem admittit & ad causas quare Britannia careat venenatis frustra transit. Quod mirum sanè est, cum in illum hic tam acriter scripserit, & utrique viri sanè præstantissimi, naturæque callentissimi, aliquandiu in Britannia egerint. Sed hallucinationes huiusmodi (quemadmodum etiam quæ apud Solinum occurrunt de avibus apibusque) infrequentes, apud Scriptores, non sunt. Et Romanum Scriptorem summam exteris gentibus, quibuscum amicitiam non colerent Romani, barbariem tribuere (quod facit heic Solinus) solenne erat. Quod verò in editionibus nonnullis habetur; *Multis insulis nec ignobilibus circumdatur, quarum Hibernia ei proximat magnitudine, inhumana¹⁵, ritu incolarum aspero* &c. ac si ita etiam sensu & ordine continuato, quæ sequuntur, ad Hiberniam planè spectarent; id sane contra veterum aliquot codicum spectatarumque editionum fidem, ex eo natum opinor quòd de Hibernia solo in sequentibus lineis aliquot agitur, cum vulgo perperam creditum est. Attamen & sic etiam, quæ *de magnitudine* sequuntur, æquè possunt, & debent ad Britan-

¹⁴ Edit.
Clandii
Salmasii.
Atque ita
sane Cod.
Ms. vet.
in Bi-
bliotheca
Cottoniana.

Britanniam, non ad Hiberniam attinere. Quin & expressim Tacitus de Hibernis illius seculi, *Ingenia*, inquit¹⁵, ¹⁵ *In viculique hominum haut multum à Italia Britannia differunt.* Jam vero, ut ad cultum illum, qui ex piscium dentibus erat, redeamus; Gallicis adversus Romanos bellis ferè omnibus (quod ait Cæsar) ex Britanniis subministrari solebant auxilia. Aut igitur Britannorum sordidos & incultos etiam & inertes plerosque fuisse est dicendum (quod falsissimum esse constat) aut hinc conjectandum est Piscandi usum genti fuisse frequentissimum, qui, simul cum Navigationis & commerciorum frequentia, Oceanum corporaliter ab eis occupatum esse demonstrat. Huiusmodi autem occupationi corporali, si adjiciamus etiam ita Mare aliis ab iis interclusum esse ut pro arbitratu transitum & aditum præpedirent, quid vetat quo minus eos, tam ex Animi quam Corporis possessione, dominium manifestum sibi acquisivisse concludamus? Ita autem interclusum fuisse ab eis Mare satis apertè docere videtur Cæsar. Cum enim is primùm in Britanniam trajicere contendens, de litore ac portum

tuum situ diligenter in Gallis disquire-
ret, idque convocatis undique Merca-
toribus Gallicis; adeo eâ in re frustra
fuit, ut ad hæc exploranda, prorsus scilicet
incognita, C. Volusenum cum longâ
navi necesse ei esset præmittere.
Horum enim prorsus ignari erant Gal-
li, quia aditu prohibebantur, adeoque
libero Maris usu. Nam disertè, horum

¹⁶ De bel. neque temerè, scribit ille ¹⁰, præter Mer-
lo Gallico catores illò adit quisquam; neque iis
lib. 4. ipsis (mercatoribus) quidquam, præter

oram maritimam atq; eas regiones quæ
sunt contra Galliam, notum est. Neque
igitur adpellere, invitis Britannis, ad li-
tus quis jure usitato potuit præter Mer-
catores; neque ipsis Mercatoribus fas
erat aut loca litoris exscensionem idonea
aut incommoda, aut quibus exciperentur
portus, operosius & penitus obser-
vare. Ququam enim oram mariti-
mam novisse hos dicit; attamen, qui
essent ad majorum navium multitudi-
nem idonei portus, omnino nesciebant;
quod idem affirmat Cæsar. Et oras ma-
ritimas, præternavigando atque in ipso
mari commercia cum Insulæ incolis
exercendo, invisere Mercatoribus tan-
tùm, ut videtur, permissum. Quin vetus
Cæsar

Cæsar is interpres Græcus ibi, ἀλλ' οὐδὲ
ἄλλος ἢ ῥοδῖος τοῖς Βρεταννοῖς ἰμπερῶν
ἄλλος ἑκαστὸς alius quisquam, præter
mercatores, Britannis non facile misce-
batur. Nec Tellure scilicet, nec Mari;
cujus (ut ostensum est) frequentissimus
eis erat usus, & à quo velut à territorii,
cujus erant domini, parte, externos om-
nes, præter Mercatores, arcebant.
Unde sequitur etiam eos qui in Britan-
niam è Galliis Druidum disciplinæ dis-
cendæ causâ frequenter trajicere soliti,
id non nisi temeritatis pœnæ obnoxios,
veniâ ab Insulæ Regulis non impetratâ,
fecisse. A Regulis, inquam, maritimis.
Nam non unius imperio tunc suberant
Britanni. Maris domini fuere, qui ma-
ritimis civitatibus seu Provinciis impe-
rabant: veluti Cingetorix, Carvilius,
Taximagulus, Segonax in Cantio; alii
in Regnis, Belgis, Durotrigibus, Dam-
noniis, Trinobantibus, Icenis, Corita-
nis (populis qui Sufflexiam, Surriam,
agrum Hamtoniensem, Dorsetiam,
Devoniam, Cornvalliâ, Essexiam,
Norfolciam, Suffolciam, Lincolnien-
sem agrum occubabant) id genus cete-
ris. Nam & Cæsar ipse interiorem par-
tem insulæ ab iis incultam ait quos
L inibi

inibi natos proditum dicebant; maritimam autem partem ab iis qui *præda ac belli inferendi causa ex Belgio transierant, qui omnes ferè iis nominibus civitatum appellabantur, quibus orti ex civitatibus eò pervenerunt, & bello illato ibi remanserunt, atque agros colere ceperunt.* Sed ille pro quantitate Insulæ exiguâ sibi cognitâ, maritimas civitates, seu provincias, illas tantummodò appellavit, quæ Thamesi fluvio Australes sunt: Maxime Cantium, Regnos, & Belgas. Tametsi verò ita in singularia distraherentur imperia tunc oræ maritimæ, nihilominus adversus hostem, seu ad mare (cujus tutela ad omnes harum Principes spectabat) tutandum, dubitari nequit, quin communi uterentur simul consilio; quemadmodum itidem in aliis rebus in externos hostes belli-

¹⁷ De bello Gallico lib. 5. *cis, ut videre est apud Cæsarem* ¹⁷, ubi summa Imperii bellicque administrandi communi Britannorum consilio permixta est Cassivellauno. Nec dominatui hujusmodi Britannorum Marino

¹⁸ Cæsaris de Bello Gallico l. 3. c. 8. & 12. *obstat, quòd apud Cæsarem de Venetis, Galliarum sub Ligeris ostium populo, legitur; eorum scilicet* ¹⁸ *amplissimam fuisse oræ maritimæ Galliarum occidentalis*

talís autoritatem, & scientiâ usuque rerum nauticarum ceteros (scilicet vicinos Galliarum populos) eos antecessisse, atque naves eis fuisse, in prælio navali cum Decio Bruto commissio, totas ex robore factas, apprimè erectas, & sive vela pellicea, sive catenas ferreas pro funibus, sive trabes spectes, ad quamvis vim perferendam accommodatas; & numero circiter cccxx, paratissimas atque omni armorum genere ornatissimas è portu profectas, Classi Romanæ adversas constituisse. Credendum certè non est, harum plerasque non fuisse subsidarias è Britannia Venetis petitas, aut quantacunque fuerit Venetorum potentia navalis, majorem tamen non fuisse quam Britannorum, etiam ipso authore. Nam non solum accersita ex Britannia à Venetis tunc auxilia diserte scribit ille, verum etiam plurimas fuisse illis naves quibus in Britanniam navigare consueverunt. At verò ut superius ex ipso ostensum est, nemo temerè Britanniam, seu Britannorum in iussu, adnavigabat. Præter pelliceas igitur seu vimineas Britannorum naves, fuisse eis dubitandum non est classem strenuam, quæ etiam pro libitu arceret Venetorum

244 MARE CLAVSYM.

rum naves illas armatissimas. Aliter qui fieri potuit ut, præter Mercatores, nemo ex Galliis in Britannia oram maritimam admitteretur? Quin omni Venetorum Senatu necato à Cæsare, superstites fuere post Bruti victoriam ceteri, inter quos tamen ne repertus quidem est qui portum Britannia aliquem haberet exploratum; ut ex eodem liquet Scriptore. Quod ut admitti posset, si aut Venetorum qui illuc navigare consueti, potentia navalis Britannica præstitisset, aut illorum non multo superasset Britannica, non omnino capio. Ratio autem cur in sequenti Cæsaris adpulsu nulla ejusmodi navis in Mari seu litore Britannico comperta sit (quod valde miratur Petrus Ramus¹⁹) nec de aliis ac vimineis Britannorum navibus Scriptores Romani loquantur, obscura non videtur. Nam Navium quod ubique fuerat, unum in locum, ad prælium jam dictum, coegerant Veneti, ut expressè Cæsar. Si igitur, ut credendum est, in iis esset classis Britannica in subsidium accersita, certè tota ante Cæsaris adpulsam amissa est. Nam periere universæ Venetorum vires in prælio illo navali. Quin & P. Ramus, de tempestate

¹⁹ De C. Iulii Cæsaris Militia, cap. de prælio Navali.

LIBER II. 245

state ingenti qua Iulii Cæsaris naves magno cum periculo in Oceano hoc usquequaque disjectæ sunt, verba faciens, *Hæc tempestas, inquit, Maris, Britannos fines veluti ulciscens fuit et novum ac peregrinum regem indignantis.* Ac si dixisset in ipso Oceano fines fuisse Britannici imperii, quod ad alium principem tunc transferri indignaretur Oceanus ipse. Quod verò habet Panygrystes ille²⁰, de Iulii Cæsaris ævo; *illa ætate nec Britannia ullis erat ad navale Bellum armata navigiis,* aut oratorie tantum dictum est, atque ad Constantii Chlorig Cæsaris victoriam (qua C. Allecto, qui Britanniam invaserat, occiso recepta est Insula simul cum Oceano, ut inferius ostenditur) impensius attollendâ, aut de ipso duntaxat Cæsaris adpulsus tempore capiendum. Aliter sanè rationibus jam adductis, ac autoribus bonis subnixis, planissimè adversatur; nec pro vero admittendum. Postquam autem in Romanorum potestatem redacta est Insula, naves proculdubio armatæ Britannis, ut in officio facilius continerentur, interdictæ sunt. Unde postea Scriptores de Vimineis tantum verba faciunt.

Septentrionalis Maris dominos fuisse Britan-
nos antequam subjugati sunt Romanis. Et
Mare & Tellurem unicum Imperii Bri-
tannici corpus constituisse.

Septentrionalis item, seu Deucaledo-
niū, dominos fuisse Britannos sub id
ævum, res est satis testata. Hanc Ocea-
ni partem Maris sui Secretum dixerē.
Tacitus, ubi Julii Agricola in hanc pla-
gam navigationem memorat, Britan-
nos, inquit, ut ex captivis audiebatur,
visa Classis obstupefaciebat, tanquam
aperto Maris sui secreto, ultimum vi-
ciliis persugium clauderetur. Atque in
animosā Galgaci Caledonii oratione,
qua milites ad pugnam horatus est,
Nunc terminus, inquit¹, Britannia pa-
tet. Maris sui secretum seu territorium
in septentrione Marinum, terminum
suum appellabant. Quin idem Galga-
cus, Nulla, ait, ultra terra, ac ne Mare
quidem securum, imminente nobis clas-
se Romana. Hujus tutandum æquē ac
insulæ dominium, innuens; utpotē an-
teā acquisitum. Quid quod Scriptori-
bus illius seculi, vincula dare Oceanos
& Britannos subjugare, idem ipsum de-
notabat. Ita Lucanus intelligendus²,
ubi

¹ Tacit.
in vita
Agrico-
lae.

² Phar-
sal. lib. 3.

ubi enumerat quas Victoria facies
pompa potuisset Cæsar præmittere in
urbem regressus, Gallorum tantum po-
pulis Arctoque subactā;

— ut vincula Rheno,

Oceanoque daret! celsos ut Gallia cur-
rus

Nobilis, & flavis sequeretur mista
Britannis.

Attamen nondum vincula Oceano no-
stra data erant à Romanis. Insulam po-
tius ostendit tantum, quam posteris tra-
didit Julius Cæsar. Neque ante Clau-
dium, pars ejus aliqua in Romanorum
potestate fatis redacta est. Neque
Maris imperium aliò devolutum. Et ta-
meti sub Augusto, Drusus Germani-
cus per eam Oceani partem, quæ Rhe-
ni ostia & Cimbricam interjacet Cher-
sonesum, navigans³, Frisios subegit, eā
nihilominus victoriā nulla pars Oceani
Imperio Romano adjuncta est. Totus
Britannis, nondum omnino devictis,
manebat. Neque indignum est quod
heic observetur, C. Caligulam, qui Bri-
tanniæ imminēbat, ad transmarinas
Oceani nostri oras ex Germania inte-
riori profectum ας ρηι εὐ τῇ Βερίαντι
ἐπιδόρυγε, velut in Britannia bellum
L 4 gestu-

³ Dio
Cassius
lib. 54.
Plin. lib.
2. cap. 67
Sueton.
in Claud.
cap. 1.

Observat.
Historic.
lib. 3. cap.
21.

⁵ In Ca-
ligula

cap. 46.

⁶ In Ba-
tavia

cap. 10.

⁷ In In-
sula Bri-

tann. pag.

842.

⁸ Histo-

riar. lib.

4. not. 16.

⁹ De Rie-

ni alveis

cap. 14.

& videtur

Ortelium

in The-

saur. geo-

graph.

verb. Bri-

tanni.

gesturum (quæ verba sunt Dionis⁴) di-
rectâ in litore circa Rheni ostia acie,
balistis machinisque dispositis, signoq;
pugnæ dato, nemine gnaro aut opinan-
te quidnam esset cœpturus, repente ut
conchylia legerent, galeasque & sinus
replerent, imperasse. Atque hæc Ocea-
ni spolia Capirolio Palatioque debita
vocantem animos sustulisse, ac si Ocea-
num ipsum subegisset. In indicium tan-
dem seu trophæum ludicræ victoriæ al-
tissimam turrem, è qua (ut ex Pharo)
noctu ad regendos navium cursus ignes
emicarent, juxta excitasse; cujus non-
dum penitus vastatas ruinas, sed aquis
plerunq; prope Cattovicum opertas, ra-
rius nudatas, **Wittenhuys** & **t. Huys**
te Witten, id est, (ut volunt aliqui)
domum Britannicam vocant Batavi ac-
colæ, seu *Britannicam arcem*. Certè de
turri à Caligula tunc ibi extructâ, res
certa est ex Suetonio⁵. Etiam & ruinas
hæc ejusdem fuisse turris contendunt
viri docti, Hadrianus Junius Batavus⁶,
Guilhelmus Camdenus noster⁷, & Ri-
chardus Vitus⁸; aliis, ut Ortelio, Gol-
tzio, Cluverio⁹ refragantibus. Et tum
de origine nominis, tum de significa-
tione est dubitatum. Qua de re nos
non

non disputamus. Sed fallor nimium,
nisi Caligula non tam victoriam de Bri-
tannia ipsa speratam, saltem cogita-
tam, dum hoc fecit, neglexerit, quam
ejusmodi victoriæ compendium joculariter
invenisse sibi visus fuerit. Rem
gessit ut Britanniam subacturus. Et
conchylia, Oceani spolia ei dicta, ma-
rini Domini insignia, ac velut certissi-
mam Imperii Britannici arram ratus
est. Accedit, merito existimandum es-
se, Territorium fuisse Imperii Brittan-
nici unicum è Tellure seu Continente
Magnæ Britanniae, insulis circumjacen-
tibus & Maribus variatim interluenti-
bus constatum. Quod tum ex unico
nomine illo Britannico totum Terri-
torii ejusmodi corpus complexo (ut
superius narratur) elicere fas est, tum
ex eo quod Mare ipsum nonnullis, ut
Albategnio, Britanniae pariter, ac In-
sula, vocabulo sit insignitum; ubi Thu-
len Oceani Insulam in Britannia collo-
cat. Scilicet, quemadmodum Sicilia,
Corsica, Sardinia, aliae in mari Tyrrhe-
no insulae, partes¹⁰ Italiae etiam & ei
continentes in jure dictae sunt, & Sicilia
etiam Suburbana¹¹ regio (postquam
Maris interfluentis & contermini erant

¹⁰ L. 9. ff.
tit. de lu-
diciis. &
l. 99. ff.
tit. de
r. s.
¹¹ Cicero
actione 2.
in Ver-
rem. &
Florus
lib. 3. cap.
19.

L 5 domi-

domini facti Romani) nominabatur; & simul omnes cum Italia & ipso Mari unum corpus seu Provinciam conficere; ita insulæ, quas diximus, omnes Britannicæ cum Britannia Magna atque interluentibus circumfluisque Maribus, unum Britanniarum seu Imperii Britannici corpus ritè erat indigetandum. Tam Maribus quàm Insulis in dominium eorum, qui rebus heic potiti, semper transeuntibus. Unde forsan evenit, quòd Britannici Imperii seorsim æstimati magnitudinem tantam arbitrati sint Romani, ut Britannia non circumfusa Oceano sed complexæ Oceanum ipsum videretur, ut Panegyristes ille.

C A P. IV.

Oceani Britannici dominium, ipsam Britanniam Magnam devictam sequebatur, sub Claudio & Domitiano Augustus.

DEbellatis postmodum à Claudio Cæsare Australioribus Britannis & in deditionem accepta Insula Vestræ, accessit cum illis, velut Victoriæ pars necessariò comitata, Romano Imperio Britannicus Oceanus; quæ saltem subactæ insulæ parti prætendebatur. Inde ejusdem ævi Poeta ¹ Anonymus

¹ Epigr. vet. lib. 2. & in Catal. vet. Poët. lib. 1. tit. 7.

ad Claudium de Britannia subacta;

Ausonii nunquam tellus violata triumphis

Icta tuo, Cæsar, fulmine procubuit.

Oceanusq; tuas ultra se respicit aras;

Qui finis Mundo est, non erat imperio.

Et dein,

Eufrates Ortus, Rhodus recluserat.

Arctos,

Oceanus medium venit in Imperiū.

Ipsū Oceanum Imperio, cum Britannia, Romano tunc subjugatum ait, ut post etiam expressius.

At nunc Oceanus geminos interluit Orbes:

Pars est Imperii, terminus antè fuit. Terminus erat Romanorum, per Gallias & Germaniam, imperio Oceanus Britannicus. Devictis Britannis statim imperii pars fiebat. Iterum,

Oceanus jam terga dedit; nec pervius ulli

Cæsareos fasces, imperiumque tulit.

Et;

Illæ procul nostro semota, exclusæque cælo

Alluitur nostræ victa Britannis aquæ.

Nostram

Nostram aquam Oceanum appellat
non minùs, ac insulam ipsam, devictū.
Unde & Romano cingi jam Imperium
Romanum Oceano scribit, postquam
nempe subacta est Britannia

*Quam pater invictis Nereus vallave-
rat undis.*

Undarum imperium, insule dominium
semper secutum est. Et Seneca² de eo-
dem Cæsare & hoc Mari;

² In Olla-
via aët.
1.

— parvit liber diu

Oceanus, & recepit invitus rates.

En qui Britannis primus imposuit ju-
gum,

Ignota rantis classibus textit fæta.

Quin, in ejusdem Apocolocyntosi

Iussit & ipsum

Nova Romana

Iura securis

Tremere Oceanum.

Britannicus Oceanus palam intelligen-
dus. Et præfatus autor Hegesippus, Plus
(inquit³, Agrippæ Regis personam
induens, Claudium alloquentis) fuit
transiisse ad Britannos, quàm trium-
phasse de Britannis. Quid enim facerent,
elementis jam Romanorum imperio sub-
actis? Docuit illos Oceanus servituri
patientiam, postquam transfretantibus

& ipse

& ipse Romanorum navigiis insuetam
sibi servitutem agnoverat. Hinc etiam
navalis Corona, in Principis honorem,
fastigio domus Palatinæ fixa est, *traje-
cti & quasi domiti Oceani insigne*, quod
ait Tranquillus⁴. Verùm hæc ad Mare
Australius tantum pertinent. Septen-
trionalius haud navigatum est Claudii¹⁷,
classi. Neque enim ejus eousque per-
tingebat victoria. Primum autem sub
Domitiano circumnavigata est insula
à Romanis; & tunc primum illud no-
vissimum Mare ab eis cognitum domi-
tumque. Tacitus de Julio Agricola in
Britannia Proprætor, *Hanc*, inquit,
*oram novissimi (Caledonii) maris tunc
primum (sub Domitiano) Romana clas-
sis circumvecta, insulam esse Britan-
niam affirmavit, ac simul incognitas ad
id tempus insulas, quas Orcadas vo-
cant, invenit domuitque.* Quod itidem
Juvenalis⁵;

⁴ In Clau-
dio cap.

⁵ Satyr. 2.

— arma quidem ultra

Littora Iuvernæ promovimus & mo-
do captas

Orcadas. —

Modò captas dicit, id est sub Domitia-
no. Et error est manifestus apud Euse-
bium Hieronymianum, Claudium Or-
cadas

cadæ Insulæ Romano adjecisse imperio.
Quem tamen secuti sunt Orofius, Cal-
fiodorus, Eutropius, Beda, Nennius,
Ethelverdus, alii. Sed contrarium ex
unico Tacito, scriptore coætaneo &
gravissimo, satis evincitur. Quæ verò
occurrunt apud Valerium Flaccum¹,
Silium Italicum², Stadium³, alios, de
Caledoniis & Thule subactis ante Do-
mitiani tempora, ita tantum intelli-
genda sunt, ut aut more Poëtico Se-
ptentrionaliorum nomen pro Britan-
niis quibuscunq; per synecdochen usur-
pari existimemus ipsamque Thulen pro
Britanniæ parte quâcunque, aut Ro-
manis Caledonios generatim Britan-
nos tantum non Australi litori proxi-
mantes, denotasse. Nam & Julius Flo-
rus⁴ Australes Britannos Caledonias
secutum esse in sylvas J. Cæsarem scri-
bit. Id est, planè in sylvas Britannia
Australioris. At verò cum Julius Agri-
cola sub Domitiano insulam tam nava-
li, quam terrestri bello subegisset, &
circumvecta classe, Oceanum Caledo-
nium ita propriè dictum, quod *Maris*
sui Secretum (ut observatum est suprâ)
appellabant Britanni, undique aperuis-
set, Orcadasque domuisset; adjectum
tunc

¹ Argo-
nautic.
lib. 1.
² Punic.
lib. 3.
³ Sylva-
rum lib.
⁴ in Pro-
treptico
ad Cri-
spinum
Vestii Bo-
tani Pro-
pratori,
sub Vitel-
lio, Bri-
tannia
filium.
⁵ Lib. 3.
cap. 10.

tunc fuisse Romano Imperio mare er-
iam illud Septentrionalius, atque adeò
Romanos Britannici Maris totius non
aliter ac Insulæ Dominos fuisse par est
ut censeamus. Quod & disertis ferè
verbis testatur Tacitus. Is de Agrico-
la, Caledonios armis petitorio, verba
faciens, *Classis, ait, ab Agricola primum*
assumpta in partem virium sequebatur
egregia specie; Cum simul terra simul
mari bellum impelleretur, ac sepe ei-
dem castris pedes equeque & nauticæ
miles mixti copii & letitia, sua quisque
facta, suos casus attollerent; ac modo
sylvarum & montium profunda, modo
tempestatum & fluctuum adversa, hinc
terra & hostis, hinc auctus Oceanus mi-
litari jactantia compararentur. Britan-
nos quoque (ut ex captivis audiebatur)
visâ classis obstupesciebat, tanquam
aperto Maris sui secreto, ultimum vi-
ctis perfugium clauderetur. Clarissi-
mum dominii Maris Britannici testi-
monium; quod tam Britannos Caledo-
nios antea, quam Romanos postea do-
minos agnoscit. Utrum auctus an vi-
ctus Oceanus ibi legendum, dubita-
runt viri docti. Sed utraque Lectio do-
minii acquisitionem palam denotat. Et
auctus.

auetus Oceanus Mare Caledonium reliquo mari à Claudio, cum Australiori insulæ parte, Romano imperio adjecto jam accessisse significat. Quemadmodum *Auclum* dicebatur Circi spatium quod supra definitum modum victoriæ adjungebatur, ut haberetur apud Festum⁹. Et Oceanum Britannicum ita in Romanorum potestatem tunc redactum; velut perpetuam insulæ ac individuum appendicem, cogitavit forsan Papinius¹⁰, ubi Domitianum, sub quo hæc in Britannos victoria, ita alloquitur;

— *maneat hominum contentus habenis,*

Vndarum Terraque potens. —

¹¹ Tac. *Chiffle-* Certè & Scriptor nuperus¹¹ ipsum ait *tius in E-* Julium Cæsarem *Insulæ Fretique Brit-* *tannici imperium sibi asseruisse.* Et tam summâ id dicit eû ratione, dum utriusque imperium, velut individuum coniungit, quam nullâ, dum Insulæ imperium Julio Cæsari tribuit.

CAP.

CAP. V.

De Romanorum dominio in Mari Britannico, in Insulæ appendice, à Domitiano ad Constantium Chlorum Cæsarem, seu Diocletianum.

Subactis verò (ut dictum est superius) & Insulæ, & qui circumvolvitur, Oceano à Romanis; ut terrestre imperium tuebantur præfides ac legati, ita Marinum Archigubernus cum classe numerosa. Eo enim nomine appellabatur præfectus Classis Britannicæ (seu, ut in Pandeclis Florentinis¹, Archigubernius) quod scimus ex Javoleni J. C. sub Adriano & Antonino Pio Augustis. epistolis. *Seius Saturninus* (inquit ille²) Archigubernus ex classe Britannica, testamento fiduciarum reliquit hæredem *Valerium Maximum trierarchum*; à quo petiit ut filio suo *Seio Oceano*, cum ad annos sedecim pervenisset, hæreditatem restitueret. Verùm cum in perdomandis & retinendis Britannis Caledoniis, plurimum laboris, emolumenti parum fore perspicerent Romani, ita prætenturis terrestre imperium, in Austrum recedentes, relicta Barbaris Septentrionali Insulæ parte, limitabant, ut Oceani imperium juxta illis minutum esse creda-

credamus necesse sit. Prætenturæ illæ, in historiis de Adriano, Antonino Pio & Severo Augustis, obviæ. Eâ autem quam sive muro sive vallo ab Orientali litore ad Occiduum per Brigantes ducto statuit Adrianus & instauravit Severus, coercebatur Romanorum territorium intra eosdem penè fines qui Claudii victoriam terminarant. Altera verò quæ ad Glottam & Bodotriam æstuarium insulam interfecabant, Romanum imperium Britannicum sub Antonino Pio ac postea sub Valentiniano, & Valente, & sequentibus aliquot Imperatoribus finiebat. Unde forsân nec multò Septentrionalioris Oceani, quàm qui horum territoriorû oras allueret, postmodum Romani erant Domini. Cæterum post Seium Saturninum classis (quem diximus) sub Adriano aut Antonino Pio Britannicæ præfectum, de maritimis rebus Britannicæ usq; ad Diocletiani tempora, penè etiâ de ipsa Britannia, apud Scriptores altum est silentium. Infestantibus autem sub Diocletiano Mare Britannicum, per Aremorium & Belgicum tractum, Francis & Saxonibus, ad illud pacandû missus est C. Carausius genere quidem infimus³, sed con-

³ Eusebii
p. 10.
lib. 9.

consilio & manu promptus. Et hanc Maris præfecturam poposcisse ipsum scribit Galfredus Monumethensis atque promississe tot & tanta se inde adepturum quibus Rempublicam magis augmentaret, quàm si ipsi regnum Britannia traderetur. Ille autem, multis barbaris sæpe captis, (quæ sunt Eutropii verba; & de Mare Britannicum, cui à Cæsare ut ejus Domino, quâ Britannicæ imperium tenebat, præficiēbatur, infestantibus fiunt) nec præda integra aut Provincialibus reddita aut Imperatoribus missa, sed sibi soli retenta, cum suspicio esse capisset, consultò ab eo admitti Barbaros ut transeuntes cum præda exciperet, atque hac se occasione ditaret, à Maximiano iussus occidi purpuram fumsit & Britannias occupavit. Firmatis demum & Mari & Terrâ præfidiis, utriusque imperium, utpote semper conjunctum, septennio⁴ obtinuit; ex-
tinctus à socio suo C. Allecto, qui triennio idem successor possidebat. Hic autem ductu Asclepiodoti Præfecti prætorio (postquam ita incertus consiliiq; inops à Constantio Chlora Cæsare, qui in Britanniam ad eum reprimendum trajecerat ipse, redderetur, ut tunc denique

⁴ Orosius
lib. 7.
cap. 25.

nique senferit quod non munitus esset Oceano sed inclusus, ut loquitur Panegyrici author^s ad Maximianum) tandem victus & occisus est. Atq; ita & insula simul & Oceanus, quā Romanorū hic imperio prætendebatur, post decennium receptus est. Neq; aliunde, quā ab hoc decenni in Britannii imperio, excusi sunt nummi illi & C. Carausii, &

C. Allesti cum inscriptionibus IMP. C. CARAVSIVS P.F. AVG. & IMP. C. ALLECTVS. P. F. AVG. Eclypum autem ex areis Allesti adjicimus, ut eorum inscriptio in parte aversa, Tritemis cum VIRTUTE AVGVSTA, simul observetur, qua imperium ejus Britannicū Oceani circumflui dominio maxime subnixum esse quin vellet, vix dubito. Restituta ita cū Oceano Britannia insignis etiam testimonium est Panegyricus ille, cujus aurorem alii Mamertinū, Eumenium alii putant. O victoria multi vāga, inquit ille,

ille, & innumerabilium triumphorum, qua Britannia restituta, qua gentes Francorum penitus excisa, qua multis praterea gentibus in conjuratione illius sceleris deprehensis imposita est necessitas obsequendi: denique ad perpetuam quietem maria purgata sunt! Gloriare tu verò, Caesar invictus, (Constantium Chlorum Casarem, jam memoratum, alloquitur) alium te orbem terrarum peperisse; & Romana potentia gloriam restituendo navalem, addidisti Imperio terris omnibus Majus Elementū. Majus elementū oratoriē dicit pro ipso Oceano Britannico, quem ita expressim ait cum Britannia restitutum. Et singulare sic est, Romanos de imperiis Britannia & Maris cognominis, veluti semper individuis, loqui. Et de lue illa, quam solis Britannia visceribus intabuisse ait, seu de periculo Romano imperio tunc imminente, Nullo certe, inquit, sine montium aut fluminum terminabatur, quem disposita Limitis custodia non tuerentur. Sed ubique Navis, licet nobis virtutem felicitatemque vestram haberemus, magnis tamen terroribus imminabat, quā jacent Maria, quā venti ferunt. Et mox; Hae victoria vestra non Britan-

Britannia solum servitute est liberata, sed omnibus nationibus securitas restituta qua Maritimo usu tantum in bello adire periculi poterant, quantum in pace commodi consequuntur. Allecti etiam imperium vim nauticae rebellionis expressit nuncupat idem, atque ipsam, inquit, Britanniam, qua sedem tam diuturno sceleri praevisisset, constat victoriam sola sui restitutione sensisse vestram. Simul cum Britannia ipsa devicta, concidit vis omnis nautica, quae in hac plaga, Britannia ab Allecto ita arrepta, necessario ut perpetua insulae comes in Augustos invaluisse. Et pergit Panegyristes; Ex aliis quidem partibus aliqua restant, quae si voluntas vel ratio desiderent, possint acquirere; ultra Oceanum vero quid erat praeter Britanniam? quae à vobis ita recuperata est, ut illae quoque nationes Terminis ejusdem insulae cohaerentes, vestris nutibus obsequantur. Nulla progrediendi causa superest, nisi si (quod Natura vetuit) fines ipsius quarantur Oceani. Quenam Nationes Terminis Britanniae cohaerentes, heic sunt praeter transmarinas, quarum litora terminis Imperii, quod tunc Britannicum censebatur, seu provinciae Britan-

Britannica terminis Marinis, id est, Oceano Britannico, cohaerebant? Veluti Gallorum, & confinium. Nam de insulis exiguis quae proximant, intelligendum non est. Neque enim eorum incolae Nationes dictae. Nec Panegyrici majestati consonum erat, è tam exiguis Imperatori gloriam adaugere. Quin Nationes illas terminis Britanniae cohaerentes, seu cohaerentes Britannici imperii corpori terminis, in paulò post subnexis, ipsos Galliae continentis, cuius litora terminis Oceani cohaerent Britannici (qui civiliter ipsius insulae pars seu territorium cum eo conjunctum habebatur) incolas fuisse ostenditur. Nam sic pergit ad explicanda illa verba Panegyristes: Per victorias tuas, Constanti Caesar invictae, quicquid infrequens Ambiano & Bellovaco & Trigaestino Solo Lingonicoque, restabat, barbaro cultore revirescit. Etiam ex eodem Carolus Sigonius, Hac victoria, inquit, non solum ipsa est recuperata Britannia, sed Gallia quoque, Hispania, Italia atque Africa ora perpetuis piratarum incursionibus liberata. Scilicet Britannia cum Oceano suo ac vi eidem tuendo nautica, recepta, in tuto positae sunt

⁶ De Occidentali Imperio lib. 1.

sunt non solum circumvicinæ sed & longè distitæ provinciæ maritimæ, quarum universis impendebat hoc bellum seu rebellio nautica quæ tam late vagari & flagrare poterat, quàm latè omnis Oceanus & mediterranei sinus abluunt; quæ item Panegyrici verba. Britanniam restituere, recuperare, rebellionem nauticam heic comprimere, Oceanum hunc purgare, ejusmodi habitæ sunt ut, uno peracto, cetera (ob conjunctum perpetuò insulæ & Maris cognominis dominium) consequerentur. Et amissâ Britannia, copiæ Romanorum navales, quibus mare tutum, itidem amissæ. Restitutâ, etiam & hæc cum Oceano restituebantur.

CAP. VI.

De Dominio Maris Australis & Orientalis, Britannicum comitante Imperium, à Constantini Magni tempore usque dum Insulæ valedicebant Romani. Id totum præfecturæ Comitatus litoris Saxonici per Britanniam subfuisse. Et de Classe, sub Romanis, Britannica.

AVo insequente, immutatâ sub Constantini temporâ administrationis Imperii formulâ, quemadmodum sub Præfecto Prætorio Galliarum Vicarius Bri-

Britanniæ Civili administrationi heic præerat, & sub Magistro Militum Occidentis, Comes Britanniarum & Dux Britanniarum mediterranea Insulæ co-piis tuebantur, ita sub ejusdem Magistri dispositione, Vir titulo Spectabilis, Comes litoris Saxonici per Britanniam, præsidii in litore Australi & Orientali Britannicæ dispositis, Mari universo quod Gallias, Bataviam, & Cimbricam Chersonesum, & Magnam Britanniam interfuit, veluti parti seu termino terminato Imperii Britannici, non aliter ac ejusdem imperii provinciæ alteri, præfici est solitus. Quod in ipso nomine dignitatis est signantissimè indicatum. Nam Dux Britanniarum, Comes Britanniarum, ut Comes Tingitanæ, Comes Hispaniarum, id genus alii pluri à terris & regionibus, quibus præerant, denominabantur. Atque inter dignitates illas, quæ Limitaneæ fuere à limitibus nomen semper accipiebant. Unde Comes limitis Ægypti, Præfectus Euphratis, Præfectus ripæ Danubii, & Comes Danubii, & quibus Rheni mandata est custodia, in officiis Augustalibus occurrunt. Scilicet fluvii hi Romani Imperii termini seu limites

¹ Notitia Dignitatum Imperii Occidentis.

² Notitia Dignit. Orientis.
³ Inscript. Græcæ.

fol. 1090.

⁴ Ibid.

fol. 490.

⁵ Sidenius A-

pollinarius in Panegyric.

Anthe-mio dist.

⁶ L. 9. C.

Theodos.

lib. 7.

tit. 1.

limites erant. Et Comites seu Duces
Rheni verbis illis de Rheno innui pu-
tant merito viri docti. Quemadmo-
dum autem Danubii, Rheni, Euphratis
nomina fines denotabant Septentriona-
les Orientalesq; Imperii Romani, ita
planissimè litoris Saxonici nomē seu li-
mes Orientalem Australioremq; sinem
Imperii Britannici, seu quod Britanni-
ci nomine in Romanorum, ut corpus
unum, potestatem redactum est. Adeo
ut quicquid ad limitem illum proten-
debatur, Comitibus litoris Saxonici per
Britanniam, ut præfecto territorii Ma-
rini, seu insularum appendicis, propriè sub-
jaceret. Jam vero protensum est terri-
torium illud seu provincia huic digni-
tati singulari subjacens per Mare ipsum
Britannicum, à Britannico litore usque
in litora transmarina, seu quæ in Galliâ,
Belgiâ, Bataviâ, Cimbrica Chersoneso
Britanniæ nostræ adversa sunt. Ita ut
quicquid à Britannico litore sive Maris
sive Insularum interjaceret, Comitibus
(quem diximus) præfecturæ, veluti Ad-
miralli provincialis seu territorialis ad-
ministratiōi, accederet. Litora autem
adversa illa *Saxonici litoris* nomine to-
ta cognita tunc fuisse, manifestum sit
tum

tum ex Ptolemæo, Marciano Hera-
cleote, Zosimo, ejusmodi aliis, tum ex
Notitiâ Dignitatum utriusque Imperii.
Etenim juxta Albis fluvii ostium quod
Cimbricæ Chersoneso seu Daniæ regni
parti occidentali proximat, Saxones à
Ptolemæo⁸ & Marciano⁹ collocantur,
ut etiam in ipsa Chersoneso Cimbri-
câ. Atque à sedibus eorum primariis &
vetustis litus illud Saxonici nomen de-
sumsit. Gens autem inter Germanos
præcipua, vicinis pulsâ, in Austrum per
Batavicum, Belgicum, Gallicum litus
sedes ampliabat. Unde sub Rheno ostiis,
Batavorum agros eam etiam sub Con-
stantini tempora occupâsse scribit Zo-
simus¹⁰. Atque ex eo quod hæc infi-
debant litora Saxones, & crebris per
Galliarum tractum totum maritimum
excursionibus factis & Mare & Tellu-
rem inde infestabant, dictum est non
solum litus illud Saxonum ipsorum, seu
limes imperii Britannici orientalis, ve-
rum & ipsum litus Belgicum & Gallica-
num totum, quod Britannicæ nostræ ad-
versatur, Saxonicum litus, & limes Sa-
xonicus. De Cimbrico & Batavico li-
tore, in quo sedes sibi fecerant amplio-
res, res manifesta est ex eis quæ jam
M 2 memo-

memorantur. De Belgico & Gallicano expressum itidem testatur Notitia Dignitatum Imperii. Etenim in ea habetur sub dispositione Ducis Tractus Armerici (qui totus est ab occidentali Gallia seu à Ligeris fluvii ostio ad Sequanæ ostium) *Tribunus cohortis prima novæ Armonica, Grannona in litore Saxonico*. Ibi planissimè litus Britannicæ nostræ Australi in Galliis adversum, litus Saxonicum appellatur. Et in eadem Notitia sub dispositione Ducis Belgicæ secundæ (quæ à Sequanæ ad Mosæ fluvii ostium porrigitur & Flandriam complectitur) habemus *Equites Dalmatas Maris in litore Saxonico*. Atque in insigniis ejusdem Ducis expressum item habetur *litus Saxonicum*. Ita totum quod à Cimbrica Chersoneso in occidentalem Galliam procurrat litus Saxonicum diserte in Notitia dictum. Quod non solum à frequentissimis in ora ea maritima deprædationibus, quas exercere solebant Saxones, sed ab eorum exscensionibus sedibusque per totum illud litus subinde adquisitis evenit. Adeo ut expressius nil dici poterit, quàm Oceanum totum interjacentem, ut Insulæ appendicem,

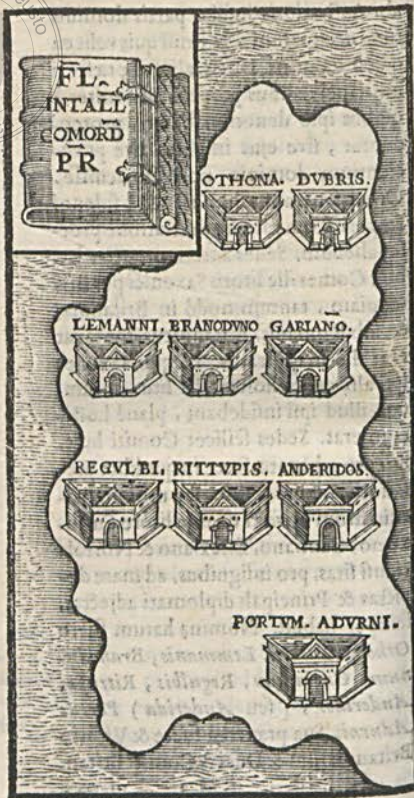
31 Sido-
nius A-
pollinaris
lib. 8.
epist. 6.

ab

ab Australioris insulæ partis dominis tunc occupatum esse; nisi quis velit ea quæ à Comitibus Ducis, aliùve præfecti limitanei sedibus propriis ad limites, à quibus ipse denominabatur, protenduntur, sive ejus imperio sive præficientium dominio non subjacuisse. Quod sanè absurdum est, & à solenni Imperii Romani administratione prorsus alienum. Sedes autem proprias habuit Comes ille litoris Saxonici per Britanniam, tantummodò in Britannia; & sub Romanis, Britannicus duntaxat erat ille magistratus. Neque Saxones ipsi alii quàm hostes. Et litus eorum, quæ illud ipsi insidebant, planè hosticum erat. Sedes scilicet Comiti huic, suo pro arbitrato, fuere in quolibet præsidiorum, oppidorum, seu urbium maritimarum novem quas in litore Suffexiano, Cantiano, Essexiano & Norfolciensi sitas, pro insignibus, ad mare depictas & Principali diplomati adjectas, semper habuit. Nomina harum fuere *Orthona, Dubru, Lemmanis, Branodunum, Garianum, Regulbis, Rittupe, Anderidos*, (seu *Anderida*) *Portus Adurni*. Sua præterea fuere & Vicario Britanniarum & Duci & Comiti Britan-

M 3

niarum

niarum insignia itidem cum imperio data. Huic ipsa Insula arcis munitæ figura in Oceano depicta; Duci, oppida aliquot mediterranea; & Vicario, provinciæ quinque in quas insula à Romanis partita. Quod videre est in Notitia Dignitatum. Ubi Comitibus litoris Saxonicæ (quem diximus) insignia hæc formula; eâ scilicet quæ in codicillis depingi solebat, habentur. Quod verò ad Urbes illas in insignibus hæc maritimas seu oppida attinet; si rerum Britannicarum peritis ¹² credamus, Othona sita erat ad Trinobantum litus quod Centuriæ de Dengy in agro Essexiano prætenditur. Dubris idem est cum Dover. Lemannis circa Hyth in litore Cantiano collocabatur. Brano. ¹² Guil. Camden. in Suffexia, Cantio, Essexia, Norfolkia. dunum non aliud erat à Branchester in litore Norfolciensi prope Metaris æstuarium, Garianum, aut Gernemutha erat, aut locus proximans. Regulbium seu Regulbis Cantii aquilonarem oram occupavit, Reculver jam nominatum. Rittupis seu Rhutupia in Cantio sub VVantsumi fluvii ostium sedes habuit, forte Richborough. Anderidos Rotheri fluvii ripam tenuit, Newenden jam appellatum. Et de-

271 MARE CLAVSUM.

mum Portus Adurni in viculum, nunc Aldington vocatū, propē Shoreham in litore Suffexiano, transivit. Libri autem, in insignibus illis, figura, quæ in codicibus Notitiæ manuscriptis purpurea seu lutea est (ut testatur Guidus Pancirollus¹³) ipsa mandata Cæsariana denotabat. Et si Pancirollo fides habenda, literæ ei inscriptæ Notariorum linguâ significabant, *Felix liber injunctus Notariis laterculi, continens Mandata ordine Principis*, seu *Primicerii*, qui notariorum Princeps. Ipsissimæ et dem literæ in aliorum Præfectorum insignibus interdum habentur. Quosnam autē in Marini, quod diximus, dominiū tutelam sub dispositione sua haberet Comes litoris Saxonici per Britanniam, quale item officium, indicatur in Notitiâ ad hunc modum;

Sub dispositione viri Spectabilis, Comitû litoris Saxonici, per Britanniam.

Præpositus numeri Fortensium, Othone.

Præpositus militum Tangricanorum, Dubris.

Præpositus numeri Turnacensium, Lemannis.

Præ-

LIBER II. 273

Præpositus equitum Dalmatarum Branodunensis, Branoduno.

Præpositus equitum Stablesiani Gariensis, Gariannono.

Tribunus cohortis primæ Vetasiorum, Regulbio.

Præpositus Legionis II Aug. Rutupis.

Præpositus numeri Abulcorum, Anderida.

Præpositus numeri Exploratorum, portu Adurni.

Officium autem habet idem Vir Spectabilis Comes, hoc modo.

Principem ex officio Magistri Præsentium à parte peditum.

Numerarios duos, ut supra, ex officio supradiçto.

Cornicularium;

Adjutorem;

Subadjuvum;

Regendarium;

Exceptores;

Singulares, & reli quos Officiales.

Tam de militum quàm ministrorum nominibus cōsulendus est Guidus Pancirollus. Neque heic locus est commentario, quia lectori inclinantis Imperii Romani historia non satis versato explica-

M 5

plica-

plicaret. Numerorum vero rationem à Guido subductam, ut præsidia sub hoc Comite, ad tutandum Britannici Imperii tunc temporis appendicem hanc Marinam adhibita, melius innotescant, adjicimus. *Sub hoc comite* (inquit ¹⁴) *erat una legio forte M peditum, & senium Numeri, forte MCC, & duo ordines Equitum ferme CC. Summa est peditum ferme MMCC, & equitum CC. Praefecturam enim mille peditum hoc tempore fuisse Constantinus Porphyrogeneta ¹⁵ scribit.* Sic ille. Naves & classarii, hoc saltem nomine, non memorantur in Notitia. Sed, ut in hostium exsensionibus (si forte acciderent) dispositi fuere ordines equitum, ita in Numeris & Legionibus Classarios contineri, non est quod dubitemus. Quemadmodum etiam Flavius Vegetius apud Misenum, inquit ¹⁶, & Ravennam Singulae Legiones Romani nominis cum Classibus stabant ne longius à tutela urbis abscederent, & cum ratio postulasset, ad omnes mundi partes navigio pervenirent. In Legionibus, seu harum nomine, ipsi classarii ab eo censeantur. Observandum verò interea est, diligentissimos Romanorum rerum indagatores ¹⁷, dum de classibus

¹⁴ Ad No.
titiam
Dignit.
Occident.
cap. 72.

¹⁵ Lib. de
Thematicis.

¹⁶ De Re
Militari.
l. 4. c. 31.
¹⁷ Lipsius
de Magnitudi-
ne Roma-
na l. 11.
c. 5. sed
& vide
Iul. Caf.
Bullinger
de Impe-
rio Ro-
mano l. 6.
c. 6.

classibus dispiciunt, præter Ravennatem & Misensem ¹⁸ (quarum hæc Galliam, Hispanias, Mauritaniam, Africam, Egyptum, Sardiniam atque Siciliam in proximo habebat; illa Epiron, Macedoniam, Achaïam, Propontidem, Pontum, Orientem, Cretam, Cyprum petere directa navigatione contineverat; quæ sunt Vegetii verba; utrâque ab Augusto Cæsare ¹⁹ primum ad tuendas provincias maritimas ipsamque mare ibi instituta, & Prætoriâ etiam, ob dignitatem, dictâ) binas alias in ipso mari, sed minus celebres plerumque tantum adjicere. Harum altera ad Forum Julii in Gallia Narbonensi ²⁰, altera in ipso Ponto ²¹ collocabatur. Atque ita quatuor duntaxat in Mari classes perpetuas seu celebriores Romanis fuisse plerumque admittitur. Alias quidem recte addunt Fluminum classes etiam perpetuas, veluti Rheni, Danubii, in quibus Mœsica, item & Pannonica, ejusmodi alia. In his verò Naves seu Lembi, *Lusoria* ²² seu *Lusuria* dictæ ad imperii fines usque in ulteriores ripas & castella in eis exstructa tuendos excubabant. Atque hac notione Lusoriarum nomen binis Codicis Justinianeis legibus,

¹⁸ De
quibus
item Tacitus l. 4.
Annal.

¹⁹ Suetonius in
Augusto
cap. 49.

²⁰ Tacitus
Annal. 4.
Strabo
lib. 4.
²¹ Josephus
Halos.
l. 2. c. 26.

²² Cod.
Theodosius
l. 7. tit. 17.
De Lusoria
rius Danubii.

²³ L. 4.

C. de offic.

milit. in-

dic. &

L. 4. C. de

Off. Ma-

gistri Of-

ficiozum.

²⁴ In No-

tie ad

Flavium

Vopiscu

PAG 475.

276 MARE CLAVSYM.

bus ²³ satis antea depravatis à præstan-
tissimo viro Claudio Salmasio ²⁴ resti-
tutum est. Atque ut in Fluminibus, Lu-
foriis seu navibus minoribus plerunque
utebantur, ita in Mari Liburnis quarum
minimæ remorum habebant singulos
ordines, paulò majores binos, idoneæ
mensuræ ternos vel quaternos, inter-
dum quinos, ut docet Vegetius. Jam
verò, utcunq; apud veteris Imperii Ro-
mani præsidii & munitionis omnigenæ
indagatores illos, satis obscure aut ne-
gligenter verba de classe qualicunque
Britannica fieri soleant; id nihilominus
certissimum est, non solum singularem
Classem in Romanorum præidiis per-
petuis fuisse Liburnarum Britannicam
qua Mare de quo loquimur, velut Insu-
læ Magnæ Britanniæ appendicem tu-
rabantur, verum etiam aliam classem
in Oceano exteriori seu navale aliquod
alibi in maritimis sive Hispaniæ sive
Galliarum oris, extra Mare Mediterra-
neum, non omnino eos habuisse. Sal-
tem nullibi apud veteres commemor-
ari. Quod testimonium non contem-
nendum est, tum unicum confecisse
Britannici Imperii, jam ad Romanos
devoluti, corpus Mare simul & Insulam,
tum,

Oriens.

DANIA.

Frisia.orienta.

Frisia.oc.

Hollandia.

Flandria.

Zeelandia.

Picardia.

GALLIA.

Normandia.

Aquitania.

ANGLIA.

SCOTIA.

HIBERNIA.

NORWEGIA.

Schotlandiae.

Orcades.

Hebrides.

Alerides.

HISPANIE PARS.

Occidens.

Septentrio.

23
C.
m
di
L.
g.
sic
14
in
F.
V.
p.

LIBER II. 277

tum jus ejusmodi in Mari, quod Britan-
nicum erat, tunc obtinuisse, ut simile
in plagis saltem Occidentalioribus (ut-
pote in quibus alia provincia non erat
Marina) non omnino reperiretur. Clas-
sis hujus Britannicæ (præter obvium il-
lud quod de Seio Saturnino Classis Bri-
tannicæ Archiguberno sub Antonino
seu Adriano Augusto ex Pandeëtis ²⁵ Ju-
ris Cæsarei supra ²⁶ habetur) expressa
apud Tacitum etiam fit mentio, ubi de
rebus Cerialis & Civilis sub Vespasiano
Augusto locutus, *Circumsederat*, in-
quit ²⁷, *Civilem & alius metus, ne*
quartadecima legio, adjunctâ Britanni-
ca Classe affligeret Batavos, quâ Ocea-
no ambiuntur. Et nulla cum ratione
doctissimus Lipsius opinatus est hanc
fuisse partem ²⁸ classis Lusoriarum qui-
bus Rhenus fluvijs instructus erat; par-
tem scilicet ad exitum fluvij excuban-
tem sub arcem illam Britannicam qua
de nos supra ²⁹. Nam etiam Britannica
Integra erat & Marina omnino, non
fluviatilis. Marinam fuisse non solum
res ipsa persuadet, verum etiam tum
jam dicta tum ea quæ capite proximo
dicentur de Comite litoris Saxonici;
qua saltem ex posterioris rerum admi-
nistratio-

²⁵ L. 46.
ff. tit. ad
senatus-
cons. Tre-
bellianicæ.
²⁶ Cap. 5.
hujus li-
bri.
²⁷ Histo-
riar. l. 4.

²⁸ De
Magni-
tudine
Romana
l. i. c. 5.
²⁹ Cap. 30.

nistratiōnis praesidiōrumq; collocatiō-
nis, ratione, de priore, ut non raro, fue-
rit dijudicandum. Sibi verò integram
fuisse hanc classem suūque habuisse
praefectum, testis est Inscriptiōis vete-
ris, Romae in Palatio Capranicensi, Fra-
gmentum ³⁰ quo petiit quidem ipsum
nomen Praefecti Classis Britannicae. Sed
ex eo liquet praefecturam ejusmodi, in
Romanorum vetustis, non incelebrem
fuisse, eamque gestisse quendam qui
etiam classis Moesicae & Pannonicae praefectus fuerat, uti etiam Proconsul &
praeses Alpium, subpraefectus Classis
praetoriae & Tribunus legionis XVI. Il-
lud ita se habet.

PRAEF. CLASS. BRIT. ET MOESIC.
ET PANNONIC. PROC. ET PRAESIDI
ALPVM. S. VB. PRAEF. CLASS.
PRAET. TRIB. LEG. XVI.

FLAVIUS EGP. REPVS. A. NON. OB.

Quin non ita leve est argumentum,
classis illius in Mari Britannico, velut
provinciae Britannicae (juxta ea quae di-
cta sunt) parte, tuendo, illis in saeculis
fuisse usum frequentem, ex eo quod
Scapharum exploratoriarum, quae ma-
joribus

ioribus Liburnis in excubando socia-
bantur, nomen à Britannis in Roma-
norum scripta receptum fuerit, quem-
admodum *Copulorum* qui ³¹ iidem in
Rheni limite tuendo naves fuere luso-
riae, nomen à Germanis. Eas vocasse
Britannos Pyctas observabant Romani.
Flavius Vegetius, qui è commentariis
Catonis, Celsi, Trajani, Hadriani, sub
Valentinianorum aeo libros de Re con-
scripsit Romanorum militari, *Scapha*,
inquit ³², majoribus liburnis explorato-
ria sociantur, quae vicanos prope remi-
ges in singulis partibus habebant; quas
Britanni Pyctas vocant. Per has & su-
perventus fieri, & commentus ad versa-
riorum navium aliquando intercipi as-
solet, & speculandi studio adventus earum
vel consilium deprehendi. Ne ta-
men exploratoria naves candore pro-
dantur, colore Veneto (qui marinis est
fluctibus similis) vela tinguntur & fu-
nes. Cera etiam, qua ungere solent na-
ves, inscitur. Nauta quoque vel mila-
res Venetam vestem induunt ut non so-
lum per noctem, sed etiam per diem fa-
cilius lateant explorantes. Sic ille. Et
libri editi habent plerumque heic *Py-
ctas* aut *Pyctas*. Manuscriptis verò ali-
quot,

quot, quibus usus est Godescalcus Stevvechius, legitur *Picatas*; uti etiam binis in Bibliotheca ad D. Jacobi Regia (quod adnotavit mihi vir doctissimus amicissimusque Patricius Junius) *Picatas*; unde in versionibus Vegetii superiorum seculorū Gallicis habetur nunc *Picaces* nunc *Pigaces*. Sed Stevvechius ad citatum locum, *Mihi*, inquit, *verius videtur pincas appellatas. Id enim navicularum genus etiam hodie Britannia & Batavia agnoscit. Vocant autem vulgo Een pincke.* Ut ut verò se hæc res habuerit, Exploratoriarum habes heic apud Vegetium, navium usum cum Liburnis conjunctum, noménque earum ex Britannico illius ævi sermone ita observatum, ut non omnino videatur dubitandum quin Britannis & in Britannica provincia Marina, usum earum fuisse aut perpetuum aut frequentissimum simul sentiret Vegetius. Sic ex vocabulis illis *Gesum*, *Trimartia*, *Essedum*, *Petorumum*, *Bracca*, id genus aliis sive à Gallis sive à Britannis in Romanorum linguam receptis, notissimum ipsarū rerum quas significant sive in Galliis sive in Britannis usum satis indicari à nemine non agnoscitur.

Quin

Quin etiam tuendi Maris rationem artetque adhibitas ita adjungit heic Vegetius, ut eis itidem tunc usos fuisse Britannicos classarios seu qui Pyxis aut Picatis illis in excubiis præerant marinis, non sit prorsus ut spinimè credamus.

CAP. VII.

Expenditur sententia virorum aliquot doctorum, qui litus Saxonicum cuius Comes ille per Britanniam maritimus dictus est, litus volunt esse Britannis Cismarinum; Et planè refellitur.

Sed verò viri aliquot docti, sive aliud (ut plerunque) agentes, sive oscitanter nimis rem perpendentes, Comitissitoris Saxonici per Britanniam dignitatem seu præfecturam aliter interpretantur; atque ita, ut si eorum sententia esset admittenda, argumentum seu testimonium de Maris dominio cum Insula sub Romanis in præfectura illa conjuncto superius allatum, palàm corrueret. Horum duplex est genus. Alii ipsum Litus Britannicum seu Cismarinum, Saxonicum in Dignitatis hujus nomine tantum dici volunt; Alii tam Britannicum, quam totum illud à Cimbrica Chersoneso in Galliam Occidentalem lunato

² Ad No-
titiam
Dignit.
Occid.
cap. 72.

282 MARE CLAVSYM.
lunato recessu porrectum atque Britan-
niæ adversum. Sed utriusque largiter san-
tunt hallucinati. Prioris sententiæ author
est Guidus Pancirollus ² qui à Saxoni-
bus quos Vortigernus Britannia Australioris
Rex huc sibi subsidio vocavit, ita denominatum
intra Insulam litus seu limitem esse scribit. *Insula partem*
(iraille) Saxones occuparunt, unde li-
mes contra eos à Comite Creato erectus
Saxonicus est dictus. Quo nihil insci-
tius dici potuit, si rem ipsam siue tem-
porum rationem spectes. Nam ut pra-
teream in Notitia ipsa, non omnino
de Limite Saxónico, sed de Litore ver-
ba fieri (utcumque etiam Pancirolo præ-
fectus, de quo loquimur, dictus sit in
Commentarii sui lemmate, Comes li-
mitis Saxonicæ per Britanniam) scripta
est Notitia sub Theodosii junioris tem-
pore, seu annum ccccx, ut fere con-
sentiunt viri docti. Id est, sub id tempus,
Formula universæ Imperii administra-
tionis, tam in Oriente quam in Occi-
dente, quæ jam antea inoleverat, sum-
ma cum diligentia velut in latereculum
congesta est unicum. Jam vero Saxo-
nes, ut plerique veterum docent, pri-
imum in Britanniam advenierunt anno
Christi

Christi cccclxix. Detur autem, quod ex
meliori calculo est forte recipiendum,
adventum illorum annum cccclxxviii
fortiri debere ², id est xxi Theodosii ² *Apud*
Junioris; id interea (quod inprimis est *Guil.*
heic advertendum) certissimum est, de- *Camden,*
relictam esse à Romanis præfectis Bri- *in Brit.*
tanniam omnino, antequam illi acciti. *pag. 95.*
vide
Scilicet fuere à Vortigerno rage *ad re-*
tundendas Aquilonales gentes (Pictos,
& Scotos; non Romanos, qui Insula
valedixerant) *intrinissi*; quod scribit
Gildas ³. Neque Romanis eorumve
Ducibus aut Comitibus seu erat intra
Insulam omnino cum Saxonibus. Adeo
ut historiarum & temporis rationum sit
ignorantia crassa, Saxonicum quem-
cunque limitem aut Saxonicum litus,
florete aut aliquatenus obtinente heic
Romanorum Imperio, in ipsa Insula
statuere. Manifestius igitur nihil est,
quam transmarinum Britannicæ Australi
& Orientali adversum litus, ut superius
designatum est, Saxonicum in ea dig-
nitate dictum. Etiam & multo antiquior
erat Comes ille litoris Saxonicæ per Bri-
tanniam, & *tractus maritimi* seu Maris
ejus quod Romanorum per Britanniam
imperio, seu in Britannicæ provinciæ
corpore

corpore comprehensum est, adfectione notus. Nam sub Valentiniano I, seu circa annum Christi cccclxx hac dignitate functus est Nectaridius; teste Ammiano Marcellino, ubi nuncium ait⁴ indicasse, *Britannias Barbarica conspiratione ad ultimam vexatas inopiam; Nectaridiumque Comitem Maritimi tractus & Buchobaudem Ducem hostilibus insidiis circumventum*. Neq; alia à Comitis litoris Saxonici, hoc sensu, per Britanniam, putanda est dignitas, quàm accepit apud Bononiam (in Gallis) C. ille Carausius, de quo supra, ad pacandum per tractum Belgicæ & Are-moricæ mare, quod *Franci & Saxones* (ut Eutropii & Orosii verba sunt) *insestabant*. Nam præsidia etiam ipsum & sedes præfecturæ in Britannia eum habuisse inde satis elicitur, quòd à Maximiano iussus occidi, in Britannis statim purpuram sumpsit & per septennium inde imperavit. Ita Præfectus heic seu Comes tractus Maritimi & Comes litoris Saxonici, iidem ipsi semper habiti, ad Britannæ Marisque sui solius administrationem attingere. Quibus etiam, ut nomine tantum non re discrepans, adjungendus est Præfectus Classis, sub Roma-

Romanis, Britannicæ, de quo capite superiore. Suas autem ad tutandum mare & litus hoc transmarinum operas auxiliares ex instituto Principali præbuisse fatemur Ducem Belgicæ secundæ & Ducem tractus Are-moricani, de quibus supra fit mentio. Nam & præsidia habebant illi in litore hoc Saxonicò, ut observatum est, disposita. Ceterum id maximè heic observandum est, Duces hosce transmarinos non tam litus aut mare, quàm continentem ex ipsa Dignitatis naturâ curâsse; atque inde tantum nomina, ut vides sortitos. Hunc à tractu Are-morico & Ebruica-no⁵, qui per provincias quinque, Aquitania primam & secundâ, Senoniam, secundâ Lugdunensem & tertiam (quæ Britanniam minorem & Normanniam complectitur) extensus totas ferè Gallias jam vulgò dictas continebat; Illum verò à Belgica secunda. Neque alium fuisse Mediterraneorum, alium litoris aut maritimi tractus in Gallis seu Comitum sive Ducum. In Britannia autem, distincta omnino fuisse munera sive Comitum sive Ducum Mediterraneorû, & Comitis tractus Maritimi, seu litoris Saxonici, distinctas copias, insignia

⁴ Præter
Notitiam
& Panci-
rollum,
vide Ios.
Scaligerû
ad Auso-
nium lib.
2. cap. 6.

signia prorsus distincta. Perinde ac si hoc ipso Romani Imperatores vellent denotatum; ut Mare ipsum ad insulae semper Imperium, ita res maritimas earumque tutelam ad Britannicam litoris Saxonici seu transmarini praefecturam jure singulari pertinuisse; utrumq; autem adversi Galliarum continentis Ducem subsidium adversus infestantes Saxones, cum res postulare, ita praestare debuissit, ut interea sola cura Maris ipsius, ut singularis mandata provinciae, Comitibus litoris Saxonici per Britanniam constituto incumbere. Et si quis sive Aemoricæ sive Belgicæ secundæ Ducem seu Comes, Ducis seu Comitibus litoris Saxonici (ut obiter volunt aliqui *) nomen appellabat, id sanè inde fiebat, quia litus Saxonicum, nobis transmarinum, provinciam eorum terrestrem terminabat; quemadmodum & Comitibus jam dicti per Britanniam, Marinarum. Nec verò magis admittenda est sententia illa altera; tam Britannicum nostrum quam adversum seu transmarinum litus, Saxonicum eo ævo dictum. Adeoque nomen illud in Comitibus, de quo loquimur, dignitate cismarinum litus denotare. Hujus est Abrahamus Ortelius.

6. *Ios. Scaliger in
lect. Au-
sonianis
lib. 2. c. 6.
& Guil-
Camden.
in Brit..
pag. 96.*

litas⁷; *Saxonicum litus*, inquit ille, in 7. In The.
libro Notitiæ, Cantii partem Orienta-⁸ sawro-
lem designare video; cum Dubrin, Ru-⁹ Geogra-
tupim, & alia Cantii oppida in eo de-^{phico.}
scribat. Sequaces ejus sunt viri quidem⁸ In Can-
præclari, Gulielmus Camdenus⁹, Pau-¹⁰ pag-
lus Merula¹¹, Philippus Claverius¹², alii¹³ 230.
aliquot. Et rationem adjiciunt; quia li-¹⁴ Cosmo-
tus utrumque tam cismarinum, quam^{graphi.}
transmarinum à Saxonibus piraticam in-^{perit. 2.}
hoc mari tantâ frequentiâ exercitibus^{lib. 3. c. 3.}
nomen desumpsit. Unde & in Comitibus¹⁰ Germ.
titulo, Britannicum litus designari. Sed¹¹ Antiqua
hallucinatio est manifesta. Scimus qui-^{lib. 1. c. 18.}
dem Scriptores illius ævi docere tam li-
tus adversum, quam Mare aliuens, cre-
bris depredationibus Saxonum eorum-
que excensionibus, sedibusque ibi col-
locatis. (ut vetustas in litore Cimbrico
& Batavico sedes prætermittam) esse in-
festum. Ideoque Saxoniceum inde de-
nominatum fuisse, doctores vix est
qui dubitat. De Saxonibus autem litus
illud in frequentantibus testes sunt omni-
exceptione majores. Sidonius Apolli-
naris¹² de tractu Aremorico; ille in¹³ Paneg.
Quin & Aremoricis piratam Saxo-^{ad Avitiu.}
na tractus¹⁴ August.
sen Carm.
7. adde-
cum lib. 8.
epist. 6.
Et

238 MARE CLAVSYM.

²² *Histor. lib. 2. 7.* Et Ammianus Marcellinus ¹¹, sub Valentiniano & Valente Augustis, Gallicanos, ait, *tractus Franci & Saxones iisdem confines, quod quisque erumpere potuit terra vel mari, pradis acerbis incendiisque & captivorum funeribus hominum violabant.* Adde & Saxones Baiocassinos in litore Aremorico apud Gregorium Turonensem ¹¹, seu incolas vetustos, commemorari. Adeo ut res obscura non sit, quamobrem Saxonicum nomen litori adverso inditum. At verò nullibi legitur Saxones tunc temporis litora Britannica sive infedisse sive adpellere solitos, aut Britannicum quid, præter mare, infestasse. Nec vestigium quidem occurrit, unde conjicias nomen *Saxonicum* litori Britannico tunc temporis fuisse aut debitum aut tributum. Atque inauditum est (puto) litora aliqua, nominis sui celebritate notissima, à præternavigantium tantum sive transitu sive nuda maris, sine excensione, infestatione, novum nomen desumisse. Maxime in Dignitatis indicatione quæ non fit sine Telluris etiam, cujus revera ita litus esset ipsum, nomine interim adjecto. Percurrere quæ habentur in Notitia utriusque

LIBER II.

289

que Imperii dignitates universas. Nulla reperitur aliâ denominatione signata, quam aut ipso limite, ut limitaneæ, aut à notiore & certiori provinciæ nomine, ut reliquæ. Scimus quidem portum qui in Morinis, seu transmarinus nobis est, dici olim *Britannicum*, seu *Portum Morinorum Britannicum*, ut testatur Plinius ¹¹. Quod nomen à Britannia nostra derivatum volunt ¹³ viri docti. Sed ob J. Cæsaris ex illo portu in Britanniam trajectum (nam Iccium faciunt) ita denominatum volunt. Simili aut æquivalente ratione litus, quod Britannicæ est, Saxonicum sub Dignitatis, de qua loquimur, tempore vocari, non est repertum. Certè nec à ratione est absolum, ipsum Britannicum in Morinis portum à statione navium quæ tunc sub Romanis Mari contermino quæ Britannicum erat & Britannicæ præfecturæ subiacebat, Plinii seu Vespasiani Augusti (quod idem est) ævo denominari. Quin verò si ipsum litus insulæ in Comitibus quo de agitur, limitanei dignitate intellectum fuisset, quàm compendiosè dictus fuisset. *Comes litoris Britannici?* Undenam verborum illa periphrasis singularis, *Comes litoris Saxonicum*

¹⁴ *Histor. Nat. l. 4. c. 23.*
¹⁵ *Jacob. Chiffletius in Portu Iccio, c. 6.*

N

nici

nici per Britanniam, si litus ipsum fuisset Britannicum? Palam est, quemadmodum in officiis Augustalibus habebatur *Magister militum per Orientem, Magister militum per Thracias, per Illyricum, peditum per Occidentem*; ita Comitem hunc dictum esse per Britanniam. Scilicet undiquaque per Britanniam; quantum ad ejus singulare ministerium attinebat, id est, quantum ad tuendos fines Imperii Britannici ad ipsum litus Saxonicum seu transmarinum sitos. Atque ita verba, quibus exprimitur dignitas hæc, sunt distinguenda ut *Comes per Britanniam* planè dicatur; sed *litoris Saxonici, seu limitis transmarini*; quâ ratione ceteri Duces seu Comites limitanei designari soliti. Et egregium est ad hanc rem exemplum in Germanici Imperii, quod renuere Romani, limite. Is erat Rhenus fluvius. Custodia Rheni mandari solita est præfecto; quod apud historicos¹⁶ & ex codice Theodosiano¹⁷ est manifestum. At verò ripa Transrhenana erat limes præfecturæ hujus, adeoque Imperii Germanici, non ripa citerior. Unde etiam Posthumius sub Gallieno Imperatore custodiæ hujus Præfectus, *Limitis Trans-*

¹⁶ Zona-
ras tom.
2. alii.
¹⁷ L. 9. C.
Theodos.
1. 7. tit. 1.

Transrhenani Dux nominatur à Valeriano Augusto in Epistola ad Gallos missa; quod discimus ex Trebellio¹⁸ Pollione. Et *limes trans Rhenum*, id est ripa transrhenana, memoratur Flavio Vopisco. Ita ferè Proconsul Asiæ totum sub sua dispositione habebat Hellestiatum fretum usque in Europæ litora, ut capite ostenditur decimo quarto. Non alio certè modo Comes litoris Saxonici per Britanniam, litoris seu limitis transmarini adeoque totius interluentis maris, ut Magistratus in Britanniarum administratione constitutus, Comes habendus est. Id quod maxime etiam firmatur ex alio ipsius Dignitatum Notitiæ loco, ubi de Comitum præfecturis quæ sub dispositione Viri illustris Magistri Peditum præfentalis, agitur. In libris Notitiæ editis ita legitur, *Sub dispositione Viri Illustris Magistri peditum Præfentalis, Comites Militum inscriptorum, Italici, Africi, Tingitani, Tractus Argentoratensis, Britanniarum, Litoris Saxonici per Britannias.*

¹⁸ In Triginta Tyrannis.
¹⁹ In Ta- cito Augusto.

Tam in Alciati quàm Pancirolli editione legitur, ut heic, *Militum infra scriptorum*. Dubitari nequit, quin pro *Militum*, *Limitum* fuerit substituendum. Nequè enim ratio officiorum Imperialium patitur ut *Militum* ibi locum habeat. Et certissimum est ex eis quæ sequuntur, Italiam, Africam, Tractum Argenteratensem, Britannias & litus Saxonicum suos habuisse Comites, ut Comites limitum, non aliter ac Territoria quæ ibi proximè subjunguntur; velut Mauritania Caesariensis, Tripolitani, aliæ iidem provinciae, quæ, præter Britannias, suos pariter habuere Duces, nomine Ducum Limitum. Jam verò tam Ducis quàm Comitis Britanniarum limes erat ipsum insulæ litus. Scilicet nihil omnino erat insulæ quod eorum præfecturæ non suberat, ne quidem extremi ipsius, quæ Tellus erat, limites. Quod cum ita sit, cuiusnam limitis erat Comes ille qui litoris Saxonici per Britannias dicebatur, si nolis eum ex adverso litore nomen sumsisse, Dux & Comes Britanniarum (simpliciter ita dicti) præter Vicarium Britanniarum, pro diversitate administrationis, totam insulam gubernabant; atque Comiti & Duci

Duci & Vicario integra, sed diversis formis, insula, diffuso Oceano circumdata, pro insigniis in Notitia habetur; quemadmodum etiam insula similiter circumdata cum oppidis maritimis seu navalibus, Comiti litoris Saxonici, Et Vicario, Duci, & Comiti Britanniarum administrationis limites fuisse ipsa insulæ territoria, adeoque etiam in ipsa litora se undiquaque per Romanorum heic imperium extendisse liquet ex eis quæ in Notitia Dignitatum ostenduntur. Unde etiam & Dux & Comes Britanniarum à Litore Saxonico ut à limite pariter denominandi fuissent si eo nomine Litus Britannicum tunc temporis fuisset indigeratum. Nam Britannias ipsas, quæ insulæ ea voce comprehense sunt, limitum nomine expressim designari in Dignitatum Limitaneorum, quas ex Notitia memoravimus, recensione palam videmus. Extra Insulam igitur, adeoque in litore adverso seu transmarino secundum id quod superius disseruimus, limes ille quod litus erat Saxonicum, est etiam hinc statuendum. Nec sanè prætermittendum est, cum in Notitia quamplurima Provinciarum atque Præfecturarum

294 MARE CLAVSUM.

rum tam maritimarum quam mediter-
raneanarum sint Insignia depicta, idque
ex more, apud primicerios aliove qui
codicillos principales conficerent, ab
eis qui summæ rerum præerant rece-
pto, non solum nulla omnino, præter
ea quæ sunt præfecturæ Britannicæ, in
Occidentis dignitatibus reperiri in qui-
bus Maris habetur aliquod vestigium,
nec sanè in dignitatibus Orientis præ-
ter Comites Ægypti & Isauriæ (quo-
rum utriusque insignibus prætexebatur
limbus marinus) sed etiam in Britan-
niarum quatuor præfecturarum singu-
larum, Vicarii nempe, Ducis, Comi-
tis, & demùm Comitis litoris Saxoni-
ci per Britanniam, insigniis perpetuò
Oceanum circumfundi. Perinde ac si
id denotari inde voluissent Romani,
aliam provinciam prorsus nullam, præ-
fecturam nullam aliam adeò aut tam
amplè còjunctum commixtum ac vel-
ut incorporatum sibi Maris dominium
seu Territorii Marini tutelam habuisse.

CAP.

LIBER II. 295

CAP. VIII.

E Claudiano & Numismatis aliquot Anto-
nini Pii Augusti, indicia de Britanno In-
sulæ & Oceani sui Imperio &
dominio individuo.

A Dominio Maris Britannici cum
Insulæ semper conjuncto, ceu co-
mite individuo (secundùm ea quæ di-
cta sunt) manarunt, ut veri est simili-
mum, illa Claudiani, qui vix de Britan-
nia pacata, recepta, aut domita loqui-
tur, quin Mare ipsum velut id, quod
necessariò comitaretur, simul adjiciat.
Ad Honorium Augustum de gentis suæ
origine, quæ ex Iberia,

— *cunabula fovit*, inquit, ¹ *Pane-*
Oceanus. Terra dominos pelagique su- ² *gyric. de*
tuos ³ *4. Conse-*
Immenso decuit rerum de Principe
nasci. ⁴ *latu Ho-*
⁵ *norii.*

Hinc processit avus. —

Scilicet Theodosius, qui post Nectari-
dium litoris, ut supra memoratur, Sa-
xonici Comitum & Buchobaudem in-
sulæ Ducem cæsos, in Britanniam mis-
sus est ab Imp. Valentiniano I. Neque
quod pelago, in rerum Theodosii hu-
jus gestis, bene respondeat, habet Clau-
dianus, præterquam quòd *debellator*

N 4. Bri-

296 MARE CLAVSYM.

*Britannici litoris ei dicatur, & maduisse
Saxone fuso Orcadas subjungat.* Quod
palàm de pacato Mari Britannico à Sa-
xonibus infestari solito intelligendum.
Mox item de Theodosio hujus filio,
seu Honorii patre, id est Theodosio
Augusto I;

*Sed laudes genitor longè transgressus
avitus*

Subdidit Oceanum sceptris.—

Quod ad recuperatam Britanniam, oc-
ciso Aquileiæ Maximo, qui per tyrannidem
insulæ imperium invaserat, quin
spectet, vix dubitari potest. Ad Flavium
item Stilichonem Honorii minoris tu-
torem, apud eundem, ipsa Britannia,
Munivit me, inquit ², Stilicho

— ne littore toto

*Prospicerem dubiis venturum Saxona
ventis.*

Mare scilicet mihi pacatum reddidit;
mihi tutatus est & servavit; ab ejus usu
Saxonas abegit. Alibi etiam Pietas Dea
ad Honorium ³.

— Quantum, te Principe, possim;

*Non longinqua docent: domito quod
Saxone Tethys*

*Mitior, aut fracto secura Britannia
Pisso.*

Maris

² De lau-
dibus Sti-
lichonis.
lib. 2.

³ In Eu-
tropium.
lib. 2.

LIBER II. 297

Maris tutamen cum Insulæ planè heic
conjunctum. Idem Poëta ad Manlium
Theodorum Cos.

*— Hispana tibi, Germanaq; Tethys
Paruit, & nostro diducta Britannia
mundo.*

Idem imperium, eadem victoria, tutela
eadem semper & Maris seu Tethyos
Britannicæ & ipsius Insulæ, Germana
enim Tethys heic Oceani Britannici
pars illa est quæ Belgas, Batavos, Fri-
sios, Jutas, & Britanniam interfuit. His-
ce accedat Provinciæ (quæ Prædialis

sub vetustioribus Cæsaribus fuit) figu-
ra in Romanorum numismatis reperta.

N 5

Ea

298 MARE CLAVSUM.

Ea est forma muliebris, pallâ seu sup-
paro induta, nunc rupibus nunc globo
in Oceano insidens cum signo militari,
hasta, seuto; uti ex æreis Antonini Pii
nummis juxtâ habetur depicta. Britan-
niam circumambienti Oceano impe-
rare ita notabant, & Romanum Impe-
ratorem Britannia. Neque effigiem
hujusmodi comperimus ante tempora
Seii Saturnini, primi (de quo mentio
apud veteres fit) Præfetti classis Britan-
nicæ seu copiarum navalium, quibus
Britannicum Oceanum tuebantur Ro-
mani. Is sub Adriano aut Antonino Pio
hoc munus gessit, ut antè dictum est.
Atq; hinc est quod postea Claudianus,
ubi Britanniam (Cæuli seu Oceani,
jure singulari, insulam dictam) personâ
induit, velat eam amictu pelliceo, adeo
velut undulante & cæruleo glasti colo-
re infecto, ut Oceani testus omnino
imitaretur; & pedibus ejus ipsum O-
ceanum subjicit. Ita scilicet ille, ubi
plures provincias trabearum insignia
Stilichoni Romæ petentes inducit. Hi-
spaniam, Britanniam, Africam. Et de
Britannia seorsim *.

* De Lan-
dibus Sti-
lichonis.
lib. 2.

Inde Caledonia, velata Britannia
monstrat.

Ferro

LIBER II.

299

Ferro picta genas; cuius vestigia verrit
Cæculus, Oceanique æstum mentitur
amictus.

Me quoque vicinis pereuntem genti-
bus, inquit,

Munivit Stilicho; totam cum Scotus
Hibernam

Movit, & infesto spumavit remige
Tethys.

Hispaniæ antè ibi comas palmæ foliis
ornat, & vestem Tago fluvio intexto.
Africam spicis & ebore, quemadmo-
dum in Antonini Pii nummis etiam de-
signabatur. Harum utraque mari item
alluitur, pene circumdatur. Sed ad neu-
tram, ut ad Britanniam, adjacentis ma-
ris imperium spectasse tum intellexit
Poëta. Ceterum ut Hispaniæ Palmæ &
Tagus fluvius, ut Africæ Spicæ & Ebur
propria; ita Britannicæ provinciæ O-
ceanum cognominem proprium fuisse
voluit innuere. Verum ita terminatum
fuisse Romanorum in Oceano hoc do-
minium existimandum est secundum
litoris occupationem, ut in maris inte-
rim Britannici parte, quæ gentium Bri-
tannicarum eis minime subjacentium
alluebat litora, parum juris habuerint.
Quod de Mari Hibernico, & quod re-
liquum

300 MARE CLAVSVM.
liquum est sub Cauro positum, maxi-
mè dicendum. Neque enim Hibernia
solum sed etiam Mannia, inclinate
Romanorum imperio, insulæque occi-
dui Maris ceteræ & Britannia magna
pars Septentrionalior, à Scotis teneba-
tur Pictisque; unde par est ut iis etiam
suum fuisse in alluente Oceano impe-
rium avitum autememus. Et de impe-
rio seu dominio, sub Romanorum tem-
pora, Oceani Britannici, velut ejus
quod non minus jure prisco ad Insulam
ejusque imperium attineret, quàm sive
Murus sive pomerium ad Urbem, hæc
dicta sunt. Ad Successorum tempora
transimus.

C A P. IX.

*De Maris Britannici dominio, postquam Ro-
manorum imperium exuerant incolæ.*

Inclinantibus, sub Theodosio juniore
& Honorio & Valentiniano III Au-
gustis, rebus Romanis, neq; Urbis ipsius
tutelæ sufficientibus prædiis militari-
bus, liberabant se omnino eorum im-
perio, Britannia; circa annum à Julii Cæ-
saris adventu cccc.lxxx seu Christi
ccccxxx. Scilicet *ἡ ἀποκατάστασις*, ut scri-
bit Zosimus¹, *ἡ ἀποκατάστασις τοῦ κράτους*, Romanum imperium

¹ *Histor.
lib. 6.*

LIBER II.

301

*exuerunt, constitutâ pro suo arbitrio Re-
publicâ.* Rediit igitur ad indigenas tam
Maris quàm Insulæ partis à Romanis
antè occupatæ dominium. Huic inte-
rim inhiabant Saxones, illi adversi lito-
ris incolæ, quibus re piratica exercita-
tissimis propulsandis Comitem litoris
Saxonici per Britanniam præficere (ut
fusiùs est jam ostensum) solebant Ro-
mani. Quin verò & in subsidium ad-
versus Scotos & Pictos à Britannis Au-
stralioribus, Romana omnimoda ope
nudatis, illi accersiti, summam rerum
sibi heic demum adepti sunt. Regnum-
que ita in notissima illa eorum Heptar-
chia semper ejusmodi habebatur, ut
penes unum aliquem Regem esset,
etiam ante Egberti Regis tempora,
summum imperium quod ceteri omnes
agnoscerent. Hos Dani excepere. Atqui
terrestri utrorumq; imperio conjunctum
fuisse marinum vix est cur dubitemus.
Neque enim sentiendum est eos, qui
adeo assueti salo, & quibus antea erat

*— pelle² salum fulcare Britannum
Ludus, & assuto glaucum mare finde-
re lembo;*

Et quorum quot remiges vidisses, toti-
dem te cernere putas archipiratas, ut
de

² *Sidon.
Apollin-
nari Pa-
neggic.
ad Avi-
tum Aug.
sen carm.
7.*

302 MARE CLAVSYM.

de Saxonibus loquitur Sidonius Apollinaris³; & quibus *cum discriminibus pelagi non notitia solum erat, sed familiaritas*: Quod idem de Danis etiam & Normannis (promiscue enim hæc nomina usurpata eandem gentem sæpius denotant) dicendum, restantibus satis Reginone, Dudone, Monacho Malmesburiensi, Abbone, Gemiticensi aliis; non est inquam sentiendum hoc sive insulam sive litus, cui Maris imperium adeo affixum erat, nactus, Mare item præjacens jure dominii non itidem occupasse. Neque omnino forte contemnendum est, fuisse Saxonibus hisce tantam & tam singularem mirandamque Maris & rerum marinarum consuetudinem, ut ipsi soli artificiosa æstuum ac refluxuum Maris (hos *Ledones* seu *Lidunas*, illos *Malinas* appellabant) observatione Menses sibi & Annos putare solerent, etiam & annorum cyclos inde conficere. Prorsus sine exemplo. Atque ut venustiores agricolæ tempore interjungendi boves, dies horasque, & quemadmodum cæteræ ferè Gentes Solis & Lunæ motu annos diesque mensurabant (utpote rebus, quarum in colendis quæ possidebant

lati-

LIBER II. 303.

latifundiis varioque eorum usu ratio habenda erat præ ceteris maxima) ita hi soli ex solo Oceani, cui fuere adeo assueti, motu reciproco diversaque in fluxu & refluxu litoris pulsatione velut ex eo, cujus in eorum vitæ generis ratione primaria erat habenda ratio, annales ac menstruas periodos distinguebant. Quin ut Egyptiis ex agrorum suorum, quos inundaverat Nilus suis, dimensione natam esse ajunt: Geometriae artem; ita Saxonibus nostris, ex Maris sui frequentissimo usu & perpetua observatione, ortum esse dubitari nequit artificium hoc alibi inauditum. De quo, qui plura velit, post Venerabilem Bedam nostrum⁴, consulat Josephum Scaligerum, Dionysium Petavium⁵, Olavum Vornium⁶. Totam verò gentem inde rebus nauticis apprime assuetam fuisse, non tantum maris accolæ, inde elicitur, quia aliter ægrè admittitur ex vario Oceani motu remporum rationes genti ipsi putandas fuisse. Nam qui ab Oceani usu alieni, certe quin his compactos hujusmodi aut inutilis aut difficilis nimis fuisset, fieri nequibat. Etiam causa proculdubio erat non exigua accersendi in insulam

Saxones,

⁴ De Natura Rerum, cap. 28.

⁵ De Emendatione Temporum, lib. 2. pag. 162. &

in Appendice ad Conjecturas in Varrone pag. 181. edit. 1581.

⁶ De Doctrina Arina Temp. lib. 2. cap. 70.

⁷ In Fæstis Danicis, lib. 1. cap. 110.

Saxones, ut rerum ipsi maritimarum peritissimi Mare, quod, quia Romana classis nuper id deferuerat, hostium incursibus undiqueque jam patebat, tutarentur. Tantundem sanè innuere visus est antiquus Scriptor Ethelwvrdus de eorum adventu verba faciens; Illis diebus, inquit, agilem audierant Britannii esse in piratico genere gentem Saxonum in tota maritima à Rheno fluvio usque in Doniam urbem, quæ nunc vulgò Danemarc nuncupatur, ac in omni armaturâ robustam. His igitur immensa per nuncios munera mittunt, auxilia petunt, societatem pacis promittunt. Qui antea Mare Britannicum infestare soliti, ad ejusdem tutamen & ad pacem invitantur. Et Britannis certe rerum navalium adeoque tutelæ Maris sui curam fuisse eo in ævo maximam inde liquet, quod in historiâ Britannicâ de Arthuro illo rege decantatissimo & Malgone Principe legitur, eos sex com-
provinciales Oceani insulas (ut Galfredi Monumethensis verba sunt) Hiberniam videlicet atque Islandiam, Gotlandiam, Orcades, Norðvegiam, Dani-
nam divissimis praeliis sue potestati sive adjecisse sive recuperasse; etiam &

Groen-

Groenlandiam & omnes alias terras & insulas Orientalis Oceani usque ad Russiam & multas alias insulas, ultra Scantiam usque dum sub Septentrione. Et de hoc seculo est illud apud Nennium Elvodugi discipulum intelligendum, Cunedam nempe Maglocuni avum, Britannum Australiorem, Scotos ex omnibus regionibus & insulis Britannicis expulisse. Certè ut hæc fierent, necesse est ut potestas navalis, quâ Mare proximum facile tutum semper redderetur, accederet ingens.

CAP. X.

Anglo-Saxonum & Danorum Britannicæ Australis imperium occupantium, Dominium Marinum, tum ex Saxonici regni initis, tum ex copiis eorum victoriisque navalibus elicetur.

PRÆter jam dicta de Saxonibus heic rerum potitis, sunt etiam in veterum monumentis alia quæ tum eorum tum Danorum in Britannia regnantium Imperium marinum expressius indicant. Ea quadrifariam tribuo; In potentissimi Saxonum regni initia; Copias sequentis temporis & victorias Navales; Tributa & fiduciariorum clientum officia ad rem nauticam pertinentia; Et demum,

vide
Guil.
Lâbard.
de Priscu
Anglorū
legibus.
pag. 137.
MS. in
Biblioth.
Cotto-
niana.

mum *expressissima* aliquot, de Regum
tunc temporis Anglofaxonicorū domi-
nio Marino, *testimonia*. In initiis regni
Anglo-Saxonum præcipuis censeo cum
Osthæ & Ebissæ, quos suadente Hengi-
sto Vortigernus invitarat, adventū, tum
Ællæ Sufflexie Regis adpulsum. Hic Ma-
re & litora Australia, illi Septentrionalia
occuparunt. De copiis Osthæ & Ebissæ
navalibus, ita Nennius¹ Elvodugi disci-
pulus, sub Gildæ nomine etiam circum-
ferri solitus; Cum xl. Ciulis navi-
gantes circa Pictos, vastaverunt Ocea-
das Insulas, veneruntque & occupave-
runt plurimas insulas & regiones trans
Mare Fresicum (Bodotriam intelligit
seu Fretum Edinburgense) quod inter
nos & Scotos, & usque ad consinia Pi-
ctorum. Et Hengistus semper Ciulas
(id est navigia Saxonibus plena, pau-
dos myoparones Sidonio dictos) ad se
paulatim invitarat, ita ut insulas quas
habitabant relinquerent. Vix expressius
dici potuit Gentem rebus nauticis bel-
lisque maritimis asuetam, Britannicæ
partem magnam ita adeptam, etiam
appendicem illam Insulæ individuan-
seu Mare, in primis fuisse tutatam; nu-
merosa, quæ hoc præstare posset, vi tra-
ducta.

¹ M.S. in
Biblioth.
Cotto-
nian. &
partim
apud
Camden.
in Brit.
pag. 91.

ducta. Quod ad Ællam attinet; eum cū
Cissā & Cimeno filiis, classe militaribus
copiis instructissima, ad locū litoris Suff-
lexiani propè Witering/ Cimeneshore
² olim ab hoc Cimeno dictum, adpu-
lisse scribunt; oram³ maritimam, pul-
sis Britannis, possedisse; novisque indies
è Germania accitis subsidiis, regnum
tandem ad Humbrum fluvium, per li-
tora Orientalia, dilataste; primūque
fuisse Anglo-saxonum, qui tam diffusi
Imperii heic potiretur. Quin ejus po-
teris durasse hoc regnū annos circiter
septuaginta. At vix sanè evenire potuit
ut ii, quibus re nautica insigniter pol-
lentibus adeo feliciter res in litore pro-
cessisset, ipsum etiam mare non obtine-
rent; maxime cum, sub id tempus, alios
quosquam re nautica in hoc tractu pol-
luisse neutiquam omnino testatum ha-
beamus. Copias autem Navales & Na-
vales victorias insequentium Regū tam
Danorum quàm Anglofaxonū, videre
est passim apud Ioannem Asserium E-
piscopum Schirburnensem, Guilielmū
Monachum Malmesburiensem, Henri-
cum Archidiaconum Huntingdonien-
sem, Rogerum Hovedenium, Floren-
tium VVigorniensem, Florilegum; præ-
cipue

² Cart.
Cedvull.
R. apud
Camden.
in Brit.
pag. 223.
³ Eitel-
werd.
lib. 1. &
3. cap. 3.
Henric.
Huntin-
don. lib. 2.

cipue verò in Alfredi, Edvardi senioris, Athelstani, Edgari, Ethelredi & Haroldi regum gestis. Certè diu post Saxonicæ regni initia, rem Nauticam, quæ Maris dominium tutum foret; haud parum hæc floruisse existimandum est: tum ex Gentis moribus supra narratis, tum ex frequenti Navigationis usu quæ utrinque negotiantibus interdictus est: ob ortum inter Carolum Francorum (postea Cæsarem) & Offam Merciorum apud Anglosaxones Regem, cui ceteri suberant, dissidium. Sed & restituta est ejusdem paulò post libertas, ex fœdere in Anglosaxonum maximè gratiam & commodum, quod ex Alcuino * & Gulielmo Malmesburiensæ scimus. At verò ante Alfredum Regem languescere cepit potestas eorum maritima, idq; præsertim sub Ethelulpho Rege, cum Dani seu Normanni non litora solum verum & totam pæne insulam gravissimè infestarent, & insulas plerasque Britannicæ occidentales vi occuparent. Ex patebant omnia piraticam exercentibus. Postquam autem Alfredus regnum adeptus est, instaurata est Maris tutela, firmatum dominium. De eo ita Asserius ille Episcopus Schirburnensis, præceptor

LIBER II. 309
ceptor ejus. *Iussit cymbas & Galenas, id est, longas Naves fabricari per regnum, ut navali pralio hostibus adventantibus obviam, imposuisset, que piratis in illis, vias Maris custodiendis commisit.* Et paulo post; *Nautis quoque suis mandavit, ut in parte freti vitale hostibus subsidium denegarent.* Piratarum heic vocabulo (quemadmodum alii illius avi) usus est, non pro prædonibus, ut vulgò; sed pro iis, qui hostium classes arte navali adgrederentur & Marinum defenderent territorium. De vocabuli etymo Scholiastes vetus ad Sophoclis *Ajacem*, πειράς, inquit, ἀτρεῖας δὲ λῆξιν ἔχοντα. *Πειρά* ἰδομένη οἱ τῆς ἐκείνου καὶ ἐξεί. *Pira* Atticè denotat dolum seu artem, unde & *Piræ* dicuntur, qui *Maro infestant.* Cùm verò, & Dani de summa rerum in Angliā subinde decertabant (nam tunc *Gummundus*, seu *Guthrunus*, Rex Danorum, ut fiduciarius *Alfredi* clients, suas habuit in Northumbriā & Angliā Orientali sedes atque territoria per amplā) concertationes eorum maxime navales fuere, perinde ac si eum qui Occid. Britannico dominaretur, etiam Tel-

luris seu præjacentis insule partis domi-
num fore, necessariò sequi existima-
sent utrique. Unde etiam fiebat ut in-
ualefcentibus in Mari Danis, Copias na-
uales insigniter augeret Alfrèdus Rex.
naves, Danorum navibus duplo lon-
giores, altiores, celeriores, minusque
nutantes, adeoque naumachiis multò
magis idoneas, construendo. Floren-
tius Monachus, Eodem anno, inquit, (Sci-
licet Christi MCCXCVII) exercitus Pa-
ganorum in Eastanglia & Northumbria
residentium, furtivam prædam circa ri-
pas maris agentes, terram occidentalium
Saxonum graviter vexabant maximè
longis celeribusque navibus, quas ip-
sæ ante plures annos fabricaverant. Ad-
versum quos his longiores, altiores, cele-
rioris, minusque nutantes, ex præcepto
regis Alfrèdi fabricantur naves, qua-
rum violentia prædictæ hostium naves
superari possunt. Totidem verbis idem
narrat Rogerus Hovedenius. Henricus
autem Huntindoniensis de remorum
numero quibus agerentur naves hæc Al-
frèdi, expressim; Rex, inquit, Alfrèdus
naves longas scilicet XL remorum vel
plusiù fecit parari, contra puppes Da-
norum. Sed de sexaginta remis navibus
amplio-

amplioribusque ab eo tunc constructis
loquitur Annales Saxonice conscripti;
unde suos consarcinarunt ferè jam ci-
tati alique scriptores ejusdem fari-
næ. Verba sunt Annalium; þa hæc
Alfrèd Cing timbrian lanze

<sup>6 MS. Co-
dices vini,
in Biblio-
theca
Cotto-
niana.
ann. 897.</sup>

reipu onzen þa ærcas þa pæron
fullneah tpa þa lanze rpa þa
oðne. Sume hærdon lx apa-
rume ma. þa pæron ætþer
ze rpietþan zeunpealdpan
zeac heapþan þonn pa oðne.
næron hi næþon ne on rpietþe
ze ceapen ne on deniþe buton
rpa him yelþum þurhte þ hi
ny't peoþþoþte beon mihton.

quod sonat, Construi jussit Alfrèdus
Rex naves longas quæ cum Danicis præ-
liarentur. Fuere autem duplo illis lon-
giores. Quarum nonnullæ remos habue-
re sexaginta, nonnullæ plures. Celeriores
item fuere illis, minus nutantes atque
altiores. Nec ad formam siue Frisicam
siue

siue Danicam fabricata. Sed eā quam
ipse existimavit praliis commodissimam.
Unde dubitandum non est quin mirā
instaurata fuerit, eo regnante, apud
Anglo-Saxones res navalis quæ provin-
ciæ marinæ tuendæ inserviret. Atque
inita tam ab Alfredo quàm Edvardo
filio suo cum Danis & Normannis præ-
lia navalia, exitu ut sit vario, non sine
classibus numerosis sæpius occurrunt.
Sub Athelstano autem Rege copiis ma-
ritimis instructissimo Gens Hibernen-
sum (ut habet Huntindoniensis) &
puppiū habitatores fatales corrue-
runt. Anglo-Saxonica, quæ in vetu-
stis Annalibus, unde ea transtulit Hun-
tindoniensis, hæc respondent, sunt
Scotia leode 7 scypplozan
fæge feollan, quæ idem satis de-
notant. Nam Scotia leode seu
Gens Scotica & Scoti pro Hibernis non
raro apud veteres sumuntur. Is etiam
confertissimum, inquit idem, duxit exer-
citum terræ & Mari in Northumbriam
& Scotiam, cui cum non esset qui res-
istere persisteret, ubiq; terrarum progre-
diens & pro libitu prædans cum trium-
phali rediit lauros, unde Poëta * illius
ævi, Iam

* Apud
Guil.
Malmes-
bur. de
gestis Ro-
gum 2.
cap. 6.

Iam cubat in terris fera barbaries A-
quilonis;
Iam jacet in campo, pelago, pirata, re-
lictō.

Illicitas torvasque minus Analavus
anhelans.

Analavus hic Hibernensium * multa
rumquæ insularum Rex erat, qui Athel-
stani litora, ad Humbri fluvii ostium,
cum classe dcxv navium adgressus, in-
genti accepta clade, in turpissimam fu-
gam conversus est. Edgarus verò Rex
cum ingenti classe (sic Florentius VVi-
gorniensis) Septentrionali Britannia
circumnavigata, ad Legionum civita-
tem (Cestriam) appulit, ubi subreguli
ejus octo, ut mandata, occurrerunt; &
quod sibi fideles & Terra & Mari coo-
peratores esse vellent, juraverant: Seu,
ut Huntindoniensis de eadem re;
Omnes illi domino debitam dederunt
fidem, se Terra & Mari servituros ei
ad ejus imperium. In Regulis hæc fuit
Maccusius plurimarum Rex insularum,
Hovedenio & Florentio dictus; & Flo-
rilego, Rex Mona & plurimarum in-
sularum. Eundem Archipiratam nun-
cupat G. Malmesburiensis. Quin idem
Rex Edgarus perinde ac si in re navali

* Roger.
Hovede-
nius an-
nal. part.
1. an. 937
& Florët.
Wigorn.
ann. 938.
10 In ann.
937.

11 Anno.
Edgari
13. Hun-
tindon.
lib. 5.

& Maritimâ splendorem, magnificentiam, ac velut epitomen totius Imperii sui cerni voluisset, *Scapham* (cûm *Cestria* agebat, ita *Florentius* & *Hovedenius*) ascendit, regulisque illis ad remos locatus, ipse clavum gubernaculi arripens, eam per cursum fluminis *Dea* peritè gubernavit, omniq; turbâ *Ducum* & procerum simili navigio comitante, à palatio ad monasterium *S. Iohannis Baptiste* navigavit, ubi, facta oratione, eadẽ pompâ ad palatium remavit; quod dum intravit, optimatibus fertur dixisse, tunc demum quemq; suorum successorum se gloriari posse Regem Anglorum fore cûm, tot Regibus sibi subsequẽtib; , potirentur pompâ tantum honorum; seu, cûm tantâ prærogativa honorum fruerentur, ut scribit *Malmesburiensis* eandem rem narrans. Tot regibus, qui ut fiduciarii clientes tam Mari quàm Terrâ cum subsidii ei præstò semper forent, quandocunque accirentur. Sed & insigne est apud eundem *Florentium* & *Monachum Malmesburiensem* testimonium, quotannis Regem hunc & assidua cura & copiarum vi Mare suum circumfluum esse circumlustrando tutatum. *Omni*, inquit *Malmes-*

Malmesburiensis, æstate, emensa statim *Paschali* festivitate, naves per omnia litora condunari præcipiebat; ad Occidentalem *Insule* partem cum Orientali classe, & illa remissa, cum Occidentali ad *Borealem*, inde cum *Boreali* ad Orientalem remigare consuevit; pius scilicet explorator, ne quid *Pirata* turbarent, id est, viriliter hoc agens (ut ait, præter *Hovedenium*, *Florentius*) ad defensionem contra externos regni sui, & suorumque ad bellicos usus exercitium. Manifestum est hoc imperii Marini tutamen. Classium autem, quas diximus, cuilibet naves erant MCC, earque, quod expressim ajunt scriptores, robusta, adeo ut eo Rege, classis *Britannica* è navibus ejusmodi constaret MMMDC, quemadmodû expresse *Florentius* ¹², & *Hovedenius*. Alii autem MMM ¹³ Naves classes hæc confecisse scribunt; ut *Ioannes Bramtonius* ¹⁴ *Abbas* *Jornalensis*; aliis tribus hæc classem xv adjicientibus, unde numerus ad MMMMDCCC excrevit; quod videre est apud *Florilegû*. Ita Regni sui fines, ut ait etiam *Florentius*, prudentia, fortitudine, justitia, temperantia, quoad vixit, Deo auxiliante custodivit, & quoniam iram ferocis

¹² In Ann. 975.¹³ MS. in biblioth. Cottoniana.

Leonis contra inimicos habuit, insularum principes & tyranni illum perimuerunt De Haroldo etiam seu Heraldō Rege legitur apud Ordericum Vitalem; Heraldus Mare navium militumque copia munierat ne quis hostium sine gravi conflictu introiret in regnum. Adeo ut quin Mari tuendo custodiendoque, ut Anglofaxonici in insula imperii appendici, dispositas fuisse copias illo in ævo has navales, & naumachias commissas existimemus, fieri quidem nequeat. Maximè, si hæc jam ostensa cum iis quæ de eodem seculo ad hanc rem statim subjiciuntur, rite componamus.

CAP. XI.

Imperium Marinum Anglofaxonum & Danorum in Britannia regnantium, ex Tributis & Clientum fiduciariorum officiis ad rem nauticam pertinentibus, iidem observandum. Et de Tributo seu stipendio Danegeldō dicto quod Maris tutela praestari solebat.

Tributa sequuntur & Clientum officia ad rem Nauticam seu Maris Tutelam attinentia; quæ domini item Marini in Anglofaxonum ævo indicia sunt. Tributa dico ad Navium incrementum

mentum & Classiariorum comæatus indici solita. Qualia fuere quæ, secundum Civium fundos possidentium censum, indicta sub Ethelredo Rege ad naves construendas. Tunc enim quicumque cccx. Cassatos seu Hidas terræ possidebat, is unius Navis fabricandæ sumptus præbuit. Et pro ratâ, ad hunc modum, omnes, qui plurimum pauciorumve Hidarum Hidasve partis domini. Hoc docent Marianus Scotus¹, Hovedenius,² Mr. an- & Florentius, totidem quilibet verbis. no 1008. Rex Anglorum Æthelredus de cccx. in biblio- Cassatus (ita illi) unam trierem, de no- thec. vem verò lorica & cassidem fieri, & Cotto- per totam Angliam naves intentè præ- niana. cepit fabricari. Quibus paratis, electos in eis milites cum alimentis posuit, & ut ab exterorum irruptionibus fines regni sui defenderent, illas ad Sandwicum portum congregavit. Henricus autem Huntindoniensis, uti etiam Matthæus Parisiensis³ & Forilegus de eadem re;⁴ Hist. Fecit Rex parari per totam Angliam ex Minor trecentis & decem Hidas navem unam, Mr. in Bi- & ex octo Hidis, lorica & galeam. blio- Dein subicit Huntindoniensis, quid Hida nomine veniat. Hida autem Anglice, ait, vocatur terra unius aratri

Ms. in
Biblio-
theca
Cotto-
niana.

* Ms. pe-
nes Ca-
mera-
rios
Scacca-
rii.

318 MARE CLAVSUM.
cultura sufficiens per annum. Alii de
Hida quantitate aliter statuunt. Et pro
diverso regionum more, eam fuisse per-
quam variam certissimum est; sed ean-
dem cum *Cassata & Carucata*. Certè
Annales Anglo-Saxonici³ Monaste-
rii Abingdoniensis Hidas heic expres-
sim iidem habent. Sub anno M VII.
Heþ bebead þe Cing (ita illi)
þ man ꝥceolde oþeþ call
angelcyn ꝥcipu ꝥæstlice
pyrcan, þ iƿ Ðonn oþ þrim
hund hidum 7 oþ Tynum
æne ꝥceƷð. 7 oþ viii hidum
helm 7 bynnan. Id est; *Heic iussit*
Rex ut per totam Angliam naves sedulo
fabricarentur, scilicet ut ex cccx. Hidis
unica passim construeretur trieris, ex
octo vero Hidis lorica præberetur & ga-
lea. Et solenne est legibus nostris illius
seculi Hidarum numero beatiores cen-
seri; quemadmodum item passim vide-
mus in Notitia illa Angliæ seu libro
Censuali *Domesday*⁴ dicto, qui sub
Guilielmo Rege primò conscriptus est.
Addit item Huntindoniensis, *Non fuisse*
tantum

LIBER II. 319
tantum numerum Navium tempore a-
licuius in Britannia; quod itidem te-
stantur Annales, quos diximus, Saxoni-
ci. Igitur nec numerosissima illa Edgari
Navium vis (de qua superiore in capite)
cum hac comparanda. At verò ex ve-
tustis illius seculi schedis Hida per An-
gliam apud Guilielmum Camdenum⁵
virum præstantissimum atq; ingens Bri-
tanniæ nostræ lumen ita numerantur,
ut non ultra 243600. excrescant. Si ita
res fuisset, certe Naves integræ ex hoc
tributo tantum 785. construi potuere;
qui numerus millibus aliquot ex Edga-
ri Regis numero minor. Itaque alia est
Hidarum ratio ineunda, cui locus heic
non est. Huc spectat illud Huntindo-
niensis, de Canuto Rege & Haraldo fi-
lio ejus. *In diebus illis, inquit, (scilicet*
Haraldi) reddita fuerant xvi puppibus
ab unoquoque portu viii Marca, sicut
& patris sui tempore. Quin tributum
quod Classica manui penderetur statu-
tum (cum Canutus & Edmundus Re-
ges in insula Sabrinæ mediamni, Ole-
neja dictâ, sedus percutiebant) memo-
rat Hovedenius. Accedat, quod Harde-
canuto Angliæ Regi, antequam bien-
nium regnasset, sunt reddita triginta
duo.

322 MARE CLAVSVM.

erat tributum seu pecuniæ vis, qua pacem interdum Anglosaxones ab illis insulam graviter infestantibus redimebant. Aliud verò quod classi Danicæ, ad tutandum mare orasque defendendas maritimas conductæ, ut stipendium, præstabatur. Primi generis tributum in illo tum Florentii tum Rogeri Hovedenii cernitur sub Anno MVII; Rex Anglorum Æthelredus cum consilio primarum suorum nuncios ad Danos legans, eis nunciare mandavit, quod sumtus & tributum eo tenore illis dare vellet, ut à rapinis desisterent & pacem cum eo firmam tenerent. Cujus postulationi consenserunt. Et ex eo tempore de tota Anglia sumptus illis dabatur, & tributum quod erat 36000. librarum persolvebatur. Scilicet hoc tantum nunc fiebat, ut pecuniâ pacem ad tempus, quam armis non potuit, acquireret, ut recte ait Florilegus. Elapso item quadriennio, Omnes Anglia primates utriusque Ordinis ante Pascha Lundonia congregati sunt & ibi tam diu morati sunt quousque Tributum Danis promissum, quod erat 48. millia librarum, persolveretur; quæ leguntur etiam tam apud Florentium quam ¹¹ Hovedenium. Hoc autem

²¹ Anno
1012.

ideo

LIBER III. 323

ideo præstitutum est, ut Dani omnes qui in regno erant pacificam haberent cum Anglis ubique cohabitationem, & esset utriusque populi quasi cor unum & anima una, quemadmodum Florilegus ille. Ejusmodi sunt alia in illius avi historia, etiam & anteriora. Neque quotannis pendi solebat hoc genus primum, sed, pro re nata, subinde præstitum est. Ut cumq; verum forsitan fuerit quod scribunt ¹² nonnulli, pro pace ulterius servanda xxxvi. Millium librarum Tributum Danis singulis annis persolvere concessisse Æthelredum in federe illo anni MVII. de quo paulò ante dictum est. Concessisse heic legimus, juxta persolvisse itidem, nullibi. Quod verò secundi generis erat classi Danicæ, ut dictum est, conductæ solvendum, id annuum fuit & eodem tempore, saltem eodem anno (scilicet Christi MXXI) quo 48. millia illa librarum ad pacem redimendam solvebantur, præstitutum. Nec certa pecuniæ quantitate finiebatur, sed quanta classiariorum victui & vestitui sufficeret. Florentius & Hovedenius in anno jam dicto; Post hæc, tributo soluto (illo 48000. librarum) & pace juramenti firmata, Danica classis ut prius erat:

¹² Autor
Chronici
Melro-
sensis Mr.
in Biblio-
the. Cor-
toniana.

plurimos habitantes devoraret, in tantum ut bladi carentia & panis inopia multa hominum millia morerentur, misericordia motus super populum piissimus Rex Edvardus tributum gravissimum, quod Danigeld dicebatur, omni Anglia in perpetuum relaxavit. Ferunt quidam, regem Sanctissimum, cum dictū Danigeld Cubicularii collectum in regis Cameram intulissent & ad videndum tanti thesauri cumulum ipsum adduxissent, ad primum aspectum exhorruisse, protestantem se demonem super acervum pecunia saltantem & nimio gaudio exultantem prospexisse, unde pristinis possessoribus iussit statim reddere & de tam fera exactione ne jota unum voluit retinere. Quin in perpetuum remisit, anno scilicet xxxviii, ex quo, tempore Regis Ethelredi patris sui Sveranus Rex Danorum suo exercitui illud solvi singulis annis imperavit. Putatis retrō ab anno 1051, annis 38, satis occurrit ipse annus 1012, quo, juxta superius dicta, collocatur Danegeldi hujus initium. Nec obstat, omnino quod annus unicus forsan superesse videatur. Nam discrimen ejusmodi in Monachorum Chronicis sæpe obvium esse,

esse, maximè ob indiligentem annorum Christi ac Regum (quorum initia variatim discrepare nemo nescit) commixtionem, satis norunt in illis versati. Nec ante annum proximum, seu 1013, de tributo stipendiisque satis conventum fuisse est verisimile. Nam de eo anno expressim Florentius, Hovedenius, alique; Interea Sveranus tyrannus, sue classi sumtus affluenter parari, & tributum fere importabile solvi præcepit. Similiter per omnia Turkillus classi, quæ apud Grenewic jacebat, solvi mandavit. Classis illa puppium xlv in Thamesi juxta Grenovicum stationem subinde habuit, & jam primum stipendia promissa accepit. Id est, anno ipso qui trigesimus octavus est retrō putatus, ut vult Ingulphus. Unde nec anno in illo initium ejus male positum. Aulicus certè erat Ingulphus ille tempore Guilielmi primi Regis seu sub ipso, quo id quod narrat gestum est, tempore, non incelebris. Adeo ut hac in re fides ei cum primis sit habenda. Quod verò ait ille, in perpetuum Danegeldum remisisse Edvardum Regem, astipulantur etiam Rogerius Hovedenius, & Matthæus Monachus. Vestmona-

monasteriensis. Hic, anno, inquit, gratie MLI Rex Eadwardus à vectigali gravissimo Anglos absolvit, quod patre vivente, Danicus stipendiarius triginta octo millium librarum solvi consuevit. Quæ itidem leguntur apud Matthæum¹⁵ Parisiensem. Hovedenius autem; Rex Eadwardus absolvit Anglos à gravi vectigali trigesimo octavo anno ex quo pater suus Rex Ethelredus primitus id Danicus Solidarius solvi mandarant. Alii tantundem. Eandem rem in anno sequente collocant Annales aliquot Anglo-Saxonici¹⁶ adeoque annos 39. ab initiis tributi huius (quod & Hepegyld seu Heregildum id est tributum Militare seu Navale appellant) ad illam Eadwardi Regis abolitionem intercessisse testantur; idem interea cum Ingulpho & Hovedenio, quantum ad initia attinet, assentes. In anno scilicet MLII, Alede Eadward cýng (sic Annales illi) þ Hepegyld þ Eþelhed cýng æn arþealde. þ þay on þam nýgon 7 þritigofan 7eape þay þe heht on 7annon hæpde. id est, Abolvit Eadwardus Rex

Rex Tributum illud militare seu Heregildum, quod antea indixerat Ethelredus Rex; anno nimirum xxxix à tempore quo incepit. At verò apud autorem Dialogi¹⁷ de Scaccario sub Henrico Rege I conscripti (eum fuisse Gervasium Tilburientem vulgo putatur) legitur solutum esse quorannis usque ad tempora Guilielmi Regis primi seu Normannorum adventum. Nempe per quatuordecim annos integros, qui abolitionem illam proxime secuti sunt. Nam tamdiu regnavit Eadwardus Rex quem excepit Guilielmus ille. Verba auctoris sunt; Circumadacentium insularum pradones, irruptione facta, maritima depopulantes, aurum, argentum & quæque pretiosa tollebant. Verum cum Rex & indigena bellicis apparatus instructi, in sua gentis defensionem, instarent, illi fugas adgredebantur & quereas. Inter hos itaque penè præcipua & semper prænior ad nocendum erat bellicosa illa & populosa Gens Danorum; qui præter communem raptorum avaritiam acrius instabant, quia aliquid sibi de antiquo jure, in ejusdem regni dominatione, vendicabant, sicut Britonum plenius narrat historia. Ad hos igitur

¹⁵ Hist.
Minor.
in Ms.
Biblio-
theca
Cotto-
niana.

¹⁶ Ms. in
Biblio-
theca
Cotto-
niana.
Compasti-
ci Guil.
Gisbur-
nenfis
annali-
bus.

¹⁷ Ms.
penes
Came-
rarios
Scacca-
rii, c. 27.
Idem ha-
betur
in Dialogo
tit. n.
Codice
Rubro
penes
Remem-
orato-
rem Re-

igitur arcendos, à Regibus Anglicis statutum, ut de singulis Hidis Regni, jure quodam perpetuo, duo solidi argentei solverentur in usus virorum fortium, qui perlustrantes & jugiter excubantes maritima, impetum hostium reprime-
rent. Quia igitur principaliter pro Danis institutus est hic reditus, Danegeldum, vel Danegeldus, dicitur. Hic igitur annua lege, sicut dictum est, sub indigenis regibus, solvebatur usque ad tempora Regis VVillielmi primi de gente & genere Normannorum. Sic autor ille, qui tributum hoc nomen, vides, sortitum esse voluit à Danis quos maxime classis eo sustinenda Angliæ finibus arceret. Sed primam nominis rationem, quemadmodum ex suprà citatis adducta est, amplectendam esse non dubito; tamen si postmodum etiam simili classi ex eis qui Danion essent seu Anglis, ad Danos ipsos reprimendos, stipendium solum ac tributum pendi solitum idem nomen non immerito itidem indueret. De hujus post Normannorum adventum solutione, plura inferius¹⁸. Quod verò dicit heic ille, ex Hida qualibet solidos binos argenteos quotannis præstari ad tributum

¹⁸ Cap.
15.

hoc

hoc constandum solitos, id alios habet autores veteres, Rogerum scilicet Hovedenium¹⁹, & Matthæum Parisiensem²⁰. Adeo ut præstatio ei quæ ex Anglosaxonum legibus superius adducitur, apud hosce sit dupla. Apud Matthæos item VVestmonasteriensem²¹ & Parisiensem annua stipendii hujus Danici pensio triginta octo millibus librarum æstimatur, ut ex jam citatis liquet. Quod sanè temere nimis ab eis scriptum est. Nec melius illi quibus triginta millibus librarum taxatur illa pensio, velut Chronici Melrosensis²² auctori. Nam qualicumque census ratione, pro temporum varietate, tributum ipsum Regi penderetur, certissimum videtur stipendia classi Danicæ præberi solita adeo incerta fuisse, ut nunc ampliora multo, nunc angustiora, pro Navium & classiariorum numero Tutelæ Marinæ idoneo (quod nec aliter evenire potuisse credendum est) præstarentur. Id quod etiam exempla apud Historicos docent. Florentius in anno M x i v Rex Ethelredus, inquit, classi quæ apud Grenewic jacuit tributum, quoderat 30 millia librarum, pendi mandavit; sic item Hovedenius. At Annæ-

¹⁹ Edit.
Londin.
pag. 276.
Edit.
Franco-
furt. pag.
482.
²⁰ Hist.
Minore
Ms. in
Biblio-
theca
Cotto-
niana;
in Steph-
ni R. ini-
tis.
²¹ Ms.
ibid.

les

332 MARE CLAVSYM.
les Abingdoniensis Monasterii, Anglo-
saxonici ²² de eodem anno; *Se cynz*
het zylvan þam hepe ðe on
þrenapic lætz xxi þupend
pund. Rex mandavit solvi exercitui
(ita classis illa Anglosaxonice passim
vocatur) qui Grenovici stationem ha-
buit 21000 libras. Haud exiguum
heic in librarum numero discrimē. Ur-
cunque verò si de annuo stipendio ca-
piendum sit, minor multo erat hoc an-
no quàm apud monachos illos, qui de
38000 libris loquuntur, æstimatur.
Quadriennio inde elapso, sub Canuto
Rege (qui ipse Danus erat) longe am-
prior pecuniæ vis classi huic sustinendæ
præstatur. Florentius ille sæpè me-
moratus; Hoc anno (scilicet Mxviii.)
de tota Anglia 72 millia, & de Lundo-
nia 10,000 librarum exercitui Danorum
sunt persoluta; & cum rege Canuto 40
naves remansere. Cetera verò Dene-
merciam sunt reventa. De quo anno
Hovedenius; De tota Anglia 72. & de
Lundonia 410 libra exercitui Dano-
rum sunt persoluta. Et cum rege &c.
De summa discrepant, non de re, uti
nec

LIBER II. 333
nec Annales Anglo-Saxonici, quos me-
moravimus. Sed certorum stipendio-
rum rationi quam afferunt Monachi
quos diximus, satis adversantur hi simul
omnes. De eodem autem tempore
Matthæus Parisiensis ²³, & alter ille ²³ *Hist.*
Vestmonasteriensis, *Canuto classem*
Danicam, inquit, *& milites stipen-*
diarios (præter 40 scilicet Naves, ut ex
jam dictis liquet) *remisit ad Natale so-*
lum, datis eisdem ex tota Anglia Octo-
ginta duobus millibus librarum argen-
ti: Item anno secundo Hardecanuti
Regis, *redditus est census exercitui Da-*
norum scilicet 21000 libra & 89 libra,
quod ait Huntindoniensis. Quæ omnia
satis, puto, demonstrant tum ex certa
pensionis annuæ quantitate Danicum
quod tractamus stipendium non con-
stituisse, tum ingentem pecuniæ vim
ad Mare Regibus huius Angliæ tutan-
dum (nam quorsum aliàs classis illa per-
petua, & præstationes tantæ in ejusdem
commeatus annuæ) quotannis impen-
di illo in ævo solitam. Sub Henrico au-
tem II. Rege, nomen Danegeldi in
desuetudinem abiit, Tributis nihilomi-
nùs, ad mare tutandum, aliis nomini-
bus notissimis pendi solitis; ut infra
osten-

ostenditur. Sed falluntur nimium tam
qui à priore Tributi Danis, pacis redi-
menda causâ, soluti genere, Danegel-
di annui, quod celebrius passim habet-
tur, originem sive cum Joanne Bram-
tonio ²⁴ Abbate Jornallensi sive cum
quopiam alio è quo ipse exscripserit,
trahunt, aliisve ejusmodi, quàm qui ob
negatam Danis & Saxonibus naviga-
tionis libertatem, bellum ab eis in Bri-
tannos susceptum esse volunt ²⁵, ejus-
que exitum fuisse, ut genti subjugatæ
eo nomine tributum hoc imponere-
tur. *Clientum autem fiduciariorum Of-
ficia* navalibus expeditionibus & Maris
tutelæ illo in ævo præstanda habemus
in iis quæ capite superiore de Edgardo
rege dicta sunt. Juramento obstringe-
bantur ei Reguli insularum circumvi-
cinarum, terrâ & mari servituros ad ejus
imperium. Et in Notitiâ illâ Angliæ
celeberrimâ *Domesday* ²⁶ dictâ (quæ
usitatos sub Anglosaxonibus mores plu-
rimos, præter censum provinciarum,
continet; Guilielmi primi tempore
conscripta) legitur; *Consuetudo VVar-
wici* est; si Rex per Mare contra hos-
tes suos ibat, vel 14 Batueims (clas-
sarios seu remiges) vel 14 libras dena-
riorum

²⁴ Mr. in
Biblio-
theca
Cotto-
niana.
anno 13.
Ethelredi
Regis, seu
Christi
991. pag.
57.
²⁵ Apud
Jacob.
Thuanus
Histo-
riar. lib.
29.

²⁶ Mr.
penes
Came-
rarios
Seacca-
rii.

riorum ei mittebant. Et de Exonia,
quando expeditio ibat per terram aut
per mare, serviebat hac civitas, quan-
tum v Hida terra. *Barne staple, Lyde-
ford*, & *Totenais* serviebant quan-
tum ipsa civitas. Hoc est tantum præ-
stabant hæc tria simul oppida, quantum
Exonia sola. Quin, reddebat *Glocestria*
xxxvi dicras ferri & c virgas ferreas
ductiles, ad clavos navium Regis. *Lei-
cestria* item, Si per Mare in hostem ibat
Rex, mittebat ei quatuor equos de eo-
dem burgo usque Londoniam ad com-
portandum arma vel alia quibus opus
esset. De *Lewes* etiam agri Suffexiani
oppido primario; Ibi Rex *Edwardus*
(Confessor) habebat cxxxvii Burghenses
in dominio. Eorum consuetudo erat, si
rex ad mare custodiendum sine se mi-
tere suos voluisset, de omnibus homini-
bus, cujuscunque terra fuisset, collige-
bant xx solidos, & hos habebant qui in
Navibus arma custodiebant. Ipsius Ma-
ris tutelæ seu Custodiæ expressissima
hæc mentio est. Et in *Colcestria* Esse-
xiani agri oppido insigni, morem il-
lius ævi offendimus reddendi de una-
quaque domo per annum vi denarios,
quos reddere potest, ad victum Soldario-

rum

rum Regis ad expeditionem terra vel Maris &c. & hoc fit si Rex Soldarios habuerit vel expeditionem fecerit. Hæc omnia in Notitia illa. Atque ejusmodi sunt inibi alia. Quin expeditio per Mare in testimoniis hæc non bellum ad vicinorū continentes subjugandas gerendum, sed planissime apparatus & profectio militarem ad mare tutandum pacandumque, atque, ut Imperii Britannici partem, retinendum denotavit. Quod ex historiis illius temporis satis elicitur. Nam neque cum vicinis quibuscunque tunc temporis certamen aliud inuisse Anglosaxones Danosve nostros, præter id quod aut de Insulis Britannicis aut de Mari suo institueretur, legimus. Quod etiam est in primis advertendum.

CAP. XII.

Edgari & Canuti Regum Angliæ, aliæque expressissima de dominio eorum decessorumque Marina, testimonia; Et de adversitatoris, illo in ævo, Gentibus monitum.

VT tandem quadruplicem de illius ævi testimoniis divisionem absolvam, Edgari & Canuti regum discretas de dominio suo Marino sententias adjicimus. Quod ad Edgarum attinet, titu-

titulus ei solennis erat, Ego Edgarus¹ Apud totius Albionis Basileus nec non maritimorum seu Insularum Regum circumhabitantium. Britannici imperii corpus ita sanè facit regna maritima circumquaque omnia, id est, in mari Britannico posita. Quod explicatius reddit, dum Oceani Britannici Regem se expressim appellat in Tabulis, quibus Ecclesiam VVigorniensem an. dcccclxiv. Sic haud itavit; saltem si eas rectè legerint, qui betur ante annos plurimos typis, quantum ad hunc titulum attinet, eas mandarunt. Verba sunt; *Altitonantis² Dei largisua clementia qui est Rex Regum, Ego Edgarus Anglorum Basileus omniumque Britan. Regum insularum, Oceani que Britan. niam circumjacentis* (sic legebat olim vir sanè doctrinà multijugi, Johannes Dec³ nisi quòd Britanniani pro Britanniam habet ille; aliis legentibus Insularum Oceani quæ Britanniam circumjacent) cunctarumque nationum que infra eam includuntur Imperator & Dominus; gratias ago ipsi Deo omni-

P

potenti

¹ Eduardus Cote in Prefat. ad Commentariorum Iuræ lib. 4. & Jacob. Vfferius, Archiepiscopus Armachanus, in Epistolarum Hibernicarum Sylloge, pag. 121. ubi videtur pag. 163.

potenti Regi meo qui meum imperium sic
ampliauit & exaltauit super regnum
patrum meorum; qui licet Monarchiam
totius Angliæ adepti sint à tempore A-
thelstani (qui primus regnum Anglorum
& omnes nationes quæ Britanniam in-
colunt, sibi armis subegit) nullus tamen
illorum ultra ejus fines imperium suum
dilatare aggressus est. Mihi autem con-
cessit propitia divinitas cum Anglorum
imperio omnia regna Insularum Oceani
cum suis ferocissimis regibus usque Nor-
wegiam, maximamque partem Hiber-
niæ cum suâ nobilissimâ civitate Dubli-
niâ, Anglorum regna subjugare. Quos
etiam omnes meis imperiis colla subdere
(Dei favente gratiâ) coëgi. Quod ait pa-
trum suorum neminem imperium suum
ultra fines Britannicæ dilatare esse ag-
gressum, ita planè intelligendum est ut
de finibus Septentrionalibus Occiden-
talibusque Britannici imperii capiatur,
quod ex Hiberniæ & Norwegiæ men-
tione satis constat. Adeo ut plures,
quàm Britannicæ nomen complectere-
tur, jam insulas, seu insulas Oceani il-
lius, cum ipso Oceano, subjugatas ipse
haberet omnes. Canutus autem Rex
suæ ditionis esse Oceanum Britanni-
cum

cum verbis expressissimis item est testa-
tus. Is in litore Southamtoniensis⁴, ad
æstum maris, sedili posito discumbens,
ut etiam Reges ipsos homines esse as-
sentatoribus manifestaret; Mari estuan-
ti ad hunc modum imperasse fertur. Tu
mea ditionis es, & Terra in qua sedeo
mea est. Nec fuit qui impunè meo resi-
steret imperio. Impero igitur tibi ne in
terram meam ascendas, nec vestes, nec Flori-
membra dominatoris tui madefacere præ-
sumas. Mare verò (quod ajunt Huntin-
doniensis & Florilegus, qui hæc nar-
rant) de more conscendens, pedes Regis &
crura sine reverentia madefecit. Unde
Rex resiliens neminem Regis nomine
dignum esse pronunciavit præter eum
unicum, cujus nutum tam Mare quàm
terra observaret. Neque postea auream
coronam induere voluit, sed imagini
Servatoris cruci affixæ cōsecravit. Ipsum
se interea Maris Dominatorem, æquè
ac Insulæ, esse palàm est heic professus.
Huc sanè spectant Scriptorum aliorum
testimonia aliquot, quæ, utcunque
Anglosaxonum imperio recentiora, à
viris nihilominus historiæ Anglicanæ
receptissimarumque de dominio maris
Anglicano sententiarum callentissimis,

⁴ Guil.
Camden.
in Brit.
pag. 189.

⁵ Henric.
Huntin-
doniens.
lib. 6. &
Florile-
gus, anno
1035.

utpote à majoribus edoctis, posteritati relinquuntur. Habetur apud Galfredum Chaucerum, non celeberrimum tantum Poetam sed etiam virum sanè, pro seculo quo vixit, doctrina omnigena referatissimū, Fabula in itinere quod fingit versus Cantuariam à Jurisconsulto suo narrata, quam ad Allæ Regis Northumbroꝝ eꝝum spectare voluit. Regnavit ille annos xxx. Cæpit autem anno salutis⁶ DLIX. Fingitur ibi, Constantiam Imperatoris, nescio cujus, Romani filiam Syriæ Regi nuptam, nave in mare propugnaculo cuidā litoris Northumbrii vicinum devectam esse atq; in arena hæsisse. Christianam eam fuisse, eoque nomine extorrem, atq; à propugnaculi regio præfecto captam. Inter deleribendum autem Constantiæ infortunium, Christianismum ait (quod verum est) nondum fuisse territorio in illo ullibi receptum, sed Septentrionales illas plagas tam per Mare quàm per terram à paganis devictas tunc esse atque occupatas. Verba ejus quæ idem sonant, sunt;

In all that lond dursten non Christen rout;
All Christen folk been fled from the Countre
Through

Through Paynims that conquerd all about

The plagues of Northumberland by land and See.

Mare vicinum æque ac Tellurem victoribus hujus insulæ celsisse, appositè dixit, receptissimæ ea de re apud majores sententiæ non nescius. Floruit ante annos cccxxx, sub Richardi secundi tempora. Nec minuitur autoritas hæc, ex eo quòd cetera sunt ibi fabulosa. Scimus enim ex fabulis Heliodori, Achilles Tatii, Theodori Prodromi, Eustathii, ejusmodi aliis sive Eroticis sive generis qualiscunque, ritus, mores ac receptas sententias tum hominum apud quos agi finguntur, tum seculorum quibus tribuuntur, non inutiliter subinde observari. Joannes item Hardingus qui historiam de rebus Anglicis metricè sub Edvardo IV rege conscripsit, ubi principes memorat qui fidei juramenta, ut clientes beneficiarii, Canuto Regi præstitissent, adjicit;

So did the Kings of Wales of hie parage

And all the Northwest Decian
For their Kingdomes and for their landes than;

342 MARE CLAVSYM.
id est, *idem fecere tunc Cambro Britannia Reges nobilissimi, ut etiam totius Oceani sub Cauro positi, nomine regnorum & territoriorum suorum.* Oceani illius Regum Rex ita erat Canutus, quod satis & ipse testatur ubi ditionis suæ Mare fuisse in superius adductis expressim affirmat. Et de Oceani Britannici à regibus tum Anglosaxonice tum Danicis (præter ipsos Britannos, postquam Romanorum exuerant imperium) occupati testimoniis, hætenus. Quin eodem fermè usos hosce fuisse consilio videtur, in firmando tutandoque tam Oceani quàm Insulæ imperio, quod Germani veteres (quorum pars & Saxones & Dani) in civitatibus suis mediterraneis tuendis adhibere soliti. Apud eos enim *maxima laus erat* (quod scribit Cæsar ²) *latissimas circum se vastatis finibus solitudines habere, hoc proprium virtutis exsistimantes, expulsos agris finitimos cedere nec quenquam prope se audere consistere; simul hoc se fore tutiores arbitratos, repentinae incursionis timore sublato.* Ita sanè iis, qui in Britannia rerum sunt tunc potiti, visum est latissima circumambientis Oceani spatia sua reddere, circumnavigando aliosque arcendo,

² De bello Gallico lib. 6.

arcendo, veluti ab Insulæ sive Muro sive Pomoerio. Neque civitates illæ Germanorum domini magis erant circumjacentium, in quibus nihil præter solitudines, agrorum; quàm Britannia reges Oceani cognominis. Ceterum ut de Scotis & Pictis sub Romanorum tempora superius, ita heic etiam de ipsis iterum Norvegis, Normannis, (hi duo iidem sæpe sunt) aliis Septentrionalibus populis monendum est; insulas nimirum Britannicas in Occiduo & Septentrionali Oceano positas à Scotis Pictisque adeò fuisse interdum occupatas, uti etiam à Norvegis, atque id genus aliis, qui Mare Boreale infestum haberent insulasque interjectas invaderent, ut non dubitandum fuerit hos etiam pro vario terrestri suo imperio marinum simul (velut litorum qualiumcunque Britannicorum appendicem) dominum esse hoc temporis intervallo adeptos. Autor incertus ³ de anno DCCCXVI, Scoti à Normannis per annos plurimos tributarii efficiuntur, insulas circumquaque positis, nullo resistente, potiti immorantes. Et de nauticis in Mari nostro rebus Normannorum, alia occurrunt apud Reginonem Abbatem, Aimoinum & Scripto-
P 4 Scripto-

³ In gestis Normannorum pag. 2. vi. de Aimoinum de Gestis Francorum lib. 4. cap. 90. & 100. de Normannis.

344 MARE CLAVSYM.

Scriptores, de ævo illo, alios. Sed in-
terea pro comperto satis est, ut per va-
riantes rerum illo in seculo status ipsum
Insulæ imperium in incerto sæpius po-
situm est, ita etiam & Imperium Mari-
num pari aut simili modo affectatum
esse, turbatum, invasum, receptum, de-
fensum, velut id quod Insulæ imperium
dominiumque nunquam non sequeba-
tur. Scimus autem in historiis Franco-
rum subinde quædam de eorum poten-
tiâ navali hoc in seculo occurrere, quæ
& collegit Popelinerius¹⁰. Sed in iis
nihil habetur quod dominiis seu Impe-
rii Marini vestigium seu specimen ex-
hibeat. Pauca sanè sunt ea; & quæ sunt,
aut ad tutanda, adversus Normannos
ac Danos per Mare nostrum tum cir-
cumcurstantes, fluminum¹¹ ostia, aut
ad Frisonum¹² eisq; vicinorum aliquot
subjugationem tantum ferè attinent.
Quò etiam tantum spectabunt non-
nulla, quæ infra de Francorum Admi-
nistris dicemus.

CAP.

¹⁰ l'Ami-
ral de
France,
chap. 6.
& 7.

¹¹ Mi-
moir.
Monach.
lib. 5. c. 7.
& Egin-
hart. in
vita Ca-
roli M.
¹² Appen-
dix Gre-
gorii Tu-
ronensis
cap. 109.

LIBER II.

345

CAP. XIII.

*Testimonia de Marino Regum Angliæ dominio,
post Normannorum adventum, per
Capita generatim indicantur.*

DE Marino Britannorum dominio
cis Normannorum in Angliam ad-
ventum (eò enim indaginis ordo de-
duxit) proximè dispicimus. Et primò
de Oceani Anglicani, seu ejus quod
Angliam & litora portusve vicinorum
adversos interluit Dominio agemus.
Cum autem dominium omne justâ
Possessione sive Occupatione ejusque
Continuatione in primis subniti in con-
fesso sit, nec Possessionem adipiscamur
sive per se Animo, sive per se Corpore¹ L. 3. ff.
(ut rectissimè Paulus² olim) sed tum
Corpore tum Animo, & utroque ea
optimè retineatur; unde in Civilem seu
quæ jure est³, & Naturalem seu Corpo-
ralem distribuitur; dominiumque illud
ut insigniter firmetur necesse sit à Vici-
norum, quorum maximè interest, per
multa secula Adstipulatione & libenti
atque publicâ Confessione seu Reco-
gnitione: Primò tam de Corporali seu
Naturali Maris hujus Possessione, quàm
de eâ quæ Civilis seu Jure est atq; ani-
mo retinetur, amplissima simul, de tem-
pore

¹ L. 3. ff.
tit. de ac-
quir. vel
amitt.
possessione.
² Hugo
Donellus
de Jure
Civili lib.
5. Cujac.
Observat.
lib. 9. cap.
37. l. 10.
C. tit. de
acquir.
Possess. &
retinenda.

P 5

pore quod Normannorum adventum sequitur, testimonia exhibebimus. Dein vero ejusmodi dominium Regum Angliæ Marinum etiam ab Exteris seu Vicinis gentibus quarum maximè interest, recognitum esse ostendemus. Quoniam verò quæ de Anglicano Mari generatim ita dicemus, ad Australe & Orientale, seu quod Gallias & Germaniam pulsans Angliæ litoribus præten- ditur, potissimum attinebunt; ideo, tam de Occiduo Angliæ, quàm de eo, quod Scoticum est & Borealius, seorsim postea differetur. Quod ad Maris hujus Anglicani tam Corporalem, quàm eam quæ ex Animo est, Possessionem in illo, quod jam tractamus, temporis inter- vallo, perpetuam, indeque natum & re- rentum non dissimile dominium spe- dat; Ejusce sunt insignia seu Testimo- nia luculentissima; quæ, Methodi causâ, in Capita octo tribuimus. Horum est

I. *Custodia, Præfectura*, seu *Admi- nistratio* Maris Anglicani, seu *Territorii* sive *Provincia Regiæ*.

II. *Dominium Insularum*, litori Gallicano præjacentium.

III. *Impetrata* Exteris *transseundi* per hoc Mare *venia*.

IV. *Li-*

IV. *Libertas piscandi* in eo Exteris vicinisque *indulta*, & *tutela* Piscatori- bus præstita,

V. *Leges & Termini Exteris*, qui in- vicem hostes, Anglo utrique amici, per hoc Mare mutuo deprædarentur, præ- stituti.

VI. *Tabula* in sacris *Scriniis publica*, quibus dominium hujusmodi obiter, id- que tum à Rege ipso tum ab ordinibus Angliæ Parlamentariis, velut aliud agentibus, ut res certissima, diserte as- feritur.

VII. *Juris patrii Commentaria mo- resque receptissimi*, quibus sive asseritur sive admittitur ejusmodi dominium.

IX. Veterum aliquot *notæ minoris Testimonia*.

Domestica quidem fermè sunt omnia hac in distributione comprehensa testi- monia; sed adeo publica & tam certæ spectatæque fidei, ut, quod Possessio- nem tum quæ Animo est seu Civilem, tum quæ Corpore seu Naturalem lucu- lentius comprobet, id quidem vix possit fingi. Ut intuenti cuius facile patebit. Maximè, si ipsis exterarum Gentium, quarum inprimis intererat, sententiam seu Recognitionem, quæ itidem mox subji-

348 MARE CLAVSVM.
Subjicitur, adjungat. Sed de his sigil-
latim.

C A P. XIV.

*Reges Angliæ, post Normannorum adven-
tum, Maris circumflui dominos perpetuo fuisse,
primò ex ejus veluti Provinciæ seu Territoriis,
custodiâ seu præfecturâ, id est, jure Ad-
mirallatus Anglicani singu-
lari, præbatur.*

Q Uod ad Custodiam seu præfectu-
ram Maris hujus attingit; Tria sunt
de eâ maximè advertenda. *Nuda Cu-
stodia Maris & Custodum seu Admi-
rallorum in Tabulis publicis & Histo-
riis Mentio & Natura; Tributa & ve-
tigalia ad Custodiam ejusmodi sive in-
dicta, sive pendi solita, seu postulata;
Et demùm Custodia hujus & Admiral-
latus Anglicani seu præfecturæ Marine
diplomatum tenor & varietas.* Custo-
diæ seu præfecturæ ad tutandum Mare
institutæ mentio est, post Normanno-
rum adventum, frequens. Recolantur
heic quæ superius ex Notitia Angliæ
Domesday dicta, de Custodia hujus-
modi adnotantur. Et Henricus Rex pri-
mus, inquit Florentius V Vigornienfis,
*Butsecarlus suis præcepit mare custodire
& observare nequis de partibus Nor-
manniæ*

¹ Cap. 11.
hujus lib.

² Anno
1101.

LIBER II.

349

manniæ fines adiret Angliæ. Totidem
ferè verbis Rogerus Hovedenius, ex-
cepto quòd in impressis malè legitur
Butsecarlus, pro, *Butsecarlus*. *Butsecarli*
seu *Butsecarles* sunt Ministri Nautici
seu classarii ut *Hufecarli* ministri do-
mestici seu aulici; linguâ Anglorum ve-
teri. Mare autem custodire heic, Mare
ipsum classe, non regionem mariti-
mam (ut interdum, sed raro) copiis ter-
restribus tueri denotasse manifestum
est ex Huntindoniensi, apud quem li-
quet hos ipsos, qui Mare ita custodirent,
missos etiam fuisse à Rege ut navale
bellum adversus Robertum Norman-
niæ Comitem in Angliam trajecturum
gererent. Interciderunt autem tabulæ
publicæ in quas referri solebant codi-
cilli Regii quibus ejusmodi præfectura
mandari solebat per totum tempus quod
Normannorum adventum & Ioannem
Regem intervenit. At verò ex iis, qui
ad sequentia secula etiam in præsens at-
tinent, apertè cõstat Reges Angliæ Præ-
fectos constituere soliros, qui Mare An-
glicanum custodirent seu ejus Custodes
essent sive Præfecti, non aliter ac Pro-
vinciæ cujuscunque terrestris. Primò au-
tem Mari, *Maritima & Marina* (idque
ubi

ubi his vocibus non regio solum maritima, sed ipse etiam Oceanus Britannicus planè continetur; quod non semper fieri fateamur præficebantur³ qui tuerentur & custodirent, nomine Custodum (ut interdum) navium, frequentius verò Maritimæ seu Marinæ, sensu jam dicto. Et sub Henrico tertio nuncupatur Thomas de Moseton⁴ Capitaneus & Custos Maris, & præficitur ipse ad Custodiam Maris & partium marimarum litoris Orientalis. Sub eodem etiam cives Quinque portuum custodiebant costeram⁵ Angliæ & Mare. Sic Hugo de Crequeur Custos erat Quinque⁶ portuum & Maris in partibus illis. Postea Custodum nomen sæpius in Admirallorum transit. Edvardus primus navigium ad custodiendū Mare in tres classes distinxit, tres præponēs ei Admirallios; videlicet, Gernemuthensibus & ceteris illius partis navibus, Iohannem de Botetort; Portesmusiensibus Willielmum de Lenzburn; Occidentilibus verò navibus & Hibernicis, militem quendam de Hiberniā oriundum; quæ verba sunt Thomæ Valsinghamii⁷. Sed & Iohannes ille de Botetort Custos Maritimæ nominatur, in sacris illius

illius temporis Scriniis⁸, ut etiam alii⁸ Rot. Edvardo dein secundo regnante, tres⁹ pat. 23. Admirallii trium plagarum Angliæ, Ed. 1. videlicet (sic V Valsinghamius⁹) domi- m. 5. nus Iohannes Sturui¹⁰ dominus Nico- 9 18 Ed. laus Kyriel / & dominus Iohannes de 2. seu, an. 1326. & Selton custodiam Maris habebant. Et vide Rot. primaria Comitiorum Parlamentario- pat. 19. rū ratio, anno Regis Edvardi tertii de- Ed. 2. cimo quarto, est, De treter sur la garā part. 1. de la pees. de la terre, & de la marche mem. 12. d'Escoce, & de la meer, quod legimus in Ed. 2. tabulis publicis¹⁰; id est, ut tractaretur mem. 12. de Custodia Pacis Terra, & limitis Sco- 10 Rot. Parlam. rici, & Maris. Non alia habebatur tute- 14 Ed. 3. la Maris quā Telluris seu terrestris pro- aff. 2. vincia ratio. Unicum ex hisce constare innuebant, regni scilicet Angliæ corpus. Ejusmodi alia expressim occurrunt in 11 Rot. tabulis ejusdem regis¹¹ Parlamentariis, Parlam. seu in consultationibus Ordinum Regni 13. Ed. 3. ea super re subinde ita habitis, ut, dum part. 1. de la saufegard de la terre seu de Custo- art. 6. 9. dia seu tutela Telluris sive Insulæ, & de & 11. & la saufegard de la Mere seu de Custodia Rot. Para- Maris consilium pariter ineunt, tam lam. 20. Hujus dominium quam Illius ad Re- Ed. 3. art. tic. 2. 1. gem suum pertinere, à majoribus edo- 11. 12. 3. cti, manifestò testari videantur. Non enim

enim de classe solum agunt, qua hostibus per mare resisteretur, sed de ipso Mari tuendo æque ac de tutela Insulæ, adeoque de Jure in utroque Regis avito defendendo. Sub Richardo Rege II. Hugo Calverlee factus est Admiral-
lius maris (sic VVallinghamius ¹²) & dominus Thomas Percy associatus est ei ad observandum *semitas maris* per unum annum. Sub eodem etiam Rege & Henricis, qui sequuntur, quarto & quinto, de *Custodia Maris* agitur in Comitibus ¹³ Parlamentariis. Richardo item Comiti Saresburienſi, Johanni Salopiensſi, Joanni VVigornienſi, Jacobo VViltonienſi præter Baronē Sturtonium, sub Henrico Rege VI, *Custodia maris* ¹⁴ mandata est cum classe numerosâ, & postea Johanni Duci ¹⁵ Exoniensſi. Et frequentes erant illo in ævo literæ Regiæ, *Protectiones* verbo forenſi dici solitæ, quibus indulgebatur litium vacatio eis qui maris Tutelæ hujusmodi incumberent; seu *super salvâ custodiâ & defensione* ¹⁶ Maris morarentur, ut verborum erat formula quæ in Archivis sæpe occurrit. Etiam in editis sanctionibus ejusdem Regis Parlamentariis ¹⁷ mentio fit *salvæ Custodiæ Maris*,
 seu

seu de la sauſegard de la mier, ut reitum notissimæ, tum cui non aliter ac provinciarum cujuscunque præfecturæ in more erat Anglis prospicere. Quin legem rogat Plebs anno Regis ejusdem ¹⁸ xx, quâ lectissima classis Maris tutelæ præficeretur, eò quod *It is thought fit be all the commons of this Land that it is necessary the See be kept* id est, *Necessarium visum est toti plebi Anglicana, ut Mare custodiretur.* Quam plurima sunt ejusmodi alia. Quin ubi inter appositissimos elegantissimosq; complurium hominum generum characteres Anglicè conscriptos, Mercatorem sui avi Anglicanum describit Galfredus Chaucerus (floruit ille sub Richardo secundo rege, vir rerum patriarum scientissimus) id inprimis cupivisse eum ait, ut mare custodiretur, seu tutela qua haberetur pacatum neutiquam careret. Quod ideò sane dixit, ut totum Mercatorum nostratium illius ævi sic depingeret genus; utpote cui solenne erat de Commercio ante alia sollicitum esse, adeoque de Mari ipso, quod tutum eis iter navale non præberet, nisi reges Angliæ, pro more & jure suo, illud veluti

veluti provinciam, scilicet ejusdem domini, tutarentur. Chauceri verba sunt;
*His reasons spate he full solemnelly
Shewing alway the encrease of
his winning;*

*He would the See were kept for
any thing
Betwixe Middleboroug and Or-
vvel.*

id est; *Rationes suas gravissimè elocutus
lucris sui incrementa semper aperuit.
Mari autem tutelam ante omnia præ-
fari volebat inter Middleburgum & O-
revvellam.* Orvella portus est in ma-
ritimis Suffolciæ. Middleburgum in Ze-
landiis. Integrum Oceanum, qui inter-
fluit Britanniam & Zelandias, tutan-
dum voluere Mercatores Angli, id so-
lenni effato optare soliti; utpote quod
ipsum uti & tutela eorum Angliæ re-
gum erat. Nam de transmarinorum
Principū heic Tutela extra portus suos
ac sinuosos forte, inter insulas quas five
Germaniæ five Galliæ Belgicæ conter-
minas possidebant, flexus, anteriorum
seculorum testimonia nihil omnino,
quantum scimus, suppeditant. In secu-
lis icidem sequentibus frequens est Cu-
stodiæ hujusmodi seu tutelæ Maris ejus-
demque

demq; præfecturæ mentio, ut ampliùs
patebit ubi de Tributis & Diplomatum
Admirallorum tenore & varietate infe-
riùs agimus. Jam verò observandum est
& Nomen & Naturam hujus Custodiæ
non solum ex ejusdem vocabuli usu in
Jure tum Cæsareo ²⁰ tum Pontificio ²¹,
quo diligentem rei, cuius is dominus est
qui five Custodi commodat five eum
præficit, curam denotat, verum etiam
ex obvio ejusdem vocabuli, aliis in præ-
fecturis, apud Anglos usū optimè di-
gnosci. Nam constituti sunt olim, idque
quando Custodum Maris nomen erat
usitatus, *Custodes portuum* (quemad-
modum hodièque) *Custodes Comita-
tuum* (qui ipsi sunt provinciarum præ-
fecti, Vicecomites dicti, & solenni ver-
borum formulâ *custodiam comitatus* si-
bi habent mandatam) *Custodes Mar-
chiarum* seu limitum, *Custodes Arcium*
seu Castrorum, Vivariorum, ædium,
ejusmodi aliorum. Etiam & Hiberniæ
prorex *Custos Hiberniæ*, & dignitas ejus
Hiberniæ custodia stilo solenni, Johan-
nis ²² & Henrici tertii ²³ Regum ma-
ximè ævo, nuncupabatur. Quemadmo-
dum & Johannes Bedfordiæ & Hum-
fredus Glocestriæ Duces, quibus vicif-
sim

²⁰ L. 5. ff.
tit. Com-
dati. §. 5.
& 8.

²¹ Extr.
tit. de Of-
ficio Cu-
stodis Ec-
clesiæ.

²² Rot.
Cart. 2.
Johan. R.
in dorf. &
rot. pat.
17. Jo-
hannis.
²³ Rot.
pat. 3.
Hen. 3.
memb. 4.
& c.

sim regimen Angliæ, Henrico Rege quinto in Galliis absente, permittebatur, *Custodes Angliæ* vocitabantur, quod tum in historiis²⁴ tum in tabulis publicis²⁵ sæpissimè occurrit. Sic Arthurus Princeps Valliæ, *Custos Angliæ*²⁶ constitutus est, Henrico Rege septimo ex Angliâ profecto. Sic Petrus Gavestonius *Custos Angliæ* erat, Edvardo secundo Rege in Galliis agente. Sic alii. Et præfecti insularum Cæsareæ, Sarniæ (*Zar-sey & Garnesey*) & adjacētium in hoc Mari *Custodes* itidem seculis vetustioribus²⁷ tantum dicti, quemadmodum nunc *Gubernatores, Custodes & Capitanei*. Quod cum ita sit, quomodo fieri potest, ut non eadem notione vocabuli Custodis & Custodiæ majores nostros usos esse existimemus in Custodis & Custodiæ Maris nomine, quā in Custodiā Insulæ & cæteris jam dictis dignitatibus uti solebant? Scilicet in hisce omnibus dominium imperiumque singulare præficientis apertissimè ita signatur includiturque, adeo ut non magis autoritas in personam quæ præficitur, quā rei custodiendæ dominium nomine hoc planè innuatur. Nec prætermittendum est, seculis priscis antequam

quam summorum Admirallorum Angliæ autoritas à Regibus nostris satis stabilita esset & ita distincta ut Maris præfectura ad eos tantummodo attineret; ipsos Provinciarum præfectos seu Custodes, quos Comitatum Vicecomes appellamus, ex ipso Vicecomitatûs officio etiam Custodiam aliquam contermini provinciis suis Maris, velut regni Angliæ partis, habuisse. Quod sanè (ut alia mittam) inde satis probatur, quia tunc non raro ipsi, qui, ex jure patrio ac ordinario, Regia in locis sibi tantum commendatis custoditisque exequi mandata, ut nunc, solebant, etiam in ipso Mari, non aliter ac in provincia quacunque mandantis terrestri, idem præstabant. Nimirum naves & classes Regias à portu alio ad alium, per Mare ut per provinciæ commendatæ territorium, ex jussu Regio ordinario nec qui alio jure ab eo quod custodiæ Comitatus seu Provinciæ erat subniteretur, sæpenumero deducebant. Quod seculis quidem ceterioribus inauditum est. Sed rem se ita habuisse sub Henrico tertio & Edvardo I Regibus, docent eorum tabulæ²⁸ publicæ. Postea verò omni moda

24 Thom.
Wal-
ingham.
an. 1420.
&c.
25 Rot.
parl. 8.
Hen. 5.
&c.
26 Rot.
pat. 8.
Hen. 7.
part. 1.
27 Rot.
pat. 3.
Hen. 3. in
Junio;
Philippo
de Al-
bliniaco,
&c.

28 Rot.
claus. 7.
Hen. 3.
dors. 6.
14. Hen.
3. memb.
22. &
17. in
dors.
claus.
17. Hen.
3. memb.
7. in dors.
Rot. pat.
24. Ed. 1.
mem. 17.
& claus.
25. Ed. 1.
mem. 12.
in dors.
&c.

358 MARE CLAVSYM.
moda maris Custodia, quæ extraordinaria non est, summis Admirallis Angliæ iisque solis eorumve legatis à Regibus nostris permessa, jure nunc certissimo ad eos pertinet. Sed ubi quis Custodiæ præficitur, in ipsâ Præfecturâ, Regis, qui præficit, possessio ac dominium continetur. Quod etiam, ad ipsam quam tractamus rem, verbis expressissimis libelli, à plurimis gentibus vicinis, cognitoribus sub Edvardo nostro I & Philippo Pulchro Galliarum Rege exhibitâ atque inferius ²⁹ adducti, comprobatur.

²⁹ Cap.
27. &
28.

C A P. XV.

Maris Anglicani dominium ex Tributis seu Vectigalibus ad ejusce Custodiam, seu Tutelam, post Normannorum adventum, indici, pendî, postulari solitum, firmatur.

DE Tributis seu Vectigalibus ad Maris Anglicani Custodiam indictis, pendî solitis, postulatis, testimonia sunt amplissima, vetustissima, omnisque ævis Normannorum tempora. Atque ea quæ de Custodiâ Maris jam dicta sunt, haud parùm firmant. Tributum, Anglosaxonum tempore, Custodiæ Maris indictum quod *Danegeldum* vocabantur [Cap. 11. (de cujus initio ac usu superius dictum est)]

LIBER II. 359
est) etiam sub Normannicis regibus olim pendî subindè solitum esse liquet. Post verba ibi ex præfco Dialogo de Scaccario, de ejusdem ante Normanni adventum præstatione, adducta, statim sequitur in eodem Dialogo, *Ipsa namque regnante* (scilicet Gulielmo primo) *tam Dani quam ceteri Terra Marisque pradones hostiles cohibebant incursum, scientes verum esse quod scriptum est, Cum fortis armatus custodit atrium suum, in pace sunt ea quæ possidet. Noverant enim quid acerrime virtutis homines impunitas non ferrent injurias. Cum igitur diu solvisset terra sub ejusdem Regis imperio, noluit hoc ut annum solvi quod fuerat urgente necessitate bellica tempestatis exactum. Nec tamen omnino propter inopinatos casus dimitti. Raro ergo temporibus ejus vel successorum ipsius salutum est; hoc est cum ab exteris gentibus bella vel opinionibus bellorum insurgabant. Atque inter præfcos Anglorum leges docemur, Gulielmo Rufo à Baronibus auxilium requirente, ad Normanniam requirendam & retinendam de Roberto suo fratre cognomine *Cortehose* Jerusalem proficiscente, concessum esse ei (non lege sanctum*

Apud Rogerum Hoveden in Annal. part. 2. pag. 344. edit. Londin. & 603. in edit. Fræcosfurt. & apud G. Lam-bard. in Archæonomia pag. 128.

citum neque firmatum) Danegeldum; scilicet ex unaquaque Hida quatuor solidos, qui marinæ tuendæ provinciæ impenderentur. Nam ex sui natura ac origine id postulabat Danegeldum. Etiam in Stephani Regis tempora pendit solitum expressim testatur Rogerus

³ *Annal.* Hovedenius³. De promissis ejus tempore coronationis suæ agens ille, *Ter-*
part. 1. *tid*, inquit, *vorit quod Denegeldum, id*
pag. 276. *est, duos solidos ad hidam, quos anteces-*
edit. Lon- *sores sui accipere solebant singulis annis,*
din. pag. *in aeternum condonaret.* Adstipulatur
482. edit. *item præter Matthæum Parisiensem,*
franco-

⁴ *M. S. in* Rogerus VVendoverius⁴, è quo Mat-
Biblioth. thæi Annales editi usque in annum de-
Cotto- *cinum. nonnū Henrici tertii, seu Chri-*
niana. *sti MCCXXXV omnino defuncti sunt.*
Terrid vorit, sic illi de Stephano Rege,
quod Danegeld, id est de qualibet yda
terra duos solidos, quos antecessores ejus
consueverant accipere in aeternum an-
nis singulis, condonaret. Ita nempe le-
gitur in codicibus Matthæi hujus ma-
nuscriptis⁵; unde corrigendi sunt editi
qui habent tantum *terrid vorit quod*
antecessores ejus accipere consueverant,
in aeternum annis singulis condonaret.
Subjicitur autem apud Hovedenium;

Hac

Hæc principaliter Deo vorit & alia, sed
nihil horum tenuit: quod itidem testan-
tur Parisiensis & VVendoverius. Igitur
sub VVillicmo primo, secundo, &
Henrico primo Regibus, etiam & Ste-
phano, Tributum hoc Maris custodiæ
solvi solebat. Et sanè in proventus sa-
cri ratiociniis sub Henrico I I, subinde
solutum fuisse reperitur. Quod post-
quam desuit, alia ad eandem rem ratio
frequentissime iniri & pro moribus pa-
trii usurpari est solita, ne stipendia &
commeatu tuendæ regni Angliæ pro-
vinciæ Marinæ omnino deessent. Eâ de
re occurrit in actis forensibus Edvvar-
di I Regis *Terrarum*⁶ *ad custodiam*
Maris agstatarum mentio; id est pen-
sione seu tributo onustarum. Scimus
quidem etiam ad copiarum in litore
terrestrium stipendia & commeatu,
sub id tempus, nomine Maris itidem
corrogari. Sed tam copiis navalibus
Mare ipsum, quàm litus terrestribus
tunc custoditum fuisse certum est, ad-
eoque aut ad ipsum Mare, aut ad tam
litus quàm Mare pensionem illam atti-
nuisse. Et in publicis Regni comitiis
subsidiaria pecunia à plebe poscitur
pour la salvation du royaume & de eux

⁶ *M. 25.*
Ed. 1.
Comm.
Banc.
Rot. 72.
penes
Came-
rarios
Scacca-
rii.

⁷ *Rot.*
Parlam.
13. Ed. 3.

mes-
art. 6.

mesmes & auxint de la Meer, de la march d'Escoce, de Gascoigne & des Isles; id est, ad custodiam Regni, sui, Maris, limitus Scotici, Vasconia, & Insularum. Pari æstimatur jure Mare ejusque custodia & dominium cum eo quod erat Regni. Limitanei agri, ac Insularium. Id genus sunt alia non pauca. Sed inprimis heic est observandum, quod in tabulis Parlamentariis Richardi secundi Regis occurrit de vestigali cuilibet Navi per Admirallatum Septentrionalem, id est in Mari quod Orientali litori Angliæ à Thamesis ostio in Boream prætenditur, transeunti, ad Maris custodiæ seu Tutelæ stipendia & commeatus imposito. Nec navibus solum Anglicanorum sive Mercatorum sive Piscatorum, sed etiam jure non omnino dispari quorumcunque exterorum, non aliter ac si ob itineris, actus, seu viæ, per agrum, libertatem vestigal dominus quis irrogaret. Pro doliorum, quibus mensurabatur navis quæcunque transeuns, quolibet, sex denarii pendendi erant. Exceptis solummodo navibus sive è Flandriâ merces Londinum sive aliunde intra Admirallatum illum lanam & pelles Caletum portantibus.

Si

Si Halecum piscaturam navis exerceret, hebdomadatim sex denarios pro quolibet dolio solvebat. Si aliorum piscium, tantundem singulis tribus septimanis præstandum erat; uti ab iis, quæ lithanthracas à Novo Castro huc portarent, singulis tribus mensibus. Si verò in Prussiam, Norvvegiam, Scandiam, aut regiones aliquas adjacentes transiret navis, pro ponderis & mensuræ mercium ratione vestigal solvebat singulare. Atque à nolentibus, vi non injustâ, hæc exigere licuit. Scilicet exigendi autoritas mandata est iis, qui sex Navibus armatis ad hujusmodi tutelâ præficiabantur. Sed rem totam ex autographo^s, eodem quo conscriptum est^s *Ref.* *Parlam.* *2. Rich.* *2. part. 2.* *art. 39.* *in Schedula.* *idiomate*, id est illius ævi Normannico, fideliter exhibemus.

C'est l'ordinance & grante, per ladvis des Marchaunds de Londres & des autres Marchaunds vers la North, per l'assent de tout les Communes de Parlement, par devant le Comte de Northumberland & le Maire de Londres, pur la garde & tuicion du mier & costers del Admi-

Q 2

ralié

ralté de North ove deux Niefs, deux Bargis, & deux ballingers armez & arraiés pur la guerre sur les coustas que s'ensuiuent.

Premierement, pur prendre de chescun Nief & Craier, de quel portage q'il soit, qe passe per la mier dedeinz la dicte Admiralté alant & retournant pur le voyage, de chescun tonnetight v i d. horspris Niefs charges ove marchandises en Flandres qe seront frettez & discharges à Londres, & niefs charges ove leynes & peaulx à Londres ou ailleurs dedeins la dicte Admiralté que seront discharges à Caleis; les queux niefs les Gardeins de la dicte mier ne seront tenus de les conduire sans estre allovez.

Item, de prendre de chescun vesseau peffoner qe peffent sur la mier du dite Admiralté entour harang, de quelle portage qu'il soit, au un semain, de chescun tonnetight v i d.

Item,

Item, de prendre des autres niefs & vesseaux peffoners que peffont entour autres peffons sur la mier dedeinz la dicte Admiralté, de quele portage q'il soit, en trois semaines de chescun tonnetight v i d.

Item, de prendre de tous autres niefs & vesseaux passanz par mier dedeinz la dicte Admiralté chargez ove Charbons au Novel Chastiel seur Tyne, de quel portage q'il soit, en le quarter de un an, de chescun tonnetight v i d.

Item, de prendre de tous autres niefs, Craiers & vesseaux, passanz per mier dedeinz la dicte Admiralté, chargez ove biens de Marchanz queconques en Espreux, ou en Nortvyhay ou en Scone, ou en ascune lieu en mesme les parties de pardela, pur le voyage alant & retournant, de chescun last squar ou lastas graves v i d.

Sic tabulæ publicæ Parliamentariæ,

Q 3 quæ

366 MARE CLAVSVM.

quæ illo in ævo ferè omnes hoc idiomate concipiuntur. Non appellentes ad litora, velut ex litoris duntaxat jure, vectigalibus hæc (ut plerunque alibi) sunt onusti; sed ipsi transeuntes, præternavigantes, piscantes tam exteri quàm subditi. Quemadmodum etiam voluerit sub Henrico V ordines Angliæ in legis Rogatione quam ex sacris scriniis inferius⁹ integram exhibemus. Voluerit scilicet, utpote juris ea de re vetusti regiique dominii scientissimi. Neque expressius quid dici potest, unde Regem Angliæ ipsius Maris dominum esse asseratur. Pensiones enim territoriales & servitutes indicere planè loci domini est. Quin, sub Henrico Rege VI, VVillielmus de la Poole Dux Suffolciensis inprimis accusatus est in Comitibus¹⁰ quòd subsidia pecuniaria ad Maris tutelam indicta præstitaq; aliorum interverterat. Verba sonant Anglicè, For the defense and tuncion and sause keeping of the Sea, ut in sacris Seriniis legitur. Postulantur etiam, in ejusdem Regis anni xxxii comitiis¹¹, quadragies mille libræ For the defense and sausegard of the See, seu In deffensionem & Custodiam seu tutelam

⁹ Cap. 23.

¹⁰ Rot.

Parlam.

28. Hen.

6. art. 38.

¹¹ Rot.

Parlam.

32. Hen.

6. artic.

30. &

41.

LIBER II. 367

salvam Maris; Quod itidem sacris in scriniis legitur. Sed quid eis hic utimur? In Sanctionibus¹² Parlamentariis, quæ typis editæ passim prostant, sæpius occurrit, ut Regni Ordinum in Comitibus ore dictum, Reges Angliæ à tempore omnem memoriam excedente, autoritate Parlamentariâ accepisse pecuniarum magnam nomine subsidii seu vectigalis mercium sive importatarum sive exportatarum, For the defense of the Realme and the keeping and the sausegard of the Seas/for the entres course of marchandise safely to come into and to passe out of the same, (quæ solennis est verborum formula;) id est, ad tuendum regnum & tutè conservanda & custodienda Maria, ne mercatorum sive adeuntium sive exeuntium commercia omnino impediuntur. Scilicet verba hæc pars sunt anteloqui quod præfigi solet Legis rogationi quæ etiam vectigal seu Portorium illud notissimum à Dolio & Librà (quæ ejus mensuræ sunt) denominatum, indici est solitum, For the keeping and sure defending of the Seas against all persons entending or that shall entend the disturbance of us your said commons.

Q 4

mons in the intercourse and the invading of this your Realme, id est, ad custodienda & tutò defendenda *Maria* aduersus omnes illos qui conantur seu fuerint conati siue commercia populi vestri impedire siue regnum hoc vestrum invadere. Adeò ut per hæc *Maria*, commerciorum arbiter & dominus ita semper fuerit habitus Rex Angliæ, ut in iussu ejus jure impediri ea nequirent. Quod sanè domini, de quo disserimus, insigne est manifestum. Et Regni, id est, insulæ (nam interdum insula sola, interdum simul & Mare, ut infra ostenditur, eo nomine continetur) & Maris tutelam, ut eorum quæ non dispari possidentur jure, conjunctam heic etiam vides. Tributum seu vestigal, quale jam diximus ad Maris tutelam indici solitum atque integra solennis ejusdem indictionis formula, in parlamentariis Edvvardi sexti Regis sanctionibus editis aliisque sequentibus habetur. Ex sacris autem scriptis, etiam & retrò putatos ab Edvardo hoc Reges quorum etiamnum tabulæ publicæ extant, eodem seu simili, pro vario seculorum more, gavisos esse fit certissimum.

Ex Codicillorum Regiorum seu Diplomatum, quibus præfici soliti Admiralli, tenore & varietate, de *Mari Anglicani & Hibernici* dominio *Observationes*.

Solennis diplomatum formula, quâ præfici solet Admirallus Angliæ summus in Maris tutelam, ad hunc modum se habet hodie, uti & per quamplurimos se habuit annos anteriores.

Damus & concedimus N. Officium magni Admiralli nostri Angliæ, Hiberniæ, V Valliæ, ac Dominiorum & Insularum eorundum (quod interdum heic, uti etiam in sequentibus, ubi iterantur hæc verba in diplomate, legitur earundem; plane indiscriminatim) villæ nostræ Calestiæ & Marchiarum nostrarum ejusdem, Normanniæ, Gasconiæ, & Aquitaniæ; ac ipsum N. Admirallum nostrum Angliæ, Hiberniæ, & V Valliæ, ac dominiorum & Insularum nostrarum earundem, villæ nostræ Calestiæ & Marchiarum nostrarum

rum ejusdem, Normannia, Gasconia, & Aquitania, nec non Præfectum generalem Clāssium & Marium didictorum regnorum nostrorum Anglia & Hibernia dominiorum, & insularum nostrarum earundem fecimus, constituimus, & ordinavimus ac per presentes facimus, constituimus & ordinamus. Et ulterius sciatis quod Nos de gratiā nostrā speciali ac ex certā scientiā &c. damus & concedimus eidem N. Magno Admirallo nostro Angliæ ac Præfecto clāssium & Marium nostrorum pradiCTORUM, omnes & omnimodas jurisdictiones, autoritates, libertates, officia, feoda, proficua, vadia, emolumenta, vvrecca Maris, ejecta, regarda, advantagia, commoditates, praheminentias & privilegia quacunque eidem officio Magni Admiralli nostri Angliæ & Hiberniæ ac aliorum locorum & dominiorum pradiCTORUM qualitercunque spectantia & pertinentia.

Et

Et dein sequuntur in codicillis regiis alia quā plurima præfecturam illam & jurisdictionem amplissimam explicantia. Seculis anterioribus, ut suprà est ostensum, *Custodes Maris* præfecti hujusmodi vocitabantur, qui postea, sub Edvvardi I tempora, *Admirallorum* nomen induere cœperunt. Horum autem Præfecturæ plagarum limitibus cœrceri solebant. Adeo ut tribus, Occidentali, Australi, Boreali, singulis singuli interdum, plerunque verò Occidentali & Boreali plagis singuli, præficerentur. Raro utrisque unicus; antequam Admiralli Angliæ, Hiberniæ, & Aquitaniæ nomen in diplomata venit, qua de re statim. Quemadmodum verò Custos Maris ab ipso Mari, cui ut Provinciæ præfectus est, denominabatur; ita Admirallus (vocabulum, cujus etymon in incerto nimium est; Sed non in Occidente solum verum etiam in Orientali Imperio *Κυβερνήτης* seu *Amiralius* pro *Classis* præfecto antiquitus ^{Georgius} usurpatur) aut à Classe quā provinciam suam Maris defendebat, (ut olim) aut à Tellure, quam sive alluit sive quacum conjuncta est ea provincia, ut in codicillorum formulâ recentiori, nomen ^{gius Constantinus, de Officiis Constantinopolis.} Digni-
cap. 2a.

Dignitatis sumsit. Unde ab Edvvardi primi tempore usq; ad Henricum quartum per annos circiter c. l. formulâ solenni creati sunt Admiralli *flota* (id est, *classis*) *navium nostrarum versus partes Boreales*, seu *versus partes Occidentales*, seu *Australes*, aut (ut interdum) plagâ simul utriusque. Nam Australis & Occidentalis plagâ eandem, ut res ipsa fert, denotabat. Scilicet ab ostio Thamesis plagâ hinc inde porrectâ. Quemadmodum autem Dignitas Comitibus & Magistris equitum Occidentis, Magistris equitum per Gallias, Magistris militum per Orientem, Militum per Thracias, id genus alia in officiis Augustalibus non minus in provinciis imperium præficientis, qui antea provinciarum dominus erat, denotabant, quàm si Comes & Magister Occidentis, Magister per Gallias, per Orientem, per Thracias dicti fuissent: ita manifestum est Admirallum Classium (quibus Mare perinde, ac copias terrestribus tellus possidetur, retinetur) non minus in Mari imperium ac dominium civilemque possessionem præficientium (qui antea Maris domini) designabat, quàm si Maris ipsius Custodes, Præfecti, Admiralli

miralli fuissent in Codicillis nuncupati. Et qui utriusque plagâ, seu totius classis Anglicanæ Admiralli ita constituti fuere, generali nomine interdum *Admiralli Angliæ supra Mare* dicebantur, antequàm ea verborum formula in codicillos Præfecturæ regios est recepta. Et huiusmodi Admirallorum classium series habetur apud V. C. Henricum Spelmannum in Glossario, ubi & cæteri sequuntur. Mutatio autem talis evenit formulæ codicillorum sub Henrico quarto Rege, ut non solum Classium sed Angliæ & Hiberniæ (cujus *flota navium*, id est, classi Mari Hibernico tuendæ, interdum Admirallus summus singularis, ut Thomas Percy Comes VVigornienfis, præerat) etiam & Aquitanix & Picardiæ Admirallas disertis verbis simul unicus constitueretur. Quemadmodum Thomas Beaufortius (qui & Dux, sub Henrico quinto, Exoniensis) anno Henrici IV decimo tertio, postquam diplomati quo classium præfectus antè factus fuerat, renunciasset. Atq; is primus erat (quantum scimus) qui hac creatus est formulâ. Sed formulâ in proximâ omissemus est Picardiæ nomen. Nimirum Johannes 4.

² Rot. Pat. 10.
Rich. 2.
part. 2.
membr.
19. & 11.
Rich. 2.
part. 2.
m. 12.
ubi Richardus Comes Arundellie sic nun cupatur in Protectionis Revocatione.
³ Rot. Pat. 21.
Rich. 2.
part. 2.
m. 15.
⁴ Mr. Formularium de Rebus Martiim in Bibliotheca Cottoniana.
3. Marti.
13. Hen.

374 MARE CLAYSVM:
nes Dux Bedfordiæ *Admirallus Anglia, Hiberniæ, & Aquitania* diplomate constituitur⁵, anno Henrici VI quarto, seu Christi MCDXXVI. Ea formula duravit circa annos LXXXVIII seu per regna Henrici VI, Edvardi IV, Ricardi III, Henrici VII & priores tres annos Henrici Octavi. Et per id tempus decem Admiralli alii, plerunque perpetui, Angliæ, Hiberniæ, & Aquitaniæ itidem constituti; quorum postremus est Johannes Comes Oxoniæ, qui eâ formulâ⁶ anno Henrici octavi primo præficitur. Eiusdem autem Regis anno quarto seu Christi MDXIII alia secuta est mutatio, seu nominum accessio. Tunc Edvardus Howard Eques auratus, Thomæ Comitis Surriæ, postea Ducis Norfolciæ, filius, constituitur *Admirallus Angliæ, Valliæ, Hiberniæ, Normanniæ, Vasconiæ, & Aquitaniæ*. Quibus verbis, in diplomate Guillelmi Fitzwilliams (qui etiam Comes erat Southamptoniæ) anno Henrici Regis octavi vigesimo octavo Admiralli constituti, adjicitur⁷ *Calesiæ & marchiarum ejusdem*. Toto inde Henrici octavi tempore ea obtinuit codicillorum formulâ, adjectis (ut antiquitus)

⁵ Rot.
Pat. 4.
Hen. 6.
part. 2.
memb. 11.
26. Julii.

⁶ Rot.
Pat. 1.
Hen. 8.
part. 1.

⁷ Rot.
Pat. 4.
Hen. 8.
part. 2.
15. Augusti.
⁸ Rot.
Pat. 28.
Hen. 8.
part. 2.
16. Augusti.

LIBER II.

375

quitus) de Jurisdictione clausulis. Sub initis autem Edvardi Sexti, Thomas Baro de S. Mauro (vulgo *Scymour*) de *Sudeley*, Edvardi Ducis Somersetiæ frater, sit Admirallus⁹ insdem ferè verbis quibus Guilielmus ille Comes Southamtoniæ, interserito, post *Calesiæ* nomen, *Boloniæ & Marchiarum earundem*. Hunc secutus est Joannes Comes VVarwici, qui creatur ab Edvardo sexto, anno ejus tertio¹⁰, *Admirallus noster Angliæ, Hiberniæ, Valliæ, Calesiæ & Boloniæ & marchiarum nostrarum earundem, Normanniæ, Gasconiæ & Aquitaniæ, nec non præfectus generalis Classium & Marium nostrorum*; atque in eodem etiam diplomate nuncupatur postea *Magnus Admirallus noster Angliæ & præfectus Classium & marium nostrorum*. Postmodum autem, Boloniæ nomine prætermisso, proximus Admirallus Angliæ summus eadem ipsâ verborum formulâ creatus est quæ in capitis initio superius adducitur. Scilicet eadem¹¹ constituitur Admirallus Guilielmus Baro *Howard de Effingham* Thomæ Ducis Norfolciæ filius, initis Mariæ Reginæ, seu anno MDLIII. Et præfectura ipsorum Marium,

⁹ Rot.
Pat. 1.
Ed. 6.
part. 6.
17. Februarii.
memb. 4.
¹⁰ Rot.
Pat. 3.
Ed. 6.
part. 2.
28. Novembrii.

¹¹ Rot.
Pat. 1.
Mariæ Reginæ.
part. 5.
20. Martii, mem.
3.

rium, veluti primaria Dignitatis provincia, signantius, ut vides, quàm in diplomate Comitis VVarvici, exprimitur. Exinde retenta est perpetuò eadem ipsissima formula; veluti in diplomate Admirallatus summi Edvardi Baronis Clintonii (postea Comitris Lincolnæ) sub Philippo & Maria¹² Regibus, Caroli Baronis Effinghamiæ, postea Nottinghamiæ Comitris, sub Elizabethâ¹³, Caroli Ducis Eboraci (qui nunc serenissimus Rex noster) sub Jacobo¹⁴ Rege, præter Georgium Ducem Buckinghamiæ, qui totidem verbis eadem præfecturâ sub Jacobo¹⁵ & Carolo regibus gavissus est. Adeò ut per annos amplius LXXX aut circiter (id est ab initiis Mariæ Reginæ) formula integra superius in capitis initio ostensa semper expressim obtinuerit in Admirallatus Angliæ summi diplomatis, quâ sive Regionis sive Mariæ sive eorundem dominium denotant. Eâ autem Admirallus dicitur *Præfectus generalis classium & Marium nostrorum* (quemadmodum disertè etiam sub Edvardo sexto generatim itidem constituitur Joannes Comes VVarvicensis) seu *Marium nostrorum prædictorum*. At verò quænam illa

¹² Rot.
Pat. 4. &
5. Philip.
& Maria.
ria. pari.
1. Feb. 10.
¹³ Rot.
Pat. 27.
Elizabetha R.
part. 10.
8. Julii.
¹⁴ Rot.
Pat. 9. Jacobi Re-
gis part.
9. Januarii.
vii 27.
¹⁵ Rot.
Pat. 16.
Jacobi
Regis
part. 17.

illa Maria seu *maria prædicta*? Verbis expressissimis, in præcedentibus, vocantur illa *Maria distorum regnorum nostrorum Angliæ & Hiberniæ, dominiorum & insularum nostrarum eorundem*. Id est planè *Mer d'Engleterre d'Ireland & Gales*, seu *mare Angliæ, Hiberniæ & VVallia*; quemadmodum in Legibus nostris¹⁶ interdum etiam¹⁶ Stat. designantur Maria Imperii Anglicani, quæ apud Jurisconsultos nostros¹⁷ etiam nominantur subinde *les quatre miers d'Engleterre*, seu *quatuor Maria Angliæ* ad mundi plagas scilicet dispersita. Adeò ut in receptissimâ, post Mariæ Reginæ initia, præfecturâ hujus formulâ (è qua diplomatum anteriorum item interpretatio & sensus est eliciendus) possessionem continuam seu Dominium Regis Angliæ Marinum per quamplurimos annos disertis verbis indicatum habeamus. Et quod de interpretatione seu sensu anteriorum diplomatum, in quibus expressa Mariæ præfectura deest, ex hisce quæ Mariæ Reginæ initia secuta sunt eliciendo jam diximus, id sanè (ut rem ipsam, quæ ex natura sui tantundem satis postulat, omittam) haud parùm confirmatur ex

eo quod etiam is, qui proximè antequam expressa *Marium nostrorū* mentio in Admirallatus summi diplomatum formula locū haberet, in eandem dignitatem evectus est, integro officii sui nomine, paulò postquam est creatus (utpote nomine eodem quod Admirallorum Angliæ reverà perpetuum erat) designetur *Magnus Admirallus Angliæ & præfectus generalis classis & Marium nostrorum*. Ita scilicet nuncupatur Thomas Baro de S. Mauro (quem antè memoravimus) Admirallus Angliæ in Edvvardi sexti codicillis ei¹⁸ de commerciis Stapulæ datis.

18 Rot.
pat. 1.
Ed. 6.
part. 6.
memb. 5.
30. Au-
gusti.

CAP. XVII.

Satis expressè in Admiralli Angliæ summi præfecturæ codicillorum formulâ verbis, à vetusto ad nostrum avo, Mare cuius tutelæ, ab Angliæ Rege ut domino, præficitur, Aquitanico, Normannico, Picardico litore ad Austrum perpetuò terminari.

IN Formulâ autem superiùs ostensâ, quæ per tot annos obtinuit, Mariâ vides tantummodò *regnorum nostrorum Angliæ & Hiberniæ, dominiorum, & Insularum nostrarum earundem*, velut provinciam, cuius tutelæ præficitur Admirallus, memorari id est (ut diximus) Mare

Mare Anglicanum, Hibernicum, & VVallicum, quod ipsum totum Britanni nomine venit, ut sub libri hujus initio monitum est. Adjecta tamen esse & *Normannia, Gasconia & Aquitania* nomina præter Calesiam, quæ adversà litoris provinciæ sunt. Quod ad has heic attinet; aut spectandæ sunt perinde ac si ipsas suâ semper ditione, à prima earum in codicillis mentione, tenuisset Anglus, aut quâ ante secula aliquot jam in illius ditione esse desinere. Detur verò primò eos perpetuò mansisse in Angli ditione possessioneque. Certè utcunque in provinciis illis tribunalia maritima, ex Codicillorum hæc formulâ, habere tunc potuisset Angliæ Admirallus (ut nullibi ferè non habentur Tribunalia maritima; etiam ubi ne obtenditur quidem Maris aliquod dominium ad locum, in quo habentur, attinere) attamen Maris ipsius (modò portus & quæ ejusmodi sunt æquoris angustias, veluti prædiis incorporatas, excipias) sive quâ Normannici dicatur juris, sive quâ Aquitanici, Vasconici seu Picardici, præfectus inde dici nullo modo potuisset ipse. Sed in provinciis illis transmarinis jurisdictionem ex hac formula tunc exer-

exercuisset maritimam non aliter ferè
ac hodiè Admirallus noster in Anglià &
Hibernià, seu alii similes, in personas &
res Maris Africani, Mediterranei, Indici,
seu cuiusvis procul diffusi. Nam inter-
minata sunt iurisdictionis ejusmodi ma-
ritimæ spatia. Tutelæ verò, seu Maris,
cui præficitur Admirallus & Custos, Tu-
tor, seu præses ad defendendum & sub-
ditione præficiens qui dominus est re-
tinendum, spatia terminata sunt. Atque
ex diu usitatæ codicillorum formulæ
verbis disertis satis liquet, nullum ma-
re præter illud quod aut Anglicanum,
VVallicum, seu Hibernicum est, aut ad
Angliam, VValliam & Hiberniam vel-
ut appendix spectat, ut provinciam tu-
tandam in iis contineri. Unde sequitur,
adversorum litorum illa nomina mare
interluens in codicillis nō omnino de-
signare ut proprium litoribus illis seu
quoquo jure ad illa attinens, sed limitis
transmarini duntaxat vicem (quantum
ad Maris Anglicani & Hibernici attinet)
obtinere; uti etiam Cismarini limitis
obtinent ipsa simul Angliæ, VVallia, &
Hiberniæ nomina, quæ mare ab Admi-
rallo tutandum in codicillis denotant.
Adeò etiam ut, quemadmodum *Comes*
litoris

litoris Saxonici per Britanniam signan-
ter & dignitatis suæ nomine totius in-
terfluentis Gallias & Britannias Maris,
ut provinciæ singularis, præfectus erat
(quod superius ostenditur) & adversi
litoris nomen pro tutelæ limite habuit;
ira Admirallus Angliæ summus seu Ma-
ris, ad imperium Anglicanum attinen-
tis, præfectus, Normannicum, Vasconi-
cum, Aquitanicum, Picardicum litus ad
limites tutelæ seu præfecturæ suæ (qua-
tenus provinciam Marinam Anglicani
juris habet tutandam) transmarinos tan-
tùm in adversis illis litoribus denotan-
dos, in Regiis codicillis fortiaur. Nam
si aliter se habere res dicatur, quam ob-
rem non constituitur tam Maris ab ad-
versorum horum litorum aliquo deno-
minati præfectus, quàm Anglicani, Hi-
bernici & VVallici, seu *Marium regno-
rum Angliæ, Hiberniæ, & VVallia, do-
miniorum & insularum earundem*: Ra-
tio est, quia Mare aliud, quàm civiliter il-
lud consideratur (nam de Geographo-
rũ denominatione heic non loquimur)
inter territoria in codicillis memorata
cismarina transmarinaque diffluit nul-
lum. Ut igitur in Romana illa dignitate
Comitis litoris Saxonici per Britanniam,
litus

litus Dignitatis limes erat transmarinus, ita etiam in Admiralli Anglię summi præfectura (quā provinciam tantum sortitur Marinam, ut præficientis territorium) litora illa adversa seu provinciæ, quæ codicillis nominantur, transmarinæ Maris tutandi limites censendi sunt. Id quod ex codicillorum verbis jam animadversis satis probatur dum admittimus (ut hæcenus ratiocinandi causâ) adversas illas provincias suâ, toto tempore quo in usu fuit illa formula, ditione tenuisse, instar Romanorum olim, Reges Angliæ. Sed illud fit manifestius, dum observamus ita à Marię Reginæ saltem tempore, retenta in Præfecturæ hujus formula esse provinciarum illarum nomina, ut nec locus omnino post eam relinquatur illorum alicui, aliud præter id, quod diximus, in codicillis significandi. Scilicet eâ regnante Calesia Gallis dedita est. Nec tempore sequente ullam in adverso circumquaque litore provinciam tenuit Anglus. Quin verò Henrici sexti anno xxxi. seu Christi mcccccliii. deturbati sunt Valconia, Aquitania, aliisque Galliarum provinciis Angli, sub Carolo Francorum Rege VII. Neq; post Henricum

ricum hunc Magistratus aliquis seu Præfectus insignior ab Anglo sive in Normannia sive in Aquitania ipsa constitutus est aut commodè potuit constitui; Nec in Normanniâ quidem sive post sive diu ante Aquitaniam amissam. Verum quidem est in Picardiâ Comitatum Guisnensem, Calesiam, & alia aliquot diu post mansisse in ditione Regum Angliæ, præter vicina in eodem agro oppida aliquot ab Henrico octavo armis parta; etiam & aliquantulum Aquitaniæ², annis aliquot post Henricum sextum, Regi Angliæ subinde, sed incertò, paruisse. Sed non omnino Ducatum. Nec contrâ facit, interdum sub principibus nostris aliquot ævi recentioris, *Ducem generalem seu Gubernatorem omnium subditorum nostrorum in Normannia* constitui; quo nomine, sub Elizabetha Regina³, tum Ambrosius Comes VVarvici tum Adrianus Poiningus insignitur. Etenim hi plane copiarum, quæ illuc trajectæ Galliarum Regi subvenirent, imperatores fuerè, nec omnino in Ducatus Normaniæ præfecturam aliquam creabantur. At verò, etiam post Henricum sextum perpetuò retentum est, in Codicillis Præfecturæ

² Rot.
Vascon.
6. & 7.
Ed. 4.
&c. in
Capella
Rotulorum.

³ Rot.
Pat. 4.
Elizabetha R.
part. i. in
dorso.

cturæ Maritimæ seu Admirallatus Angliæ summi, Aquitaniæ nomen. Nempe per annos cxxx, aut circiter, à tempore quo pulsus sunt Aquitaniâ Angli; ex superiore liquet capite. Huic demum adjectum est, ut ibi etiam ostendimus, Normanniæ nomen sub initii Henrici octavi. Cum tamen nec diu antea, nec omnino post, Normanniam ipsam infederit Anglus; nec aliam, præter Calesiæ & territorii Guisnensis & Hammesensis in Picardiâ possessione, in federe paulò ante cum Galliarum Rege inito *, ipse sibi asseruerit. Ita & hæc per annos cxxi. etiam in codicillis præfecturæ maritimæ seu Admirallatus Angliæ summi jam duravit, nullâ sanè ipsius Ducatus præfecturæ habitæ ratione, sed litoris tantum quod Mare domino tutandum, in Galliarum plagam, terminaret. Nam tametsi Aquitania quidem primò Angliæ & Hiberniæ nominibus in Codicillis illis, dum Anglus Aquitaniæ Ducatum possidebat, accessit, nihilominus non solum perpetuò, etiam post Angli deturbationem, ad nostra usque tempora, itidem ea ita in Codicillorum formulâ remansit, sed & Normannia (quæ nunquam antea

4 Roi.
Francia
2. Hen. 8.

anteà in Admirallatus Angliæ codicillis nominata fuit) adjuncta est, idque seculis aliquot postquam ipse Ducatus Anglis est omnino ereptus. Unde aut Maris tutandi limitis vicem obtinent hæc nomina, aut nihil omnino ea in codicillis tot annis denotasse, nullâ cum ratione ut dicamus necesse est. Nam & à Mariæ Reginæ exitu usque ad nostra tempora, seu per annos lxxvii, adversi litoris illa nomina retenta videmus in præfecturæ codicillis, dum nihil omnino in Francia ab Anglo possessum est; quemadmodum etiam Normanniam multò antiquius adjectam, sed diu postquam eam possidere desierat Anglus. Nec ob Angli ad Franciæ regnū jus, inserta hæc nomina temerè reputet quisquam. Nimirum totius Franciæ Reges se stylo solenni, ex avito jure, inscribunt Reges Angliæ. Et Ducatus Aquitaniæ & Normanniæ ceteræq; provinciæ Galliarum in codicillis huius memoratæ, illo regni nomine, ut minus in majori, comprehenduntur. Ceterum si inde causa extitisset, certè Franciæ nomen fuisset Admirallo nostro adjiciendū; etiam & alii regni illius magistratus ab Anglo inde deturbato pariter cōstituendi. Cuius

ius rei ne vestigium quidem ullibi erat. Atque observandum est, quamprimum ab Admirallorum Angliæ Præfecturæ denominatione, quæ fiebat ex classibus & plagis quibus præerant, ad eam quæ sit ex regnorum & provinciarum nominibus in codicillis conficiendis transitum est, Aquitaniam adjectam esse; ut scilicet tam ulterior quàm citior Maris limes litoribus designaretur. Eadem ratione Normanniæ nomine postmodum accedente, & cum Calesiæ ejusque confinio atq; Aquitaniâ etiamnum retento. At verò dum seculis codicillorum formulâ, qua regna & provinciæ (ut suprâ ostensum est) expressim nominantur, anterioribus tum Normanniam tum Aquitaniam aliasque in Galliis regiones occupabât Angliæ Reges, non alii repèriuntur Admiralli seu Maritimæ provinciæ præfecti ab eis cõstituti præter illos quibus Classes & plagæ, modo jam antè indicato, mandabantur. Scilicet tunc temporis eis, qui classibus Anglicanis plagisque ita præstiebantur, totum Britannias nostras & adversas provincias Mare interluens, & qualiumcunq; Regum Angliæ territoriorû classes ita, ex singulari in æquore Anglicani

Anglicani regni jure, subiacebant, ut aliis ejusmodi præfectis nec locus esset, nec eorum aliquis usus. Quod similiter dicendum est de temporibus quo Reges aliquot Angliæ etiam ipsum Franciæ regnum possidebant; veluti Edvardus tertius, Henricus quintus & sextus. Nec nuda conjectura est, alios eos non præfecisse Mari classibusque præter illos quibus ex Anglicani tantum jure regni mandata est potestas (ex jure nimirum quod totum Mare interluens complectebatur) sed satis etiam probatur illud ex eo quod perpetuas illorum seculorum habemus tabulas publicas ⁵ de

*Rotuli
Francia,
Norman-
nia, Vas-
conia, In
Archivo
arcis
Londni-
ensis,
Regum
serè sin-
gularum
annis di-
stincti.*

Officiis in Francia provinciisque illis transmarinis à Regibus nostris constitutis, quorum in amplissimo numero ne vestigium contrarii mihi occurrit. Et si quæratur heic, undenam Britannæ Aremoricæ litus (quod itidem Britannis nostris adversum est & cum Picardico, Normannico, & Aquitanico certè satis complet totum quod Mari Anglicano & Hibernico in Franciæ regno obtènditur) omissum est; certè si ea quam memoravimus ratio locum habuerit, vix est ut dubitemus id inde evenisse, quia Britanniam Aremoricam An-

glus non ita unquam possedit, ut eâ deturbatus de finibus territorii adjacentis marini sollicitior esset. Territoriorum confinium domini diversi (quales Anglus & Princeps Aremoricus olim; Nam suos habuit Aremorica Reges & Duces ante Carolum VIII Regem, sub quo, anno Christi MCCCXCXI, regno Gallicano conjuncta est) fines ita plerunque distinctos tuentur, ut aperte sint omnibus notiores; cum tamen ejusmodi territoriorum idem dominus (qualis Anglus dum sive Normanniam sive Aquitaniam aliâve in Galliis provinciam maritimam cum Angliâ occupabat) alterutro deturbatus, id in primis prospicere debeat, ne præterita possessionis cōfusio futuræ finium distinctioni fraudi fiat. Ne igitur provinciis illis maritimis, diu ab Anglo olim possessis & post eâ ereptis, obtendi potuisset etiam & Mare alluens seu confine simul cum provinciis ereptum esse, cum ob præteritam possessionis in eodem domino confusionem cūctis fortè non satis constaret de finibus Maris Anglicani in litore adverso, ut dictum est, positus; ideo ad fines illos designandos retentum est in Præfecturæ codicillis primò Aquita-

niz

niz amissæ nomen, dein adjectum etiam Normanniæ. Et postea utrumque cum Calesiæ & confinii nomine, pro litore Picardico, ob eandem rationem usque in nostra tempora perpetuò duravit. Qualis sanè ratio ad Aremoricam artinere nequibat; uti neque ad Flandriam, neque ad alia in Oriente adversa litora. Quæ tamen omnia, non dissimili ratione, territorium Angliæ Marinum terminant. Etiam firmabunt hæc tenus observata, quæ de Admiralli officio penes Gallos statim subjiциemus.

CAP. XVIII.

De Admirallis Regni Gallicani, seu in adverso litore constitutis; eorum origine, naturâ, varietate. Mare ipsum Britannias & Gallias interluens, ut præficientis territorium seu provinciam, eâ in præfecturâ minimè contineri, nec quid in eâ haberi quod Regu Angliæ dominio Marino relinquitur.

ADverso Galliarum litore Admirallos etiam à Rege Galliarum constitutos nemo nescit. Et quemadmodum in Galliâ Narbonensi Admirallus præficitur qui rebus maritimis ibi præsit, ita etiam in adverso nobis litore singula sunt ministeria Admiralli Aquitaniae,

nix, Britannix, Atremoricæ, & Norman-
nix regionumque vicinarum. Latine
autem Jurisconsultis Gallicis nuperis
Admirallus apud eos dici solet *Præ-
fectus Maris*, ac si etiam Præficienti Ma-
re subjaceret; cum tamen, si res rite
perpendatur, præfectura illa Maris quo-
modocunque dicta, non præficientis
aliquod dominium (ut apud Anglos) in
citeriori aliquo mari (nam de Massi-
liensi, quod huc non pertinet, minime
loquimur) sed tantummodò copiarum
navaliū in Mari quocunque & nauta-
rum regimen & jurisdictionem in per-
sonas & res mobiles, quæ sub judice ve-
niant *pour raison ou occasion* (quod ipsi
ajunt) *de fait de la mer*, id est, ob cau-
sam aliquam à re maritimâ ortam, tan-
tū designet. Quod ut apertius intel-
ligatur, est altius repetendum. Seculis
in vetustioribus apud Gallos fuere qui-
dem Admiralli seu rerum maritimarum
præfecti. Ita tamen ut eorum Scripto-
res de dignitatis initiis haud parū dif-
crepent. Id plerunque ajunt; reperiri
sub Carolo Magno Rotlandum *Maris
Britannici* (Atremoricani) *præfectum*,
quem ex Eginharo vitæ Caroli scri-
ptore contemporaneo petunt. Sed in
Egin-

Eginharo non *Maris Britannici*, sed
tantum *Britannici litoris præfectus* ex-
presse is nuncupatur, ut superiore in li-
bro monuimus. Quo nomine non
qui mari, ut provinciæ, præest, sed qui
litori ut dignitatis limiti, designatur. Id
est, quales fuere *Comites ad custodien-
dam maritimam* deputati illo in ævo,
qui hostium incursionibus è Mari resi-
sterent. Etiam & *Custodiam* hanc seu
litorum Tutelam sub Regibus Caroli-
nis paulò post Caroli Magni tempora
desertam esse scribit Autor Anonymus.
Chronici Monasterii Besuensis. Seculis
verò insequentibus, diviso velut minu-
tatim in plures ditiones Galliarum re-
gno, id quod hoc nomen, seu regni
Franciæ diu retinuit, ita angustiis co-
actum est, ut Narbonensem provin-
ciam Comites sui juris, Aquitaniam seu
Occiduum quod Australius est litus cū
Normanniâ Angli, Britanniam Are-
moricam sive Reges sive Duces ejus-
dem & Flandriam Comites sui posside-
rent. Adeo ut dum ita omnis ora ma-
ritima præter Picardiam à regno illo
diducta manserit, Mare satis exiguum
esset quod ei prætendebatur. Etiam &
copiæ navales, quarum (antequam dif-

fusior accessit regno Gallicano regio
maritima) usus erat maximus in belli
sacri societate, satis exigua. Neq; Præ-
fectus alius Admiralli nomine tunc
constitui ibi solitus est, quàm qui pro re
natâ classi & rei per mare bellicæ (et-
iam plerunque à maritimo aliquo po-
pulo, velut Liguribus aliisve ejusmodi
mutuò acceptus) præesset. Reges verò
iplos nullum tunc in Mare imperium
habuisse disertè scribit Johannes Ti-
lius, Curia Parisiensis actarius. Verba
appono ⁶; Ex quo regnum Gallia parti-
tionibus minutum, & Reges in ditiones
angustiores contracti sunt, eò quòd po-
tentes Vasalli feuda summo cum impe-
rio (si fidem exceperis) obinebant (Rex
enim Anglia tenebat Ducatus Norman-
nia & Aquitania, Britannia suus Dux
erat, & Flandria, Tolosa, Provincia
Comites) Reges Gallia diu nullum im-
perium in Mare habuerunt, ac propter-
ea non fuit opus Amiralii nisi cum ex-
peditionem in terram sanctam suscep-
erunt; quo tempore mercenarii Genuen-
sibus, Hispanis, aliisve finitimis peritis
rei navalis usi sunt, ut curam de vectio-
nis susceperent, nullo constituto in cam-
rem officio; eoque pacto in unicâ expedi-
tione

⁶ De Re-
bus Gal-
licis lib. 2.
Adde
Laurent.
Bochell.
in The-
sauro In-
rii Galli-
cani part.
1. pag.
90.

zione Amiralios plures habuerunt. Post-
quam autem Normanniâ cesserat Ang-
lus, auctâ regni Gallici orâ maritimâ,
rerum nauticarum etiam usus aliquan-
tulum auctus est. Sub Joannis scilicet
& Henrici Angliæ tertii regum tempo-
ra. Unde sub Philippo Audace Gallo-
rum rege, seu circa annum MCLXXX,
in Dignitatum Gallicarum catalogo,
primum, cujus memoria posteris est
relieta, Admirallum statuunt Engue-
randum Coucaum, ut habetur apud
Johannem Feronium. Cujus dignitas
qualis fuerit, satis inde dignoscitur,
quòd proximi ejus successores Mat-
thæus Momorancius & Johannes Ha-
ricurtius copiis tantum, pro re natâ,
maritimis à Philippo Pulchro præfi-
ciantur: quemadmodum ex eorum di-
plomate ⁷ scimus. Etiam & apud Gui-
lielmum de Nangis, hi Admirallorum
nomine, uti & alii, sub Philippo Pul-
chro, apud Joannem de Beka ⁸, me-
morantur. Tameñ Johanni Tilio ⁹ pri-
mus qui in Galliâ Admiralli dignitatē,
ut officium perpetuum in rem navalem
constitutum, gessit, Amaurius sit Vice-
comes Narbonensis; sub Johanne nem-
pe & Carolo quinto Galliarum regi-
bus,

⁷ Apud
Andreā
Chesniū
in Hist.
Familia
Momo-
rancia.
lib. 3.
pag. 183.
⁸ In Chro-
nic. Epi-
scoporū
Vltimæ.
& Com-
Hollan-
dia.
⁹ De re-
bus Gal-
licis lib.
2. & vide
Pascha-
sium, en-
les Re-
cerches
lib. 2. c.
14.

¹⁰ *Papelin. en l'Amiral de France.*
bus, id est, sub annum MCCCLX. aliis ¹¹
alia de antiquitate hujus apud Gallos
præfecturæ ambitiosè nimis conge-
rentibus. Accessit postea, sub anno
MCCCLIII, Regis Galliarum ditioni
Aquitania, pulso Henrico Angliæ sex-
to. Anno autem MCCCLXXXI Pro-
vincia Narbonensis, MCCCXCI Du-
catus Britannia; & demum quicquid in
Picardiâ tenuit Anglus, annis aliquot
interjectis. Ita universa ora maritima,
præter Belgium, in regni Gallicani pa-
trimonium rediit. Inde evenit, ut præ-
fecturæ maritimæ seu Admirallatus in
eo postea quatuor fuerint in usu, ut-
cunque plures interdum simul eadem
persona obtineat. In his autem præfe-
ctura quæ ad Normannicum & Picar-
dicum litus attinet, etiamnum dici so-
let *Admirallatus Francia*, eo quod an-
tequam Provincia Narbonensis, Aqi-
tania, & Britannia Aremorica regio pa-
trimonio accedebant, sola erat in Fran-
ciæ regno Picardiæ præfectura mariti-
ma, cui postea adjuncta est Norman-
nia, ut provincia proxima; Ceteris tri-
bus à Provinciis suis denominatis. Rem-
totam optimè exhibet Renatus Chop-
pinus. *Quatuor* (inquit ille ¹²) *Maris*
Gallici

Gallici præfecti, vario nomine variisque
in oris maritimis, pavem gerunt præfe-
cturam. Prisco enim ævo, Aquitaniam
Angli occupabant, Britanniam Celti-
cam Duces, Provinciam Phocensem Co-
mites hereditarii, non Gallia Reges. Ac
propterea id tēporis Ammiraldus Fran-
cia præerat solum Belgico Picardorum
& Neustria Mari ad Armoricum usque
tractum. Alii verò tum privatim sibi
Principes quique delegerunt consines
freti rectores, seu Ammiraldos. Ob id-
que pulsas Aquitaniam Anglis, & Pro-
vincialibus Armoricisque in ditionem
reductis Gallica regia, Princeps nil in-
novandum ratus, decrevit Aquitaniam
legatum & Ammiraldum: Celtica item
Britannia Pratorem, cum Mari præfe-
cturâ: simul in Narbonensis Gallia Pro-
vinciâ, distinctè separatimque. Franci-
ci verò Ammiraldi juridica sedes præ-
cipue stant Lutetia & Rothomagi. Sic
ille. Dynastas etiam non paucos, qui
beneficii jure oras obtinent maritimas,
suas in territoriis Admiralli potestatem
sortiti scribit paulò post idem. Edicta
autem & sanctiones de Admiralli Juris-
dictione in copias, res, & personas ma-
ritimas, hostiæ prædæ decimis, id ge-
nus.

nus aliis quæ ad res mobiles & personas, navigationis qualiscunque ratione, Imperio Franciæ subjacentes attinent;

²² Edit.

Regum

Franciæ

lib. 3. tit.

5. & Po-

pelliner.

cap. 10.

²³ Edit.

Ludovici

12. 1480.

habemus ¹² sub Carolis V & VI, Ludovico XII, Francisco I, Henricis II & III, aliis Galliarum regibus. Et in hisce interdum nominatur quidem à Rege nostre Lieutenant ¹³ general per la mer

seu groves d'icelle, id est, locum tenens seu legatus noster generalis per Mare & litora ejusdem. At verò legatus hic seu

Præfectus (quem vocare amant) Maris, non omnino præfuit unquam Maris Gallias & Britannias interluentis parti alicui, ut provinciæ seu territorio Galliarum regi tuendo (quemadmodum Angliæ Admirallus) sed in ipso mari copiis tantum, personis, & rebus Galli-

cæ ditionis navalibus ¹⁴; modo non dissimili ab eo, quo Princeps supremus in alieno territorio in sui comitatûs reos animadvertit, eosque ut domi regis nec tamen obtento in ipso territorio sibi domini Jure. Quod sanè nemo non existimabit qui & Testimoniorum veterum, de ejusmodi dominio apud Gallos, Defectum atque Silentium, præter Præfecturæ apud ipsos Qualitatem, primò observaverit, & demum integram

²⁴ Petrus

Gregor.

Tholosan.

in Syn-

tagm. lu-

711. lib. 1.

cap. 3.

gram & per mare litusque circumfulum amplissimam semper Unicoq; sub imperio excitatam Angli potestatem, idq; per tot seculorum periodos, comparaverit cum ita diu Disjectis dissipatisque in adverso Galliarum litore Imperiis nuperâque oræ maritimæ ad regnum Gallicanum accessione, secundum ea quæ jam de illâ dicta sunt. Testimonia planè nulla sunt de dominio aliquo Maris hujus, Galliarum Regi competente, ante nostrum seculum. Neq; in hoc, aliorum præter Jurisconsultos aliquot qui aut obiter aut oratorie tantum, non ex probationum vi asserendi modo, de eo loquuntur. De quibus libro diximus superiore. Ubi etiam adferuntur alia, quæ rem quam heic tractamus firmant, in primis observanda. Sed & adjicere jam liceat, ipsos Francorum historicos, & superioris & hujus ævi, autores esse, Admirалlos Galliarum Regibus, vetustioribus in seculis, ideo aut defuisse aut subinde (ut res obiter exigebat tantum) fuisse constitutos, quia nempe nullum in Mare imperium habuerunt, ut expressè ait ²⁵ L. A. Tilius, loco suprâ citato. Et frustra sanè miral de eos reprehendit Popellinerius ¹⁵, dum ait

²⁵ L. A. France chap. 2.

ait illud falsum esse, eò quòd Normannia, Picardia, & Flandria Galli ditioni olim suberant. Nam ut mittam diu sine Normanniâ & Flandriâ regnâsse Francorum Reges, nec aliud litus præter Picardicum retinuisse (ut ex suprà ostensis & historicorum fide passim liquet) anne ideo sequitur falsum esse, nullum in Mare imperium eos habuisse, eò quòd maritimus eis esset tractus aliquis. Non magis sanè quàm in Galliis ideo fluminis quem esse dominum, quia prædia habet adjacentia. Cum receptum sit ex jure Gallicano ¹⁶, Regem fluminum navigabilium passim dominum esse, ubi non singulari occupationis præscriptione aliòve, præter adjacentis prædii possessionem, titulo, subdito non cesserint; uti etiam alibi non rarò recipitur. Quod verò ad Qualitatem præfecturæ hujus apud Gallos maritimæ attinet; advertendum est, cum præfecturis illustrioribus singulis locus debeatur in amplissima eorù Parlamenti Curiâ, idque ex ipsâ Præfecturæ, quæ provinciam aliquam aut regimen intra regni Gallici fines primariò spectat, naturâ: veluti Comiti stabuli, Hippocomo, Magno Magistro, aliis Admirallo

15 San-
Ayon des
Coustu-
mes des
Eaus &
Forests.
liv. 2.
chap. 1.
Cod. Hen.
3. lib. 16.

Admirallo tamen Franciæ ea ratione esse nullum. Quemadmodum decusum est sub Henrico II ¹⁷, cum Gaspari Colignio Admirallo Franciæ, quâ Admirallus erat seu maritimam gessit præfecturam, locus ejusmodi planè est negatus; eidem verò, quâ Insulæ (ut vocant) Franciæ sub Rege præerat, concessus. Scilicet Admiralli nomine, intra regni fines præfecturam non gessit primariò, sed ex eo quòd Admirallus classium seu Maris (sensu jam dicto) quod extra Regis imperium est, in personas & res ratione Maris tantum jurisdictionem exercebat. ideo hoc nomine loco erat arcendus. Unde etiam (ut videtur) evenit quatuor quos diximus Admirallos singulos, provinciarum, à quibus denominari solent, regimen itidem simul fortiri, quod scimus è suprà citatis ex Choppino aliisq; qui de hac re scribunt. Ita intra regni fines præfecturam primariò obtinentes, id est intra Galliæ litora, pari cum ceteris Regni Dignitatibus illustrioribus jure fruuntur. Quid quòd etiam fluminum quorum dominus est Rex Galliarum, regimen, non Admiralli præfecturæ, sed singulari eorum qui præfides seu Magistri Aquarum.

17 Ann.
1552. 12
Jan. ut
notatur
in edit.
Regum
Francia
tom. 3.
tit. 5. in
Margin.
Io. Tilius.
lib. 2. Si-
mon Ma-
rion in
Placit. 5.

¹⁸ De quibus volumē grande confectū p̄st San-
tyonius.
& vide
Cod. Hen.
3. lib. 16.

¹⁹ Apud
Andrēa
Chesnium
in Hist. de
Familia
Momo-
ranciaca.
lib. 5.

pag. 455.
an. 1612.

²⁰ Rot.
Franc. 10
Hen. 8.

sen. 1518.

^{4.} Octob.

^{an} Fran-

cisco I.

Rot. Fe-

der. &

Tract. la-

cobi Re-

gi cum

Ludovico

13. & c.

rum ¹⁸ & Vivariorum silvestrium nuncupantur, subest. Scilicet publicæ aquæ, quæ intra Regni fines, & quarum Regi est dominium, ad aliam dignitatem attinent; Non omnino ad Admirallum qui provinciæ ibi nulli tutandæ, ex generali officii naturâ, nedum fluminibus (ut apud Anglos) præficitur. Natura igitur primaria dignitatis hujus est tantum classibus in mari præesse; unde etiam ante aliquot annos Henricus Momorancius Admirallus Franciæ, sub statuâ equestri Henrico patri Duci Momorancio Chantilliæ positâ, Latine se *Navalis militia Magistrum* pro Admirallo tantum ¹⁹ appellat. Adeoque nec in Mari ipso aliquid regiminis quod præficienti dominium asserat, unquam habuit sive Franciæ, sive Britanniæ, sive Aquitanicæ à Gallo constitutus Admirallus; id quod itidem dicendum, hinc de Belgicæ viciniquè litoris, illinc de litoris Cantabrigiæ Admirallis quibuscunque. Similis enim horum omnium, quantum ad hanc rem, fuit atque est autoritas. Scimus quidem dignitatem hanc in federibus ²⁰ inter Anglum & Gallum ictis, *Admirallum Franciæ & Præfectum classis Regiæ*, quemadmodum

dum eandem apud Anglos dignitatem *Admirallum Angliæ & Præfectum Regiæ classis* pariter nuncupari solere. Sed ex jure dispari dignitatem eodem nomine insignitam eos gerere ex ostensis liquet. Atque ex provinciæ natura, non ex nudo nomine dignitatis qualitas æstimanda. Et de veterum Testimoniorum Defectu & Præfecturæ Natura seu Qualitate hæc dicta heic sunt. Jam verò quod ad Angli amplissimam atque integram per plurima secula potestatem ejusque cum adversi hujus litoris imperiis minutatim olim divisam comparationem attinet; certissimum est ab ipsis fere Anglosaxonum initis unicum fuisse per Angliam adeoque in toto, quod Germaniæ, Galliis, Cantabriæ objacet, litore imperium, idque in Heptarchiâ illâ apud scriptores obviâ. Nam fuit semper qui plurimum in eâ poterat, & cui ceteri parebant, ut testis est Beda ²¹. Et de eâ re insigne est ²¹ Hist. apud Alcuinum testimonium, ubi ob ^{Eccles. lib. 2. cap. 5 & vide Camden. pag. 97.} dissidia inter Offam Merciorum, id est Heptarchiæ partis quidem amplissimæ sed plerunque mediterraneæ, & in Brit. Carolum Francorum regem (Magnum dictum) navigatio ita utrinque interdicta

22 Alcuini
apud
G. Mal-
mebur.
de Gestis
regum
lib. 1. cap.
5. & in-
ter Epist.
Alcuini
in Operi-
bus ejus
pag. 1669
23 Hem-
mingus
MS. in
Cod. Ec-
cles. Wi-
gorn. in
Biblio-
theca
Cotton.
fol. 44. b.
& 150.
&c.

402 MARE CLAVSYM.
dicta est ²², ut commercia omnino im-
pedirentur; quod ne intelligi quidem
potest, nisi Offa etiam imperio mariti-
ma loca hæc amplissima paruissent. Im-
mo inscriptio, quæ Regius Offa titulus
solennis denotari assolebat, ad hunc
modum sæpe se habuit: Offa ²³, Dei
gratiâ concedente, Rex Merciorum se-
mulq; in circuitu nationum. Post Egber-
ti autem tempora seu annum Christi
DCCC obvia satis est Regum sive An-
glosaxonum sive Danorum perpetua
series, qui sine ullo imperii consorte in
hoc litore (nisi Edmundum Anglosa-
xonem & Canutum Danum, quibus a-
liquantisper est dispersitum regnum,
frustrâ excipias) regnârunt. Mirum igitur
non est Reges Angliæ tam ampli li-
toris imperii dominos integros ac in-
solidum, per tot secula, Maris præjacen-
tis regnum, ut Insulæ appendicem, et-
iam tutò retinuisse; maximè cum non
solum in adverso simul litore tam diu
& tam latè imperitarent ipsi, verum
etiam præter eos qui regiunculas ali-
quot haberent maritimas (sic sanè ra-
tione diffusi litoris imperii Anglicani
habita, dicendas) easque diversis impe-
riis subditas, non essent in vicinis qui
ullo

ullo pacto reluctari potuissent. Summa
est; cum ante proavorum ferme me-
moriæ litus duntaxat exiguum intra
Gallicani regni fines comperiat, nec
domini provinciarum maritimarum,
quibus postea modo jam indicato re-
gnum illud auctum est, ne obtende-
runt quidem, ratione provinciarum il-
larum, adjacentis Maris dominium sibi
competiisse, nec ullum in veterum mo-
numentis habeatur de ejusmodi domi-
nio testimonium, quamplurima verò
de Angliæ Regum, per mille amplius
annos litus totum Anglicanum latè ex-
porrectum unico integròque sub impe-
rio continenter possidentium, dominio
marino, marisque perpetuâ, ut regni
appendicis, occupatione occurrant; se-
quitur horum jus heic esse quidem ma-
nifestum adeoque Admiralli Angliæ
mare ipsum esse provinciam, tutandam
velut regni partem; adversi autem lito-
ris Admirалlos, maris præfectos, eo sen-
su quo præficientis dominium aliquod
in ipso mari, extra portus seu alia ejus-
modi claustra denotetur, nulla cum ra-
tione esse dicēdos. Unde etiam aliquot
abhinc seculis vicinæ gentes complu-
res juris Anglicani satis conscia, disertè
de

de Reginero Grimbaldo Admirallo Regis Franciæ querebantur, eò quòd *l'office del Admiralte en la mier d'Engleterre per commission de Roy de France tourcenousment emprist & usa un an & plus &c.* id est, officium Admirallatus in mari Anglicano, ex autoritate Regis Franciæ sibi arrogasset & per annum unicum exercuisset. Tabulæ veteres integre, unde illud desumptum est, infra exhibentur; Ubi plura etiam ad hanc rem facientia habes. Et de Custodiâ seu Præfecturâ Maris Anglicani, ut Regii territorii seu Provinciæ atque Patrimonii sacri partis, hætenus.

CAP. XIX.

In dominio Insularum litori Gallicano præjacentium perpetuò à Regibus Angliæ retento, possessionem Maris in quo sitæ sunt, à Majoribus acceptam conspici.

Retineri etiam à vetustis seculis Maris hujus Australioris possessionem ac dominium à Regibus Angliæ, non obscure indicatur ex Insularum Gallico litori præjacentium dominio. Scilicet deturbato Normanniâ ipsâ Joanne & Henrico tercio Regibus, Insulæ Cæsarea, Sarnia, (Zersy & Barnesen vocamus) Alderncia, aliæ aliquot circum-

vici-

vicinæ, litori Normannico & Aremorico præjacentes, imò intra maris finem quem facit hinc Aremoricum, illinc Normannicū litus, sitæ, seculis sequentibus, ut antè hodièque, in Angli ditione manserunt, quod nemo nescit. At sententia in Joannem Regem, ut Normanniæ Ducem, ob Arthuri nepotis eadem lata, toto quod Normannici juris erat eum exui volebat Gallus. Quin Normanniæ postea renunciavit Henricus tertius². Detur scilicet quod vulgo recipitur, Insulas has Normannici fuisse juris, seu ad Normanniæ Ducatum attinuisse. Certè & ita, neque ex sententia eripi potuerunt, neque renuntiatione Gallo cessère. Quippe retenta est maris possessio, adeoque Insularum in eo positarum; quemadmodum ferè in ipsa Angliâ Prioratus non pauci, quorum regimen etiam erat Normannicum, sub Angli tamen ditione, etiam quâ Normannici Regiminis fuere, dum jura Monastica apud Anglos viguère, semper manserunt; utpote intra Anglicani imperii limites minime violatos sita. Neque unde ita retineri potuissent Insulæ facile intelligitur, nisi intra Anglicani in mari imperii fines locum & ipse habuiss-

¹ Rot. claus. 2. Hen. 3. memb. 1.

² part. 1. Pat. 3. Hen. 3.

³ memb. 3. & 5.

⁴ Io. Buchetus in Annalibus Aquitanis

part. 4. & Cod.

Vett. Federici &c.

Ms. in Archivio

Fiscali, Fol. 1.

habuissent. Sed verò inprimis est heic advertendum, plurimas gentes exteras, præter Ordines Angliæ, libello publicè sub Edvardo I & Philippo Pulchro Regibus, in Cognitorum ab eis constitutorum tribunali exhibito, difertis verbis Regem Angliæ recognovisse dominum semper fuisse non solum Maris hujus sed & Insularum in eo positarum *par raison du Roialme d'Angleterre, seu ratione regni Anglicani, sive quâ Reges Angliæ fuere.* Quod idem sanè est, ac totum, usque in adversa litora seu portus, mare hoc eis expressissime tribuere. De Libello illo plura inferiùs. Nec prætereundum est, sub ipsum tempus quo Insulæ illæ ita Normanniæ Ducatu deturbato Anglo retinebâtur, primum evenisse litoris alicujus, Picardico amplioris, Gallicano regno accessionem. Nam antè, Aquitanicum, Britannicum, & Normannicum aliis Principibus paruerè. Aquitanicum & Normannicum Anglo, Britannicum Duci seu Comiti cognomini. Adeò ut nec litus ferè nec rerum navalium usus aliquis insignior esset tunc Gallo; unde faciliùs etiam erat avitam, quam diximus, Maris atq; Insularum possessionem Anglo, postquam

quam Ducatu cesserat, retinere. Quod satis etiam constat ex navali prælio gesto inter classem Gallicanam (cui præfuit Eustachius Monachus sub Philippo Augusto Rege Galliarum) & Anglicanam, quam Philippus Albinicius, insularum quas memoravimus Præfectus, & Johannes Marecallus *semitas Maris solerter speculantes*, regebant sub initiis Henrici nostri tertii. Copias scilicet subsidiarias è Galliis ad Ludovicū (postea Regem ejus nominis VII) in Angliam Anglum, ex conjuratorum perfidiâ, impugnantē, trajectura erat classis navium octoginta Gallicana. Hanc adgressa est Anglicana navium quadraginta. Sed *pars Francorum* (ut Rogeri VVendoverii³ & Matthæi Parisiensis, qui rem narrant, verbis utat) *quorum usus non fuerat prælium navale conferere, in brevi erat funditus infirmata.* Navali prælio Francos hætenus inasuetos esse ajunt. De Anglis verò; *Ab Anglis*, inquit, *bellatoribus & in marino prælio eruditis, telis confodiebantur & sagittis, lanceis perfodiebantur, gladiis trucidabantur, navibus perforatis mergebantur, calce* (calcis pulvere in aërem jacto & venti adversi vi in oculos Fran-

corum

Matth. Paris. pag. 398. edit. London. 5 Ed. Cote
in Com. Iuris Anglic. part. 7. in Calvini casu fol. 20. & 21. Guil. Camden. in Insulis Brit. pag. 855. alii; quod & admittitur in diplomatum aliquot recetiorum proœmiis, veluti in Rot. Pat. 7. Elizabethæ R. part. 3. Herelio de Carteret, Rot. Pat. 2. Jacobi part. 19. & 19. Jacobi part. 24. ubi de Insularum privilegiis. 6 Videsis Rot. Pat. 11. Elizabethæ R. part. 8. in dorso.

corum impulso) cecabantur, spes auxilii & succursus penitus evacuabatur, fuga non patebat. Angli tunc Marino prælio eruditi, ita Mare suum insulasque in eo sitas etiam retinebant. Nam & prælium hoc ad annum Henrici tertii secundū spectat ¹ seu Christi mcccxviii. id est ad ipsum ferè tempus quo primum Normanniā Anglus est exurus. Quod verò dici solet, ex Normannico jure ², seu jure Ducatus Normanniæ, primum Insulas has ad Anglum attinuisse, tam facile negatur quàm affirmatur. Neque rationi huic vis inest; suos eas habere semperque habuisse qui Normannicos imitantur, mores; ideo Normannicas esse. Certè & Anglia Normannicis moribus non raro utitur, ut gentes aliæ interdum Romanis. Unde tamen argumētum ejusmodi fieri non posse, nemo non videt. Nec validius est, olim paruisse eas, in Ecclesiasticis Episcopo in Normannia Constantinensis, usque dum avorum memoria Episcopo Vintoniensi ³ subjicerentur. Ob loci vicinitatem commodius quidem habere

habebatur diu regimen ecclesiasticum è Normannia deductum. Quod initium habuisse ex illis seculis quibus utrunque litus possidebat Anglus, par est ut credamus. Non autem magis inde solum sequitur, eas ad Normanniæ Ducatum attinuisse, quàm Prioratus olim non paucos in Anglia quia juris erant, in Ecclesiasticis, exteri, ad exterorum ideo principum imperium, non ad Regum Angliæ, quā Angliæ, spectasse. Æque infirmū est quòd de linguā Insularium Normannicā afferri solet. Corvwallenses in Anglia, linguā semper usi sunt Cambrobritannicā, saltem velut dialecto variatā, uti etiam Aremorici in Galliis; Manniæ item Insulæ incolæ Hibernicā; unde tamen nemo est hominum qui velit sequi aut hanc Angliæ Regibus, quā Hiberniæ sive Domini sive Reges fuerint, parère, aut illos ex Cābro-Britannici principatūs jure aliquo principibus suis subjacere. Scimus quidē non solum in diplomatū aliquot recentiorū proœmiis, verū etiam in supplicibus libellis insularium vetustis, interdum insulas illas ad Normanniæ Ducatum olim attinuisse, ejusdemque juris nomine ab Angliæ Regibus retineri, obiter

memorari. At verò non minus scimus Provincias quæ in Galliis Regibus nostris antiquitus hæreditario accesserunt (quales sanè hæ sunt dicendæ insulæ si velut Normanniæ partes retineantur) permixtum fuisse semper ita suis vi moribus pristinisque jurisdictionis formulis, ut ordinariæ Tribunalium Angliæ jurisdictioni nunquam omnino subjacerent. Sic perpetuò Aquitanis, sic Andegavis, sic Normannis, aliis. Etiam & à seculis abhinc aliquot, Principibus nostris visum est, ut nò alibi ac in sacro suo Consistorio extra insulas, lites quæ ibi oriantur decideretur. Cum interea certissimū sit, quòd, regnantibus Edvardo secundo & tertio (seculis quibus jus illud quo insulæ hæ in Regum Angliæ patrimonio censitæ sunt, proculdubio exploratius fuit) *Iustitiarum Itinerantes*, id est, præfecti ex jure ordinario non raro per Angliæ provincias omnes, quos Comitatus vocamus, ut de criminibus maximè atrocioribus, juribus Imperii sacris usurpatis & privilegiis injuria arrogatis aliisque ferè rebus in forum deduci solitis cognoscerent, antiquitus creati, *Iustitiæ errantes* interdum etiam

enst de Nugis Curialium lib. 5. cap. 15. & 16.

etiam nuncupati, in insulas illas non aliter atque in Angliæ provincias emitti solebant; reclamantibus quidem interdum & supplices adversus hujusmodi jurisdictionem porrigentibus libellos incolis. At verò id interea certissimum est præfectorum illorum (qui & juris scientissimi) sententiam tum fuisse, non solum vim legitimam obtinuisse codicillos quibus præficerentur ipsi (id quod etiam existimant qui rebus hæc tunc præerant) verum etiam, instar Anglicani in provinciis moris formulæ, adeò continuatas fuisse, per diffusam æquoribus interjacentis amplitudinem, tum ipsas insularum invicè provincias, tum cum Anglia universas, ut, causâ interdum ampliata, non aliter ac in mediterraneis Angliæ, tam coram Rege in Anglia, id est, in Tribunali quod *Bancum Regis* vocitant, incolis earum quibuscunque, quàm alterius insulæ incolis in altera, comparendi dies præstiterent. Quod liquet in præfectura Joannis de Scardeburgh sociorumque ejus sub Edvardo tertio¹¹, aliorumque¹² illius seculi. Atque inauditum est, puto, ex ampliatione ejusmodi, jure nostro ordinario præstitui tempus comparen-

¹¹ Mich.

5. Ed. 3.

Rot. 183.

coram

regi &

Mich. 6.

Ed. 3.

Rot. 181.

coram

Rege penes

Camera-

rios

Scaccarii.

¹² Rot.

Placit. de

Insulis. 2.

Ed. 2.

Rot. 30.

in dorso;

in arce

Londni-

nensi.

412. MARE CLAVSYM.

di alibi quàm in loco ejusdem juris (quàm in Regis patrimonio habetur) cujus & ipse est è quo ita quis amandatur. Neque ejusmodi quid, ne tentatum quidem, meminimus, in provinciis quæ in sacro Imperii Anglicani patrimonio neutiquam habitæ, ab Anglo tamen alio titulo possessæ sunt; veluti Andegavia, Normannia, ac Aquitania Ducatus, ejusmodi alia. Accedat etiam in vetustioribus aliquot Regum nostrorum diplomatis, quibus firmatur Insularibus privilegia¹³ omnimoda, ea non semel designari per ejusmodi privilegia quibus gavisi fuerint ipsi seu antecessores seu predecessores sui sub obedientia aliquorum progenitorum nostrorum Regum Angliæ existentium. Certè si Ducatus Normanniæ partem insulas illas fuisse tum creditum fuisse, dubitari vix potest quin accessisset etiam seu Ducum Normanniæ, quod in recentioribus aliquot diplomatis¹⁴ occurrit quidem, ita tamen ut etiam in ipsis, in fide & obedientia Corona nostræ Angliæ expressim dicantur insulæ illæ, idque meritissimò, retinendæ. Quin, sub Edvardo tertio Rege¹⁵, libellis ipsorum insularium supplicibus quos, in comitiis Parlamentariis Regi, de privilegiis

¹³ Rot.
Pat. 2.
Ed. 6.
part. 7.
ubi Insularium
specimus. 1.
Henr. 8.
&c.

¹⁴ Rot.
Pat. 2.
Jacobi
part. 19.
¹⁵ In Rot.
5. & 6.
Edvard.
3. paullo
ante ci-
vitatibus.

LIBER II.

413

giis suis moribusque tempore omnem memoriam excedente stabilitis, exhibebant, annectuntur mores Insularum aliquot; in quibus hi occurrunt, Item quod nullus de libero tenemeto suo, quod annum & diem pacificè tenuerit, sine Brevis domini Regis de Cancellaria, de tenemento & tenente faciente mentionem, respondere debeat. Item quod non debeant coram Iustitiariis domini regis, ad assisas capiendas assignatis, respondere antequam transcripta commissionum eorundem sub sigillis suis eis liberent. Item quod Iustitarius per commissionem Domini Regis ad assisas capiendas hic assignati non debeant placita hic tenere ultra spatium trium septimanarum. Certè mores hi vetusti etiam ita resipere videntur perinde ac si ex Anglicani imperii Jure, non Normannico, Regibus nostris atque Jurisdictioni eorum ordinariæ subjacissent insulæ illæ; tamen si insulares eisdem libellis Normanniæ vicinæ partem se fuisse simul interserant. Quid quod etiam insula Serka ab Elizabetha Regina¹⁶ concessa fuerit Herelio de Carteret, sibi & hæredibus suis possidenda sub clientelæ fiduciariæ formula quam in Capite vocitamus, id est planis-

¹⁶ Rot.
Pat. 7. E.
liz. part.

414 MARE CLAVSYM.

planissime velut sacri Imperii Anglica-
ni Patrimonii feodum; utcumque obiter,
ne dicam oscitanter, in concessio-
nis diplomate intra Ducatum Norman-
niæ existere admittatur. Cum autem in
federe Carnutenſi renunciabat Edvvar-
dus tertius Normanniæ aliisque aliquot
regionibus Galliæ maritimis, adjectum
est, ne de Insulis controversia maneret,
eum retenturum tamen quascumq; In-
sulas tunc possideret, sive regionibus
quas retineret præjacerent ¹⁷ sive aliis.
1585. in. Nam id imperii Marini ratio postula-
bat. Etiam tum Cæsarea tum Sarnia ad
regnum Angliæ attinere, & regno An-
gliæ adjacere ¹⁸, ut Vectis & Mannia, di-
cuntur in Federibus aliquot inter An-
gliæ reges & principes externos initis.
Insulas item has concessit olim Henricus
quintus Rex ¹⁹ Joanni fratri suo,
Duci Bedfordiæ, absq; aliquo nobis vel
heredibus nostris reddendo, aliqua præ-
rogativa regia pro aliqua alia cetera de
nobis extra dictas insulas renta que ad
dictas insulas castra sive dominia ali-
qualiter pertinere poterit non obstante.
Quæ verba jus aliquod Ducale ne ad-
mittere quidem videntur. Et velut arra
seu pignus domini Marini cum insula-
rum

LIBER II.

415

rum conjuncti erat forsitan mos ille ve-
tus quo totus piscis per piscatores insula-
rum nostrarum (ita loquitur in sacris
ſcriniis ²⁰ Edvvardus Rex tertius) de ²⁰ Rot.
Gerneſey/ Zereſey/ Serk & Aurench Finium
in mari inter feſta Paſcha & S. Michæ-
lis caprus ſecundum conſuetudinem par-
tium illarum ad nos pro rationabili pre-
tio inde ſolvendo dignoſcitur pertinere.
& quid dicti piſcatores totum piſcem per
ipſos inter feſta prædicta captum uſque
certa loca in eiſdem inſulis deputata de-
ferre tenentur, ut miniſtri Cuſtodis In-
ſularum prædictarum inde capere poſſint,
ad opus noſtrum, pro pretio huiusmodi
quod viderint expedire. Nec contem-
nendum eſt ſanè id, quod in Chronicis
Cœnobii Theokesburienſis occurrit de
Henrico de Bello campo, Duce VVar-
wici, in dignitatem Regis, ab Henrico
rege ſexto, non ſolum Inſula Vectis,
verum & Sarniæ & Cæsareæ, ad quas ce-
teræ in hoc tractu civiliter ſpectant, ²¹ In Bri-
creato. De Inſula Vecti idem memorat tan. pag.
vir optimus. Guilielmus Camdenus ²² 200. &
idque ex eodem codice. At verò codex ²³ 430.
ipſe ²⁴ ad hunc modum; Obiit autem ²⁵ Mr. in.
dominus Henricus Nobilis Dux VVar- biblioth.
wvichia & primus Comes Angliæ, Do- Cotto-
minus. niana.

*minus le Dispenser & de Ubergeben
ny, Rex de insulis Wigt & Gardsey
& Jardsy, dominus quoque castri
Bristolia cum suis annexis, 3. Idus Iunii
A.D. 1446. anno ætatis sue 22. apud ca-
strum de Hanleya, & sepultus est in me-
dio Chori Theokesburia. Et paulo ante,
de eodem; Coronatus est in Regem de
Wigt manu regia, eo in loco nullâ ce-
terarum insularum expressâ habitâ men-
tione sed illis cum hac pari, quâ Regum
Angliæ patrimonii pars fuerunt, jure
censitis At verò credendum non est ia-
sulas illas Normannico litori præjacent-
tes in regnum, utcunque imperio An-
glicano subiectum, ita conversas fuisse,
nisi & qui converterint etiam ipsi supe-
riori, quàm Ducatus titulo, easdem se
antea possedisse existimassent; id est,
planè regio. Quemadmodum Richar-
dus rex secundus cum Robertum Com-
item Oxoniæ (qui & Marchio Dubli-
niæ & Dux Hiberniæ fuit) Regem
Hiberniæ creare destinarat, se interea
insulam illam non minore quàm Regis
(tamen si Domini nomē tunc, uti etiam
usque ad Henrici octavi tempora po-
steriora, Regis ibi vicem omnino
suppleret) titulo ac dignitate possidere
procul-*

²³ Tho.
Wal-
singham.
in Rich.
2. anno
1386. pa.
352. c.
dit. Lon-
din.
²⁴ Statut.
Hibernic.
33. Hen.
8. cap. 1.

proculdubio non dubitavit. Ita Insulas
illas ac mare circumjacens cum An-
gliæ regno unici Imperii Corpus, ut-
cunque diversis illæ uterentur moribus,
constituissè merito existimatum est.
Quò etiam spectat singulare earum, fla-
grante inter circumvicinas gentes bel-
lo, jus, induciarum beneficio ex re-
gum Angliæ indultu, per ipsum ma-
re, gaudendi; de quo plura inferius.
Atque in Tabulis forensibus quæ acta
Iustitiariorum, quos diximus, Irine-
rantium continent, Placita Corona
(quæ phrasî Anglicanum imperium in-
dicat) sæpissime occurrunt. Item in a-
ctionibus, formulæ illæ, *spretæ di-
gnitate Corona domini regis, & domi-
nus rex seiscitus fuit de prædicta advo-
catione tempore pacis ut de feodo & ju-
re Corona sua*, ejusmodi alia non pau-
cæ habentur, quæ jus Ducale non sa-
piunt. Accedat insuper non solum quæ
Normannico litori, sed etiam quæ A-
quitano objacent, Insularum jus ita
olim retinuisse Anglum (velut posses-
sionis suæ etiam ejusdem Maris, quæ
ad Anglicani regni patrimonium atti-
neret, pignus seu comitem) ut Hen-
ricus noster tertius, utcunque non
exi-

²⁵ C. 22.
²⁶ Rot.
Placit. de
Insulis, 2.
Ed. 2.
Rot. 2. 1.
& 30.
& c. in
arce
Londri-
nensi.

exiguæ Aquitaniæ parti renunciaret, insulam tamen præjacentem illam (non minus in Occidente, ac Rhodum olim, ob leges Navales²⁷, celebrem) Uliarim scilicet, vulgò Oleron dictam, Edvardo filio primogenito concesserit possidentam in posterum, nunquam non ut Anglicani patrimonii sacri appendicem. Concessioni nempe adjecta est clausula, ita²⁸ quòd eadem insula semper remaneat Corona Angliæ, & nunquam alienetur ab eadem. Literis item ad Uliarienses datis, nolumus, inquit²⁹, vos à Corona Angliæ ullatenus segregare. Quin annis aliquot antè, Vasconiam (seu Aquitanici litoris maritima) Edvardo Principi similiter quidem concesserat³⁰, ut integrè remaneat Corona Angliæ in perpetuum. Adeò singulari voluit tam maritima quàm insulâ hanc jure ab eodem possideri, neque ullo pacto magis ac ipsum Mare, quo pulsabantur, ab Imperio Anglicano disjungi. Et tamen postmodum cum hæc insula tum aliæ aliquot circumvicinæ, idque à multis abhinc seculis, litora Gallicana quæ proximant, varias ob causas, sequuta sunt, attamè integrum interea man-

non populum, quibus insula sit
 Ms. de reb. Aquitan. in Bibl. Cotton. fol. 66.

sit Angliæ Regibus, ut antè, Maris dominium; quod ex ceteris quæ ostendimus satis comprobatur.

CAP. XX.

Ex veniâ transeundi seu præternavigandi
 sive indulgeri solitâ exteri, sive petiti,
 dominium & possessio Maris Regibus
 Angliæ asseritur.

Firmantur, quæ de possessione ac dominio hoc diximus, ex publicæ fidei literis à Regibus Angliæ in veniam per mare hoc transeundi impetratis. Quarum in sacris scriniis testimonia sunt non obscura. Impetrantibus scilicet exteris. Ferrando Urtis de Sarachione, Hispano, concessit Henricus noster quartus¹ ut tutò navigare ei liceret è² Rot. Franciæ.
 & potestatem nostram usque villam de la Rochelle. Ad intersecans Mare dominia & potestas nostra heic manifestò spectant. Et missis à Carolo Galliarum Rege VI ad Robertum III Scotiæ Regem legatis, qui de federe ineundo agerent, tutelæ Tabulæ ab eodem Henrico impetrabantur, quibus tuti forent par touz³ noz porvoirs, destrois & seignories, par Mer & par terre, id est, per universas nostras potestates, districtus, & dō-

¹ Rot. Franciæ.
² Hen. 4. membr.
³ 1.1. Iano.
⁴ Ibid.
⁵ m. brave.
⁶ 14.

420 MARE CLAVSYM.

Et dominia tam per Mare quam per Terram. Innumera sunt alia publica fidei litera (salvos conductus vocant) in sacris Henricorum maxime quinti & sexti scriptis, quibus tutus indulgeri solebat & aditus & recessus tam per Mare quam per terram & aquas dulces, id est, per totum indulgentis imperium. Atque observare licet literas ejusmodi solenni titulo dari à Regibus nostris solitas ad Maris Praefectos, Admirалlos, Viceadmirалlos, Maris Capiteanos: territorii scilicet Marini praesides à Rege constitutos, quum tamen in id genus publica fidei tabulis à Rege Galliarum Angliae Regi in Gallias transmigraturo olim concessis, ejusmodi praefectorum nulla reperiatur mentio. A Philippo Longo Rege, Edvardo nostro II litera id genus data; in fronte tantum habuere *Phelip*³, *par la grace de Dieu Roy de France. A touz noz Justiciers & subgies saluz.* Causa autem obscura non est, Anglum praefectos Maris literis suis alloqui solitum, Gallum eo in aeo duntaxat Judices suos & generatim subditos. Scilicet per totum hoc mare, ut ejusdem dominus, suos habuit etiam ipsius Maris. Praefectos Anglus, quem

³ Rot.
Clavf. 13.
Ed. 2.
membr. 7.
in dorso.

LIBER II. 421

(cum ipse trajiceret) æquum non erat ut tutaretur in Mari Gallus intra scilicet territorii Anglicani fines. Attamen tunc temporis Admirallus esse potuit Gallorum Regi; sed solum in litore Normannico & Picardico. Nam Aquitanicum, Britannicum, & Narbonense, nondum patrimonio Regio accesserant. Atque eo ferme tempore seu paulo ante habentur ii, qui in catalogo Admirallorum Galliae primi sunt. Avo autem recentiori, verum quidem est in literis, etiam Galli⁴, fidei publica, aliorumque Principum maritimarum, disertis verbis Admirалlos solere compellari inter cetera ministeriorum Regionum genera; ut scilicet in qualicunque passim praefectura tuti sint ii quibus impetrantur. Sed de imperio in transeuntes seu praeternavigantes Anglicano, plura habentur ex ratione limitum navigantibus à Rege nostro in hoc mari praescribendorum, quam paulo post ostendimus, uti etiam ex eis quae supra⁵ è sacris scriptis de Vestigalibus praeternavigantibus ab Anglo impositis, traduntur. Atqui & huc spectat sane reges tum Daniae, tum Sueciae, praeter Urbes Hanseaticas, enixe saepius ab Elizabetha

⁴ Stilus
& Proto-
coll. Can-
cellaria
Franc.
cap. de
Passaiges
& Sau-
côduits.

⁵ Cap. 14.
hujus li-
bri.

30. In-
nii 1589.
qua de
re De-
claratio
tunc Lō-
dini ty-
pis edi-
ta.
Thua-
nus Hi-
storiarū
lib. 95.
Alberi-
cus Gen-
tilis de
Iure Belli
lib. 1. cap.
21. Hi-
spanic.
Advocat.
lib. 1. cap.
20. &
Hugo
Grotius
De Iure
Belli &
Pacis lib.
3. cap. 1.
§. 5.

422 MARE CLAVSYM.

thā Angliæ Reginā petiisse, ut liber eis
esset per mare Anglicanum transitus
cum annonā in Hispaniam; flagrante
scilicet inter eam & Hispanum bello.
Scio quidem licentiam ejusmodi eis ne-
gatam esse non solum dominii Maris
causā, sed imprimis ne hostibus com-
meatus adferrentur. Unde etiam naves
Hanseatiorum frumento onustæ à
classariis Anglicanis in ipsis Ullisponis
faucibus, extra territorium Angliæ ma-
rinum, captæ sunt; quæ scilicet per
mareoticum & occidentum in Lusita-
niam tenderant; proculdubio ne Ma-
ri Anglicano, injussu Reginæ, temere
uterentur. Sed verò clamitabant inde
Hanseatice, Jura Gentium, Commer-
ciorum, Federum violata esse; navibus
ab Angliā ita eo solum nomine, quod
ad hostem commeatu deferrent, cap-
tis; id est, in territorio cujus se domi-
nam ne obtendebat quidem Angliā. Et
de eā re questio est illustris atque à viris
doctissimis disputata, in quantum ho-
stibus ii, qui hostes non sunt aut dici
nolunt, res aliquas jure Gentium pos-
sint subministrare. At verò dum annis
aliquot ante naves has captas, non se-
mel negata est Hamburgensibus (qui
cete-

LIBER II.

423

ceterorum etiam Hanseatiorum no-
mine liberam sibi per hoc mare in Lu-
sitaniā & Hispaniam profectiōem
petiissent) omnimoda sive frumentum
sive arma bellica transvehendi libertas;
nec jure Gentium aut Commerciorū,
petitiōem suam tunc niti, nec Regi-
næ negationem hujusmodi juri adver-
sari omnino suggerebant. Scilicet pri-
mo responsum tulere, à transvehendis
armis aliisque bello conducibilibus &
frumento abstinere, in ceteris vero
mercibus (sic Regina) transvehendis
nihil vos impedimus, sed vestrorum
subditorum naves solito more commo-
vari & pratervehi omni cum favore
permitteremus, ut institutam navigatio-
nem perficiant. Iniquum non habere
visi sunt hoc responsum. Sed biennio
post ablegatus est in Angliam Sebastia-
nus à Berghen eorum Orator cum li-
teris petitoriis ut exceptio in superius
concessā libertate tolleretur, liberaque
omnium mercium esset transvectio.
Rursus negatum est quod petebant, ad-
jecto, qui auso temerario secus facerent,
poenas penderent sua indomita licentia.
Si in classarios aliosve subditos Majesta-
tis Angliæ inciderent, factis ipsorum re-
bus.

224 MARE CLAVSVM.

*bus & mercibus quibuscunque capiē-
tis, sic prater voluntatem sua Majesta-
tis veltis & captis.* Petitionibus tantum
ita semper agebant; pro arbitratu An-
glæ responsa referebant; jura gentium
aut commerciorum ne prætexebant
quidem, antequam in alio mari, scilicet
Lusitanico, quod jure Gentium &
commerciorum, Anglæ injussu, sibi li-
berum putabant esse, naves suas vide-
rent interceptas. Tunc coeptum est de
libertate nullo jure negandâ agi; idque
ab iis qui, per aliquot antè annos, libe-
rum per mare Anglicanum transitum
supplices non semel ab ejusdem Domi-
nâ tantum petierant. Adeo ut caput il-
lud (ut esse volunt nonnulli) Juris gen-
tium de comœatu hostibus ab amico
non subministrando, non solum in cau-
sâ antea esset sive petitionis Hanseati-
corum sive Regina negationis, sed ac-
cederet etiam domini Marini jus, quod
planè se violaturos sentiebant Hanseati-
ci, si Regina injussu per ejus Maria
proficiscerentur. Huc spectant ab eâ-
dem ratione, quæ occurrunt de hac re
in capitibus ab VVitfeldio & Bernico-
vio, Christierni I V Dania Regis, anno
MDXCVII, legatis apud Anglam ex-
pedien-

LIBER II.

425

pediendis. Serenissimum, ajunt ¹⁰ Re. ¹⁰ Ex ta-
gem nostrum severè nobis injunxisse, ut ^{bulu le-}
apud Serenissimam Reginam ageremus, ^{gationis}
quò frumenti aut annonæ veltio Hispa- ^{ejusdem}
niam versus nostris libera permittatur, ^{in Bi-}
quæmadmodum etiam, ut antè fecimus, ^{blithe-}
nunc cum omni instantiâ iterum fa- ^{ca Cor-}
cimur ac petimus, maxime cum suspicio ^{toniana}
sit eam licentiam frumentum vehendi
etiam Anglis & Belgis interdum conce-
di; ne nostri pejori conditione utantur
quam vestri, atque ut ad minimum cer-
tis quibusdam navibus in gratiam Re-
gia Majestatis annuatim liberas anno-
nam, durante hoc bello, vehendi saltem
concederetur: atque ut de eo, quod obti-
nere possimus, serenissimo Regi nostro re-
ferre queamus. Tulere autem respon-
sum legati hi hujusmodi, Reginam nul-
lâ ratione posse induci, ut illud consen-
tiant fieri. Et cum suspicio allegetur à
vobis, licentiam interdum concedi &
Anglis & Belgis vehendi frumentum,
audemus nos asserere (viri nempe pri-
marii à sacrationibus Consiliis Regina,
qui respondebant) nunquam tale quic-
quam concessum esse à Regina, neq; hu-
jusmodi esse concessuram, durante bello.
Nisi marini, per quod transeundû esset,
terri-

territorii domina fuerit Regina, idque Danorum (ut superius Hanseaticorum) sententiâ, quorsum hæc tam ambitiosa petitio, quam responsio imperiosa: Libertas heic nulla præter eam quæ ex Regina, velut itineris Dominæ, arbitratu pendeat, sapius iteratâ petitione, obtenditur. Unde etiam est, quod Joannes Suecorum Rex literis quibus anno MDLXXXVII ad Elizabetham Reginam datis veniam mercium in Hispaniam trajiciendarum Olavo VVormæo Sueco petebat, fallus sit, necesse ei fore *maritimas Regine ditiones pertransire*, quæ literarum sunt vocabula. Neque novum est hujusmodi transitu ex teris negari. In quamplurimis publicæ fidei literis, Mercatoribus gentium vicinarum ab Edvardo Rege I concessis, exardescente inter eum & Gallum bello, adjicitur clausula solennis, ut nihil ad partes Francia ducant seu duci faciant, nec omnino inimicis nostris inde communicent quoquam modo¹², ut in sacris legitur Scriniiis. Eiusmodi sunt alia non pauca. Unde in mandatis ejusdem Regis habetur, ut summâ curâ atq; diligentia retineretur ei summum Maris imperium, utpotè sibi

¹² In Bibliotheca Cottoniana.

¹³ Rot.

Pat. 24.

Ed. 1.

memb. 5.

& 25.

Ed. 1.

part. 1.

mēbran.

2.7.16.

&c.

sibi jure avito competens, ceu legum & personarum in eo transeuntium arbitro & moderatori. Verba, quæ idem sonant, sunt, *Especiallyment*¹³ à *retenir*¹⁴ Fascic. & *maintenir la souveraineté* qe ses an. de superioritate *ces Roys d'Engleterre soloient avoir* Maris *en la dite mier d'Engleterre, quant à* Anglia, *l'amendement, declaration, & interpre-* in arce *tation des lois per eux faits à gouverner* Londi- *reux maneres des gentz passanz per la* nens. *dite mier.* Huc spectat etiam illud Joannis Regis mandatum, quo imperiosè satis naves omnimodas quæ per mare Anglicanum (generali Maris, utpote circumflui, nomine designatum) reperiri poruerint, sisti voluit atque ad sua litora adduci. Nimirum sisti quandoque naves quorumcunque tam exterorum quam subditorum in portubus per omnia secula, tralatitium est. Mare autem totum, hoc mandato, suum non minus ac portus ipsos planè innui volebat Joannes Rex. Mandati ipsius testimonium appono. Rex¹⁴ *omnibus*¹⁴ Rot. *Struemanis & Marinellis & Mercatoribus* Pat. 9. *Anglia, per mare itinerantibus,* Iohann. *salutem. Sciatis nos misisse Alanum In-* R. mem- *venem de Gorham & VValterum* bran. 1. *Stattun & Vincentium de Hastings,* num. 3. &

Et Vimundum de Winchelsey, & alios de Baronibus nostris quinque portuum & alios fideles nostros Sturemannos & Marinellos galiarum nostrarum, ad omnes naves quas invenerint per Mare arrestandas & salvo, cum omnibus in eis inventis, ducendas in Angliam. Et ideo vobis precipimus, quod si eis de hoc sitis intendentes, ita quod sitis in Angliam cum omnibus navibus & merchandis vestris ad portum & terminum quos ipsi vobis nominabunt. Et si aliquis eis contra preceptum nostrum resistere temptaverit, vos, fideles nostri, sitis eis in auxilium cum omnibus viribus vestris, sicut diligitis vos & catalla vestra & pacem & residentiam in terra nostra vobis vel alicui de generatione vestra. Teste VVilhelmo Buiw, apud Lutegar. VIII die Februarii. Sturemanni & Marinelli sunt Navarchi & Classarii. Sed omnes naves per mare arrestari, id est, sisti seu capi, & in Angliam adduci jubere, quid aliud erat, quam Maris per quod transirent, dominum se indubitanter profiteri? Nec obijciat quis mandatum hoc ad naves tantum Anglorum, seu mandantis subditorum, attinuisse. Verum quidem est, ipsos

ipsos codicillos jam adductos ad Navarchos, classarios, mercatores Angliæ, tantum missos fuisse. Sed ex ipsis manifestum est interea. Quatuor viros ibi memoratos aliosque Quinque Portuum cives & qui adjiciuntur ceteros, in mandatis præcedentibus habuisse, omnes Naves quas invenerint per Mare arrestandas & salvo, cum omnibus in eis inventis, ducendas in Angliam. Accessere autem codicilli hi, ut palam est, ne navarchi, classarii, mercatoris cujuscunque Anglicani Mari utentis auxilium, in navibus exteriorum sistendis, deesset. Si aliquis eis contra preceptum nostrum resistere temptaverit, vos, fideles nostri, sitis eis in auxilium cum omnibus viribus vestris &c. Fideles nostri, seu qui navibus sistendis opem præbere debebant, heic sunt universi nautæ atque Mercatores Anglicani per mare hoc discurrentes. Quorum igitur naves sistendæ erant, non veniebant Fidelium subditorum nomine; quod & ipsam Mandati hujus formulam ita comprobare, ut ea de re ulterius quid adjicere necesse non sit, neminem qui diligentius intueatur, existimo dubitaturum. Nec de Navibus Hostium, sed

sed quorumcunque verba fiunt; utpote prolata à domino cujus tunc intererat non solum territorio suo Marino sed etiam navibus in eo præternavigantibus, non aliter ac in portu stationem habentibus, suam in rem & pro libitu uti. Similes habentur, atque idem probantes, Codicilli temporis Edvardi III Regis; in quibus jubetur naves universas decem doliorum & quæ excesserint, in Mari Australi atque Occidentali repectas (exceptis aliquot jam antea tractioni in Aremericam destinatis) sisti, & armari ut Regi inserviant. Lemma est; *De Navibus arrestandis & capiendis*. Formula ad hunc modum se habet.

85 Rot.
Francia
22. Ed. 3.
mēbran.
5. Odo-
bris 20.

REX ¹⁵ dilecto sibi Thoma de Wenlof
servienti suo ad arma locū tenenti dile-
cti & fidelis nostri Reginaldi de Cobham
Admiralli Flota nostra Navium ab ore
aque Thamise versus partes occidenta-
les, salutem. Sciatis, quod assignavimus
vos ad omnes Naves, Flimos, Creieras,
Bargeas portagii decem Doliorum & ul-
tra, quos in Admiratu prædicto (id est in
Mari à Thamefis ostio in Austrum &
Occidentem porrecto) inveniri conti-
gerit, cum omni celeritate qua fieri po-
terit per vos & deputandos à vobis, ar-
restan-

restandos & capiendos, & ad naves,
Flimos, Creieras & Bargeas prædictos
per magistros & dominos eorundem de
guerra, benè & sufficienter muniri &
parari faciendos, & ad eos sic bene pa-
ratos & munitos usque Sandwicum
celeriter ducendos, Navibus, pro passa-
gio dilecti & fidelis nostri Thoma de
Dagworth & hominum suorum ver-
sus Britanniam profectorum, ordina-
ti duntaxat exceptis; Ita quod vos in
propria persona, unā cum navibus, Eli-
mos, Creieris, & Bargeis prædictis de
guerra sic benè paratis & munitis, sitis
ibidem die Sabbati proximo ante festum
Apostolorum Simonis & Iuda proximè
saturum ad ultimum, ad proficien-
dum exinde in obsequium nostrum, pro-
ut Magistris & Marinariis Navium,
Flimorum, Creierarum, & Bargeiarum
prædictorum tunc injungetur ex parte
nostra, ac ad capiendum sufficientem
equitaturam, pro vobis circa præmissa
laborando, in locis ubi melius expedire
videritis (Ecce ecclesia duntaxat exce-
pto) pro denariis vestris inde solvendis;
nec non ad capiendum & arrestandum
omnes illos quos in executione præmisso-
rum contrarios inveneritis seu rebelles,
& eos

Et eos prifonis nostris mancipandum, in eisdem moraturos quousque de eis aliter duxerimus ordinandum &c. Jubentur item cuncti in dicto Admiratu ministri obsequium atque opem eadem in re præstare. Subscriptio, autoritatē mandati originariam indicās, est, *Per ipsum Regem & Consilium*, quæ illo in ævo solennis erat. Admiratūs autem nomine heic contineri ipsum Mare quod diximus, ex suprā ostensis liquet. Atque in eo, avito suo jure, non aliter ac in ipsis portubus seu litoribus Angliæ (nam de navibus quorumcunque in portu seu litore ex jussu regio sistendis, exempla occurrunt innumera) sic usus est Edwardus Rex tertius; quemadmodum & alii Reges Angliæ. Quod verò de sistendis navibus eisque in officia Regis maritima conscribendis adductum est, id semper intelligas oportet ita ad Justitiæ normam factum ut, pro ratione tum doliorum quibus æstimabantur tum pro navitarum numero ita conductorum, congrua merces esset præstanda. Quæ de re testimonia etiam occurrunt in tabulis¹⁶ Parlamentariis.

16 Rot.
Par. 3.
Hen. 5.
part. 1.
num. 6.
feu 31.

CAP.

CAP. XXI.

Piscandi in Mari veniam, ab Angliæ Regibus, Exteris concedi solitam; Piscatoribus item tutelam ab eis, ut in suo territorio, præstitam, dominii eorum Marini insigne vetus esse & manifestum.

VT transeundi, ita & Piscandi libertatem à Regibus Angliæ, seu territorii Marini dominis, impetratā comperimus. Ejus rei testimonium quidem est luculentum in eo quod è tabulis Parlamentariis superius¹, de vectigalibus¹ Cap. 15. quibuscunque in Mari piscantibus impositis sub Richardo Rege secundo, adducitur. Quin in sacris Scriiniis occurrit, Henricum VI Gallis aliisque exteris quamplurimis sigillatim indulgisse² per² Rot. unum annum integrum tantummodo³ Franciæ 38. Hen. 6. m. 9. (interdum per sex menses) &c. ire per³ Mare piscando omni tempore & quoties &c. Sed & Fidei publicæ seu salvi conductus nomine indulgebatur hæc libertas. Etiam & navibus piscatoriis modus præscribitur; Ne xxx. dolia excedant. Et verum quidem est, adjici velut rationem aliquam seu conditionem veniæ, ut, pari cum Exteris securitate aliquot alii, qui Anglo suberant, piscando fruerentur. Quod ideo duntaxat in indultu⁴ locum

locum habuit, ut si hosce deturbarent illi molestiasve eis exhiberent, veniæ beneficio exciderent. Rationis illius seu conditionis, sub diplomatum initia, verba ad hunc modum se habuere; *Vt factum piscandi Allecum aliorumque piscium, pro utilitate publicâ, augeatur, continuetur & vigeat, nec non ut quibusdam certis piscatoribus obedientia nostræ par securitas atque consimilis præstetur & fiat.* Certos Piscatores obedientiæ nostræ Gallos etiam fuisse opinor, qui tunc in ditione Angli. Cùm scilicet omnia ferè, præter litus Picardicum, in Galliis, paulò ante ab Anglo defecerant. Id est, sub extremo Henrici Sexti. Quod verò siue heic de pari securitate occurrit, siue alibi interdum etiam de publica fide siue ex Galli, siue

8. Hem. Flandri, siue Aremorici codicillis³, etiam Piscatoribus Angliæ præstanda; id ferè evenit, cum, defervescitibus inimicitiiis, de induciis federéve fiebat de liberatio. Utrinque interim securitas ejusmodi ex pacto nonnunquam præstabatur. Sed ab Anglo tam ut à Domino loci quàm ut ab eo qui in amicitiam rediturus erat. Ab aliis, hoc tantùm nomine, non illo. Nisi de Portuum & litorum

3. in sched. v. m. f. Bibliothecæ Cottonianæ, &c.

litorum usurem capias. Nam ita tam hos dominos quàm illum esse nemo diffitetur. Etiam & ævo nostro à summo Maris præfecto, impetrari solebat venia Gallis qui Soleas Henrici IV Galliarum Regis mensæ in Mari interfluente caperent, quod asserunt qui Tribunali & rebus maritimis apud nos diù præfuere. Etiam & captas esse Gallo- rum naves, ut injuriarum reas, quæ contra hujusmodi veniam piscationem ibi exercerent. In Orientali autem, quod agro Eboracensi & vicino præjacet, Mari, libertas piscandi Hollandis & Zelandis à Castri Scardeburgensis, Eboracensi in litore positi, præfecto, ex veteri instituto solitum est impetrari; quod & ante annos complures memorat V. C. Guilielmus Camdenus de oris illis verba faciens; *Opera pretium, inquit ille⁴, videntur adnotare uberri-⁴ In Britanniam & quasiuosissimam in subiecto tania. Mari Halecum (siue Leucomanidarum, pag. 586. aut Chalcidum, si ita maris) piscaturam Hollandos & Zelandos exercere, cum veniam prius veteri instituto ex hoc castro impetraverint. Veniam enim piscandi semper concesserunt Angli, honore sibi reservato, utilitate verò exteris quasi*

T 2

quasi per desidiam resignata. Incredibile enim ferè est, quantam pecunia vim ex hac in nostro litore piscatura Hollandi sibi corrogent. Sic ille. Alter etiam rerum maritimarum peritissimus, qui libellum, Anglico idiomate conscriptum, Parlamentariis, sub Elizabethâ Reginâ, comitiis de piscaturâ commodo exhibuit, Flандros scribit, Hollandos, Zelandos quotannis, inclinant æstate, quadringenta aut quingenta navigia (Busses vocant) emittere ad hanc piscaturam in Mari hoc Orientali,

Where before they fish they ask leave of Scarborough, id est, ubi antequam piscaturam exercent, à Scardeburgi præfecto veniam petunt, quæ sunt ejus verba. Edicto item cautum est sub Jacobo Rege nostro, ne quis exterius in mari Anglicano aut Hibernico, aut eo quod attinet ad Insulas regni Angliæ cæteras, piscaretur, veniâ prius à Legatis ad hanc rem Londini constitutis non obtentâ & quotannis minimè novatâ. De veniâ piscandi aliàs item à Regibus Angliæ exteris impetratâ, aliâ habent alii. Causa autem, quod adeo frequentes nō occurrant sive transeundi sive piscandi in Mari Anglicano libertatis

*5 Hits
chocks
New
peers
guist
edit. Lō.
dinensi
1580.
6 Edit.
7. Jacobi
R. 6.
Maii.
7 Gerard.
Malinius
in lege
Merca-
toris, cap.
35.*

tatis concessionum formulæ, inde plañissimè evenit, quia ex federibus cum vicinis Principibus initis toties ejusmodi libertas fuerit (uti itidem Portuum, litorum, itinerum, aliarumque rerum) ita utrinque indulta, ut, constante federe, velut ager compascuus tam federato utenti quàm Anglo domino mare deserviret. Sed verò etiam in federibus hujusmodi limites interdum piscaturæ positi sunt, quod inprimis observandum est. Limites tum Locī, tum Temporis. Adeo ut federato ultra limites hosce piscari ex federe non liceret; Anglo in Mari præjacente universo dominium retinente. Egregium est sub Henrico nostro IV exemplum.

Pactum inierat Gallus & Anglus, piscaturam utriusque subditos liberè exercere posse toto mari quod hinc portu Scardeburgensi & Southamtoniensi, illine Flandriæ extremo & Sequanæ fluvii ostio terminetur. Tempus item ab Autumno intra Januarias, quæ sequerentur, Kalendas coerceri. Atque ut vi federis tuto frui possent Galli, literas publicæ fidei Præfectis maritimis universis dat Rex noster. Limites heic plane Gallos ab occidentaliori & quod sub

*8 Rot.
Francia
5. Hen. 4.
29. Septembris.*

Africo positum est Mari excluderent, uti etiam ab Orientali quod in Septentrionem ab illis porrigitur; utpote ab Henrico nostro, pro suo, ut domini, arbitratu, ita finito. Neque juris erat ne quidem umbra, quâ in præfiniendis his limitibus Gallus domini vicem obtinere videretur; cum nec seclusum mare litus ejus ullibi in Septentrione allueret, nec in Austro (præter Normanniam) aut in Occidente præjacentem haberet mari regionem. Cetera scilicet aut Britannia, Aremorica Dux aut Anglus tenebat, ut supra monitum est. Hinc sane in usu fuit, Reges Angliæ tutelâ piscatoribus etiam, exteris Edicto interdû, armatâ interdum classe præstare, ubi scilicet, five ex federe, five ex impetratâ veniâ, temperamentis pro Angli arbitrio adjectis, piscatû ibant. Lemma in sacris Scriptis est, de tēpore Edvardi I. *Pro hominibus Hollandiæ, & Zelandiæ, & Frisæ, quod piscari possunt prope Zernemuth.* Sequitur codicillus de eorum tutelâ Regius. *Rex dilecto & fideli suo Ioanni de Buteturte Custodi Maritimæ suæ de Zernemuth salutem. Quia intelleximus quod multi homines de partibus Hollandiæ, & Zelandiæ, & etiam Frisæ* qui

9 Rot.
Pat. 23.
Ed. 1.
memb. 5.

qui sunt de amicitia nostra ad piscandum in Mari nostro prope Zernemuth bis diebus sunt venturi; vobis mandamus quod publicè proclamari faciatis semel vel bis in qualibet septimana ne aliqui sub omni quod nobis foris facere poterunt, eisdem inferre præsumant injuriam, molestiam, damnum, impedimentum aliquod aut gravamen; sed ipsis potius, cum indigerint, consulentes sint & auxiliantes ita quod absque impedimento piscari & commodum suum facere possint. In cuius rei testimonium has literas nostras fieri fecimus patentes usque ad finem S. Martini proximi futuri duraturas. Teste Rege apud Wengham xxviii die Septembris. Ad annum ejus attinet xxiii, seu Christi mcccxcv. Eodem etiam die in gratiam Comitis Hollandiæ ejusque subditorum tres naves armatas emittit in oram maris ulteriorem, pro salvatione (ut alio in codicillo loquitur) navium terra vestra & nostra captioni Alecum vacantium seu intendentium his diebus, &c. ad excubandum in costera maritima vestra. Tutelam piscandi dat. Hanc bimestre intra tempus in codicillo utroque claudit. Piscatores etiam tutatur solus tam.

in orâ Germanicâ (quam *cofteram maritimam vestra*, ob vicinitatem, in literis ad Hollandiæ Comitem heic appellat, quàm Anglicanâ. Neque alio uti navigiorum genere Piscatoribus licuit præter id quod à Regibus nostris præscriptum est. Unde interdicta interdum omnimoda piscatio est; quæ & admissa interdum, modo adjecto, ut navigia triginta doliis minora tantum piscarentur. Id liquet ex codicillis Edvardi tertii Regis de piscandi legibus ad Præfectos suos singulos Gernemuthæ, Scardeburgi, VVhitbeia & Donvici oppidorum in litore Orientali positorum datis. Verba sunt ¹⁰; *Quia dederimus licentiam Piscatoribus villa prædicta & aliis, qui ad villam prædictam causâ piscandi venire voluerint, quod in mari cum navibus & batellis citra pondus xxx doliorum piscari & commodum suum facere possint, quibuscunque inhibitionibus seu mandatis nostris in contrarium factis non obstantibus, vobis mandamus quod piscatores villa prædicta & alios qui ad villam prædictam causâ piscandi venire voluerint, in mari cum navibus & batellis citra pondus xxx doliorum piscari & commodum suum facere absque*

30 Rot.
Claus. 1. 1.
Edv. 3.
memb.
35.

que impedimento permittatis, quibuscunque inhibitionibus seu mandatis nostris, vobis in contrarium factis, non obstantibus, ut est dictum. Teste Rege apud Turrim London x Augusti. Annus erat Edvardi tertii undecimus seu MCCCXXXIX. Quin si qui Piscatorum in hoc Mari tutelam, Angli injussu, olim exercerent, velut domini jus invadentes, capiendi erant & custodiæ tradendi, sententiam ob injuriam Angli illatam expectaturi. Id quod videmus in tabulis publicis Edvardi Regis nostri IV. Præfecerat nimirum is Triumviros cum potestate navali, qui piscatores per Mare Norfolciam & Suffolciam alluens tuerentur, quos Custodes, Conductores & VVastores appellant sacra Scrinia. Ut igitur tam tutelæ impensæ à piscatoribus solverentur, quàm alii quicunque ab hujusmodi tutelæ officio arcerentur, Quatuor viros constituit, scilicet Ioannem Hemingham Equitem Auratum, Guilielmum Hopton, Edmundum Gye, & Ioannem Wansfleet Armigeros, tam ad Custodes, Conductores & VVastores illos supervidendos (ita Tabulæ ipsæ ¹¹) Pat. 22. quam ad communicandum cum quibusdam

T 5 busdam memb. 2.

busdam piscatoribus cujuscunque patria fuerint, qui in partibus predictis sub securitate dictorum N. N. piscari voluerint, quod ipsi piscatores & eorum quilibet ad omnia & omnimoda costas, onera, & expensas eisdem custodibus & conductoribus pertinentia tempore piscationis sint contributores, & huiusmodi costas, onera, & expensas juxta ratam portent, & ad costas, onera, & expensas illa de huiusmodi piscationibus piscatorum predictorum ubicunque inveniri poterunt, levanda & colligenda, necnon ad omnes alios fore custodes, conductores, siue VVastores, alios quam pre-nominatos, presumentes vel attentantes, arrestandos & capiendos, & proxima Caola nostra committendos, ibi salvd & securè, quousque pro eorundem deliberatione ordinaverimus, custodiendos. Totidem ferme verbis, ad eandem rem, habentur diplomata aliquot Henrici septimi¹² Regis; etiam & Ricardi tertii¹³, excepto quod in huius formula interferatur post vocabula illa & expensas juxta ratam portent, hæc clausula heic non contemnenda; licet, iidem piscatores siue eorum aliquis vel aliqui literas de Salvo conductu à quocunque

²³ Rot.
Pat. 3.
Hen. VII.
part. 2.
in dorso.
15. Augusti.
part. 1. in dorso.
18. Septemb.
²³ Rot.
Pat. 2.
Rich. III.
part. 1.
memb. 2.

cunque Rege, Principe siue gubernatore cujuscunque Regni obtinuerint vel obtinuerit. Ita ex more recepto & pro regum nostrorum libitu, usitato, Tutelæ impensæ à piscatoribus Maris hujus, utcunque ab aliis principibus qualescunque securitatis publicæ literas antea impetrassent, præstandæ erant. Neque alii præter eos, qui ab Anglo constituti, in tutelæ huiusmodi consortium admittendi; ne scilicet Angli juri ita fortè derogaretur. Quod domini atque possessionis loci character est manifestus.

CAP. XXII.

Leges & Termini exteris, invicem hostibus, sed Anglo amicis, in mari à Regibus Angliæ poni soliti, Dominium eorum testantur. Et de Regiis in Mari Conclavibus seu Cameris. De singulari item perpetuarum in Mari circa Insulas Normannico litori præjacentes induciarum jure.

QVod ad Leges & Terminos Extoris, qui invicem hostes, Anglo utrique amici, per hoc mare mutuo deprædarentur, præstitutos (nam id quintum est testimoniorum heic caput) attinet, cum sub initis Jacobi Regis Angliæ, pacato undique reliquo orbe Christiano, bellum tamen inter Hispanum &

fede.

federatos Belgia ordinēs exardesceret, atque inde fieret ut in Mari Anglicano utrique illi, Anglo amici, mutuis se invicem & frequentissimis infestarent depredationibus, de quarum jure Dubia aliquot inter ministros Regios, qui de rebus maritimis cognoscebant, oriebantur; Rex noster majorum exempla sequutus, atque ut regnator legitimus moderatorque aquarum, edicto sancivit in oris Anglicanis limites intra quos utrisque ita tutam fore stationem, tutum transitum, etiam & utrosque ab ipso ita protectum iri voluit, ut neque Hispanis in Belgas federatos, neque his in illos aliusve cujuscunque gentis in alios, intra hosce vim aliquam impunē exercere liceret. Verba edicti sunt; Our pleasure is, that within our Ports, Havens, Rodes, Creeks, or other places of our dominion, or so neer to any of our said Ports or Havens as may be reasonably construed to be within that title, limit or precinct, there shalbe no force, violence, surprise or offence suffered to be done, either from
man

*" Edict. 1.
Martii 2.
Jacobi
Regis seu
1604. in
Rot. Pat.
2. Jacobi
R. part.
32.*

man of warre to man of warre, or man of warre to merchant, or merchant to merchant of either partie. But that all of what Nation soever, so long as they shalbe within those our Ports and places of our jurisdiction or where our officers may prohibit violence, shalbe understood to be under our protection to bee ordered by course of justice and be at peace each with other. Id est; Placuit nobis, intra portus, & suavia, stationes, sinus nostros aliosque locos ditionis nostrae (seu qui ita ullis dictorum portuum nostrorum seu suaviorum propinqui sunt ut rationabiliter censi possint esse) intra titulum illum, Limitem, aut praecinctum, non iri permissum ut vis aliqua, violentia, interceptio aut injuria inferatur sive à navi armata in armatam, sive ab armata navi in mercatorem, sive à mercatore in mercatorem ex parte alterutra; sed universos, cujuscunque fuerint gentis, quamdiu fuerint intra illos portus nostros & locos jurisdictionis nostrae, seu ubi ministri nostri violentiam inhi-

bere queant, censendos fore sub tutela nostra & secundum nostram iustitiam for- mulam gubernandos; pacemque eis in- vicem fore colendam. In secluso vero Mari ita tantum vim etiam inter hostes permitti volebat eodem Edicto, ut si aut in aperto hoc Oceano, sinibus, por- tubus, æstuariis, armata navis vim hosti inferendi causâ propè immineret, aut ex loco aliquo ita interdicto, in Ocea- num navem hostis ex eodẽ loco trans- euntem, contra Edicti mentem, invo- laret, tunc armata tam Mercatorum Anglorum quàm Præfectorum Regio- rum naves & vim ejusmodi submove- rent & ulciscerentur. Edicti verba sunt;
Our pleasure therefore and com- mandement is to all our officers and subjects by Sea and Land, that they shall prohibit (as much as in them lyeth) all such hove- ring of men of warre of either side so neer the entrie of any of our Havens or our Coasts; And that they shall rescue and succour all mer- chants and others that shal fall within the daunger of any such as shall

shall awaite our coasts in so neer places to the hindrance of trade and traffique outward and home- ward frõ and to our Kingdomes. Id est, Placuit nobis, & in mandatis da- mus omnibus Ministris nostris subditi- que per Mare & per Terrâ, ut, in quan- tum valeant, ipsi prohibeant cunctas na- ves armatas que ex alterutra parte ita imminuerint tam propè introitum ali- cujus portuum nostrorum seu orarum nostrarum, atque ut tutelam præsent succurrant; omnibus mercatoribus a- liisque qui inciderint in insidias quo- rumcunq; imminentium oris nostris in locis adeo propinquis, unde impediatur commercium & negotiatio extrorsus & introrsus, ad regna nostra & ab eis. Præ- fixitos quos diximus limites tabule ty- pis æneis expressæ & jussu Regio in pub- licum missæ, denotabant. Earum ratio ita se habet, ut lineæ rectæ à promonto- rio aut adjacente Insulâ ad proximum in litore Anglico promontorium aut insulam ductæ designarent tam seclu- sum illud Mare quàm ipsos portus sinus- que. Promontoria hæc cum Insulis ab Aquilonari Angliæ orâ per Orientem & Austrum.

448 MARE CLAVSVM.
Austrum in Occidentem circumeun-
tia, numero viginti septem, suo ordine
ita recensentur. Holy Island, the
Sorwer, Whitby, Glamborough
head, the Sporne, Cromer, Win-
terton-ness, Easter-ness, Layer-
stos, Estness, Disfortness, the
Northfore-land, the Southfore-
land, Dungeness, Beach, Dun-
nenoe, Portland, the Start, the
Ramme, the Dudman, the Li-
zard, Lands end, Mildford, S.
Davids-head, Beardsie, Holy
head, & Mona insula. Per magnos
Maris sinus ab Oceano circumambien-
te lineis hisce abscissos habemus, quos
regias *Cameras*, id est, *The Kings
Chambers*, & portus Regios vocit-
ant. Ut in ædibus secessus reductio-
res, seu cubicula aut conclavia, quæ
Camera barbaro-latine nuncupari so-
lent, habent domini, etiam ut Londi-
num urbs *Camera Regis Angliæ* à ve-
tustis sæculis in jure nostro etiamnum
dicta est, ipso velut nominis angu-
stioris usu, dominio ejus, quod cir-
cumqua-

cumqueque adjacet, diffusius designato: ita sinus hi amplissimi simili nomine insigniti & pro arbitrio regum Angliæ præfiniti, Maris, quod reliquum est, itidem dominium indicant. Desumimus autem promontiorum & insularum, quibus ita sinus illi, etiam in adjectâ tabellâ, designati, terminari solent, ex instrumento ^{2 Martii} à Duodecim-
^{1604. seu} viris rerum maritimarum callentissimis, atque ad hanc rem juratis sub Edicti promulgationem, Anglicè conscripto; quod exhibitum est ab eis V. honoratissimo Julio Cæsari, Equiti Aurato, & Tribunalis maritimi summi tunc Præsidi, nunc verò sacrorum Cancellariæ Anglicanæ Seriniorum Magistro, & à secretioribus Regi consiliis, cui limitum hujusmodi veterum indagandum cura mandata erat. Instrumento autem in illo, tum Promontorii cujuslibet capitis ad invicem distantia, tum rectus velificationis cursus, seu, uti vocari amat, Rumborum, qui in pyxide nauticâ ab altero ad alterum navigantem dirigant, ratio, unde areæ cujuslibet *Camera regis* partim dijudicetur quantitas, explicatur. Ordine, quem subijcimus, ab insulâ Sacrà seu *Hosy*
Iland

2 Martii
1604. seu
2. Jacobi
R.

450 MARE CLAVSVM.

Iland auspicientes Duodecim-viri illis
a Septentrione per Orientem & Au-
strum in Occidentem circumibant. Di-
stantia & cursus primus est ab insula illa
ad The Sowter. Inde simili modo
recensentur ceteri.

Promontorio- rum series.	Rumbi.	Leu- ca.
Ad the Sow- ter.	in Phœnicem S. S. E.	$17\frac{1}{3}$
Ad Whitby.	in Notapeliotem S. E.	12
Ad Flambo- rough head.	in Notapeliotē S. E. $\frac{1}{2}$ versus Austrum.	8
Ad the Spoz- ne.	in Phœnicem S. S. E. versus Apeliotem.	$1\frac{1}{3}$
Ad Cromar.	in Meseurum S. E. and by E.	$24\frac{1}{3}$
Ad Winter- tonnes.	in Hypophœnicem S. E. and by S.	4
Ad Easter-nes	in Phœnicem S. S. E.	$2\frac{1}{3}$
Ad Layestof.	in Austrum S.	$3\frac{3}{4}$

Pro-

LIBER II. 451

Promontorio- rum series.	Rumbi.	Leu- ca.
Ad East-nes.	in Austrum S. $\frac{1}{2}$ ver- sus Occidentem.	$1\frac{5}{6}$
Ad North- nes.	in Mesolibanotum S. and by W.	$6\frac{1}{6}$
Ad North-fore- land.	in Austrum S. $\frac{1}{3}$ ver- sus Occidentem.	$15\frac{1}{6}$
Ad South-fo- re-land.	in Austrum S.	$6\frac{1}{3}$
Ad Dunge- nes.	in Notolibycū S. W. $\frac{1}{4}$ versus Austrum.	7
Ad Beach.	in Africum W. S. W. $\frac{1}{4}$ versus Austrum.	13
Ad Dune-noze.	in Africum W. S. W. $\frac{3}{4}$ versus Occidentem.	$24\frac{1}{6}$
Ad Portland.	in Hypafricum W. and by S. vers. Austrum.	$16\frac{1}{12}$
Ad the Start.	in Africum W. S. W. $\frac{1}{3}$ in Occidentem.	$18\frac{2}{3}$
Ad the Ram- me.	in Occidentem W. $\frac{1}{4}$ versus Boream.	$6\frac{1}{2}$
Ad the Dud- man.	in Africum W. S. W. $\frac{1}{6}$ versus Occidentē.	$8\frac{1}{2}$

Pro-

Promontorio- rum series.	Rumbi.	Leu- ca.
Ad the Lizard.	in Africum $W. S. W.$ $\frac{1}{2}$ versus Austrum.	9
Ad the Lands- end.	in Caurum $W. N. W.$ versus Boream.	7
Ad Milford.	in Boream $N. \frac{2}{3}$ versus Orientem.	$3 \frac{1}{3}$
Ad S. Davids head.	in Boream $N. \frac{1}{2}$ versus Occidentem.	$5 \frac{1}{2}$
Ad Beardsie.	in Hypaquilonē $N.$ and $by E. \frac{1}{8}$ vers. Orientē.	$12 \frac{1}{8}$
Ad Holy head.	in Boream $N. \frac{1}{6}$ ver- sus Occidentem.	9
Ad Monam.	in Hypaquilonē $N.$ and $by E. \frac{1}{3}$ vers. Boream.	26

Perampla heic vides Æquoris spatia
per millaria interdum nonaginta am-
pliùs intercepta (nam è milliariis Angli-
canis tribus qualibet heic fit Leuca) è
quibus Cameræ illæ seu recessus Mari-
ni conficiuntur. Rem autem de Came-
ris hisce sub Ediçti memorati tempus
gestam, ad hunc modum explicatam
habemus in Duodecim-virorum, qui
jurati

jurati sunt, subscriptione Distantiis &
Rumbis jam dictis adjecta. Nos quorum
nomina subscribuntur (ita Latine so-
nant quæ Anglice subscripta sunt) evo-
cati in præsentiam viri Clarissimi Iulii
Caesaris Equitis aurati, summa curia
regia Admiralitatis Iudicis, ibique in
acta conscripti & jurati ad limites &
terminos designandos in quos the Kings
Chambers, havens or ports, id est,
Regia Camera æstuararia seu Portus in
oris maritimis porriguntur, hoc instru-
mento respondemus &, quantum sci-
mus atque intelligimus, declaramus, di-
ctas Majestatis ejus Cameras, æstuararia
seu portus esse totas oras maritimas qua
recta linea ab altero ad alterum promon-
torium, circa regnum Angliæ, ducta in-
tercipiuntur. Quod ut melius intelliga-
tur tabellam ea de re confecimus; cui
hanc Schedulam nostram adjecimus, in
qua ostenditur quomodo in recta linea se
habeat promontorium alterum ad alte-
rum, secundum tabellam illam. Data
xv die Martii An. Domini 1604. & in
anno secundo regni supremi Domini no-
stri Iacobi Regis &c. Et sequuntur dein
in schedula Duodecim-virorum nomi-
na; qui universi rerum nauticarum seu
mari-

maritimarum peritissimi. Ita spatia lineis rectis à promontorio ad promontorium ductis, Camerae seu portus sunt Regis Angliæ; qui seclusi pariter maris torius, usque in adversa litora seu portus, Dominus, dum pacatiores hos volebat esse recessus, id quod reliquum est pelagi amicorum, qui invicem hostes fuere, deprædationibus mutuis ut arbitri, nec tamen sine temperamento aliquot de ipso pelagi apertioris usu adjectis, permittebat. At verò & contendebant postea Hispani ipsos etiam in apertiori mari extra hos limites, ab hostibus tuendos; idque ex federe, quo Hispanus & Anglus alter alterius subditos tueri debuit ubique regnorum suorum. Scilicet non minus id quod reliquum erat interstitum mare regni Angliæ nomine venire. Quod scimus ex eorum Advocati in Angliâ disputatione de Marino territorio tuendo instituta contra Hollandos, qui valde exclamabant (ut inquit ille ³) quod interceptur à Magistratu Regio in mari, & sisterentur in mari cum prada quam consecissent de Hispanis hostibus. Vnde etiam injustam. Se restituendos, turbatos, spoliatos. Etiam & audiendos sic con-

³ Albericus Gentilis in Advocat. Hispanica lib. 1. cap. 8.

tra Hispanos ipsos, qui captivi sic solverentur cum captis rebus. At ille five intra fines, five extra in mari Britannico à Britannicæ Rege tutelam Hispanorum adversus Hollandos justam esse ad hunc modum disceptat. Vides quàm protendatur Regis nostri (Angliæ) Imperium longe in Meridiem, Septentrionem, occidentum. Britannia & Septentrionalia nullo contra terras, vasto atque aperto Mari pulsantur. Et Hibernia meridionalia terminantur ad Hispaniam; occidua ad Hispania regna Indica. Et sic est immensum lata jurisdictio Regis nostri Marina. Nec eam cogit secutum quoddam Regis Edictum (idem quod supra memoravimus) quod sint fines quidam notati, ultra quos nolit Rex potestatem porrigi territorii sui in bellicis his gestis Hispanorum & Hollandorum. Interceptos autem à Magistratu dicunt Hollandos extra hos fines. Nam & per pacis nuper inter Nosrum & Regem Hispania, tueri alter subditos alterius debet ubique regnorum suorum. Et igitur sic debet tueri per immensam illam uterque jurisdictionem. Sunt scilicet fines ⁵ Juris, & sunt fines Conventionis. Atque de illis dictum non procedit in istis. Et

⁴ Tacit. in vita Agricolæ. Cæsar de Bello Gallico lib. 5.

⁵ Menoch. consil. 14.

456 MARE CLAVSUM.

Et hic sequi debemus fines juris, de quibus pro certo Pacta pacis ac federis capi debent. Quoniam alii postea positi fines non in cogitatione tum erant. Edicti autem potestas ad praterita non porrigitur. ⁶L. 7. C. Leges & Constitutiones ° futuris certum est dare formam negotiis, non ad facta praterita revocari. Neque hac est declaratio juris Regii (itaque admittenda⁷ facilius) facta in Edicto, sed novae prorsus dispositio & lex. Nam declaratio ° nihil novi inducit & nihil mutat. At Edictum hoc mutat multum; si multo ultra fines illos nunc constitutos porrigit se vis territorii Regis. Etiam ° possit responderi, quod tradunt omnes, Nec valere declarationem in alterius praedictum, quod hic fieret intercepta navis cuius jus quaesitum ex communi lege erat, item ex singulari pacto pacis, ut Principes nullam paterentur in territorii suis fieri vim subditis alterutrius. Et ex singulari adhuc potentiùs, quasi nec decent obligationem imminuere contractus: & quia nunc imminueretur tamen, si sic imminutum daretur territorium intra quod solum tueri Hispanos Rex noster posset. Etiam non nocet, quod obijciunt & longe antehac longo usu servatos in huius-

de leg.
Non.
Conf.
110. 111.
7 Cra-
vetta
conf.
641.
Decian.
1. confil.
8. Ol-
drad.
318.
Imol.
conf. 67.
fin.
Decian.
1. conf.
7.

LIBER II.

457

huiusmodi quaestionibus hos esse fines qui expressi nunc sunt Edicto. Nam ut prateream qua traduntur difficillima in probando usu¹⁰, mens certe Regis nostri in contractu federis non videtur respectisse ad usum illum, si quis fuit, aut etiam ad statutum, quod & heic vetustum exstare perhibetur. Neque enim sunt isthaec communia & intellecta Principi alteri federato, intellecta forsitan nec ipsi Regi nostro; res nimirum facti, novo in regno. Quae omnia, quoniam non solum ad limites hosce, sinus, seu Regias in Mari Cameras, sed ad totius quod Britannicum est, Maris dominium attinent; visum est heic ex Alberico Gentili adjicere. Et male sane Gentilem intellexit Joannes Gryphander¹¹, qui de rebus maritimis fuisse dissensens, locum quem citavimus ita ex eo breviter affert, ac si Jacobi Regis Edicto illo iurisdicctio ejus simpliciter finibus illis fuisset coërcita. Anglia iurisdicctio marina (sic Gryphiander) quamvis in meridiem, septentrionem, & oceanum porrigatur, tamen Edicto Iacobi hodierni Regis, certis finibus in Mari circumscripta est. Autorem subjungit Albericum Gentilem. At verò non iurisdic-

¹⁰ Riv.
1. confil.
74. num.
¹⁰.

¹¹ Traç.
de Insulis
cap. 14.
§. 46.

V rildi.

iurisdictionem suam eis finibus circumscribi simpliciter voluit Edicto illo, sed tantum quoad bellica Hispanorum & Hollandorum tunc temporis invicem gesta; reliqui maris Britannici pariter ac semper, ut decessores, dominus ac moderator. Id quod tum ex Edicto ipso, tum è Gentili satis est manifestum. Neque sane facile conjectandum est, undenam originem habuerit jus illud induciarum singulare ac perpetuum quo Cæsareæ, Sarniæ, ceterarumque insularum Normannico littori præjacentium incolæ etiam in ipso mari fruuntur, flagrante utcumque inter circumvicinas gentes bello, nisi ab Angliæ Regum Dominio hoc Mari-

²² In Insulis Brit.
pag. 855.
²³ Rot.
Pat. 2.
Ed. 6.
part. 7.
Rot. Pat.
2. Eli.
zab. part.
6. & Rot.
Pat. 2.
Jacobi
Regis
part. 19.

no derivetur. De jure illo, ad hunc modum breviter, ex veterum testimoniis edoctus, Guilielmus Camdenus ¹². Veteri Regum Angliæ privilegio perpetua hic sunt quasi inducia, & Gallis aliisque, quamvis bellum exardescat, ultrò citròque huc sine periculo venire & commercia securè exercere licet. Fugius autem in diplomatis aliquot regis ²³ idem occurrit, sic de Cæsarea explicatum, quod tempore belli omnium nationum Mercatores & alii tam alieni-

nigena quàm indigena tam hostes quàm amici liberè licitè & impunè queant & possint dictæ insula & locis maritimis cum navibus, mercibus, & bonis suis, tam pro evitandis tempestatibus quàm pro aliis licitis suis negotiis inibi peragendis adire, accedere, commeare ac frequentare, ac libera commercia negotiationum ac rem mercatorum ibidem exercere ac tuto ac securè commorari, indeque commeare ac redire toties quoties absque damno, molestia, seu hostilitate quacunque, in rebus, mercibus, bonis, aut corporibus suis, idque non solum infra insulam & locos maritimos prædictos ac præcinctum eorum, verum etiam infra spatia undique ab eisdem distantia usque ad visum hominis, id est quatenus visus oculi possit assequi. Et privilegium hoc nuncupatur; quod in ipsum Mare vides extendi usque quò oculorum acies à litore possit diffundi. Si non à Regibus Angliæ quàm tam Maris quàm insularum domini sunt (& de jure quo Insulæ ipsæ ad eos spectant supra ¹⁴ dictum est) manavit hoc privilegium, ne cum ratione fingi quidem posse videtur, undenam ortum habuerit. Aliorum Principum

V 2. ne

ne obtenditur quidem (quantum sci-
mus) heic concessio. Sed duntaxat Re-
gum Angliæ; qui nisi circumlucens
ubique maris ipsi domini essent, quo
titulo, per tanta in eo undique spa-
tia inducias ejusmodi, inter qualium-
cunque gentium hostes insulas illas
adpellentes, præstituere? Quemad-
modum verò non solum in sinibus,
quos diximus, verumetiam per spatia
inde, pro libitu, in territorium suum
marinum extensa, hostiles quorum-
cunque animos cessare voluere sæpius
Reges nostri, ita similiter per has Gal-
lici litoris oras haud adeò dispar indul-
sere perpetuò privilegium quo, veluti
sub æquoris arbitri ac moderatoris ali-
tutum foret quibuscunque, etiam in-
vicem hostibus, adnavigare, è portu
solvere, & demum mari ad spatia, pro
libitu primum instituta, libere uti.
Quod sane domini indicatio obscura
non est.

*Tabulæ sacrorum Scriniorum publicæ in qui-
bus antiquitus Dominium Maris Regibus An-
gliæ obiter, & tum à Rege ipso tum ab Ordini-
bus Parlamentariis, aliud agentibus, idque
verbis expressissimis & summa cum
deliberatione, ut jus certissimum
exploratissimumq., tribuitur.*

Tabulæ sequuntur, quæ sacris Scri-
niis servantur, publicæ, in quibus
obiter, idque tum à Rege ipso tum ab
Ordinibus Angliæ Parlamentariis, velut
aliud agentibus, dominium ac possessio
Maris Regi Angliæ disertè asseritur. Id
scilicet sextum est distributionis supe-
rioris caput. Edvardus Rex tertius se,
decessoresque suos, Dominos Maris to-
tius circumflui nuncupat in diplomatis
singulis ad Galfredum de *Say* maris
Australioris Occidentalisque, & Ioan-
nem de Norvico Borealis (distin-
ctionis termino ab ostio Thamefis ut
solebat sumto) præfectum datis, quo-
rum ex sacris Scriniis heic formulam in-
primis animadvertendam (quantum ad
hanc rem attinere potest) subijcimus.

*Rex dilecto & fideli suo Galfredo de Scotia. 10.
Say, Admirallo Flote sue navium ab Ed. 3.
ore aqua Thamisia versus partes occi- memb. 16.
dentales,*

dentales, salutem. Cum nuper vobis per literas nostras mandaverimus, quod vos unâ cum quibusdam navibus de quinque portubus, quas de guerra pro obsequio nostro muniri & parari mandavimus, supra mare proficisceremini ad obviandum & resistendum quibusdam Galeis in diversis partibus exteris provis & hominibus armatis munitis, quâ ad partes dominii nostri ad gravandum nos & gentes nostras, vel ad partes Scotia in inimicorum nostrorum ibidem succursum divertere, ut accepimus, properabant; & quia jam ab aliquibus est relatum, quod Galea ejusmodi usque ad numerum xxvi ad partes Britannia & Normannia noviter accesserint, & ibidem adhuc se teneant ad mala (ut creditur) contra Nos & Nostros, quâ poterunt perpetrandum, vel ad succurrendum dictis nostris, ut prædicitur, inimicis: Nos advertentes quod PROGENITORES NOSTRI REGES ANGLIÆ DOMINI MARIS ANGLICANI CIRCVMQVAQVE & etiam defensores contra hostium invasiones ante hæc tempora extiterint; & plurimum nostra deret, si honor noster Regius in defensione hujusmodi nostris (quod absit) deperat temp.

temporibus, aut in aliquo minuatur, cupienteque hujusmodi periculis, auxiliante Deo, obviare, & salvationi ac defensioni regni & populorum nostrorum providere malitiamque hostium nostrorum refranari; Vobis in fide & legeantia quibus nobis obstricti estis, & sicut de vobis specialiter confidimus, mandamus firmiter injungendo, quod statim visis presentibus & absque ulteriore dilatione, naves portuum prædictorum ac alias naves quæ jam parata existunt supra Mare teneatis, ceterasque naves pro obsequio nostro hujusmodi arrestetis, quas nuper de arrestari mandavimus (Ita videlicet quod prompta essent & parata ad proficiscendum in obsequium nostrum prædictum cum Magistris & Marinarios navium earundem faceremus præmuniri sine dilatione, si vœ fuerint intra libertates si vœ extra, congregari, & eas de guerra hominibus & aliis necessariis bene munitas supra mare unâ cum navibus prædictis proficisci facere) & Galeas prædictas ac alias naves contra nos guerrinas cum omni diligentia exploretis easque si ad partes dominii nostri vel ad partes Scotia ex causâ prædictâ præsumserint declinare, poterit & viri-

liter expugnetis; Et si vos latenter evaserint, ita quòd ipsi non poteritis obviam, tunc easdem galeas & naves contra nos guerrinas cum Navibus flota nostra pradiatis, si ad regnum nostrum vel ad partes Scotia pradiatas transierint, sine dilatione aliqua insequamini & pro conservatione honoris nostri Regii viriliter destruatis. Nolumus tamen quòd vos mercatoribus aut aliis per mare transeuntibus & nos & nostros gravare, seu hostibus nostris succurrere non volentibus, quicquam damni vel molestie inferatis. Sequitur dein potestas classarios conquirendi, id genus alia aliquot. Dies item & autoritas ad hunc modum subjungitur. Teste Rege apud Villam de S. Ioanne, xvi die Augusti. Per ipsum Regem & Consilium. Confimiles literæ Ioanni de Norwvico, plagæ Borealis Admirallo, eodem dantur tempore atque autoritate eadem. In Legis item rogatione, sub eodem Edwardo rege, parlamentaria (quæ ordinum vox erat) eum ab omnibus gentibus Regem Maris & haberi & appellari solitum comperimus. Verba sunt ², quæ

² Rot.
Parlam.

46. Ed. 3. xx ans passez & toutdiz adavant, la navie de dit Royalne estoit en touz portz

& bones villes sur mier & sur riviers si noble & si plentinouse, que touz les pais tenoient & appelloient nostre avantdit Seigneur, LE ROY DE LA MIER, & tout son pays dotoyent le plus per mier & per terre per cause de la dite navie, &c. Quæ Normannica sonant, aded celebrem fuisse retroactis semper temporibus in omnibus regionibus maritimis rem Anglorum nauticam, classem item aded numerosam, ut universarum regionum incola censerent & vocitarent Regem nostrum, Maris Regem. Egregium itidem est hac de re testimonium in tabulis Parlamentariis Henrici V Regis, ubi ad hunc modum, pro more, rogatur lex. Item priore ³ les Commens ³ Rot. que, per lou nostre tressoverain Seigneur ^{Parlam.} LE ROY ET SES NOBLES PRO- ^{8. Hen. 5. mem. 3. art. 6.} GENITORS DE TOVT TEMPS ONT ESTE SEIGNEURS DEL MEER, & ore par la grace de Dieu est venuz que nostre dit Seigneur le Roy est Seigneur des costes d'ambeparties del Meer, d'ordeigner sur tous estrangers passants per my le dit meer, tiel imposition al ceps nostre dit Seigneur le Roy à prendre que à luy semblera resaluable pur la sauvegarde del dite Meer.

Quæ sonant, Item petit universitas plebis ut (cùm Rex dominus noster supremus & illustres ejus progenitores perpetuò fuerint Domini Maris, & jam ex gratia divina evenerit, dictum dominum nostrum Regem Dominum esse litorum utriusque partis maris) ex sanctione irrogetur universis exteris per mare dictum transeuntibus tale vestigal, in dicti domini nostri Regis commodum præstandum, quale ipsi visum fuerit rationi consonum ad tutelam dicti Maris. Responsum, quod rogationi huic subscriptum est, ita se habet, *Soit arvisé par le Roy*, id est, *Deliberet ipse Rex*. Nam in Galliis tunc Rex agebat, earum hæres & victor, Parlamenti præfide Humfredo Duce Glocestriæ, Angliæ tunc Custode seu Legato, à quo, ut à Regis vicario, leges rogatæ hujusmodi plerumque tulere pro more responsum quoties assensus eis non est præbitus; quemadmodum, ipso rege præsentem, *le Roy s'advisera* seu *Rex deliberabit*, responsi à vetustis sæculis etiamnum in rogationibus, quæ in sanctiones non transeunt, locum obtinet. Scilicet in rogationibus quibus assensum antea præbuerint tam procures quam plebis univer-

universitas, id est, ordines Angliæ Parliamentarii. Quod heic in primis advertendum. Nam certissimum est, nulum sive à Rege sive nomine Regis, ex more, accedere Parliamentariis legum rogationibus responsum, antequam rogatio sive apud procures inchoetur sive apud plebis universitatem (quippe sive apud hanc sive apud illos sigillatim, non apud utrosque simul, initium sumere solet) utrosque habuerit autores, quod sciunt omnes rebus & Scriniis Parliamentariis versati. Et ubi alterutrum nomen in ipsa rogationis formula deest (ut in jam allata, Procerum) suppleri solebat, ut hodieque, id ex formula assentiendi brevissima quam Rogationi adjiciunt ordines apud quos Rogatio inchoata non est. Nam ab ordine penes quem inchoatur, ad alterum transmittitur, qui aut assensum præbet aut eam rejicit. Ubi uterque ita assensum præbuerit, postmodum, aut assensus accedit regius (unde in legem transit rogatio) aut in deliberationem, modo indicato, seponitur. Quorum neutrum à rege unquam ex more Parlamentario fit, nisi præcesserit tam procerum quam Plebis assensus. Ex ipsis autem rogationibus

nis (in quibus hujusmodi assensus formulæ expressim adjici solitæ) membranulis in tabulas Parlamentarias, quæ omnimodè transactionum in Parlamento rerum historiæ satura est, describitur ex more eoque veterrimo, integra Rogationis formula (Petitionem seu *Billam* nuncupant) ipsissimis, quibus primò exhibetur, verbis; prætermisâ expressa mentione assensus, qui extra formulæ corpus accedit, tum procerum tum plebis (quippe utrorumque assensus satis dignoscitur ex eo quòd ad Regem, more Parlamentario, ea ita pervenerit) & adjuncto tantùm regio sive Assensu sive Deliberatione, ut ostensum est. Ipsæ autem Rogationum ejusmodi membranulæ pleræque ad secula vetustiora attinentes periere; cum tamen tabulæ, in quas referri seu describi solitæ sunt illæ, curâ non indiligenti etiam per ccc amplius annos fuerint in scriniis asservatæ. Quod totum ideo heic monendum duximus, ut ex rogatione jam allata ex tabulis Parlamentariis de tempore Henrici quinti, hæc Tria ad rem quam tractamus maximè facientia observentur. Primò ex jure à Majoribus accepto, Maris dominum esse

esse Regem Angliæ uno ore Ordines Parlamentarios, id est, & proceres universos & plebis universitatem indubitanter, utpote rei ex veterum etiam testimoniiis fortè aliquot, quæ nobis temporis injuria invidit, scientissimos, affirmasse. Id quod itidem habetur in priori illa quæ ad Edvardi tertii regnum attinet. Nam similem utraque in tabulis quales diximus, sortitur locum. Secundo Mare de quo loquuntur esse totum quod Gallias & Angliam interluit. Nam expressim ajunt Regem Henricum, Maris dominum, jam fuisse dominum *des costes d' ambeparties del meer*, id est, *orarum seu litorum utriusque partis Maris*, seu quæ utrinque Mare includunt, quod de alio aut majori mari quàm de quo antea proximè ibi dictum est, intelligi nequit. Adeoque de toto illo Mari planè sumendum. Tertio, Ordines illos non dubitasse quin exteris quibuscunque, per mare hoc ubicunque transeuntibus, Parlamenti Anglicani autoritate vectigalia irrogari potuissent; ut in portu portoria. Nec cogitasse omnino, Regem, quæ Rex erat tunc Galliarum, sed quæ Angliæ tantum, id est quæ totius interfluentis Maris domi-

dominus, ea de re esse rogandum. Atque abfissimum est veri nec omnino cum ratione admittendum, illos voluisse ita ex deliberato (nam ejusmodi de rebus diu tam à proceribus quàm plebis universitate deliberatur antequam rogationi assensum præbent ipsi) voluisse, inquam, ita ex deliberato vestigalia Sanctione Parlamentaria Anglicana irrogari, in loco qui non ut patrimonii sacri pars, Regi Angliæ, quæ Angliæ, subjaceret. Hinc etiam Serenissimus & potentissimus Carolus Rex noster anno superiore, titulo avito & justissimo, Se pronuntiavit & progenitores suos Reges

⁴ Brev. 10. *Anglia dominos Maris hujus, semper Caroli R. hætenus extitisse; in literis¹ nimirum Octob. 26. ad provincias Angliæ maritimas datis, seu 1634.*

⁵ 1286.

seu 15. Ed. 1. in Fascic. de Superioritate

Maris; in Arce Lō. Regis Angliæ. Alia ex sacris Scriniis din.

ejusmodi

ejusmodi occurrunt tam ubi de Maris dominio in Juris patrii mores recepto ac recognito proximè, quàm ubi de Exterorum testimonio postea differimus.

CAP. XXIV.

De Juris Patrii commentariis moribusque receptissimis, quibus sive asseritur sive admittitur dominium Regis Angliæ Marinum.

SEPTIMUM, in distributione Capitum, quæ testantur Regum Angliæ dominium quod diximus, est de Juris Patrii Commentariis & moribus in eo receptis, qui illud à vetustissimis seculis adstruant. Quæ huc spectare possunt etiam habentur non pauca in eis quæ de Custodia maris, Admirallatu Anglicano, aliis suprà tractatis, subinde jam apertuntur. Sed verò in hoc capite aut Jurisconsultorum nostratum sententiis ac commentariis, aut tabulis forensibus eorum opiniones explicantibus potissimum utemur. Fateor quidem in autoribus aliquot juris nostri qui ante annos CCC. aut circiter conscripsere, postquam (uti tunc mos erat) Jus Cæsareum etiam perlegerant, sententiarum, quas de mari in libris juris illius repererant, ita fuisse verbo saltem tenus tenaces, ut

CAS

cas sua in scripta de acquirendo rerum dominio agentes transferrent. Inde est quod Henricus Bractonius, sub posteriora Henrici tertii tempora Jurisconsultus celeberrimus, *Naturali*, inquit, jure communia sunt omnia hæc, aqua profluens, aer, & mare, & litora maris quasi maris accessoria. Item, adificia si in mari sive in litore posita fuerint, adificantium sunt de jure gentium. Et statim post, *Lus piscandi omnibus commune est in portu & in fluminibus*. Quod itidem in aliis aliquot² illius ævi Jurisconsultorum nostratum libris occurrit, ut id quod exciderat scriptoribus Ulpiani & Justiniani verborum (de quibus abundè dictum est in libro superiore) quam par erat, in generali rerum divisione, amantioribus. Ceterum hi ipsi aliis in locis, mores Patrios indicantes, Regis in mari dominium satis admittunt. Nam ipse Bractonius postea non semel loquitur de iis qui ex indultu regio quieti

³ Bracton *sint* de Theolonio & consuetudinibus l. 2. c. 24. dandis per totum regnum Anglia in terra & Mari, & per totum regnum tam per terram quam per mare. Etejusdem in ævo Civibus Londinensibus indulgebatur præstationum aliquot immunitas

² Autor
Fleta Ms.
l. 3. c. 1.
Breton
l. 2. c. de
Purchas.

¹ Lib. 1.
sive de Re-
rum divi-
sione cap.
12. §. 5.
& 6.

tas + per totum regnum tam per Mare⁴ Rot.
quam per Terram. Non minus ita Bra- Pat. 51.
ctonius, cum ad Patrios redit mores, Hen. 3.
Maris quam Terræ regnum Regi suo sw. 11.
agnovit. Atque hinc etiam factum est, ut inter *Capitula Corona* (ut vocant) id est, articulos de quibus à Judicibus per universam Angliam delegatis ad publicam pacem fartam tectam conservandam, solenni more erat inquirendum, habeatur & hoc *De Purpresturis factis super dominum Regem, sive in Terra sive in Mari, sive in Aqua dulci, sive intra libertatem sive extra, sive alibi ubicunque*. Idque inter articulos hujusmodi ab ipso Bractonio⁵ & Codicis Fleta dictæ Autore⁶ recensitos locum habet. *Purpresturas* autem linguâ forensi appellamus ea quibus locus publicus, quod in patrimonio est Principali, veluti iter publicum, Flumen, id genus cetera, fiunt deteriora. Nec igitur Maris, ex recepti hujus de *Purpresturis*, in generali Inquisitionis formulâ, articuli ratione, dominium Regi tribuitur minus ac Telluris, Itineris publici, Fluminis. Concors est articulus ille de aquâ qualibetunque falsâ à subdito aliquo inclusâ, aliôve modo occupatâ; quod fieri

⁵ Lib. 3.
de Corona, cap. 1.
§. 3. &
cap. 2. §.
1. fol. 116.
b. &
118. a.
⁶ Fleta
Ms. lib. 1.
cap. 20.

474 MARE CLAVSYM.

fieri dicitur in vetustis Tribunalis nostri Maritimi commentariis. *in Regis exheredationem.* Verba sunt ibi⁷, *Item soit enquis de ceulx qui acrochent à eulx eaues sales en desheretison du Roy.* Hodieque de eâ re, ex Admiralli summi autoritate, inquiri solet. Robertus item Belknapius, Judex sub Richardo II Rege celebris Mare ait⁸ Regi, uti regni sui Anglicani seu patrimonii sacri partem, subjacere. Verba ejus idiomate Normannico ita se habent; *Le Mere est del ligeans del Roy, come de son coronet d'Angleterre.* Ne scilicet quis dubitaret, an jure regni Anglicani an sive Normannici Ducatus, sive alius in Galliis provincie jure id Regi suo competere, signanter ut de Corona sua Anglia, seu ut de sacro Anglia patrimonio, verbis suis adjecit. Alter item qui sub Henrico VIII scripsit, ex more vetere traditum esse ait, Regi Anglie hoc onus incumbere, ut Maris Britannici domino, Prædatores Mari submovere, ejusque usum velut itineris publici (cujus solum in suo patrimonio) navibus tutum præstare. Sic enim Anglice loquitur⁹; *The King of the oulde custome of the Realme, as the Lord of the*

⁷ Seim-
german.
l. 2. c. 51.

LIBER II. 475

narratw Sea, is bound as it is said, to scoure the Sea of the Pirats and petty robbers of the Sea. Tantundem, quantum ad dominium attinet, apud Jurisconsultos nostros recentiores¹⁰, citra controversiam admittitur. Et in Tabulis publicis Capita aliquot, de quibus sub Edvardo tertio Rege Judices in Reip. commodum erant consulendi, continentibus liquet, apud Jurisconsultos nostros illius ævi, dominium Regis Marinum, quam antiquam superioritatem Maris vocabant, in ambiguo non fuisse. Sed ei comodiùs tuendo consilium inibatur. Consulebatur nempe Judicum confessus ad finem, quoddam resumatur & continuetur (sic in sacris Scriniis¹¹ habetur, & observandum est inprimis quod occurrit heic de Ulterioris insule, quam Oleron vocamus ad ostium Charontonis fluvii sitam in sinu Aquitanico, legum Nauticarum initiis) ad subditorum prosecutionem forma procedendi quondam ordinata & inchoata per avum Domini nostri Regis (Edvvardum I) & ejus consilium ad retinendum & conservandū antiquam Superioritatem Maris Anglia & ejus officii Admirallatus in eodem, quoad corrigendum,

¹⁰ Edv.
Cote
part. 5.
fol. 108.
& in
Côm. ad
Zutle.
ton
fol. 439.
fol. 260.

¹¹ In fa-
scie. de
Superio-
ritate
Maris; in
Arce Lō-
dineali.

rigendum, interpretandum, declarandum, & conservandum leges & statuta per ejus antecessores Anglia regis dudum ordinata ad conservandum pacem & iustitiam inter omnes gentes Nationis cuiuscumq; per Mare Anglia transeuntes, & ad cognoscendum super omnibus in contrarium attemptatis in eodem, & ad puniendum delinquentes & damna passis satisfaciendum; quæ quidem leges & statuta per Dominum Richardum quondam Regem Anglia in reditu suo à Terrâ sanctâ correctæ fuerunt, interpretata, declarata, & in insula Oleron publicata, & nominata in lingua Gallicana le ley Olydoun. Pro receptissimo heic exploratissimoq; habetur, Regem Angliæ maris cognominis seu circumflui dominum jure fuisse avito. De jure verò hoc ritè tuendo tantum erat à Jurisconsultorum confessu agendum. Neque obscurum est sanè signum hujus domini, Richardum primum Regem Angliæ in Uliari insulâ, quam ipse in mari suo sitam, nō tam ut Dux Aquitanie quam Rex Angliæ possidebat (quæ de re diximus superius) leges illas marinas seu nauticas etiamnum vim obtinentes, in insulâ illâ suâ, velut rerum mari.

marinarum solum regnatorem moderatoremque primum promulgasse, & tantam eis atque tam perpetuam inde tribuisse eo nomine auctoritatem, ut quemadmodum Rhodiæ leges nauticæ seculis in vetustioribus Rhodios fuisse Græci maris dominos (ut res ipsa se habet) probant, ita Uliarenses leges hujusmodi vim in mari sortitæ¹², à primâ earum institutione, Angliæ Regem utpote authorem suum Maris circumvicini dominum nūquam non recognoscant. Ceterum harum legum exemplaria aliquot typis mandata, eas sexaginta aut circiter annis recentiores esse Ricardo illo Rege faciunt; quâ fide, nescio. Latas enim memorant anno LXVI supra millesimum & ducentesium, qui est Henrici nostri tertii quinquagesimus. In jure item patrio, inter absentium privilegia habetur, eos qui extra regnum Angliæ fuerint tempore solennis de fundo aliquo in acta publica relatæ transactionis (*Finem* voce forensi dicimus) sive annali, ut olim, sive quinquennali, ut jure recentiori, præscriptione non ita teneri, quin domum redeuntibus integrū sit jus suum, si quod eis competierit, intra similia temporis à re-

¹² Edit. France. tom. 2. tit. 2. de Juribus & privilegiis ad miralli §. 19.

à reditu spatia, vendicare. At verò *intra* regnum ex eodem jure sumitur idque solenni phrasi pro eo quod est *intra* (seu ut barbarè dici solet *infra*) *quatuor maria*¹³, nempe Australe, Occidentale, Orientale, & Septentrionale illud quod Isthmum, quo conjungitur Angliæ Scotia, utrinque alluit. Intra nempe terminos extimos Imperii Anglicani in quatuor illis maribus, seu intra adversa Orientalis & Australis litora portulæ aliorum principum, atque intra Septentrionalis & Occidentalis terminos, qui aliter quidem finiendi sunt; sed tamen finiendi: velut ex occupationis in Occidentem ultra Hiberniæ litora occidentalia amplitudine, atque ex maris quod Scotici juris est initio. Quod autem oppositum est *intra quatuor maria*, est ipsum *extra*¹⁴ *quatuor maria* seu in partibus esse ita transmarinis ut terminis domini Regis Angliæ marini sint ulteriores; unde de finibus seu exteriori marium limite dijudicandum. Et utrumque *Terra Angliæ* pro eo quod est regnum seu Imperium totum Anglicanum interdum, ut idem significans, usurpetur, locutione scilicet vulgo usitatior

13 Stat.
18. Ed. 1.
seu de
modo le-
vandi Fi-
nes Bra-
con. l. 5.
de Exce-
ptionibus
c. 30. fol.
437. 2.
Ed. 3. fol.
92. 4. Ed.
3. fol. 46.
pl. 30.
Sigz
herbert
8. Rich. 2.
iii. Con-
tinuall
Claim
13.
Plow?
den
Comm.
part. 1.
fol. 359.
c. 360.
c. c.
14 Bracon.
ibid. c.
Cote
7. Jacobi
R. part. 8. fol. 100. cas. Rich. Lichford.

tiore & reverà restrictiore pro eo quod est multò amplius (ut fieri amat) adhibità; certissimum tamen videtur in Juris Patrii nostri commentariis *Extra quatuor maria & extra regnum* (quà scilicet regni nomine Imperii Anglicani arca qualiscunque continetur; non quàm ab Hibernia, quàm itidem ejusdem imperii regnum est singulare, aliisve in-
fulis quàm in sacro Angliæ Regum patri-
monio censentur, Angliæ regnum in
jure¹⁵ subinde distinguitur) idem ipsum
denotare. Nam solenne est in lingua
forensi ita eum, qui extra regnum, illo
sensu, fuerit, designare. Et cum excipie-
batur sub Ricardo II rege, eum, qui
hoc nomine præscriptione annali sub-
moveri nolebat, in Scotiâ fuisse *intra*
quatuor maria, responsum est & deci-
sum¹⁶, quoniam Scotia intra regni An-
gliæ fines non erat, ideo exceptionem
esse nullam. Adeo ut idem valeret *intra*
quatuor maria & intra regnum; unde
& idem sit *Extra regnum*, & *extra*
quatuor maria. Hoc sensu etiam *extra*
regnum esse apud Littletonum, juris no-
stri Scriptorum facillè principem; sæ-
pius¹⁷ iteratur, non aliud significans
quàm quod ipse alibi¹⁸ per eum qui ala-

15 Cote
part. 7.
in cas.
Calvini.
fol. 23.
16 8. R. se.
2. Sigz
herbert
iii. Con-
tinuall
Claim
13.
17 Sed.
440. c.
441.
18 Sed.
677. c.
videtis
Plow?
den
Comm.
part. 1.
fol. 359.
c. 360.
ouster

ouster le mere seu mare traiecit aut trans seu ultra Mare se contulit. Inde etiam videtur manasse quod, cum inter reorum aliquot, apud nos, in iudicio fistendorum excusationes temporales (*effsonia* in foro vocamus) binæ habeantur quarum altera *de Ultra Mare*, altera *de Malo veniendi* nuncupatur, atq; posterior ei competat qui qualicumque, *intra Maria* seu *citra* eorum, quæ Anglicani juris sunt, terminos ulteriores, infortunio præpeditur, prior autem ei qui *extra* Imperii Anglicani *Maria* agit; inde videtur, inquã, manasse quod seculis anterioribus, quando frequentior excusationum huiusmodi in foro usus erat, reus in Hibernia absens posteriori formula ritè uti potuerit, non autem priori. Quam nihilominus si per infortium adhiberet, posterioris tantummodò naturam ea induebat, suam, id est, omnem quæ ex eo, quod *ultra mare*, sensu vulgari, ageret reus, pendebat, prorsus exuens. Scilicet natura utriusque, ex jure recepto, ejusmodi fuit, ut ubi priori quis legitime usus esset, is etiam postmodum posterioris beneficio semel itidem gaudere posset. In dicta autem specie, priori neutiquam legitime

gitime adhibitã, sed tamen in posteriorem per juris interpretationem, ne plane inutilis foret, conversã, posteriori locus non erat; ne scilicet contra morem iteraretur. Res ipsa sub Henrico tertio rege ita decisã est, teste ad hunc modum, Henrico Bractonio. *Esto, inquit ille* ¹⁹, *quod quis se effsoniar verit de* ¹⁹ *Lib. 5.* *Ibernia quasi de ultra mare; attornatur* ¹⁹ *tract. de* *effsonium illud ad simplex effsonium de* ¹⁹ *Effsoniu,* *Malo veniendi ut coram Martino de* ¹⁹ *c. 8. §. 2.* *Patteshull in banco. anno regis Henrici sexto de Gilberto Marijcallo & Cecilia uxore ejus & Allano de Hyda qui vocavit ad varrantum Willelmum Marefcallum in comitatu Pembroke & qui se effsoniarit de Ibernia, & non fuit allocatum, & postea fecit de hoc quod aliud effsonium de malo veniendi ad alium diem non fuit allocatum. Tantundem habetur etiam apud Fleta, Codicis ita dicti* ²⁰, *autorem vetustũ. Certè* ²⁰ *M.* *non minùs ultra mare sita est Hibernia* ²⁰ *h. 6. c. 8.* *quàm sive Gallia sive Hispania, nisi de civili tantum huiusmodi situs notione, decisionem illam capias. Minimè nimirum sitam esse ultra Mare illud quod Imperii Anglicani pars & territorium est sed in eo collocatam & unico, cum*

Anglia, summo imperio comprehensam; adeoque excusationem *de ultra mare* haud ea in specie admittendam. In vetustis item commentariis ²¹ de Tribunalis nostri maritimi moribus; legitur sub Henrici primi Regis tempora (obiit ille anno Christi M C XXXI) aliorumque regum tam decessorum ejus quam successorum morem obtinuisse, Ut, si quis criminis in mari capitalis reus præconis voce quinto, legitimis semper interpositis dierum spatiis, publice vocatus se coram Admirallo in Tribunali non sisteret, interdiceretur ei Angliâ & *de mer appartenant au Roy d'Angleterre*, seu *Mari quod ad Regem Angliæ pertinet*, per annos, plus minus, ad arbitratum Admiralli, quadraginta. ²² Alia huc spectant de Actionibus olim solitis ob res in Mari hoc emergentes disertis verbis institui in Tribunalibus juris nostri municipalis ordinariis, quorum jurisdictio ejusmodi semper habita est, ut actio de re alibi ac intra regni fines emergente, ex stricto jure veteri, instituta nunquam non esset ab eis rejicienda. Quemadmodum jam à seculis obtinuit plurimis rejiciendam esse Londinensis Archiv. Ejusmodi item sunt alii.

esse nisi intra *corpus* (uti ajant) *Comitatus*, id est intra Insulæ provinciam aliquam præfectis, quos Vicecomites nuncupamus, mandari solitam res ortum habuerit. Provinciâ hac Marinâ, non solum quoad tutelam & Custodiam, verum etiam quoad Jurisdictionem, Admirallo summo, sive eis qui vice ejus gerunt, jure antiquitus recepto, cedente. Adeo tandem ut manifestum sit, etiam ex juris Patrii tum sententiis tum moribus, instituendarumque in eâ actionum olim formulis, dominium Regis Angliæ marinum citra controversiam admitti asserique. Nec contra habet omnino vim quod sive Bractonius Jurisconsultus nostras (ut dictum est) sive alii aliquot illius tam recentem quam antiquitus, sed nimis oscitanter (dum Anglicani Juris institutiones tradunt ²³) sequaces, de Maris illa veteri in libris Justinianeis etiam & in Auminibus piscandi communione, obiter effutierint; ac si in jure nostro ejusmodi communio locum haberet. Sanè non tam ut Juri Patrio hac in re exploratissimo adversum, quod ita excidit, est habendum (nam & Bractonius alia habet ipse, quæ Regis dominium

X 2 hoc

4 An-
dreas
Horn
Ms. in
Speculo
Institia-
riorum
lib. 2. &
Joannes
Dec in
Monarc.
Britann.
pag. 21.
35 Anno
1602.
apud Cæ-
den. in
Annali-
bus Tom.
2. pag.
272. E-
dit. Lon-
dinenf.

484 MARE CLAVSYM.

hoc innuunt, ut ostensum est) quam pro
Ulpiani seu juris Cæsariani scholæ reli-
quius obiter in seripione & nimis ne-
gligenter adhibitis æstimandū. Id quod
iidem dicendum est de Scriptore apud
nos uno & altero²⁴, qui ex medii flu-
minis insulæque in eo nata ratione ple-
runque in Jure Cæsareo receptâ, me-
dium interfluentis æquoris terminum
dominii hujus marini Regibus nostris
obiter, sed inscianter faciunt. Etiam
idem est similiter dicendum de Lega-
tis²⁵ Elizabethæ Reginae, qui Bremæ
cum Christierni IV Danorum Regis
legatis de libera per Oceanum Septen-
trionalem navigatione agentes, perpe-
tuam maris, ex jure Gentium, omni-
modi communionem objiciunt, domi-
nium negant, alia ex juris Cæsarei scri-
ptoribus in argumentum trahunt, quæ
tum juri Anglicano, tum juri Gentium
Intervenienti, quod à tot seculis inole-
vit de maris dominio, planè adversan-
tur. Aut (inquam) idem de illis est di-
cendum, aut eos non tam quæ sibi vera
argumenta, quam quæ apud Juriscon-
sultos Cæsareos quibuscum agerent vim
habere majorem viderentur, pro re na-
tâ selegisse. Neque novum est Juris-
consultos

LIBER II. 485

consultos Cæsareos de naturali ac per-
petuâ maris communione verba face-
re, etiam ubi certissimum est in ditio-
ne, quâ continetur ipsi, ejus dominium
à vetustissimis seculis admitti; ut in su-
perioribus declaratur. Sūt etiam quam-
plurima apud nos sive fisci sive eorum,
quibus fisci jus à Rege indulgetur, jura
quæ dominio (quod tractamus) marino
subniti putant nonnulli. Veluti Fisci ap-
plicatio bonorū in mari derelictorum,
piscium aliquot grandiorum, ut Pistri-
cum, Sturionum, aliorum. Et ferè vim
sortitur²⁶;

*Quicquid conspicuum pulchrumq; ex
a quore toto est,*

Res fisci est ubicunque natat.—
Præter Naufragorum bona in litus, ubi
animal nullum ex nave superstes fuerit,
ejecta. Cæterum hæc non solum Maris
domino, verum & aliis alibi gentium
interdum, competunt. Et aut ex Con-
tinentis jure, ut in ejectis ad litus, seu re-
pertis importatisque; aut ex jure in per-
sonas quæ primò occupaverint, ut in re-
bus quibuscunque in mari derelictis re-
pertisve, id genus aliis, plerumque pen-
dent. Ideo ea in partes heic non trahen-
da duximus.

Minoris notæ testimonia aliquot vetera de
Dominio, quod tractamus, Marino.

POSTREMUM caput in distributione
superius habitâ, est de testimoniis
aliquot minoris notæ. Nummus à Re-
gibus nostris sæpius cusus est aureus;
Nobilis rofatus dictus, qui in altera par-
te Navi in Mari fluctuante, Regeque
ense & scuto armato in ipsa Navi, ut in
Throno, sedente insignitur; ut ita im-
perii Anglorum exhiberetur Marini
symbolum. Nummi forma hujusmodi
est. Cujus autor primus exitit Edvvar-

1 Thom.
Wal-
gham.
1359. seu
33. Ed. 3.
dus Rex tertius, cùm classe numerosis-
simâ, navium scilicet undecies ¹ cen-
tum, Mare suum tuebatur; quo tem-
pore, ut alias, victricia per Gallias fere-
bat arma. Certè hac in re exemplum
ferè secuti sunt Reges nostri illud Caii
Allecti, qui Britannicum imperium na-
tus

ctus (ut suprâ ² ostenditur) ejusmodi ² Cap. 5.
nummo Imperium suum denotari vo-
luit. Typus, quem adjecimus, est, puto,
Edvvardi IV. Et in Numismatum Re-
gni Gallicani volumine in Galliis nu-
per ³ edito, habentur nummi aliquot ³ Figures.
Regum Angliæ qui & Franciæ simul des Mo-
Reges fuere. Sed ad sacri Angliæ patri- noyes de
monii jus insignia illa Navis, Maris, En- France
sis, Thronique, non omnino ad Fran- fol. 131.
ciæ attinere, dubitare nequit, quisquis & 132.
nec volam ejusce rei nec vestigium in
numismatis Gallicanis, à Regibus tan-
tùm Francorum excusis, reperiri ob-
servaverit. Quòd in Zelandorum num-
mis aliquot Maritimæ potestatis insi-
gnia etiam, veluti Leo è mari emer-
gens, atque id genus alia occurrunt; id
sanè nuperum admodum est, & non
omnino dominii (si portus eorum &
spatiola maris interiora insulis eorum
inclusa excipias) sed vitæ generis sicut
que populi tantùm index. Nummi au-
tem, quem diximus, Anglicani partis ⁴ Apud
aversæ inscriptionem (quæ in aureis Guil.
nummis nostratibus adeò rara non est) Camden.
scilicet *Iesus autem transiens per me-
dium illorum ibat*; ex Evangeliiis de-
sumtam; alii ⁵ opinari sunt symbolum
Edit.
X 4 fuisset ⁶ 1614.

fuisse Chymistarum, qui, sanctissimi
numinis & nomine & transitu ita pro-
fanè satis usurpato, reconditam artis
suæ, quæ aurum nummis hæc sub Ed-
vardo tertio conficiebat, majestatem
adumbrari vellent; alii amuleti vicem
obtinuisse, & cædi & vulneribus aver-
runcandis. Certè verba illa in iis quibus
tortorum quæstioni subiecti interdum
dolori allevando abigendoque, utun-
tur, locum habere ex Jurisconsultis
aliquot scimus. Nec operæpretium est
ea de re amplius heic disquirere. Partis
verò nummi adversæ mentem versifi-
cator Anonymus, qui sub Henrici sex-
ti tempora rhythmis scripsit Anglica-
nis de *Politia conservativa Maris*, ita
explicat;

For foure things our Noble sheweth
to me,
King, Ship, and Sword, and Power
of the See.

Quatuor indicari ait in Nummo; Re-
gem, Ensem, Navem, & Maris Impe-
rium. Quin Anglorum inprimis inter-
esse enixe suadet Mare (cujus Domini
Reges Angliæ) diligenter custodire,
sibi; ut imperii firmamentum perpe-
uum atque præsidium maxime tueri.

Tan-

Tantundem etiam ait monuisse Sigis-
mundum Augustum, cum Henricum
nostrum Viad conciliandam inter eum
& Carolum Francorum Regem VI
pacem, invisebat. Verba ejus subjicere
liceat.

The true proesse of English policie
Of utterward to keep this region
Of our Englonde (that no man may
denie

No: say of sooth but it is one of the best)
To this; that who seeth South, North,
East, and West.

Cherish merchandise, keep the Admirat-
tie.

That we be Masters of the narrow See:
For Sigismund the great Emperour,
(With yet reigneth) when he was in
this lond

Whith King Henry the fise, Prince of
honour,

Here much glory, as him thought, he
found;

A mighty land which had taken in hand
To werre in France, and make mortality,
And ever well kept round about the See.

And to the King thus he said, My bro-
ther.

X 5 . (When

When he perceivd two towns Calys
and Dover. [other.
Of all your towns to chuse, of one and
To keep the Sea and soon to com over
To werre outwards and your reign to
recover,

Keep these two towns sure, and your
Majestie. [See.

As your tweyne eyne, so keep the narrow
For if this See be kept, in time of warre
Who can here passe without danger
and wo?

Who can escape? who may mischief
differre?

What marchandie may for by be agoe?
For needs hem must take trewes every
foe,

Fläders and Spaine, and other, trust to me.
Or else hindred all for this narrow See.

Quæ rhythmis hîc diffusiora ha-
bentur, eorum sensum suprà pauculis
contraximus. Verba reddere opere non
est pretium. Idem etiam versificator.

But King Edvard made a siege royall
And wanne the town; and in speciall
The Sea was kept, and thereof he was
Lord;

Thus made he Nobles coined of Re-
cord. Id

Id est, *Edvardus verò Rex obsidione
urbem (Caletum) ipse præsens cepit. Cru-
stodiebatur interim Mare; atque ejus
ipse erat Dominus. Unde nummos No-
biles dictos cussit. Alia item testimonia
amplissima habemus hujus rei dome-
stica cum vetustâ Exterarum de eadem
re Gentium recognitione mixta, quæ
proximè subjunguntur.*

CAP. XXVI.

*Ab exteris, quorum maximè interest, De-
minium Regum Anglia Marinum solenni, ex
veteri instituto, velorum demissione re-
cognosci. Et de Edictis, ea de re,
binis Regum Galliarum.*

AD Exteros devenimus. Quorum
sanè aliquos ex iis quæ superius si-
ve de limitibus navigationi à Rege An-
glia præstitutis, sive de transitu per hoc
Mare non semel petito differuntur,
dominio huic adstipulatos esse satis est
apertum. Sed bina sunt præ ceteris te-
stimonia insignia, eos sanè (si vicinos
& quorum maximè interest heic, ut
oportet, potissimum spectes) universim
idem fecisse. Horum alterum est solen-
nis Velorum summorum Demissio quæ
uti solet quælibet navis cujuscunque
gentis, exteræ, si prope Classem Re-
giam

giam navémve aliquam ejusdem classis in mari hoc prætervehatur. Alterum est Libellus vetustus publicè editus, seu Actio instituta quâ Angliæ Regum in Mari dominium quamplurimæ gentes Exteræ olim simul, unoque cum Anglis ore, sub Edvardo nostro primo recognoverunt. Quibus accedet etiam singularis ejusmodi Flandrorum, in legatione ad Edvardum nostrum secundum professio. Demissionem autem illam velorum non solum in honorem Angli, sed & in imperii ejus dominique recognitionem in hoc mari fieri nemo puto dubitat. Certe dubitare nequeunt Galli, qui, ejusmodi demissionem, se olim volebant dominos maris nostri agnoscere, sed frustra. Scilicet tam frustra fuere in Edictis, etiam binis, ad demissionem ejusmodi omnium sibi exteriorum stabiliendam, superiore seculo promulgandis, quàm in Angli territorio marino ita temerè vindicando. De Edictis illis libro priore locuti sumus. Quorum neutrum vim aliquam in foro ibi obtinuit, ut decisum est in curiâ supremâ, quod & ibi adnotavimus. Etiam & verba quibus elevatur apud ipsum Ludovicum Servinum, generalem,

² Cap. 18. pag. 78.
² Ludovic. Servin. Placit. cit. 11. tom. 2. 1592. p. 262. edit. 1609.

mag

lem, tempore decisionis illius, Regis Galliarum advocatum, edictorum illorum autoritas, heic apponimus. Tam edictum Henrici Galliarum Regis secundi, seu anni MDLV, quàm Henrici tertii, seu anni MDLXXXIV, objiciebatur ab iis qui etiam extra oras Gallicanas (nam non tantum ad Mare Gallicis conterminum spectarunt verba edictorum) vela sibi, Regis Galliarum nomine, submitti volebant; unde & Hamburgensibus aliquot hoc facere detrectantibus vim intulerant, eosque ut dignitatem atque imperium Gallicanum non satis observantes in Mari ideo ceperant. Sed quantum ad hanc rem, inquit Servinus, dicendum est in contrarium, *que les ordonnances de ce Royaume, faisant injonction d'amener, n'ont esté observées & ne le sont encores aujord huy, & on ne voit pas que celle de l'an 1555. ait esté verifiée en la cour de Parlement, ains les intimesz en rapportent seulement un extraict du Gresse de Brouage* (quod satis quidem liquet ubi apud eundem objicitur edictum illud) ¹ Servin. *D'ailleurs lex erat obsoleta & ce que le Placit. monstre est la nouvelle ordonnance de l'an 1584. Car il n'eust esté besoing d'une nouvelle* ^{cit. pag. 254.}

nouelle loy, si la vieille avoit esté gardée, & neantmoins la dernier n'a esté vérifiée simplement: Mais comme elle estoit poursuivie par personnes qui pouvoient lors, elle ne passa pas sans resistance, ainsi fut registree & publiée avec la modification requise par le Procureur general, a la charge de l'exécuter suivant les anciennes formes & selon que les officiers de l'Admiraulté avoient fait auparavant, sans rien faire de nouveau. Editum, quod obijciébatur, prius, à patribus nunquam admissum est. Nam in Scripitiis Parlamentariis qui locus est ejusdem admissionis testimonii, ea de re nihil repertum. Posterius autem admissum quidem est, sed quantum ad juris aliquem effectum, sive tunc primum fanciendi introducendive, sive antea in morem recepti, planè rejectum est, idque cavente procuratore Regio; qui sic illud, ut vides, temperari voluit, ut quod pristino more subnixum esset, id tantum vim, etiam post editum hoc in potentiorum aliquot gratiam ita admissum, sortiretur. Prudentè id factum est. Nam utrunque planè vicinorum, etiam exterorum omnium juri nimium adversabatur. Quod verò ita

ita sibi ipsis imperii & domini signum esse seu pignus voluere illi primò in edictis, quæ tamen post, iteratà rei de liberatione, ut non sine injurià in vicinos emissà, rejecta jure (ut ostensum est) sunt; id sanè à tot seculis Anglo perpetuò competiisse, & ab exteris, ipsisque Gallis, præstari (ut quod præscriptione tam diutinà subnitatur) solitum, argumentum, maxime apud illos, leve esse nequit, quo firmeret Anglo dominium quod tractamus. Certè usitatissimum fuisse hoc velorum demissionis jus Anglis ceterisque gentibus Intervenienti, asserunt omnes qui Mari asueti; idemque vetustissimum esse atque ante quadringentos abhinc annos receptum, inde liquet, quòd Joannes Rex Angliæ anno regni sui secundo (seu sub Christi MCC) Hastings, litore Sussæiani oppido, ex procerum assensu, sancivit, si præfectus regis classis in expeditionibus navalibus (quæ omnes eo in ævo Mare Australius occupabant) *encontre sur la mer* (ita se habent verba Normannica *) *aucunes neufs ou vesseaulx charges ou voide, qui ne devillent avaler & abeisser leurs rebui Adrieux, au commandement du Lieutenant* *du*

⁴ MS.
Commentar. de
rebus Adrieux
fol. 28 a.

du roy ou de l'Admirall du Roy ou son lieutenant, mais combatant encontre ceulx de la frote, que silz puent estre pris, quilz soient reputéz come enemies. Et leurs nefz vesseaulx & biens pris & forfaits come biens des enemies, tout soit que les maistres ou possesseurs d'iceulx voudroient venir apres & alleguer mesmes les nefz vesseaulx & biens estre biens des amies du Roy nostre seigneur; & que la menye estant en iceulx soient chastiez per emprisonement de leur corps pur leur rebelleré par discretion; id est, ob viam habuerit in mari naues qualescunque, siue onustas siue onere vacuas, que vela sua iussu siue Præfeti Regii siue Admiralli ejusve legati, demittere noluerint, sed prælium inierint cum classariis, eos, si capi poterunt, inter hostes censendos; quin & naues eorum & bona, velut hostium, fisco applicanda. Idque tamen si Naucleri seu Navium domini postea allegaverint easdem naues & bona esse amicorum domini nostri Regis. Personas autem, que in navibus huiusmodi fuerint reperta, carcere, pro arbitratu, puniendas esse ob rebellionem. Perduellio habita est, si navis qualiscunque, velorum demissione, Imperium Angli

Angli suo in mari non agnovisset. Nec amicitie quidem nomine tuendi erant, qui contra omnino facerent. Poenæ à Rege Angliæ adjectæ sunt, perinde ac si de crimine in insulæ suæ territorio aliquo admissio verba fierent.

CAP. XXVII.

Quamplurimarum gentium circumvicinarum, Domini Regi Angliæ Marini, in libello antiquitus publicè edito, seu Actione ab eis, simul cum Angli, in Reginerum Grimbaldum Franciæ classis præfectum instituta, recognitio. Etiam de implicata in ipsius defensione huiusmodi recognitione.

Alterum de plurimarum gentium Exterarum heic recognitione testimonium est Libellus ille seu Actio olim à plurimis simul gentibus instituta, quæ Maris circumflui dominos Regem Angliæ decessorésque ejus esse uno professæ sunt ore, atque in iudicium deduxerunt eos qui jus illud temerè violârunt. Quod ut ritè capiatur, rem integram fufius enarrabimus. Exardescens inter Edvardum nostrum primum & Philippum Pulchrum Franciæ Reges bello, ita interdum pacto conventum est, ut libera nihilominus utrin-

498. MARE CLAVSV.

utrinque forent commercia, adeoque cum mercatoribus hinc illinc quibuscunque induciæ; quoad cetera, armis interea utramque invicem gentem (ut assolebat) infestantibus. Singulares ejusmodi induciæ *Sufferentia guerra* nuncupabatur; & flagrante aliàs bello, præsticiebantur ab utroque Principe, qui de rebus contra has inducias paratis cognoscerent & secundum legem *Mercatoriam* & formam *Sufferentia* judicia exercerent. Elapsis aliquot annis (quibus interdum induciis hujusmodi locus erat, interdum nullus) Fedus anno Christi MCCCIII initum est. Is est Edvardi Regis tricesimus primus. Caput ejusdem federis primum est² ut non solum invicem amici essent Reges ipsi, sed etiam ut alter alterius jura omnimoda tueretur contra alios quoscunque, exceptâ Ecclesiâ Romanâ, atque ex Regis Angliæ parte, Joanne Duce Brabantæ genero suo; ex parte verò Regis Franciæ, Alberto Rege Romanorum & Joanne Comite Hannoveriæ. Tertium autem ejusdem est caput (nam primi & tertii capituli in libello illo seu Actione usus est singularis, ut infra patebit) Item *ilest accorde qe l'un*

Rot.
Claus. 25.
Ed. 1. in
sched.
annex.
membran.
na 26.
Rot. Alem.
mânia.
22. Ed. 1.
ad 31.
Ed. 1.
C. c.
2 Rot.
Pat. 26.
Ed. 1.
part. 2.
mem. 24.
in dorf.
3 Fedus
integrum
habetur
in Rot.
Aleman.
nia, 31.
Ed. 1.
membran.
na 2.

LIBER II. 499

ne receptera, ne sustendra, ne confortera, ne fera confort, ne aide as enemies de l'autre, ne soffrera qu'ils eient confort, secours, ne aide, soit de gent d'armes ou de vitailles, ou d'autres choses queles q'eles soient de ses terres ou de son poiars, mais adiondera sur peine de forfaiture de corps & d'arvoir, & empechera a tot son poiars loiaument en bon foi qe les dits enemies ne soient reseizits ne confortes as terres de sa seignurie ne de son poiars, ne q'ils en aient confort, secours ne aide soit des gents d'armes, des chevaux, d'armures, de vitailles, ou d'autres choses queles q'eles soient. Sensus est, Ut ex amicitia hac contracta, neuter eos, qui alteri hostes essent, omnino foveret, aut suis in territoriis opem eis subministrari ullatenus pateretur. Sopito ad hunc modum bello, quoniam non solum complures ortæ erant querelæ de injuriis tam in Oceano apertiore, quam in mari nostro, induciarum (quas memoravimus) singularum tempore hinc inde admissis, verum & credendum erat alias ejusmodi, maxime ob inimicitias quibus Franciæ Rex & Comes Flandriæ tunc distraherentur; ideo constitutum

500 MARE CLAYSVM.

tuti sunt ab utroque Principe cognito-
res qui hæc audirent deciderentque.
Erab Anglo + sub id tempus Robertus
de Burghershe Constabularius Castr
Dorobornensis & Joannes de Ban
quell Seneschallus Pontivi, Baraldus de
Sescas, & Arnaldus Nyquein equites
aurati; A Gallo Saquillius Dynasta,
Mittonius Blanvillius, Bertrandus Jor-
danus & Guilielmus Ralaстанsius equi-
tes item aurati. Ut scilicet cognosce-
rent (sic Angli diploma) *des enterprises,*
mesprises, & forsaies en Treve ou en
Sufferance, entre nos & le dit roy de
France, d'un part & d'autre, es costeres
de la mer d'Engleterre & autres per de-
cea & ausint per de vers Normandie &
autres costeres de la mer per de la; id est,
de Vsurpationibus, injuriis & delictis
tempore siue feuderis siue sufferentie, seu,
induciarum, ob commercii libertatem
tantum, à Nobis & dicto Francia Rege
initarum, alterutrinque commissis, siue
in oris Maris Anglicanis aliisve quibus-
cunque citerioribus, siue versus Nor-
manniam, atque aliis, qua ulteriores
sunt, Maris oris. Binis autem diploma-
tis præficebantur, quos memoravimus;
ita ut alterum quatuor, quatuor item
alte-

LIBER II.

501

alterum, suo ab utroq; rege pari nomi-
nato, complecteretur. Tempus utro-
rumque est dies Junii ultimus, MCCCLII.
Cognitoribus siue hisce siue aliis ejus-
modi constitutis libellum conjunctim
exhibent Prælatorum & Procerum An-
glie, summi item Anglie Admiralli,
etiam & Civitatum oppidorumque per
Angliam, totius deniq; gentis Anglica-
næ aliarumq; Regi Anglie subditarum
procuratores; quod ut fieri poterit ali-
ter atque ex ordinum omnium in pu-
blicis comitiis auctoritate, ne intelli-
gendum quidem est. Cum hisce iti-
dem conjunguntur Procuratores gen-
tium per totam ferme Europam mari-
timarum, veluti Genuensium, Catalau-
norum, Hispanorum, Alemannorum,
Zelandorum, Hollandorum, Frisiorum,
Danorum & Norvegorum, præter al-
ios Imperio Romano-Germanico sub-
jectos. Hi simul universi eo in libello a-
ctionem instituunt in Reginerum Grim-
baldum, qui, flagrante bello inter Phi-
lippum Regem Franciæ & Guidonem
Flandriæ Comitem, Gallicæ classis præ-
fectus, in Mari hoc Mercatores in Flan-
driam præternavigâtes interceptos bo-
nis spoliasset. Regem Angliæ & deces-
sores

fores ejus, à tempore quod omnem memoriam excedit, citra controversiam, ajunt actores hi simul omnes, ratione Regni sui Angliæ, supremo Maris Anglicani atque ejusdem insularum dominio ac imperio fuisse gavisos, prescribendo scilicet leges, statuta atque interdicta armorum naviumque alio ac mercatoris armamentis instructarum, cautiones exigendo, tutelam præbendo ubicunque opus esset, atque alia constituendo quacumque fuerint necessaria ad Pacem, Ius, & æquitatem conservandam inter omnimodas gentes tam exteras quam in Imperio Angliano comprehensas qua per illud transferint. Supremam ejusdem item fuisse atque esse tutelam merumque & mixtum imperium in jure dicundo secundum dictas leges, statuta, præscripta & interdicta, aliisque in rebus que ad summum imperium possint attinere in locis indicatis. Ad præfecturam Admirallorum à Regibus Angliæ constitui solitorum spectare jurisdictionem ex imperio ejusmodi exercendam. Dein capite, quod memoravimus, Federis nuper ante initium, primo, quo utriusque Regis jura invicem tuenda erant, adjecto, Grimaldum accusant. Eum, ajunt, Magi-

Magistrum esse Classis regis Franciæ. Appellare autem se Admirallum dicti Maris; eoque nomine constitutum fuisse se prætexere à Franciæ Rege, ratione belli in Flandros gerendi. Citra federis initium tempus & contra ejusdem vim ac mentem, Admirallatus officium in dicto mari injustè eum occupasse & supra annum usque passè ex Franciæ regis diplomatis autoritate; Anglos nimirum aliosque aliarum gentium tam mercatores quam alios per mare illud transeuntes intercipientes, bonis eos carceri traditos spoliando, ea Regis sui ministris in portibus constitutis tradendo, ut qua sisco applicanda. Atque eum hac à se sine injuriâ gesta esse, tum Regis sui diplomatis autoritate, tum interdicto Regis Angliæ quod juxta mentem capitis, quod diximus, federis tertii, per ditiones suas promulgaverat (Interdicto scilicet, quo vetitum est, Regis Franciæ inimicos in Angli ditione ferri opemve eis ferri) subnixum, in feriis coram cognitoribus audacius assidue, atque ita se tueri voluisse. Fieri hoc totum in grave damnum & præjudicium tum Regis Angliæ, tum Prælatorum, Procerum, & ceterorum universorum, qui conjunctim, ut ostensum est,

est, agebant. Petunt igitur simul omnes, ut custodiâ liberati, qui carceri ita traditi essent, reddita item bona nullo jure capta jurisdictionem Admiralli Regis Angliæ (ad quem solum tam ex jure rerum ac loci, quam per sonarum hujusmodi jurisdictione attingebat) subirent, atque ut, ex Cognitorum sententiâ, Reginerus Grimbaldus ipse damna actoribus refarciret, si nimium solvendo esset; sin minus, tunc ut ad idem faciendum damnaretur Rex Franciæ, qui ejusmodi præfecturæ codicillis eum donasset. Damnis autem refarcitis, tunc etiam ut Reginerus ob federis violationem pœnas daret, quales alios à simili facinore in posterum detertere possent. Quid dein fieret à cognitoribus, non satis liquet. Tanti sane fuisse res videtur, ut pacto eam sopiri quam in foro agitari satius forsan haberetur. Atqui interea manifestius nihil est, quam Regi Angliæ heic à vicinis gentibus ferme universis Marini domini jus idque avitum & longævâ præscriptione firmatum, disertè agnoscere; adeoque ut, pro suo arbitrio, tutelam, leges limitèscque navigantibus in hoc mari eoque quomodocunq; utentibus

tibus dare posset, nec à vicinorum invicem inimicitiiis, juréve aliquo belli ad alios spectante, hujusmodi mutaretur jus aut minueretur, aliter ac quocunque alio in territorio ejus ditionis. Atque observandum est, Flandros ipsos, quibuscum & Francis tunc intercesserant inimiciæ ac bellum, minimè in actione illâ socios fuisse, nec esse ritè potuisse. Nam ex federe jam dicto ab Anglo & Gallo inito, mutue armorum operæ præstande erant invicem ad jura alterutrius tutanda. Mari igitur uti, ad Flandros hostes infestandos, ex federe Gallo est permissum. Non item ad eos interceptiendos qui ex aliis quibuscunque gentibus hæc transirent, aut ipsam Flandriam cum mercibus peterent. Et Paulus Æmylius ⁵ de hoc ipso tempore; ⁵ De Gallus excidium Flandriæ minabatur. ^{su Franc. lib. 8.}
Anglus Flādros texit. Edwardus enim ita Franci Regis amicus erat, ut tamen Flandros everfos noller. Sic voluit Rex noster tum sui juris utpote tutor, tum summus navigationis aliorum moderator. Nec verò prætereundū est ipsum Grimbaldum, classis Franciæ heic præfectum, non solum ex diplomatis præfecturæ suæ sive Regis autoritate potestatem

testatē hanc in mari hoc arrogāsse, sed expressim Regis Angliæ interdictum quod juxta tertium memorati federis caput emanārat, in partes itidem, ut eo se tueretur, petinde traxisse, ac si & ipse minimē sine indultu quo, ex interdicti illius vi, se gaudere existimabat, jure officium illud Admirallatūs in hoc mari se occupare potuisse simul agnovisset. Nimirum interdicto illo vetitum est, ne in Angli ditione (id est, *per my son poere*, quæ Grimaldi verba fuere, ut in libello ipso infra exhibito est videre) foverentur Franci hostes, eisve auxilium aliquod præberetur. Atque ita expressim interdicti vim objecerat Grimaldus simul cum regis sui diplomate quo præficiēbatur: ac si dixisset; hac potestate utor, eā donatus quidem à Rege Francorum qui me classi & rebus suis maritimis etiam præfecit. Ceterum Rex præterea Angliæ, interdicto suo promulgato, vetuit ne cui in ditione sua Francorum hosti omnino succurreretur, juxta fedus inter Regem utrumque contractum. Ideoq; cum ego nec personas alias, nec res præter hostiles, saltem quæ in hostilibus sunt, ex jure gentium interveniente, censendæ (nam pro-

proculdubio id ab eo obtensum est; eos qui Flandris mercibus aliterve succurrerent, cujuscunque essent gentis, velut hostes interceptiendos) in mari ceperim, satis me opinor eo defendi quod ipse Rex Angliæ edicto, juxta initum fedus, promulgato, nolit hostibus Franciæ in aliquā ditionis suæ parte succursum. Unde nec hisce, quos in Mari cepi. Summa est, ne finxisse Grimbaldum ex marino aliquo Regis Francorum dominio Admirallatū suum potestatemve mandatam pependisse, sed omnino ex diplomatis Regis sui, federis, atque Regis Angliæ interdicti vi. Quasi ex eo federe interdictoq; ab Anglo palam concessum fuisset sibi nullam, durante ejusmodi federe interdictoque, fore injuriam, tametsi Franci qualescunque hostes in ditione sua, seu, quod idem heic est, in Mari suo à Franci ministris intercepterentur. Certē nisi ita intelligas Grimbaldum, non video quamobrem interdictum illud cum regis sui diplomate, ut se tueretur, modo in libello ostenso, omnino conjungeret, aut de Ditione Regis Angliæ per quod interdictum illud promulgatum est, verba ibi fierent; cum de rebus in mari tantum

508 MARE CLAVSYM.
tū gestis controversia oriretur. Si ve-
rō ita fuerit intelligendus, certē tunc is
non solum non adversatus est avito in
Mari Regis Angliæ juri, sed etiam idem
satis agnovit, dum federis & interdicti
accessione tēporarium tantum eidem
modum adjectum esse velle videtur.
Adeō ut implicatam etiam tunc tem-
poris Francorum ipsorum habeamus,
in hoc eorum Admirallo, ad stipulatio-
nem. Quomodo autem federis apices
exponendi fuerint, locus heic non est
differendi. Sed dominium Regum An-
gliæ Marinum in libello à tot gentibus
recognitum rātum observamus. Etiam
observatu sanē dignum est, sub eodem
ipso tempore, scilicet paulo ante fedus
initum, Anglum fidei professionem,
quod Homagium appellant, nomine
Ducatus Aquitanix, Pontivi comita-
tus, aliarumque quas in Galliis posside-
bat provinciarum, Franco præstitisse;
hisce etiam, ex sententia Curix Pari-
sienfis, prorsus exutum quandoque
antea fuisse; etiam &, sub centesimum
qui præcesserat annum, Joannem Re-
gem Normanniā deturbatum; atque
eam tamen Anglum postmodum, idq;
ante federis & libelli hujus editionis
tempus,

6 Rot.
Almann.
30. & 31
Ed. 1. Du
Tilleten
le recueil
des Trai-
tes &c.
fol. 40. b.
7 Florile-
gus ann.
1293; 3.
Thomas
Wals-
ingham.
an. 1294.
alii.

LIBER II. 509
tempus, subinde infidisse; quæ omnia
huc faciunt, ut animadvertamus, ubi de
Maris Gallias & Britannias interluentis
usu ac imperio controversia, quam me-
moravimus, illustrissima orta est, ple-
numque ejus dominium Regi Angliæ
decessoribusque suis, titulo à tempore
omnem memoriam excedente deriva-
to, à tot gentibus est tributum, nullum
interea omnino titulum sive ex Nor-
manniæ sive ex Aquitanix possessionis
jure obtendi quo maris alicujus par-
tis dominium ullatenus subniteretur,
sed ex solo jure Anglicani imperii uni-
versim petitum esse. Atque ex ipsa re
palam videtur, ea de quibus in libello
conquerebantur ille gentes, ab illo clas-
sis Franciæ præfecto maximè in mari
Francorum Flandrorumque litoribus,
quæ invicem Hostica erant, proximante
gesta fuisse. Certè mare totum, de
quo loquuntur, Anglo subjacere uno
ajunt ore, idque ex solo Imperii Angli-
cani jure. Nec tuebatur se Grimbaldus,
sive Franciæ regis domini alicujus ma-
rini obtentu, sive præscriptionis qua
Angli titulus innixus est, velut non se-
cundam veritatē aut jus avitum enun-
ciatæ depulsione; nec omnino prætexe-
bat

510 MARE CLAVSVM.

bat jus quod in mari illo Galliis contermino Angliæ reges haberent, id eis competere sive Normanniæ sive alius cujuscunque Galliarum provinciæ nomine, veluti clientibus Regis Franciæ fiduciariis; quorum tamen omnium usus fuisset ei & commodus & perquam tempestivus, si ita se veritas habuisset. Unde haud parum firmatur itē id quod suprā differuimus de adversi litoris, in Admiralli Angliæ summi præfecturæ seculorum recentiorum codicillis, nominibus pro Marini Regum Angliæ domini ejusque tutandæ provinciæ limitibus duntaxat sumendis. Quin & circa septennium ante libellum jam dictum cognitoribus editum, cūm Francorum Rex ob injurias aliquot atroces subditis suis in hoc mari ab Anglis illatas, Regem Angliæ (quæ fiduciarius erat ei cliens seu Vassallus ratione Aquitanie aliarumque provinciarum quas in Galliis obtinebat) velut injuriarum non solum conscium, sed & fundum in jus voluit vocari, atque in Curia Parisiensi fisti; re fusius in citationis literis narratā, nihil eis interferuit ille quo marinum aliquod dominium aut sibi omnino vellet arrogari aut Regi Angliæ minui; quod

LIBER II.

511

quod satis est videre apud Florilegum⁸ qui annalibus suis earum exemplarium integrum attexit. Idem etiam de eodem tempore, *In illo, inquit, tempore non erat Rex, neque lex Nautis posita, sed quod quisque rapere, vel ferre valebat, hoc suum esse dicebat; Quod planè denotat ingentem quidem depredandi mareque infestandi licentiam; ita nihilominus intelligendam, ut incomparabilis potentia Anglorum navalis, quæ regnum ex more majorum marinum defenderet, in eadem interea (rege depredationes suis, dum bellum flagrabat, indulgentissime permittente) maxime designetur. Nam tum Francos tum Hispanos ubertim tunc temporis captos in mari ab Anglis memorat ipse Florilegus. Etiam & classē sive Francicam sive Normannicam navium ducentarum quæ per mare hoc Anglis diripiendis discurrebat, à sexaginta navibus Anglicis victam atque in Angliam deductam scribit sub id tempus Thomas¹⁰ VValsinghamius. Et autor alius vetustus, rebus hiscæ coætanus¹¹, *Mense Maii, inquit, MCCXCIV, mota est discordia inter nautas quinq; Portuum Angliæ & nautas Franciæ, commissum**

⁸ Anno 1293.⁹ Anno 1294.¹⁰ Anno 1297.¹¹ Ms.

que est navale prælum in quo Anglici cum c. navibus ducentas naves Francia ceperunt. & ferè omnes naves Francia submerferunt seu occiderunt, propter quod Philippus Rex Francia Vasconiam à Rege Angliæ auferre conatus est. Alii de his ejusmodi alia; unde facile est ediscere quid illud Florilegi fuerit, nec Regem nec legem in illo tempore Nautis esse positam. Suis scilicet laxarat habenas Angliæ Rex, velut æquoris hujus moderator, idque ut non solum hostes, verum etiam eos, qui hostibus quomodo-
cunque succurrerent aliterve mari ac pro domini arbitrio uterentur, compescerent. De Flandrorum autem Domini Regum Angliæ marini recognicione parili seorsim mox agimus; postquam libellum ipsum suo, id est Normannico, idiomate è sacris Scriniis proximè ob oculos posuerimus.

CAP. XXVIII.

Libelli superiore in Capite memorati,
Exemplar & Autoritas.

IN arcis Londinensis archivo, ubi tabulæ publicæ annorum retrò amplius quadringentorum asservantur, fasciculus Membranarum habetur, quæ res aliquot

aliquot ad tempora Henrici tertii, & Edvvardorum primi & tertii spectantes complectuntur. Prima cōtinet pactum inter Edvvardum primum & Guidonem Comitem Flandriæ de signis Navibus per mare hoc adhibendis, quibus facilius, unde essent dignosceretur. Intertextuntur dein tria libelli, quem diximus, sive autographa sive exemplaria eodem tempore conscripta. Nam singuli (ut videtur) gentium, quæ in agendo socii fuere, Procuratores sibi habebant libellos singulos, utcunque simul omnium nomine conceptos. Unde & unius tergo adscribitur *De Baiona*; quasi Baionensium libellus iste seorsim fuisset editus. Superiori autem cujusque parti adjicitur *De Superioritate Maris Angliæ & Iure Officii Admirallatus in eodem*, uti etiam pacto quod diximus inter Regem & Flandriæ Comitem. Etiam illis verbis, in libellorum uno, adjungitur *retinendis & confirmandis*. Cunctis ævi, ad quod materies spectat, charactere planissimè exaratis. Nec de eorum fide quæstio ulla esse potest inveniendi, qui veteris scriptionis atq; ejusmodi tabularum ignarus non est. Sen-
sum sanè totum, etiam & verba jam

antea partim reddimus. Ipsius autem libelli integrum exemplar, quemadmodum idiomate tunc Gallicano seu Normannico conceptus est, operapretium duximus subijcere; quod ad hunc modum se habet.

A vous, Seigneurs, Auditeurs Deputez par les Rois d'Angleterre & de France, a redresser les dammages faits as gentz de leur Roiaulmes & des autres terres subgitz a leur seignuries, per mier & per terre, en temps de Pees & Trevves, monstrent les Procurors des Pralatz & Nobles, & del Admirall de la mier d'Angleterre, & des Comminalties des Citties, & des Villes, & des Marchaunz, Mariners, Messagiers, & Peleringes, & de tous autres du dit Roiaulme d'Angleterre & des autres terres subgits a la seignurie du dit Roy d'Angleterre & d'ailours, si come de la Marine de Genue, Cateloigne, Espagne, Alemaigne, Seland, Hoyland, Frise, Denemarch, & Norvvay, & de plu-

plusours autres lieux del Empire, que come LES ROYES d'ENGLETERRE PAR RAISON DV DIT ROYALME, DV TEMPS D'ONT IL NY AD MEMOIRE DV CONTRARIE, EVSSENT ESTE EN PAISIBLE POSSESSION DE LA SOVVEREIGNE SEIGNVRIE DE LA MIER d'ENGLETERRE ET DES ISLES ESTEAVNS EN YCELLE, par ordinance & establisement des lois, estatutes, & defenses d'armes, & des vesseaux autrement garnies que vesseaux de Marchandise, & de seurté prendre & savegarde doner en tous cas que mestier serra, & par ordonnance de tous autres faits necessaries a la garde des pees, droiture, & equite entre toute manere des gentz taunt d'autre seignurie come leur propre par ille que's passanz, & par souveraigne garde & tote manere de conifance & Iustice haute & basse sur les dites lois,

lois, estatuts, ordinances & defences
& par toutz aultres faitz queux à le
gouvernement de sovaine seigneurie
appartenir purront es lieux avant
ditz. Et A. de B. Admirall de la dite
mier deputez per le Roy de Engleterre,
& touz les autres Admiralls per
meisme celui Roy d' Engleterre & ses
Auncestres jadis Rois d' Engleterre,
eussent este in paisible possession de la
dite sovain garde ove la conissance
& Iustice & toutz les aultres apertene-
ances avantdites (forspris en cas
d'appell & de querele fait de eux à
leur sovains Rois d' Engleterre de
deffault de droit, ou de mauvais jug-
gement) & especialment par empe-
chement metere, & Iustice faire, seur-
te prendre de la pees de toute manere
des gentz usants armes en la dite
mier, ou menans niefs aultrement ap-
parallez ou garniez que n'apparte-
noit au nief Marchande, & en toutz
aultres points en queux home peut
aver

aver reasonable cause de suspicion
vers eaux de robbrie ou des autres
mesfaits. Et come les Maistres des
Neifs du dit Roialme d' Engleterre, en
absence des dits Admiralls, eussent
este en paisible possession de conustre &
jugger des touz faitz en la dite mier
entre toute manere des gentz solonc
les lois estatuts & les defences & Cu-
stumes. Et come en le pimier article
de l' Alliance nadgairs faite entre les
dits Roys, en les traitz sur la darrain
pees de Paris, soient comprises les pa-
roles que s'ensuient en un cedula an-
nexe à yceste. (At non in schedulâ
annexâ, sed in eadem membra-
nâ descriptum est quod sequi-
tur; unde non tam ipsos libel-
los, qui cognitoribus edeban-
tur, quàm sive formulas eorum
archetypas sive exemplaria de-
scripta hæc esse conjiciendum
fortè est; uti etiam ex eo quòd
Admiralli Angliæ nomen aliter

ac per A. de B. non inferatur; quæ prima clementia non sunt nominis alicuius tunc temporis Angliæ Admiralli in sacris Scrip-
tiis reperti) Premièrement il est
traict & accord entre nous & les mes-
sagers & les procureurs susdits, en
nom des dits Roys, que iceux Roys ser-
ront l'un à l'autre, desores en avant,
bons, vrages, & loyaux amys, & ey-
dans contre tout home (sauve l'Eglise
de Rome) en tiele manner que si ascun
ou plusieurs quicunques ils fussent vo-
loient depointier, empescher, ou trou-
bler les dits royes es franchises, es li-
berties, privileges, es droitz, es droitu-
res, ou es custumes de eux & de leur
royalmes, q'ils seront bons & loyaux
amys & aydans contre tout home, que
puisse vivre & mourir à defendre, gar-
dir & maintenir les franchises, les li-
berties, les privileges, les droitures, &
les custumes desusdites; Except pur le
dit Roy d'Angleterre, Monsieur Iohan

DUC

Duc de Braban en Brabant, & ses
heirs dessendans de lui & de la fille le
roy d'Angleterre, & excepte, pur le
dite nostre seigneur le Roy de France,
l'excellent Prince Monsieur Aubert
Roy d'Alemaigne & ces heirs royes
d'Alemaigne, & Monsieur Iohan Count
de Henau en Henatt. Et que l'un ne
serra en consail ne en aide ou l'autre,
perde vie, membre, estare ou honor;
Monsieur Reyner Grimbaltz Maistre
de la Navie du dit Roy de France, que
se dit estre Admiral de la dite Mier
deputez per son seignure avantdit per
sa guerre contre les Flemminges, apres
la dite alliance faite & affirmée, con-
tre la forme & la source de mesme
alliance & l'entencion de ceaux qua
la firent, l'office de Admiraulte en la
dite Mier d'Angleterre, per commis-
sion du dit Roy de France, torcenou-
vement emprist & usa un an & pluis,
en prenant les gentz & marchauts
du Royaulme d'Angleterre & dail-
leurs

lours per la dite mier passaunts oves-
que leur biens, & les gens ainsi prises
livre à la prison de son dit Seigneur le
Roy de France, & leur biens & Mar-
chandises à les Resceivors per mesme
celui Roy de France à ceo deputez en
les ports de son dit Royalme come à
lui forfaits & acquises, fist amesner
per son juggement & agard, & la
prise & detenue des dits gens ove leur
dits biens & marchandises, & son dit
juggement & agard sur la forfait de
eaux & acquest, ait justifie devant
vos, Seignours Auditeurs, en escripts
par my l'autorite de sa dite commis-
sion sur l'Admiraulte avantdite, per
lui ausi usurpee, & per my un defence
communement faite per le Roy d'En-
gleterre per my son poere (solonc la
forme de la tiers article de l'Alliance
avant dite, que content les paroles de-
suscrites) en requérant que de ceo il
en fuisse quitz & absolutz, en grand
damage & prejudice du dit Roy d'En-
gleterre

gleterre & des Prelatz & Nobles &
aultres dessusnomes, per quoi les dites
procurours en les nounes de leur dit
Seigneurs, à vous Seigneurs Audi-
tors avantdits, prient que deliveran-
ce deuve & hastive des dits gens,
ovesque leur bien & marchandises
ainsi prises & deteinues faites estre
faite al Admirall du dit Roy d'En-
gleterre à qi la conissance de cea ap-
partient de droit, si come dessus est
dist, ainsi q'il saunz destorbanze
de vous & d'altri puisse de ceo conu-
estre & faire ceo que appertient à son
office avant dit, & que le dit Mon-
sieur Reyner soit condemne & de-
streint à faire deuve satisfaction à tous
le dits damages si avant come il pur-
ra suffre, & in sa defaulte son dit sei-
gneur le Roy de France, per qi il estoit
deputez al dit office, & que apres deu-
ve satisfaction faite as dites damages
le dit Monsieur Reyner soit si duement
puniz pur le blemissement de la dite
allian-

*alliance que la punicion de lui soit as
autres example pur temps avenir.*

Haftenus libellus tot gentium Regum nostrorum imperium ac dominium marinum manifestò agnoscendum, indeq; sibi tutelam poscentium. De hac re in historiis sive Francorum, sive Anglorum, aliorumve mentionem non fieri mirum non est. Acta forensia rarò satis in historias conjiciuntur. Sed ipso eodem tempore Grimbaldum illum classis Franciæ præfectum fuisse scimus ex Francorum historiâ. Paulus

² De Gesu Fran-
corum
lib. 8.

Æmylius³ de Philippo Pulchro, *Sedecim triremes, inquit, à Liguria mercede conduxit, præfecto Reginero Grimaldo. Is in Oceanum circumvectus, maritimam oram Flandriæ hosti infestam fecit.* Idem ipse est Regimerius & Reginerus seu Reinerus Grimbaldus. Et apud Ligures clara est ejus nominis familia. Sed quia exterius erat & conductitius, ideo (ut videtur) à Joanne Feronio in Admirallorum Franciæ catalago præmittitur. Johanni Tilio⁴ *Roverius Grimaldus* inter classium præfectos apud Gallos vocatur. Is etiam est Admiralus Regis Franciæ, quem scribit Joannes

³ De Rebus Gallicis lib. 2.

nes de Beka⁵ præfuisse trecentis & quinquaginta triremibus à Philippo Pulchro in subsidium Hollandorum adversus Flandros anno mccciv missis. Sunt etiam in Gallorum archivis quæ ad lites inter Anglum & Gallum tunc ortas attinent. Et tamen in eis non reperitur (si Tilio fides; qui tabularum ejusmodi publicarum indicem edidit) libellus iste seu ejusdem aliquod exemplar, habetur tamen in eis diploma ipsum, quo ab Anglo tunc præficiébantur Cognitores, quales diximus, ad res contra fedus patratas decidendas. Illud ad hunc modum à Tilio⁶ designatur. *Recueil des Traictés &c. fol. 40.*

Pouvoir donè par le Roy Edouard à deux nommez & accordez de sa part pour avec les deux eleuz de la part du dit Roy (Phelippe) d'enquerir & amender les forsaictes durant leur trefue, le dernier de Juin mccciii. Ou tresor, layette Procuraciones, posse, & potestates Anglia; K. Eundem habent diem & annū diplomata quibus Cognitores constitutos ad hanc rem fuisse ex archivis nostris superius adnotavimus. Neque obstat heic quòd ad querelas de latrociniis injuriisque aliis in mari ac terrâ invicem patrari à privatis solitis decidendas,

⁵ Chron. Eps-
scop. Vlt.
traject.
& Comit.
Holland.
pag. 93.

⁶ Recueil
des Trai-
tés &c.
fol. 40.

5 Rot.
claus.
21. Ed. 3.
part. 1.
mbran.
25. dorf.
Rot. Frā.
cia 10.
Hen. 8.
&c.

524 MARE CLAVSVM.

dendas, ab utriusque litoris Principibus cognitores, uti & à Regibus jam dictis, pariter interdum constituantur. Par inde in Marii jus constituentium utrique esse non melius elicitur, quàm alterum alterius Terræ esse dominum partiarium. Et Personarum, quæ in ius vocandæ, major ratio in ejusmodi cognitione habetur, quàm qualiscunque Territoriorum domini; quod scilicet aliunde prorsus dignoscendum.

CAP. XXIX.

Domini Regum Angliæ Marini, in Flandrorum ad Edwardum secundum legatione, Recognitio.

Hisce jam accedat Flandrorum ad stipulatio & ultronea professio in Parlamentariis Angliæ Comitibus sub Edwardo secundo Rege. Dum Roberti Comitibus Flandriæ Legati de rebus in mari raptis conquerebantur, Regis Angliæ opem implorantes, raptas esse non semel dicebant supra mare Anglicanum versùs partes de Crauden intra potestatem Regis Angliæ, atque in Angliam adductas; ad Regem autem Angliæ pertinere criminis cognitionem pro eo quod ipse est dominus dicti Maris, & depredatio prædicta facta fuit supra præ-

LIBER II.

525

prædictum Mare infra potestatem suam. Quæ sunt tabularum publicarum verba. Sedeas, quantum ad hanc rem spectat, integras adjicimus.

Memorandum quod cum super damnis hominibus de regno Angliæ per homines de potestate Comitibus Flandriæ, & Flandrensis per homines de regno prædicto, à tempore quo dictus noster Rex regni sui gubernacula suscepit hinc inde illatis, amicabiliter reformandis inter Consilium dicti domini Regis & Nuncios dicti Comitibus in Angliam ex causâ prædictâ pluries missos, plures tractatus habiti fuissent, qui propter aliqua impedimenta, quæ evenerunt, effectum optatum non sortiebantur; tandem in parlamento dicti domini nostri Regis in Octabis sancti Michaelis, anno regni sui quarto decimo apud Westmonasterium convocato, quidam nuncii dicti Comitibus venerint ad tractandum super dampnis prædictis in formâ prædictâ reformandis. Et cum dicti nuncii

1 Rot.
Pat. 14.
Ed. 2.
part. 2.
mbran.
26. in
dorse.

cii

cii ad tractandum de novo super huiusmodi dampnis per dictum dominum nostrum Regem admissi fuissent, ipsi nuncii, prout alii nuncii prefati Comitis, in tractatibus supradictis, inter cetera que requirebant, ante omnia supplicabant, ut dictus dominus Rex ad sectam suam de potestate sua Regia inquiri & Iustitiam faceret de quadam depredatione quibusdam hominibus de Flandria nuper de vinis & aliis diversis mercimoniis suis supra mare Anglicanum, versus partes de Crauden infra potestatem dicti domini nostri Regis per homines de regno Anglie (ut dicebant) facta; asserentes quod vina & mercimonia predicta eisdem Flandrensibus depredata, adducta fuerunt infra regnum & potestatem dicti domini Regis, & quod ad ipsum Regem pertinuit sic facere pro eo quod IPSE EST DOMINVS DICTI MARIS & depredatio predicta facta fuit supra dictum

atum mare infra potestatem suam. Tandem in eodem Parlamento, habito super premissis cum Prelatis, Comitibus, Baronibus & aliis proceribus dicti regni ibidem existentibus tractatu diligenti de consilio eorundem concordatum fuit per dictum dominum Regem, quod, pro bono pacis inter subditos terrarum Anglie & Flandrie conservando dictus dominus Rex ex potestate sua regia illa vice de bonis supra dictum mare Anglicanum versus dictum locum de Crauden depredati & infra dictum regnum adductis in locis ubi malefactores cum bonis sic depredati ad dictam terram Anglie devenerant, per Iustitios suos inquiri, & eandem depredationem secundum legem & rationem audiri faciat & terminari; & quod domini Navium, que dicta depredationi interfuerunt, & alii, qui depredatores illos cum bonis sic depredati in toto vel in parte scienter receperunt, inde

inde onerentur & puniantur sicut
participes depredationis supradictæ.

Ita Tabulæ illæ publicæ. Atque codicillis regiis mandata est per provincias pleraque maritimas jurisdictio cognitoribus, qui damna resarciri facerent. Quoniam autem, præter fluminum ostia, quamplurimi sunt in adversis otis (maximè in Zelandicis; & sunt etiam in litoribus aliis vicinis) sinuosi Maris intermeantis flexus, quibus variatim ita intextitur Terra ut fieri commodè nequeat quin eadem cum terrâ sic intexta ditione contineatur, ut corpus unicum, Mare itidem intermeans, quod non aliter fere atque flumen seu torrens non raro ibi tum ripas determinat tum portus facit; ideo mentio etiam interdum sic intermeantis hujusmodi maris ut ejus quod censetur intra jurisdictionem & flumen seu fluctum Maris regionum aduersarum; veluti *Maris Flandriæ*, seu (quemadmodum

* M.S. in legitur in vetustis schedis * quæ ductus archetypus literarum Henrici regis quinti tum ad Comitem Carolesii, tum ad decuriones Ipræ, Gandavi ac Bruggarum præ se ferunt) *deins la jurisdiction*

tion & l'estrem de la meer de Flandres, quod idem sonat. Nam demto mari sic intermeante aut veluti portus vicem præ litore aduerso supplente, quod reliquum est, seu Oceanus aduersas illas regiones & Angliam interluens, Anglicani juris, juxta ea quæ superius ostensa sunt, semper est habitus. Unde & planè somnio futilius est quod habet scriptor nuperus, ubi per portus Mardicii Navale dudum instauratum, Britannici freti (hoc de quo loquimur innuens) Imperium Hispaniarum Regi restitutum vidisse se scribit. Et de Exterarum vicinarumq; Gentium, quarum maximè interesse potuit, sententiâ atque recognitione Marini Regum nostrorum dominii, hæctenus.

CAP. XXX.

De Regis Magnæ Britanniæ in Mari Hibernico & quod occiduum est, dominio seorsim agitur.

DE Anglicano mari, seu Britannicò quod sacri Angliæ patrimonii pars est, generatim, sed maximè quâ sive Orientale est sive Australe, jam dictum est. De Occiduo, etiam Scotico & Septentrionali, toto denique, quod est reliquum, Britannico restat ut dicamus.

² *Jacobus Chiffletius in Epist. dedicat. ad Comitè de Oliveret, Portui Iccio præfixa.*

Occidui nemo non videt partem Angliæ præjacentem intelligi tam in libello illo, cognitoribus à Regibus Angliæ & Franciæ ante trecentos triginta ampliùs annos à tot gentibus oblato, ubi *le Mer d'Engleterre* seu *Mare Anglicanum* toties occurrit, quàm in regio diplomate superius allato, quo Reges nostri Domini Maris Anglicani circumquaque indigentantur; ut quod ex Bractonio, de Excusatione forensi ejus

* Cap. 24. qui in Hibernia fuerit, habetur¹, atque id genus cetera huc in suprà allatis facientia prætereamus. Etiam & insulas, quotquot in vicino hoc mari, Britannicas dictas passim legimus, (ut sub initium hujus libri monitum est) perinde ac si freta interfluentia eas, non aliter atque flumina aut aquarum diverticula ripas, à Magnà Britannia disjungerent, velut ejusdem ἀπορροῶν seu *fragmenta*. Quo indicatur ipsa freta cum insulis, ut flumina cum ripis, territorii Britannici partem esse censendam. Atque huc inprimis spectat item illud in libello toties memorato, scilicet *paraison du Royaume d'Angleterre*, seu *razione regni Anglicani* dominos fuisse semper Reges Angliæ tum Maris Anglicani

glicani (seu Britannici quæ Angliæ prætenditur) tum Insularum in eo positarum. Unde Mona insula (Mannia vulgò dicta) quæ inter Boreales Angliæ & Hiberniæ partes medio libramine (quæ verba sunt Giraldi Cambrensis) porrigitur in hoc mari, inter continentes (si quid video) Angliæ provincias antiquitus numerata est, ut Vectis, ut Lundeia, ut quæ sunt id genus alia. Neque enim aliud intellexisse videntur veteres illi, qui ortâ controversiâ, utri circumstantium insularum, Angliæ seu Britannicæ majori an Hiberniæ, jure hæc insula in maris interfluentis medio posita debuerit applicari, ad hunc modum litem terminabant. Venenosos vermes advehunt. Hos cum Insulam hanc admittere & fovere, uti Angliam & Britannicæ magnæ partem reliquam, Hiberniam contrâ eos necare observassent, *Britanniam eam* (ita Giraldus Cambrensis² qui sub Henrico II floruit) *applicandam communis omnium censura dictavit*. Nam si aut Hiberniæ aut Angliæ territorium, quæ agro, quæ Mari constaret, adeo censuissent à Mona hac disjunctum, ut quod interjaceret Maris id aut omnium hominum necessarò esse

² Topog. Hiberniæ. Diss. 2. cap. 15.

commune, aut aliis quàm sive Hiberniæ sive Britanniæ regibus vetere jure subjacuisse existimassent, satis ridiculam sanè agitatæ videntur controversiam. Nam alia non potuit esse, puto, quæstio, quàm ea quæ de finibus est Angliæ seu Britanniæ magnæ, & Hiberniæ. Quæstionem autem de finibus inter vicinos dominos locum habere posse, ubi territoria utrorumque non sunt continua aut contigua, non intelligo. Si via publica intervenit, vel flumen publicum, quod ad neutrum vicinorum dominorum spectat, finium agundorum agi non posse, rectè docuit

³ L. 4. §. 11. l. 5. & 6. ff. tit. Finium Regundorū.
⁴ Cicero de Officiis lib. 2.

³ Paulus. Et sanè postquam Quintus Fabius Labeo arbiter Nolanis & Neapolitanis de Finibus agri à Senatu datus, utrisque separatim regredi ita callidè persuaserat, ut in medio aliquantum agri relinqueretur quod populo Romano ipse adjudicavit, neuti quàm inter eos de hujus agri finibus quæstio amplius oriri potuit. Quippe inter quos desit esse confinium. Sed cum populo Romano postea (si quæ oriretur) erat utrisque agendum. Aliter sentiendum non est de quæstione illà utri terrarum applicari de jure debuerit Mona; inde potiss.

potissimum natà, quod media Hibernici & Britannici juris territoria interjaceret, & ad ipsorum confinium. Nam ex argumento ab ipsius soli duntaxat naturà deducto, sine civili domini ratione (cujus mensuram tamen, velut Decisioni sortem, volebant heic esse ipsam soli naturam) non magis applicari debuerat sive Britannicæ sive Hibernicæ, quàm Norvegicæ, Hispanicæ, aut Gallicæ, ubi perinde ac in Britannia venenosa animalia nutriri nemo dubitat. Angliæ igitur seu Britannicæ applicari in decisione illà vetere est Britannico territorio ita continenter adjici ut verè & civiliter dici possit Mona provincia seu territorium Angliæ seu Britannicæ continens; cum nempe Anglicanum territorium ita usque in occiduas ejus partes (eo quod in Occidentem ab ipso confinio vergit, ad Hiberniam spectante) perpetuò per hoc Mare protendatur. Et temerè nimis Elizabethæ Reginæ legatis excidit in dissertatione, cum legatis Danicis de liberatione & piscatione in Mari Norvegico, Bremæ habità; Reges Angliæ navigationem & piscationem in mari Hibernico inter Angliam & Hiberniam

1601.
apud G.
Camden.
in Annalibus
tom. 2.
pag. 273.
edit.
Lond.

nunquam prohibuisse, ac si inde probari voluissent nec piscationem navigationemve inter Islandiam & Norvvegiam à Dano prohibendam, quoniam neutri Maris domini, sed pari jure litora tantum utrinque possedissent. Sed & alia non minus temerè de maris communione ibi dicta sunt, ut antè advertimus. De navigatione & piscatione in mari Norvvegico, mox plura. Ceterum ut ratio ex necessariâ maris communione petita perperam in Legationis illius dissertatione usurpata est, ita nec verum est id quod de mari Hibernico excidit. Scimus enim non solum dynastas maritimos olim perduelles jus regium pluribus in Hiberniâ locis usurpantes, ob ipsam piscandi licentiam ab exteris vectigalia gravia exegisse, verum etiam sanctione Parlamentariâ ^{Stat. Hibernic. 5. Ed. 4. cap. 6.} diserte fuisse cautum, ne quis exterus in mari Hibernico piscaretur, nisi impetratâ prius à Prorege, aliòve Regis Angliæ Legato seu Magistratu ad hanc rem legitimo veniâ; etiam ut exteri pro quâlibet nave piscatoria xii solidorum aut plurium, præstarent quotannis tredecim solidos & quatuor denarios, & pro quâlibet navi minore soli-

dos

dos binos; ipsis navibus, armamentis, bonisque cunctis fisco applicandis, si forte præstationem hujusmodi seu hoc æquoris regnatoris imperium detrectarent. Sed integrum hac de re sanctum, è quo receptissimam Ordinum omnium Hiberniæ de regio heic jure sententiam ediscamus, interfero. Item at the requeste of the Commons, that where divers vessells of other landes fro one daie to other goynge to fishe amongst the Kings Irish enemies in divers partes of this sayd land by which the Kinges said enemies bee greathe advanced and strenghtened aswell in vidualles, harnens, armor, as dyvers other necessaries, also great tributes of money given by every of the said vesselles to the said enemies from day to day to the great augmentation of their power and force against the Kings honor and wealth, and utter distruction of this said land,

Z 4 therea

thereupon the premisses considered, it is enacted and ordeined by auctorithy of the said Parliament, that no manner vessell of other landes shall bee no time nor season of the yeere from henceforth, from the feast of the Nativity of our Lord Jesus Christe next coming, go in no part of the said land betwixt the said Irish enemies to no manner fishing without one speciall licence of the Lieutenant, his deputy or Justice of the land for the time being, or licence of another person having the Kings power to graunte such licence, upon paine of forfeiture of the shippe and goods to the King. And that whatsoever persons or person that find or impeche any of the said vessells, runnantes or forsaithes against this act by the auctoritie of the same, it bee lawfull to them so making any claime

claime in behalfe of the King, and approving the said forfeitures by any of the said vessells to be made, that the King shall have thone moitye of the said forfeiture, and the saide persons or person shall have thother without anye impeachment, and that all manner vessells of other lands comming in the said land of Ireland a fishing, being of the burden of twelve tunnes or lesse, haveing one Drouer or boate, everye of them to paye for the maintenance of the Kings warres there xiiij. s. iiij. d. by the yeer. And all other small vessells as scarfes or boates, not haveing Drouer nor lighter being within the said burden of twelve tunnes, every of them shall paye twoe shillings going a fishing in the like manner. Provided alwayes that no vessell fishing in the North parte of Wicklo, be

Z 5 charged

charged by reason of this act; and that the Lieutenant, his deputy or Justice of the land for the time being, shall have the foresaid summes and duties of mony so paid to be imployed the Kings warres for the defence of the said land, and that the Customs and Collectors of the same summes shall account before the said Justice, Lieutenant, or Deputy for the time being, or such Auditors that shall be for the same appointed by the King or them, and not before the Barons of the exchequer in the said land; and that none of the saide vessels so coming from other parts in the saide land shall not depart out of the saide land, till every of them pay their saide duties upon pain of forfeiture of the vessels and goods to the Kinge. Sensus supra redditur. Sunt etiam qui asserunt à Mariâ Regina nostrâ

nostrâ Hispanum veniam ad annos xxi impetrâsse piscandi in Septentrionaliore Mari Hibernico, atque inde proventum mille librarum annum Fisco Hibernico auctum. Certè & edicto venit Jacobus magnæ Britannia Rex ne quis exterius, non impetratâ prius veniâ, in Mari hoc Hibernico piscaretur. Questionem autem illam de Monâ insulâ, utcunque à Giraldo (qui sub Henrico II scripsit) memoratam, ortam nihilominus existimandum est seculis Anglo-saxonum vetustioribus, cum nempe quicquid Hiberniam & Britanniam interjaceret, aut Hibernia Regibus aut Britannia parebat, id est cum utrisque sua seorsim erant in hoc mari territoria de quorum finibus ambigebatur. Certè Edvvinus Rex Northumbrorum, seu potius omnium Anglo-saxonum potentissimus, sub annum à Christo nato dcccxx Mevanias insulas imperio subjugavit Anglorum, quod scribit Beda. Id est tum Mevaniam quam Anglesiam vocamus, tum alteram quæ Mona est de qua sumus locuti. Citeriore autem Anglo-saxonici imperii ævo, Norvegi seu Dani, quorum latrocinii frequentioribus

⁷Gerard.
Malinius
in lege
Mercato-
ria cap.
35. pag.
189.
⁸Ediff.
7. Jacobi.
6. Mar.

iii.

⁹Hist. Ec-
clesiæ lib. 2.
cap. 9.

ribus mare & hoc & boreale habebatur infestissimum, & hanc insulam & Hebridas involabant easque ducentos ferme annos obtinuerunt. Adeo ut neque ad Hiberniam neq; ad Britanniam interea potuerit civiliter applicari hæc Mona. Ejus autem Reges, tam vicini Maris quam Insulæ dominos tunc fuisse elicitur ex eorum Annalibus, ubi Godredum, cognomine **Crovan**, Monarcham Regem comperimus sub anno salutaris **MLXVI** subjugasse ¹⁰ sibi *Dubliniam & magnam partem de Laignster. Scotos vero ita perdomuisse, ut nullus, qui fabricaret navem, ausus esset plus quam tres clavos inserere.* Modum igitur ac legem rebus vicinorum navali- bus præscripsit; quod aliud non est, quam ipso Maris dominio gaudere, ut in jam dictis est ostensum. Atque hinc forsitan est, quod vetustiora Regum Monarchæ insignia fuerint Navis cum velo complicato, adjecto titulo *Rex Mannia & Insularum*; ut ex sigillis eorum observat Camdenus ¹¹. Nam recentiora sunt illa, tres tibie humanæ, quæ passim obvia. Postea verò, subacta ab Henrico II & Joanne Regibus Hiberniæ, atq; Reginaldo Rege Manniæ in Joannis Re-

¹⁰ Chron. Re-
gii Man-
niæ pag.
840.

¹¹ Bri-
tannia,
pag. 847.

gis potestatem ¹² redacto (cum numero-
sissimâ classe hoc mare occupabat
Anglus) non est cur omnino dubite-
mus quin in Angliæ etiam imperium cir-
cumvicinum simul Mare recipere-
tur. Neq; enim eo in ævo sui juris erat Rex
Monarchæ. Sed subjugatus, solenni fidei
professione præstita (quam Homagium
vocant) in clientelam regis Angliæ
concessit. Ceterum & Scotorum impe-
rio paulò post adjecit eam Alexander
III Scotiæ Rex ¹³ præfectumque im-
posuit, qui quoties opus esset cum tre-
decim triremibus ac quingentis classia-
riis subsidio ei foret. Hebridas item,
pulsis Norvvegis, recuperavit & ad po-
steros transmisit. Dein rediit iterum ad
Anglos Monarcha. Atque ii diu Hiberniæ
cum eâ & territorio illo Marino potiti
sunt. Septentrionalem autem hujus oc-
cidui Maris partem, Hebridum & Sco-
tiæ Reges, postquam Norvvegos Ma-
ris heic dominos expulissent, obtinue-
re. Atque hinc est quod, ut Scotia, An-
glia, Mona hæc, Hebrides, & Hibernia
præter ceteras quæ adjacent insulas, ita
etiam ipse Oceanus Vergivius & Deu-
caledonius occiduam Scotiam pulsans,
atque has flexibus sinuosis intermeans,
Regis

¹² Chro-
nic. Man-
niæ anno
1210. &
Rot. cart.
14. Io-
hannis R.
mëbran.
1. in dor-
so.

¹³ Helior
Boëtius
Hist. Scot.
lib. 13.

542 MARE CLAVSVM.

Regis Magnæ Britanniae avitum patrimonium nunc sit simul censendum.

Quinimò in aperti hujus & immensi Oceani parte occidentaliore, aliud est regis Magnæ Britanniae jus, idque latissimè & per Americanum litus porrectum. Cum Elizabethæ Reginae auspiciis Humfredus Gilbertus, vir equestri dignitate, in Novum Orbem coloniam deducebat, ut simul etiam terras aliquot Imperio Anglicano jure subjacentes in oris Septentrionalis Americae orientalibus recuperaret; inducebatur ab eo, velut à procuratore, Regina in possessionem perpetuò sibi posterisque retinendam tum portus D. Johannis dicti (qui in Insula est, quam *Baccalaos*

¹⁴ *Hactenus*

luit
in Peregrinat. & exped. Navali-
bus Angliæ con-
script.
tom. 2.

pag. 151.

¹⁵ *L. 3. ff.*

tit. de Acquir. rer. dom.

vocant) tum universi tam Maris quam Telluris spatium decem milliaria circumquaque ¹⁴ occupantis. Solenni dein ritu Anglicano, quo prædiorum dominium transfertur, tradito nimirum ei ramulo & cespite, novum hoc regnum, ut Reginae beneficiarius accepit. Neque sanè necesse erat ut aliter possessionem (unde Reginae & Posterorum dominium hoc natum) adipisceretur. Haud enim est exigendum, ut, qui ¹⁵ fundum possidere velit, omnes glebas circumambulet

LIBER II.

543

let (quod bene monet Paulus) sed sufficit quamlibet partem ejus fundi introire, dum mente & cogitatione hac sit, uti fundum usque ad terminum velit possidere. Quod tam ad Maria, quam ad Tellurem nondum occupatam attinere potest. Adeò ut quemadmodum Siculus Flaccus ¹⁶ de agris occupatoriis, ¹⁶ *De Terra*, inquit, *nec tantum occupaverunt quod colere potuissent, sed quantum in spe colendi reservare*, simile etiam de Mari ita occupato dici queat. Quantum in spe utendi fruendi reservatum est, & finitione designatum. Nec forsan initia vastissimi Maris hujus Americani domini acquirit à Gilberto possessioni debentur. Instauravit potius, & Regium Ius heic dilatavit. Nam & à Sebastiano Cabotio ¹⁷, sub Henrico septimo, Anglicano imperio Insula illa, *Baccalaos* dicta, adjecta est. Et postea inolevisse morem constat, ut Ministri aliqui Præfecti Regiæ classis, seu Admiralli Angliæ summi (cujus in provincia sunt Maria omnia, Regi Angliæ & Hiberniæ, quæ Angliæ & Hiberniæ, subdita) à piscantibus etiam in hoc mari vestigalia exigerent; quod Regii seu Præficientis domini symbolum (puto) erat

¹⁶ *De conditionibus Agrorum.*

¹⁷ *Diploma, quo ad explorandas terras, nondum cognitæ, & Imperio Anglicano acquirendas, missus est, habetur in Rot.*

Franc. 12. Hen. 7.

18 Stat.
2. & 3.
Ed. 6.
cap. 6.

544 MARE CLAVSVM.
erat expressissimum. Sed ne ejusmodi
vectigalia in piscatorum detrimentum
amplius præstarentur; publicorum Co-
mitionum lege sub Edvardo Rege VI
cautum¹ est. Quantum Maris coloniz
nostrates in Americam nuper deductæ
sibi occupaverint, nondum satis explo-
raturum habeo.

C A P. XXXI.

De Regis Magnæ Britanniz dominio in
mari Scotico, Orientali maxime
& Septentrionali.

² Edit.
7. Jacobi
R. Mar-
tit 6.
Q^Uæ suprà subinde occurrunt ex Ja-
cobi Magnæ Britanniz Regis edi-
cto¹ de Piscacionis prohibitione, æque
ad Maria Scotica circumquaque fusa
attinent; unde & possessionem horum
Marinum & avitum dominium reten-
tum agnoscas. Interdictum scilicet est
exteris, maribus in hisce, piscari; licen-
tiâ prius Edinburgi non impetratâ. Et
in Scoticis sanctionibus Parlamentariis
nō tam conduntur Novæ, quàm instau-
rantur veteres leges, quibus cautum est
that all manner of fischeres, that
occupies the sea and vtheres per-
sons quhat sumener that happe-
nis to slay hering or quihre fish
uppon

L I B E R II.

545

upon the coast, or within the Zles
or out with the samen within the
Grithes bring them to free ports
&c. id est, ut piscatores² qualescunque² Par-
mari utentes, alique omnes qui hale- lam. 4.
ces aut asellos in oris Scoticis, aut intra Jacobi R.
insulas aut extra eas intra astuaria ce- 6. cap.
perint, eos in portus liberos inferant &c. 60. &
ubi vaneant civibus ejusdem regni, Parlām.
quhairby his Majesties customes 6. ejusdē
be not defrauded, and his hienesse cap. 86.
lieges not frustrat of the Com-
moditie appointed to them be
God under the paine of confisca-
tion and tynsell of the veschelles
of them that cumes in the con-
trair hereof and escheitring of all
their movable guddes to our sove-
raine Lords use, id est, ita ut nec ve-
ctigalibus suis Rex fraudetur, nec sub-
diti ejus Maris usufructu à Numine
ipsis præstituto careant, sub pœna confi-
scationis perditionisq; tum ipsarum na-
vium eorum qui contrâ venerint tum
bonorum mobilium omnium, adeo ut
patrimonio regio applicentur. Ita ut ex
lingu-

ingulari in Mari ipso jure, ususfructus hinc vendicetur. Aliter sanè non magis sive ad Regem Scotiae sive ad subditos ejus, quam ad alium quemcunque jure ususfructus ille artineret. Quin de piscatoribus universis, non Scotis magis quam exteris, fertur lex. Utpote ab ordinibus cunctis illius regni, qui jus tum regium tum suum (regio scilicet subiectum) à majoribus seu ex possessione atque imperio diutius, ita didicerant, ut dubitandi locus restaret ea de re nullus. Et de Piscatione in Orientali Scotiae mari Jurisconsultus Scotus verba faciens, Non possum, inquit³, praeferre quoddam ante seculum hoc post cruentissimam ex occasione maritimis discordiam inter Scotos Batavosque, res in hunc modum composita fuit, ut Batavi in posterum abstinerent ab oris Scotiae ad octuaginta saltem milliaria. Et si forte vi ventorum in propinquum deferrentur, vectigal certum ante regressum ad Abredonia portum penderent, ubi turris hac aliisque de causis exstructa fuit; id quod Batavi bona fide majorum nostrorum memoria usque praestiterunt, donec per frequentiora dominidifidia vectigal hoc cum juribus aliis commo-

³ Guil.
Wel-
wodus
de Domi-
nio Maris
cap. 3.

modisque compluribus, partim gubernatorum negligentia, partimque Batavorum audacia evanuerunt. Ita ex federe, termini exterorum piscationi olim in hoc Mari praescripti. Septentrionali autem, quod Scotiae objacet, Mare Norvegiae & Danis insularum ibi dominis olim ferme parebat. Unde & Gothice Orcadum incolae etiamnum loquuntur, Insulas eo in Mari xxxi tenuit ante annos cccclx Rex insularum dictus, tali tributo de rege Northvegia, quod quando Rex innovatur, Rex insularum dat ei decem Marcas Auri nec aliquid facit ei in tota vita sua, nisi iterum alius Rex ordinetur in Northvegia, quod scribit Robertus de Monte. Et de his Giraldus Cambrensis, In Boreali Oceano, ait⁴, trans Vltioniam & Galvvediam sunt insulae variae, scilicet Orcades & Inchades (seu Leucades, quas Hebrides esse volunt aliqui) & alia multa quarum serè omnium dominium & subjectionem Northvegienses obtinuerunt. Licet enim aliis regionibus longè propinquius adiaceant, Gens magis tamen ista servitrix Oceani praeter omni genere piraticam vitam ducere solet. Unde & omnes eorum expeditiones

⁴ In Ap-
pend. ad
Sigebert.
Gembiae.
Ann.
1167.
⁵ Topo-
graph.
Hiberniae
dist. 2.
cap. 11.

*Histo-
ria Eccle-
siastica
lib. 10.
pag. 767.*

*7 Ex ta-
bulis
Publicis,
Ferrerius
in Ap-
pendice
Hist. He-
ctoris
Boëtii
subjun-
cta, pag.
388.*

MARE CLAVSVM.

ditiones & bella navali certamine
fiunt. Hæc scripsit ille sub Henrico II.
Adeo ut interdum appendices illæ Re-
gni Britanniarum Mariæ, Septentrio-
nalibus in oris, ab exteris invaderentur.
Hinc etiam Ordericus Vitalis⁶ de Ma-
gno Olavi Filio Rege Norvvegorum
*Magnam potentiam in insulis Oceani
habebat*, quod ad Guillelmi secundi
Regis Angliæ tempora spectat. Item et-
iam Ordericus. *Orcades*, inquit, & *Fin-
landa*, *Islanda* quoque & *Groenlanda*
*ultra quàm ad Septentrionem terra non
reperitur, aliæq; plures usq; in Gothlan-
diam Regi Noricorum* (ita Norvvegos
appellat ille) *subjiciuntur & de toto or-
be divitia navigio illuc advehuntur.*
Sic Norvvegorum olim tam in vicino
hoc Scotiæ mari, quàm apertiori, im-
perium luculenter habemus designa-
tum. Postmodum verò cum inter Ale-
xandrum Scotiæ Regem, tertium, &
Magnum Norvvegiæ, quartum, uti &
inter Robertum Brusium Regem Sco-
tiæ & Haquinum Norvvegiæ, pacta⁷
inita erant de his insulis, ut ad Scoto-
rum imperium pertinerent; fieri ne-
quivit, quin domini maritimi, quod cir-
cumvicinum Norvvego heic fuit, simul
cessio

LIBER II.

549

cessio accederet. Possidebat tamen ple-
runque Norvvegus; & postea junctis
Norvvegiæ & Daniæ regnis, Danus; us-
que dum Christiernus primus Norvve-
giæ & Daniæ Rex, cum Margaretam
filiam in uxorem traderet Jacobo ter-
tio Scotiæ Regi, insulis hæc prorsus
renuntiaverit⁸; jusque suum omne tum⁸ *Man-
in Orcadibus tum in Zetlandiis insulis* *ster. Cos-
mograph.*
*lib. 2. &
Guil.
Camden.
in Insulis
Brit. pag.
849.*
ceterisque citerioris partis maris Hy-
perborei in generum atque successores
circa annum salutis MCDLXX translu-
lerit. Qua de re, ipsa Joannis Ferrerii,
Pedemontani quidem, sed cui supel-
lex historica ab Henrico Sainclair
Episcopo Rossensi ex Archivis Scotiæ
subministrata est, verba adjicio. *In
mari præterea Deucaledonico, ad Cir-
cium & Boream, sunt Orcadum insu-
le, proximè ad litusoticum sita, nu-
mero 28 hodie tantum habitata; atque
supra Orcades ad centum milliaria &
amplius Norvvegiam versus reperiun-
tur Zetlandia numero 18, quæ hodie ab
hominibus incoluntur & Scotiæ Regi pa-
rent; de quibus magna fuit prioribus se-
culis inter Scotos & Danos contetio. pos-
sessore tamè Dano. Has omnes Christiern-
us Danorum Rex, novi matrimonii
gratia,*

gratia, Iacobo Scotorum Regi, cum Margareta filia possidendas pacifice traderat, quousque vel ipse, vel posterius ejus dotis nomine quinquaginta millia florenorum Rhenensium nondum dissolutorum Regi Scoto vel successoribus suis persolvant. Sic enim nos ipsi vidimus & legimus in Matrimonii domina Margareta Danorum Regis filia tabulis cum Iacobo ejus nominis tertio Scotorum rege confectis & utriusque regni sigillis decenter consignatis, anno Dom. 1468. &c. Postea vero quum Domina Margareta Regina peperisset filium suum primogenitum Iacobum Scotia Principem, Rex Danus facunditati filia sua congratulaturus, in perpetuum renuntiavit juri suo de insulis maris Deucaledonici, nempe Orcadibus, Zelandiis & aliis quas sub hypotheca in matrimonio filia Regi Scotia cum ea traderat. Hujus renuntiationis tabulas in archivis Scotorum principum asservari audio. Atque ita demum insulae istae marisque hujus Imperium ad Scotiae Reges rediit, quo etiamnum gaudent. Dominii etiam arram in hoc mari habent Reges Scotiae; nempe imperata piscatoribus, pro ipsa piscatione, vectigalia, de quibus

bus obiter in sanctionibus¹⁰ Parlamentariis.

CAP. XXXII.

De Iure, quod Regi Magnae Britanniae, in vasto & aperto Septentrionis Mari, competit. Et Conclusio.

DE viciniore Mari, quod Scotorum territorium est, capite egimus superiore. Sed verò nec pretermittendum est heic Mare illud, quod in septentrionem latissimè panditur Frislandiam, Islandiam alias item insulas Dani Norvegiae imperio subjectas alluens. Nam etiam & hoc Britanno tribuerunt aliqui. Albericus Gentilis ad illud Taciti¹, *In vita Britannia septentrionalia nullis contra Iulii A-* terris, vasto atque aperto Mari pulsantur, vides, inquit², quàm protendatur² *In Ad-* Regis Magnae Britanniae Imperium longe in meridiem, Septentrionem, & Oceanum. Ac si quicquid ferè Maris Britannius etiam in aperto Oceano ullibi objaceret, Regis Magnae Britanniae ditioni pareret. De Septentrionali item, quod in cognitatis ibi terras porrigitur, idem ferè agnovit subditus, non ita obscuri nominis, Regis Daniae in literis ad amicum Anglum ante annos aliquot con-

10 Par-
lam. 6.
Maria
Regina
Scot. cap.
54.

¹ In vita
Iulii A-
gricola.
² In Ad-
vocat.
Hispania.
l. 1. c. 8.

Fact.
lult.
in Pere-
grinat.
tom. 1.
pag. 590.
Anglice
edit.

4. 3. Hen.
5. seu an-
no Christi
1453. in
Schedis
Vetusis
Biblio-
thecæ
Cotto-
nianæ.

552 MARE CLAVSYM.

conscriptis. Gutbrandum dico Thorlacium, Episcopum Holensem in Islandiâ; qui ad Hugonē Branhamum Harvicensis Ecclesiæ pastorem literis anno salutis MDXCV. datis ³ Britannos propè Maris illic diffusi dominos appellat. Hodie, inquit, fama est vestris Britannis (quos ego prope Maris Dominos appellaverim) quotannis esse in Gronlandia negotiationes. Sed negant hetic Danorum Reges; & sibi, quā Norvegiæ Reges sunt, septentrionalius hoc mare, quod Islandicum est, vendicant; idque ex jure, si non malè obtendunt, vetusto. Observandum est ad hanc rem, quod occurrit in oratione Legatorum Errici X Regis Norvegiæ & Daniæ ad Henricum nostrum quintum habitâ, quæ ita se habuit; ⁴ *In vitissime Rex Angliæ, scire dignemini quod gratiosissimus dominus noster Rex Norvegiæ & Daniæ, præsatus habet insulas aliquas, videlicet Islandiam, Feron, Hictland, & alias plures ad regnum suum Norvegiæ pertinentes, ad quas nulli ab antiquo solebant accedere de terris alienis ex quibuscunque causis sive piscandi sive mercandizandi, sub pœna vitæ & membrorum; non magis homines regni Nor-*

vegiæ

LIBER II.

553

vegiæ, quàm aliarum terrarum, præter specialem licentiam regis Majestatis. Nec de aliquo alio loco post obtentam licentiam exire licebat, quàm de civitate Bergenfi, nec redire ad eundem locum cessante inevitabili necessitate, ubi eos custumas & alia jura ad Regium fiscum exolvere oportebat juxta antiquissimam regni Norvegiæ consuetudinem, sine aliqua hominum in contrarium memoria penitus observatam. Etiam Christophorus Rex Daniæ & Norvegiæ anno MCCCXLV. indulgit ⁵ Ziczeensibus in Zelandia liberam in regnum suum Navigationem, exceptis Islandia aliisque invicem Insulis prohibitis, quæ diplomatis verba sunt. Quin ex federe inter Henricum nostrum VI & eundem Erricum Norvegiæ & Daniæ Regem, Hafniæ ictō, anno salutis MCDXXXII ⁶ adductum est à Legatis Regis Daniæ, Bremæ cum Elizabethæ nostræ legatis ibi de libero hujus maris usu anno MDXII. agentibus, caput hoc in eandem ferè sententiam, Caveant omninò Mercatores & alii quicunque homines & subditi Regis Angliæ & Franciæ, ne de cetero sub pœna amissionis vitæ & bonorū visitare præsumant

Aa terras

⁵ Isaac.
Pontan.
in Histor.
Danica.
& Zuer.
Boxhorn.
in Apo-
logia pro
Navigat.
Holland.
⁶ Fed.
Hen. 6.
Anglie
& Errici
10. Da-
nia R.
1432.
art. 6. ex
tabulis
legatio-
nis Dan-
nicæ seu
disserta-
tionis
Btemæ-
sis 1602.
in Biblio-
theca
Cotto-
niana.

554 MARE CLAVSYM.

terras Islandia, Finnarchia, Halgha-
landia, seu alias quasunque terras pro-
hibitas aut portus illegales in regnis Da-
nia, Suecia, & Norvvegia. Etiam &
annis aliquot antè interdictum est maris
hujus usus tam mercatoribus quam Pi-
scatoribus, nisi Northbarnam Regis
Norvvegiae celeberrimū Emporium
cum mercibus adirent. Atque eā de re
7 Stat. 8. habetur sanctio Henrici sexti Parla-
Hen. 6. mentaria, quā per annos aliquot ejus-
cap. 2. & modi itidem in Norvvegi gratiam in-
Rot. Par- terdictum 7 obtinuit. Adeo ut frequen-
lam. 8. tia sint diplomata, quibus à Regibus
Hen. 6. nostris 8 postea venia Islandiam, Fin-
num. 33. marchiam, alias Norvvegiae & Sueciae
8 Rot. Regis provincias adeundi Anglis in-
Francia. dulgetur. Sed ipsa Lex, cujus vis ex ejus-
18. Hen. modi indultis, pro Regis arbitrio, re-
6. m. 16. laxabatur, sub Henrici Octavi initiis,
Rotul. est antiquata. Et de eo tempore Joan-
Franc. nes Major, quotannis, inquit 10, ad
12. Hen. Islandiam, ultra circulum arcticum,
7. Rot. & Anglorum classis pro piscibus habendus
Franc. 1. 9 Stat. 1. proficiscitur. Ceterum utcunque de Bo-
Ed. 5. realioris hujus dominio fuerit statuen-
& c. dum, ejusmodi nihilominus saltem ser-
9 Stat. 1. vitus perpetua olim, initis inter Nor-
Hen. 8. vvegiae & Angliae Regis pactis, ei im-
cap. 1. poneba-
10 De Ge-
stis Sco-
torum,
lib. 1.

LIBER II.

555

ponebatur, ut ad Islandiam adeundi &
hoc mari utendisuendi jus item per-
petuum subditis Regis Angliae etiam-
num permaneat. Icto enim Hafnia, in-
ter Henricum Angliae VII & Joannem
II Daniae & Norvvegiae Reges, federe
anno Christi MCDXC. sancitum est 11 11 Fed.
quod mercatores & homines ligii, pesca. Danic.
tores & quicumque alii Regis Angliae & 11. Hen.
Franciae subditi liberè possint tempori- 7. art. 4.
bus futuris in perpetuum ad Insulam quod in
Tyle, id est Islandiam (nam hanc Thu- Tabulis
len esse putabant ejus ævi plerique, ut legatio-
& nunc etiam nonnulli) cum eorum na- nis
vibus & bonis & Mercandis, victua- 1602.
libus & aliis rebus quibuscunque emen- etiam
di, vendendi, piscandi, sive mercandi- habe-
sandi causa navigare, accedere & in- mus.
trare ibique morari & more mercatorio
conversari, & ab eadem redire & liberè
revenire toties quoties eis placuerit ab-
que prohibitione, molestatione vel im-
pedimento nostro heredumve nostrorum
& successorum in regnis Daniae & Nor-
vvegiae vel officialium nostrorum quo-
rumcunque, solvendo tum in illā Insu-
lā tum in portibus ejusdem in quibus
eos appellere contigerit, jura & Theola-
nia debita & consueti. Proviso semper
Aa 2 quod

quod lapso septennio post datum presentium immediatè currente, novam licentiam à nobis & successoribus nostris regibus Dania & Norvegia petant & obtineant, ut sic de septennio in septennium, Mercatores & omnes prædicti nos & successores nostros Reges Dania & Norvegia in impetratione nova licentia in perpetuum recognoscant. Tempore autem non finitum fuisse fedus hoc, sed ad hæredes successorèq; utrinque pertinuisse liquet, non solum partim ex jam allatis, verum ex ipsa præfationis formulâ, quam subungere vilum est. Nos Iohannes Dei gratia Rex præmemoratus de unanimi consilio & consensu dilectorum consiliariorum nostrorum & aliorum procerû & Nobilium regni nostri Dania, cum Oratoribus Illustrissimi Principis Henrici Dei gratiâ Regis Angliæ & Franciæ fratris nostri charissimi Iacobo Hutton Legum Doctore, Thoma Clarentio Armorum Rege, Thoma Carter & Iohanne Belix Mercatoribus de Linna, de Pace reformanda & perpetua concordia inter regna nostra firmanda tractari fecimus & annuimus; Qui quidè nostri Consilarii & Oratores cum prænominati Regis Angliæ Fratris nostri charissimi

charissimi speciali mandato & plenissima potestate de qua per literas ejusdem Regis Angliæ nos certiores reddiderunt, constituti in civitate nostra Hafnensi, pacem perpetuam & inviolabilem amicitiam & firmam concordiam inter Nos, Hæredes & successores nostros, fautores, amicos & consanguineos, & Illustrissimum Principem Henricû Regem Angliæ & Franciæ fratrem nostrû charissimum suosq; hæredes, successores, fautores, amicos & consanguineos, perpetuis futuris temporibus esse & fore conclusimus per hunc modum qui sequitur. Etiam & renovatum est fedus illud anno MDXXI. I. ab Henrico Angliæ VIII & Christierno II Daniæ & Norvegiæ Regibus, nec formâ dissimili. Jus igitur est perpetuum, & ad hæredes Regis Angliæ transmissum, ut Anglis suis liber sit Maris hujus Septentrionalioris seu Islandici usus. At verò non infrequètes nihilominus eâ de re intercessere hinc inde legationes, regnantibus Frederico II & Christierno IV Daniæ Regibus, & Elizabethâ Angliæ Reginâ Reclamabant Dani; neque jure hujusmodi uti Anglis fas esse, nisi veniâ prius à Daniæ Regibus impetratâ, eâque quolibet

Aa 3 septen-

558 MARE CLAVSYM.
septennio (juxta fedus illud sub Joanne
II & Henrico VII ictum) novatā. Quin
obtendebat Nicolaus Cragius Chri-
stierni I V Legatus in Angliam anno
MDXCIX, pactum Haderslabiense inter
Fredericum II & Elizabetham anno
MDLXXXIII. initum, ac si eodem diserte
cautum fuisset, ut denegatā pro libitu
Regis Daniæ licentiā, servitus hæc in
Mari Islandico, Anglis constituta ter-
minaretur. Ceterum respōsum est tum
à Proceribus domi, tum à Regina: Le-
gatis Bremam ad negotium hoc transi-
gendum missis, jus hoc sive servitutem
Marinam Anglis tam temporis præscri-
ptione, quā perpetuis federum pactis
adeo confirmari, ut id quod de licentiæ
petitione in pactis Joannis II & Hen-
rici VII Regum occurrit, nō eō omni-
no pertineat, ut sive negatā eā sive non
petitā jus seu servitus illa minueretur,
sed eō duntaxat ut Norvvegicum in
hoc mari jus iridem quodcumq; ab An-
glis, solenni cujuslibet septennii peti-
tione, recognosceretur. Neq; modum
esse, conditionem, seu Tempus servi-
tuti adjectum, sed ideo tantummodo
locum ibi habere, ut seu federis Bene-
ficii seu servitutis constitutæ originis
memo-

LIBER II. 559
memoria tantum subinde petitione in-
stauraretur. Imo in literis Frederici se-
cundi ad Elizabetham Reginam datis
quarto Maii MDLXXXV. federis hujus
clausula, quæ ad licentiæ petitionem
spectat, verbis renuntiarum esse expres-
sissimis. Neque sanè ex federe illo Haf-
niensi jus omne in mari illo Anglis cō-
petere cœpit, quicquid obtenderint
Norvvegi. Etenim cum antiquitus Er-
rici X legati apud Henricum nostrum
V de Anglorum in mari hoc piscatione
conquerebantur, Anglus etiam antea
sibi in mari illo jus aliquod fuisse non
obscurè (puto) innuit, dum in Norvve-
gi gratiam hoc tantum tunc præstitit,
ut Angli non aliter ibi per annum de-
inceps futurum piscaturam exercerent
quā antiquitus fieri consueverat, id-
que edictis in portubus & urbibus ce-
lebrioribus promulgari jussit. Tempus
præfinitum & verus piscandi consuetu-
do pristinum jus aliquod aperte sonant.
Ipsam autem edictorum en tibi for-
mulam ¹². *Nullus de ligiis domini nostri
Regis quibusdam certis de causis ipsum
dominum nostrū Regem specialiter mo-
ventibus, ex nunc in unum annum pro-
ximè jam venturum ad partes Insula-*

¹² *Vel.
sched. de
Temp.
Hen. 5. in
biblioth.
Cotton.
& Rot.
claus. 3.
Hen. 5.
m. 5. in
dorso.*

360 MARE CLAVSUM.

res Regnorum Dania & Norvvegia, & præsertim versus Insulam de Zslande, piscandi causa seu alia accedere præsumat, in præjudicium Regis Regnorum prædictorum, aliter quam antiquitus consueverat. Etiam Anglos eo in mari per annos complures antea piscaturam exercuisse liquet ex tabulis ejusdem Regis Parlamentariis²³. Fedus autem illud Haderslabiense (de quo Cragius antè) non ad piscationem sive in Islandico sive in Norvvegico hoc Mari, sed ad Negotiationem & Mercaturam quam exercebat corpus Mercatorum apud nos Moscoviticum pertinet. Hoc enim duntaxat pactum est, ut liberè subire possint corporis illius Mercatores, tempestatibus aut aliter coacti, litora & portus tam Islandicos quam Norvvegicos; hoc tamen reservato, ne sine speciali Regis Dania licentiâ, in portibus Norvvegicis seu Islandicis antè prohibitis, ulla ratione negotientur & mercaturam exercent, neve subditis Regis dictorum locorum ulla re contra Hospitalitatis jura molesti sint, ac ab omni maleficio prorsus abstineant; quemadmodum Cragio responderunt Angliæ Proceres. Verùm de hac re luculenter

²³ Rot.
Parlam.
3. Hen. 5.
part. 1.
membr.
5. n. 33.

LIBER II. 361

lenter omnia explicantur & copiosè defenditur jus isthoc Anglorum in literis ab Elizabethâ Reginâ Cal. Septembris anno MDCIX ad Christiernum IV datis, quarum partem huc spectantem inferere est operæ prætium. Ad requisitionem Serenissimi Principis patris Serenitatis vestra anno MDLXXVII Legatum in Germaniam misimus (ita Reginæ literæ loquuntur) qui cum ipsius deputatus tractavit de omnibus controversiis & præsertim de piscatione Islandica & Norvvegica, ubi compertum est Regem niti tantummodò tractatu Biennialium Induciarum²⁴, in quo tunc conventum fuit ne Angli ultra Hagalandiam navigarent. At ex parte nostra exhibiti fuerunt tractatus cum Regibus Ioannis & Christierno, in quibus, sopitis qua præcesserant controversiis, aliter fuit conventum; & huic tractatui pacis generalis postea factæ, non præcedentibus induciis biennialibus standum erat. Quod recognoscens Serenissimus Princeps parens vestre petiit per literas suas, ut controversia ista referri possit ad aliam disquisitionem. At ab eo tempore nulla talis disquisitio facta est. Nihilominus accepimus subditos nostros piscā-

²⁴ Sub
Edvardo IV
Angliæ
R.

res captos & tormentis cruciatos & hostiliter tractatos fuisse. An iuste hoc factum sit judicare omnes poterunt, qui æquo animo rationes nostras sunt expensuri. Non negamus, quin cum Dominus Cancellarius *Whitfeld* & de *Barnico* ad Nos venirent (*VWhitfeldius* & *Barnicovius* legatione functi sunt in Anglia anno *MDXCVII*) pretendisse eos verbis piscationem illam Islandicam & Norvegicam ab Anglis contra federa & pacta regnorum exerceri. At cum probationem nullam protulerint neque proferre potuerint, nos vero authentica instrumenta Regum *Ioannis* & *Christierni* habeamus in contrarium, quibus major fides adhibenda est, quam nudis allegationibus, res in aliud tempus rejecta est. Doctori quoque *Cragio* responsum est, transactionem qua anno Domini *MDLXXXIII* *Haderlabia* cum Rege *Frederico* facta est, nihil ad hoc negotium pertinere; Ratione supra ostensa. Et paulo post. Quod vero ex *Traetatu* cum Rege *Iohanne* pretenditur (federe *Hafniensis*; de quo supra) licentiam pro piscatione de septennio in septennium peti oportuisse (id quod nec per quamplurimos fuit omisum) responde-

mus

mus ejus omissionis culpam non processisse ab Anglis, sed Danis. Nam usque ad tempus expulsionis *Christierni* Regis, circiter annum Domini *MDXXI*, septennalis illa licentia petita fuit. Postea vero peti desistit, propter incertitudinem ad quem legitime Regis successio spectaret. Et à tempore dictæ Expulsionis *Christierni* Regis, neque Reges *Fredericus abavus*, *Christiernus avus*, neque *Fredericus parens Serenitatis vestrae* ullam talem petitionem licentiae urserunt. Sed existimantes sufficere priores tractatus, qui inter Reges & Regna initi fuerunt, post plurimorum annorum prescriptionem (cum satis alioquin securi essent id nunquam attentandum iri propter quod petitio primum talis licentia instituta fuerit) nihil voluerunt innovare. Et in hunc finem Doctori *Cragio* monstrata fuerunt litera *Frederici* Regis Patris *Serenitatis vestrae* quarti Maii anno *MDLXXXV* ad nos scripta, si Angli ab injuriis abstinerint, ipsos gavisuros libertate & solita clementia absque ulla mentione vel requisitione petitionis licentiae; quum nihilominus nos obtulimus vobis, Mercatores nostros secundum antiquam & per multos annos intermis-

sam

sam consuetudinem deinceps à vobis de septennio in septennium petituros, quam oblationem certiores facti sumus Serenitatem vestram noluisse admittere. Neque enim voluit serenissima Regina Jurisdictionem & imperium Regis Daniæ & Norvegiæ in hoc mari aliter agnoscere, quàm ut integra interim (ut aviti patrimonii pars minimè contemnenda) piscandi quam diximus, servitus ibi (ut dictum est) constituta sibi ac posteris retineretur. Aliæ fuere & literæ & legationes de hac re anno MDCLII¹⁵. Sed ampliata lite, nihil definitum est: At verò & in Mari quod Islandiâ est multò Septentrionalius, Imperium & dominium Regis Magnæ Britanniæ comperitur. Nimirum in Groenlandensi. Hoc enim Mare nondum occupatum nec piscatorias artes passum, singulari Balænarum capturâ, patrum memoriâ, quæstuosissimum primò reddidit Angli qui Moscovitici corporis Mercatores hæc navigabant. Maris ita nondum occupati usus & ejusmodi quæstus primò repertus, repertori tam corporis quàm animi possessione id sibi alterius (ut heic Angliæ Principis) nomine vendicanti, ad modum vendi-

¹⁵ Camden. in Annalibus Eliab. tom. 2. ann. 1602. pag. 272. Ed. Lond.

vendicationis dominium tribuit non aliter atque aliarum quarumcunque rerum nondum possessorum prima & naturalis & civilis possessio. Unde Iacobus Rex in literis, quibus V. Cl. & Ornatissimi Henrici VVottoni Equitis Aurati in Hollandia Legati sui aliorumque procuratorum fidem atque eâ de re agenda testatus est, *Piscationes* ¹⁶ *in Mari Boreali, propè Groenlandia li-* ¹⁶ *tora nobis solum & nostris jure acqui-* ¹⁶ *stas, meritissimò appellavit. Ut verò tan-* ¹⁶ *dem concludamus; quicquid hæctenus* ¹⁶ *de Regum Magnæ Britanniæ Jure ac* ¹⁶ *Dominio Marino atque avitæ eorum, in* ¹⁶ *Oceano. Sacri patrimonii areâ dissec-* ¹⁶ *ruimus, id totum complectamur car-* ¹⁶ *mine eâ de re olim ab ipso viro præ-* ¹⁶ *stantissimo Hugone Grotio (de cujus* ¹⁶ *scriptis Juridicis, quâ ad Maris sive Do-* ¹⁶ *minium privatum, sive Communio-* ¹⁶ *nem attingent, superiore in libro dixi-* ¹⁶ *mus) ad JACOBUM Regem Angli-* ¹⁶ *cano regno inaugurandum, elegantis-* ¹⁶ *simè conscripto.*

— *Tria, inquit* ¹⁷ *sceptra Profundi* ¹⁷ *In Magnum coiere Ducem.* — ¹⁷ *Sylva-* ¹⁷ *rum lib.* ^{2.} Et dein Oceanum, à Luna agitati solitum, allocutus,

Sume

Sume animos à Rege tuo, meliore le-
gatus (lentes

Sidere, nec cala populos quocunque ca-
Sole, per immensum quem circumvol-
veris orbem

Quis det Iura Mari. —

Et,

— licet omnia casus

Magna suos metuant, Iacobo promissa
potestas

Cum Terris Pelagoque manet. —

Paulò item post,

— Rerum Natura creatrix

Divisit populos & metas ipsa notavit.

Sic Iuga Pirena. sic olim Rhenus &
Aspes

Imperii mēsurā fuit: Te flumine nullo
Detinuit, nulla nimboſi verticis arce;
Sed totum complexa parens hic termi-
nus ipsa

Substitit atque uno voluit sub limite
claudi.

Te sibi seposuit, supremo in gurgite,
Nereus.

Finis hic est, qui Fine caret. Qua meta
Britannis,

Littora sunt aliis; Regnique accessio
tanti est,

Quod ventis velisque patet. —

Et

Et verum certè est, juxta testimonio-
rum superius adductorum cumulum,
ipsa vicinorum Principum (qui Trans-
marini sunt) litora seu Portus, Britan-
nici Imperii, quod Marinum est, Metas
esse sive Australes sive Orientales; in
aperto autem & vasto Septentrionis at-
que Occidentis Oceano, post diffusis-
sima æquora quæ Anglo, Scoto, Hi-
berno occupata sunt, eas esse consti-
tuendas.

F I N I S.

Gratia & Gloria Deo Servatori.

Faint, mostly illegible text in a Gothic script, likely a title page or a page from a manuscript. The text is arranged in several lines.

Faint text, possibly a date or a reference, located below the main block of text on the left page.

